SERGIU DAN

SURORILE VENIAMIN

roman ediţie revăzută

Editura Eminescu
București 1973

PARTEA ÎNTÂIA

CEA CARE VORBEA PE NERASUflate era Maria Veniamin:

— Ah, ce bine e, ce bine să ai optsprezece ani, un tată ocupat cu arheologia şi o marnă care are pasiunea nobilă a copiilor părăsiţi, ah, voi nu ştiţi, n-o să ştiţi niciodată ce plăcere e să asculţi în fiecare zi, la dejun şi la cină, aceleaşi explicaţii despre ultimele săpături din Dobrogea şi mereu aceleaşi suspine înduioşate de soarta pruncilor găsiţi în uşa vreunei biserici cu un bilet atârnat de gât: mă numesc Gheorghe, mama a fost înşelată de un ofiţer fără inimă, nu are cu ce mă creşte, dacă aveţi inimă, fie-vă milă, faceţi din mine un bun fiu. al patriei, un cetăţean util, ete. etc… şi asta în fiecare zi!

Lungite pe burtă, cinei fete formau o roată cu spiţele colorate în jurul Mariei Veniamin. De departe, costumele lor albastre, verzi şi roşii alcătuiau parcă un steag aruncat pe plajă, cu faldurile umflate de briza matinală. Ca să asculte micul ei discurs furios, două dintre ele îşi înălţară capul, sprijinindu-se în coate, alte două se mulţumiră să pufnească înveselite pe dosul palmelor petrecute sub bărbie. Una singură continua să rămână nemişcată, cu privirile aţintite spre ţărmul bătut de valuri, fără a participa la hazul celorlalte. Când Maria Veniamin, parcă încântată de succes, voi să-şi reînceapă lamentaţiile pe acelaşi ton batjocoritor în care se simţea totuşi o deznădejde adevărată, aceasta clin urma o

întrerupse:

— Ci taci o dată!

Îşi încruntase fruntea. Cuvintele însă fuseseră rostite cu glas potolit. Se vedea bine că ar mal fi vrut să spună ceva, desigur o vorbă mai aspră, dar surâsul Măriei o avertiza că şi-ar bate gura de pomană. Adăugă totuşi, încercând să se sţăpinească:

— Nu ai altceva de vorbit? Dacă tata te plictiseşte cu arheologia lui n-ai decât să mănânci singură în camera ta.

Soră-sa întoarse capul. Zâmbetul îi pierise şi buzele începură să-i tremure ca de un plâns gata s-o podidească.

— Ţi-am mai spus să mă slăbeşti cu observaţiile tale! izbucni ea cu o voce sugrumată. Nu primesc lecţii de la nimeni şi de la tine mai puţin ca de la oricine. Vorbesc ce-mi place, iată!

O privea pe Felicia drept în faţă, înfruntând-o. Cele două surori s-au măsurat o clipă în tăcere, îmbufnate. Fetele săriră în picioare şi o traseră pe Maria mai departe iar Felicia rămase locului, uitându-se-n urma lor mai mult cu tristeţe decât cu mânie. Le văzu alergând la mal, unde risipiră cu ţipete scurte, ca un stol de păsări speriate, valurile care se izbeau de bolovanii digului. Felicia strânse halatul de jos şi porni încet spre hotel, strecurându-se printre trupurile culcate în nisip.

Holul era pustiu. Portarul de noapte moţăia cu coatele pe masă, aşteptându-şi schimbul. Nu se făcuse încă nici ora nouă. Felicia se opri dezorientată lângă ascensorul deschis. Începu să-i pară rău că se pripise. N-ar fi trebuit să părăsească plaja. Nu se va întoarce însă. „Maria asta mi-a stricat toată ziua“, murmură ea cu ciudă, dându-şi seama că nu va avea nimic de făcut până la prânz. „Nu trebuia s-o cert. Mai bine mă prefăceam că nu aud, doar nu e întâia dată când…“

— Urcaţi, domnişoară?

Băiatul de la ascensor repetase de două ori

întrebarea, fără ca ea să răspundă. Tresări, privind repede în jur, ca şi cum ar fi fost surprinsă în somn. Străbătu coridorul în fugă până la camera ei, dădu uşa de perete cu un gest furios şi se apropie de pat, parcă hotărâtă să se trântească în el aşa cum se găsea. îşi aminti însă că lăsase uşa vraişte şi se întoarse s-o închidă, răsucind şi cheia în broască. Lepădă halatul pe un scaun, zvârli papucii de plajă din picioare şi, auzind scrâşnetul ascuţit al unei frâne de automobil. se duse ia fereastra deschisă. Era o maşină prăfuită, trasă la intrarea hotelului. Fără să ştie de ce, nici măcar împinsă de curiozitate adevărată, se aplecă peste pervazul ferestrei, încercând să desluşească iniţialele din spatele maşinii. *PL... „Pl*oieşti desigur”, îşi zise. O doamnă în vârstă descinse anevoie, ajutată ele un bărbat cu un basc pe cap, poate şoferul, căci Felicia îl văzu sărind sprinten de la volan, apoi una tânără se dădu jos trântind portiera, îşi scosese pălăria de pai şi voaleta de pe ochi, dar Felicia nu apucase să-i vadă obrazul, căci femeia ajunsese sub frunzele late ale palmierului de la intrare. De altfel, în clipa următoare se îndreptară tustrei spre uşă, urmaţi de un servitor al hotelului cu gemantanele. Aleea îşi reluă

numaidecât înfăţişarea somnolentă dinainte. În răstimpuri, se auzea nisipul scârţâind sub paşii trecătorilor foarte rari la ora aceea. O cucoană grasă ducea două fetiţe de mină, un bărbat purtând bluză albă de marinar cu o ancoră albastră în spate şi cască colonială cu borurile lăsate peste ochi mergea grăbit spre debarcader, o fată îşi legăna şoldurile în faţa lui, visând probabil la o croazieră, apoi iar liniştea apăsătoare, pustiul încremenit sub dogoarea soarelui necruţător. Felicia se depărtă de fereastră. Pe una clin noptiere, printre batiste, ciorapi şi cărţi poştale ilustrate, zăceau şi câteva volume. „Cărţile Mariei“, şopti ea, strâmbându-se cu un dispreţ în care era şi o umbră de milă nu tocmai sinceră. Şi i se făcu deodată ruşine,

amintindu-şi că şi dânsa citise altădată asemenea romane, că adormise de atâtea ori în tovărăşia înşelătoare a unor personaje parcă de fum pe care nu le putea întâlni nici în casa părintească de la Craiova, nici la laboratorul unde lucra, nici în pensiunea doamnei Isăcescu, unde locuia cu soră-sa. *„Daphne Adeane*silabisi ea titlul frumosului roman al lui Baring şi ridică din umeri: „roman burghez cu băi'baţi şi femei care nu vor să cunoască nimic dincolo de viaţa lor intimă, trist univers impermeabil la mizeria şi suferinţa oamenilor... Nici nu ar fi putut scrie altceva fiul lordului Revelstoke, cronicar indulgent al micilor plăceri sau indispoziţii rezultate din întâlnirea unor epiderme care aderă sau se refuză, neant agreabil care...“

Gândul se rupse brusc şi Felicia se cutremură ca în faţa unei orori. Recunoscu îndată că nu făcea decât să repete cuvinte care nu erau ale ei. îi mai răsuna în auz glasul aceluia care le rostise. Dădu deoparte romanul lui Baring şi ochii îi căzură pe *Le diable au corps... Des*chise cartea la pagina 119. Maria băgase o jaretieră drept coup*e-papier ca* să însemne locul unde întrerupsese lectura. „Ci-, teste şi inepţia asta. Mi-aduc bine aminte. E vorba de un[1]

adolescent care se culcă de câteva ori cu o femeiuşcă al cărei soţ e plecat în război. Literatură de licean libidinos.“ Răsturnă cu un gest de lehamite vraful de cărţi şi se îndepărtă plictisită. „Cărţi inutile. Literatură care adoarme societatea ce-şi zice bună şi o face încă şi măi surdă la suferinţele celor mulţi.“

Numele lui Miliai izbucni ca o sonerie în cap, risipindu-i deodată toate preocupările dinainte. Uită de Maria, de necuviinţele ei şi de cărţile inutile pe care ie citeşte. Se trânti în pat şi încercă să-şi închipuie ce-o fi făcând el acum, în clipa asta.

„Mihai Vasiliu. Din câţi cunoaşte, e singurul bărbat demn de iubirea unei femei, fiindcă e singurul care nu le

---

1

face femeilor un loc mai mare decât trebuie în viaţa lui închinată... Ia să vedem, cui e închinată viaţa lui Mihai? Omenirii. Nu, e prea vag. Poporului. Cine e poporul? Eu nu, nici Maria, nici tata. Nici madam Isăcescu. Să-l căutăm în altă parte. O fi. poate moş Eftimie, uşierul de la laboratorul unde lucrez. Sau studenţii ăia care s-au strâns în jurul lui Mihai... Mihai. în clipa asta supraveghează probabil imprimarea unui manifest într-o mică tipografie mai mult obscură decât clandestină, pe care o va descoperi mâine poliţia, aşa cum au fost descoperite toate celelalte. Felicia[2] se înfiora la gândul că i s-ar putea întâmpla ceva neplăcut lui Mihai. Se linişti însă îndată amintindu-şi că el scăpase de atâtea ori ca prin minune clin tot felul de încurcături. „E ora unsprezece. Acum, Mihai se duce ia cafeneaua' Corso ca să adune semnăturile câtorva scriitori şi pictori simpatizanţi ai micului grup studenţesc de stânga pe un protest împotriva patronilor tăbăcari sau ţesători care-şi exploatează lucrătorii. La douăsprezece, pe trotuarul din faţa Universităţii, după ce va fi încercat să descopere vreo uitătură suspectă în ochii trecătorului ce se oprise să-şi aprindă ţigara, are să-i aştepte pe ultimii doi studenţi recrutaţi de curând pentru lupta împotriva fascismului şi a taxelor universitare... Pe urmă, între unu şi <două, vine ceasul cel mai «important, cel mai dificil şi mai primejdios. Mihai se duce în Hale unde dă, scurt, cuvânta.il de ordine comitetului de şomeri care intră în cantina municipală: pâine şi lucru pentru toată lumea. Are geniul parolelor simple şi ascuţite, tocmai acelea care-ţi vin în - minte fără să le cauţi şi nu cer nici din partea oamenilor vreun efort de imaginaţie fiindcă le au pe buze gata să izbucnească.^

Paşi se apropiau pe coridor. Felicia sări în mijlocul odăii şi rămase aşa, aşteptând. Cineva încerca clanţa uşii.

— Cine e?

2

— – Eu sunt, auzi glasul marnei sale. Unde ai dispărut? Te-am căutat pe toată plaja.

Intre timp deschise. Doamna Veniamin se opri în prag; cercetând-o cu o privire bănuitoare.

— De ce ai plecat aşa devreme? întrebă ea intrând.

— Nu mi-a fost’ bine, mamă.

Nu le vorbea niciodată părinţilor de certurile ei dese cu soră-sa mai mică.

— A sosit şi madam Korner cu familia… Băiatul şi fata. îi cunoşti?

— De unde?… Cred că nu.

Răspunsese fără a-şi mai bate capul ca să-şi amintească dacă auzise cândva numele acesta.

. —Madam Korner, continuă mamă-sa, e vicepreziidenta comitetului pentru copiii părăsiţi din Ploieşti… O femeie admirabilă… Plăteşte o cotizaţie de cinci mii de lei pe an. Fata e logodită cu un englez din Gâmpină. Zice că la anul se mută la Londra. Băiatul e la Metropol-Oil clin Bucureşti… Nu ştiu c: e face acolo, dar am înţeles că e unul din ăi mari. La două săptămâni pleacă în străinătate. Cinci îl cauţi e plecat. Ba la Paris, ba la Amsterdam. De! Aşa a[3]

fost şi tată-său, bătrânul Korner… L-am cunoscut când a venit în ţară. Din Drestla, mi se pare.

Felicia nu asculta, prefăcându-se totuşi atentă.

— E o harababură aici, la voi! se supără deodată mamă-sa, renunţând să mai facă biografia familiei Korner. Se cunoaşte că pe-aici a trecut Maria. Fata asta răscoleşte totul în urma ei… Uite! Batiste amestecate cu cărţi, pijamale trântite pe jos şi pălăriile lingă pantofi!

— Lasă, mamă, nu-i nimic, zise Feiicia. Voi strânge eu toate lucrurile… Maria n-a mai avut vreme. Abia şi-a pus maioul când au venit s-o ia la plajă.

Doamna Veniamin dădu să iasă. Se întoarse însă brusc de la uşă ca şi cum ar fi uitat ceva important.

— Cred că azi vei veni jos la masă, spuse pe-un ton

3

de reproş. N-ai să dejunezi aici singură cum ţi-e obiceiul. Să vii numaidecât, Felicia, auzi?

— Aud, mamă.

Ascultă până ce paşii mamei sale se depărtară, apoi deschise repede geamantanul şi scoase dintre rufe un caiet cu scoarţe albastre. Se aşeză ia mesuţî de lingă fereastră şi începu să-l frunzărească. Un surâs aproape imperceptibil îi lumina din când în când obrazul. Alteori. îşi ridica privirea, parcă absentă, şi căuta în gol, încercând să regăsească o clipă sau un cuvânt în acel străfund obscur al memoriei unde zac inerte evenimente, fizionomii, senzaţii, pe care numai un şoc neaşteptat le mai poate reanima. „Trebuie să mă grăbesc, îşi zise, până nu se întoarce Maria, altfel rămânem iar în urmă.” *Rumânem,* adică ea şi jurnal uLei. Apucă un creion şi începu să scrie mărunt, înfrigurat, fără să se oprească şi fără a mai reciti frazele odată aşternute pe hârtie:

„12 august. Azi, pentru a unsprezecea oară, Maria a vorbit din nou necuviincios de tata (poveştile arheologice) şi de mama (ocupaţiile ei filantropice) şi pentru a unspre-[4]

zecea oară nu m-am putut stăpâni. Recunosc însă că am făcut sforţări să nu izbucnesc îndată şi nu am oprit-o decât după ce o lăsasem să-şi debiteze monologul, progres faţă de -enervările mele anterioare. Am părăsit plaja şi mi-a părut rău. Nu prea mult totuşi, căci numai aşa m-am putut gândi câteva minute fără întrerupere la Mihai. Acolo, pe plajă, parcă îl uit. Plaja nu-i locul potrivit pentru a mă gândi la dansul. Mi^se pare mereu că-1 aud: «Frumoasă petrecere aici! Va trebui să izgonim toate pieile astea netrebnice şi să-i aducem pe copiii muncitoi’il or. Dacă soarele nu străbate până în cocioabele lor din periferia Bucureştiului, îi vom duce pe dânşii la soare». I-am scris ieri ceva penibil şi duios din care ar fi putut înţelege că-1 rog să mă ierte. Pentru ce anume? Probabil pentru că nu sunt -lângă el.

4

În realitate voiam să scriu simplu: «Iartă-mă că sunt la plajă ca o burgheză», dar n-am îndrăznit. Ştiam că asta îl va face să râdă. Nimic nu mă înspăimântă mai mult decât un anumit râs al lui, aş zice un râs interior, care se anunţă printr-o strâmbătură a buzelor. Aşa râde el de un poem ermetic sau de o fustă excesiv de elegantă, amândouă fiind în ochii lui un simptom al decrepitudinii gustului burghez. Mi-a spus odată, când am îmbrăcat o rochie *helge,* cu un galon de mărgele aurii la gât, ieftină de altminteri, cum sunt rochiile cumpărate la confecţii (aspect luxos înşelător în primele zile): «Tu nu te poţi elibera de tirania jurnalelor de modă». Vorba m-a indispus, dar, ca să fac haz de necaz, i-am răspuns, încercând să şi zâmbesc, cu un cuvânt auzit de *la dânsul; «Suprastructură,* Mihai. Va dispare cu timpul».

A sosit azi o familie din Ploieşti, Komer. Nişte nemţi, pare-se. I-am văzut coborând din maşină. Sunt trei; o doamnă în vârstă, fiul şi fiica ei. Mama îi cunoaşte mai de mult. Vor mânca cu noi, aşa cred, în grădina hotelului.[5]

Va trebui deci să mă gătesc oarecum, ca să n-o supăr pe mama. «Să nu te mai văd, zice, în rochia aia încheiată până la gât, parcă ai fi o călugăriţă.»In schimb, tata nu va mai avea cui vorbi despre erorile din *Getica* lui Pârvan. Nu cred că Komer poate fi un auditoriu potrivit pentru expunerile tatei. Cu atât mai bine. Numai eu şi cu mama le. mai suportăm.14

Rămase un timp aici, învârtind creionul între degete, apoi, un lipăit iute de paşi goi pe culoar o făcu să ciulească urechea. „Vine Maria. Voi continua diseară.“ închise caietul tocmai când Maria dădu buzna la dânsa, o prinse de gât şi începu s-o sărute:

— Iartă-mă, Felieia. Nu ştiu ce mă apucase. îmi pare foarte rău că ai plecat.

Felieia se grăbi s-o îmbrăţişeze, arătându-i astfel că nu mai e supărată, şi, ca să treacă peste incidentul de la

---

5

plajă, întrebă:

— Ai văzut-o pe mama?

Maria lepădase între timp slipul şi rămase câteva clipe aşa, goală.

— Da. Mi-a vorbit de o prietenă a ei din Ploieşti, care a venit azi. Vom mânca împreună.

„Fata asta e neruşinată11, gândi Felieia. Ar fi voit să i-o strige, dar îşi aduse aminte că făcuse asta de nenumărate ori, încercând s-o convingă să nu mai umble goală în faţa ei, fără să capete alt răspuns decât o impertinentă ridicare de umeri, sau, şi mai rău, o necuviinţă însoţită de un zâmbet răutăcios: „Vai, ce pudică îmi eşti! Nu ştiam că trebuie să mă jenez de tine“. Ca să evite o nouă ceartă, Felieia tăcu, mdşeându-şi buzele. Simţea însă că sângele i se suie spre tâmple şi nu se putu opri să spună, căutând fără să nimerească un ton de glumă care suna destul de fals:[6]

— Maria! Se ruşinează oglinda văzâhclu-te goală. Haide, imbracă-te mai repede, să nu inth’zlem prea mult.

Maria întoarse capul, parcă, spre a-şi da seama, după expresia întipărită pe obrazul sorei sale, dacă vorbise întriadevăr în glumă. Văzu numaidecât că zâmbetul silit al Feliciei încerca să ascundă o supărare adevărată. Se răsuci brusc în călcâie şi, luând rochia trântită pe1 scaun, începu să se îmbrace repede, înghiţindu-şi cuvintele ce-î stăteau pe limbă, gata-gata să răbufnească. Pesemne că-i scăpase totuşi un suspin din gura încleştată.

— Ai spus ceva? întrebă Felicia, de astă dată cu un glas parcă mai aspru.

Soră-sa nu răspunse. Tăceau amândouă, evitând să se privească. Prin fereastra deschisă ajungeau în cameră primele acorduri ale orchestrei din grădina restaurantului întretăiate de râsul unor femei şi de ţârâitul neîntrerupt al unui telefon pe coridor. O adiere uşoară umfla perdeaua, fluturând-o încoace şi încolo.

6

„Iată-ne iarăşi certate, îşi spuse Felicia, şi simţi un nod în gât: asta mi-ar mai lipsi acum, să plâng. Nu mă voi înţelege cu ea niciodată. Poate că ne deosebim într-adevăr prea mult.”

Maria se apropiase de fereastra deschisă şi privea în grădină.

— Cred că e timpul să coboiim, zise eî cu o voce îmbufnatăşi o luă spre uşă.

„S-ar putea prea bine să nu fiu decât o prefăcută, recunoscu în sinea ei Felicia. E o pornire tiranică în mine. Maria e mai naturală, poate că de aceea nu reuşesc s-o înţeleg, trebuie să mă gândesc la asta, să văd ce e de făcut. Aşa nu mai merge.” Ideea nu mai apucă să ajungă la capăt, sl’âşiată de vocea jovială a profesorului Veniamin:

— Petrolul, domnul meu, nu e numai o marfă, ci o forţă care…

Zărindu-şi fetele, îşi lăsă fraza spânzurată în aer şi li se adresă:

*s*Vă lăsaţi prea mult aşteptate, zânelor.

La masă nu se aflau deeât Korner şi Veniamin.

— Lată fetele mele, domnule Korner, zise profesorul, fără să bage de seamă sfiala ce-1 cuprinsese pe acesta în faţa unei prezentări atât de familiare.,

DIN JURNALUL FELICIEI = „S-A ÎNtâmplat ceva *înspăimântător.* (Cuvântul e şters şi înlocuit cu *ceva destul de curios.)* Nici nu ştiu cum să scriu. Na aflam la masă. Bătrâna doamnă Korner vorbea cu mama, iar eu o ascultam pe fiică-sa. O cheamă Magda. Are un obraz rotund şi roz, nişte ochi mari, albaştri, blânzi şi puţin holbaţi. Mi-a vorbit de logodnicul ei ca unei vecb’ prietene, deşi ne cunoscusem de un sfert de oră. Au, cops lărit împreună, acolo, pe Valea Prahovei, între sonde brazi, hotărând, încă de pe când ea nu avea decât paisp zece ani, să se logodească. Tata continua să-i explice*!* ■ ’ Korner că şi-a ratat viaţa făcându-se profesor. Mi-am tesc bine că la un moment dat i-a spus;

— Ce fericit trebuie să fii ddmneata că duci o viaţă activă, nu ca mine care-mi petrec zilele şi nopţile printre cărţi plicticoase. La drept vorbind, cred că arheologia îl cam tâmpeşte pe omul care o ia în serios.

Korner se mulţumea să surâcââ cu un aer stânjenit.

— Nu, zău, se auzi iar glasul tatei, cit poate să schimbe ceva în mersul lumii dacă un basorelief reprezentând un arcaş asirian provine din zidul de miazăzi al palatului construit de regele Senaşerib sau că, dimpotrivă, aparţine zidului dinspre miazănoapte? Sau ce are de câştigat lumea dacă ţăranul care săpa un şanţ pe un câmp la sud de Vichy a dat peste atelierul unui vrăjitor păgân din Galia secolului III, cum susţineau unii, sau peste nişte vestigii ale neoliticului, cum ziceau alţii? Unde mai pui că până la rmă s-a stabilit că toată descoperirea asta arheologică n-a "st decât un trucaj, o şmecherie! Vezi, dacă oamenii. mitale forează într-un loc şi dau de petrol, nimeni nu ate contesta rezultatul zicând că ar fi băgat cineva ţiţei a să înşele...

Când Magda a întors capul ca să răspundă la o întrebare a mamei l-am privit cu coada ochiului pe Korner. 3ncercând să pară foarte atent la flecăreala tatei, nu-şi deslipea ochii de pe Maria. Se vedea bine că pândea o clipă prielnică spre a-i vorbi. Dar tata nu-1 slăbea deloc. După ce sfârşi cu regretul nostalgic, «ah, să fi apucat de tânăr pe alt drum», şi după ce blestemase pasiunea arheologiei - ■are te face să tremuri de emoţie când dai de o oală de pe Temea lui Neagoe Basarab, păru să se mai potolească iţin. Recunoşteam în sinea mea că verva lui era cam -ositoare şi mă întrebam dacă Maria nu avea dreptate id zicea că o *tapează pe nervi.* Mă necăjea mai ales o ucătură, pe care i-o remarcasem de multe ori, de a ine, când vorbea cu un ofiţer, că visul său fusese să se - ă ofiţer, când vorbea cu un inginer că nu-şj poate ierta

cum cle-şi neglijase aptitudinile pentru mecanică,

iar acum, cinci vorbea cu Korner, că numai vârsta îl împiedică să se. angajeze şef de exploatare la o întreprindere petroliferă.. Când spuse asta, Korner începu să râdă cu poftă, fie amuzat cle-a binelea, fie doar din politeţe.

— Dar nici azi nu-i prea târziu! exclamă el. Vă angajez imediat, domnule profesor.

Ca şi cum Korner ar fi fost într-aclevăr gata să-I angajeze ca şef de exploatare, tata păru să se apere.

— Prea târziu, iubite prietene, oftă melancolic, – prea târziu. Acum douăzeci de ani aş fi primit cu entuziasm.

Se întoarse spre mama:

— Auzi, Zoe, domnul Korner îmi propune să mă scoată clin obscuritate. Vrea să facă dintr-un belfer craiovean un Detercling, un mic Deterding!

Râdea fericit, legănându-se în scaun. Cred că în clipaasta Korner îi spuse ceva Măriei. N-am putut auzi decât răspunsul ei: «în anul întâi la Litere». Se vede că o întrebase ce studii urmează. Magda Korner nu înceta să-mi înşire cu de-amănuntul cumpărăturile pe care le făcuse la. Bucureşti. Nu-mi mai amintesc bine, dar probabil că-mi. vorbea de piesele din trusoul ei de mireasă. Vedeam cum Korner se aplecase peste umărul Măriei şim-am enervat fiindcă nu reuşeam să prind niciun cuvânt din ce-i spunea, – deşi nu-i vorbea chiar în şoaptă, ci cloar, c. u glasul mai scăzut. Obrazul Măriei se lumina din când'ân câncl de un. zâmbet ce mi se părea silit, iar privirile ei căutau spre mine, ' parcă spre a mă face complice la jocul ei. Korner. avea o voce oarecare, *cenuşie, dar simţeam că încerca* sări., dea inflexiuni mai calde, mai convingătoare. La un moment dat, Maria izbucni în râs, şi Korner părea foarte mulţumitcă reuşise să obţină un asemenea efect, căci se lăsă şi dânsul pe speteaza scaunului, înveselit. Abia atunci băgai de seamă că avea în faţă un dinte de platină şi descoperirea 20

asta m-a bucurai fără să-mi pot explica de ce. (Cred

că bucuria mea avea un motiv: îmi amintisem că Maria are oroare de gurile acestea aurite. Spunea despre unchiul Barbu, maiorul: «are o gură cu care poţi întreţine o familie». fiindcă i se vedeau câţiva dinţi de aur.)

Mag'da Korner observă că, în timp ce o ascultam, privirea îmi fugea spre frate-său şi se crezu obligată să-mi vorbească despre el. «Are un viitor mare, o auzii. De pe acum nu se mişcă nimic la Metropol-Oil fără încuviinţarea lui. Şi ce inimă de zahăr, deşi e director general! Şi-a plasat acolo în slujbe bune pe toţi foştii colegi de şcoală. Şi pe Gertrude Tubig, o prietenă, orfană, a luat-o la Metropol-Oil. în ziua când a aflat asta, Gertrude a venit să-i sărute mâinile. închipuieşte-ţi: singură cu doi fraţi mai mici ca dânsa. şi fără nicio avere. Adalbert va mai rămâne un an, cel mult doi, în ţară, pe urmă va fi mutat la Londra sau în Perşi a.» O ascultam pe Mag'da şi nu-mi luam ochii de la Maria şi Korner. Li se alăturase şi tata după ce îşi isprăvise felia de turchestan pe care o avea înainte, şi râdeau acum tustrei. Cile un cuvânt izolat ajungea până la mine, dar mă necăjeam că nu pot urmări conversaţia lor, deşi Korner le povestea ceva cu voce destul de tare, vocea amfitrionului hotărât să-şi distreze oaspeţii. Maria – cum de n-am observat asta până atunci? — ştia să râdă cu un aer prefăcut şi frivol. Sau poate mi s-a părut în clipa aceea, fiindcă îmi era ciudă că mă lăsaseră în afara cercului lor voios. în orice caz, dacă aşa este, cu atât mai rău pentru mine. Ceea ce însă nu poate fi o scuză pentru purtarea ei, a Măriei. (Dacă privirea lui Mihai ar parcurge jurnalul acesta, aş muri de ruşine. îl şi aud: «Gelozii de mică burgheză refulată».)

Bătrâna doamnă Korner spuse deodată cu vocea duioasă a mamelor care au mereu impresia că fiul lor e încă un copil: «Adalbert, pari ostenit. Un ceas de somn nu

ţi-ar strica». Korner se întoarse repede şi făcu un gest Liniştitor cu mina. «Dar nu mi-e somn deloc, mamă», se apără el. Intonaţia şi gestul îi trădau enervarea explicabilă de a se vedea tratat ca un ţânc în faţa unora care ştiau că este un personaj important. «Cum e plaja?» îl auzii întrebând. Tot Măriei îi vorbea. «E lume multă? Dar seara ce faceţi? Nu vă plictisiţi?» Rostogoli întrebările una după alta, fără să mai aştepte vreun răspuns. Din tot chestionarul, Maria nu se opri decât la ultima. «Seara dansăm la cazinou, spuse ea. Azi e concert. Cuartetul Vlaici din Bucureşti. Vii şi dumneata?» Korner se grăbi să răspundă că nu va lipsi. «Mama e prea obosită, dar voi veni cu Magcla», adăugă el. Nu mi-am putut stăpâni mirarea auzind-o pe Maria vorbind de concert, ea care nu iuseşe decât de două ori la Operă şi într-o singură duminică la un simfonic. («A fost admirabil, mi-a spus când s-a întors acasă, după un program fastuos cu *Uvertura* din *Obercm* de. Weber, *Simfonia întâia* de Brahms, *L'ăpprenii sorcier* de Paul Dukas..? —Numai lume elegantă 1») Şi apoi, nici n-a pomenit până azi de concertul de astă-seară, deşi afişele îl anunţau de două săptămâni. Acum sint sigură că vorbise de concert fiindcă Korner îi spusese că nimic nu-i place mai mult ca muzica. Terasa restaurantului se golise. La Eforie toată lumea doarme după masă. Unii pentru că nu au ceva mai bun de făcut, alţii ca să se pregătească pentru petrecerile de noapte de Ia Cazinou. Ne-am ridicat şi noi. Ajunşi în holul hotelului, Korner i se adresă Măriei: «Aşadar, pe diseară, la concert». Vorbise cu vocea sa obişnuită, nu ştiu însă de ce mi se păru că avea, aerul unuia care fixează o întâlnire pe un ton aproape autoritar. Aşa le vorbeşte probabil funcţionarilor de la întreprinderea lui. Maria se mulţumi să răspundă cu o uşoară înclinare a capului, arătând că a înţeles. E posibil ca, fără a mă gândi, să fi schiţat un gest care l-a făcut pe, Korner să-şi amin22

tească, dacă uitase cumva, că mă aflam şi eu acolo,

căci il văzui apropiindu-se de mine: «Sper să vă văd la concert, domnişoară». Eram gata să răspund ceva pe un ton enervat, dar m-am pomenit zicând liniştită: «Nu lipsesc de la niciun concert, domnule Korner. Cu atât mai puţin diseară. Vreau să mai ascult o dată *Cuartetul în re major* de Ceaikovski». Korner îmi surâdea amabil dar vedeam că ochii lui o urmăreau pe Maria care se îndrepta spre ascensor. Familia Korner ocupa două încăperi la etajul întâi, iar noi la al doilea. Abia am intrat în camera noastră şi Maria se trânti pe pat. Mă aşezasem la mesuţa de lingă fereastră să-i scriu lui Mihai, când o auzii: «Pare foarte bogat». Vorbea de Korner, desigur. «Da, făcui, e un funcţionar bine plătit». Am apăsat înadins pe fiecare cuvânt ca s-o fac să priceapă, nu ştiu de ce urmăream asta, că Korner nu-i decât un funcţionar, nimic mai mult, fie şi unul bine plătit. Mai e nevoie să spun că lucrul în sine nu avea nicio importanţă pentru mine? Korner putea fi şi bogat ca Rotschild sau sărac lipit pământului, dar am ţinut să subliniez că nu-i decât un funcţionar ca să-mi bat joc de respectul nici măcar bine ascuns din cuvintele ei şi mai ales din tonul ce se vroia indiferent. Maria nu luă în seamă sau se prefăcu a nu lua în seamă obsex-vaţia mea căci adăugă, de astă dată ridicând capul de pe pernă: «E plătit în lire sterline, aşa zice tata». Nu mai puteam să suport această admii’aţie umilă pentru leafa în lire sterline a lui Korner şi, cu un glas pe care-1 voiam afectuos, i-am spus: «Ei şi? Sunt atâţia oameni mai interesanţi decât Korner şi nu-s plătiţi în lire sterline. Ce copilă eşti, Maria». Am venit lângă dânsa fluturând un surâs inutil, căci nu avea cum să-l vadă cum stătea cu ochii aţintiţi în tavan. «Aproape că nu te mai recunosc. Arăţi o considei’aţie exagerată pentru un bărbat pe care abia l-ai cunoscut numai pentru că ţi s-a spus că e bogat. Ei bine, vrei să ţi-o spun

fără ocol? Pentru mine acest domn nu înseamnă nimic, dar absolut nimic. Cu toate lirele sterline de care

vorbeşte tata. Ar trebui să-ţi dai seama că te porţi atât de atentă cu dânsul numai fiindcă ai aflat că nu e sărac. E groaznic.» Mă depărtasem de dânsa şi mă învârteam prin cameră, dar după câteva clipe m-am aşezat la marginea patului şi am început s-o mângâi pe obraz. Maria se trase îndărăt. Mă privea cu un aer liniştit, deşi vedeam bine că e tulburată. Trecură aşa câteva clipe lungi, apoi îi auzii glasul în care tremura un reproş: «Te *ambalezi* degeaba. îţi trec prin cap atâtea grozăvii doar pentru că a; h stat de vorbă, ca şi tine de altfel, cu ICorner. E râr. clul meu să-ţi spun: nu te mai înţeleg. Ţi-am spus că e bogat, fără să mă gândesc la nimic, doar aşa, ca să spun ceva, ca şi cum aş fi observat că e blond sau miop, şi tu ai şi găsit că am făcut o crimă». Se opri, cu vocea parcă sugrumată de un plâns iminent: «Lasă-mă, îmi faci rău». Se întoarse cu spatele la mine şi, înfundându-şi obrazul în pernă, începu intr-adevăr să plângă. Am crezut că asta nu poate să-i facă rău şi m-am întors la mesuţa mea să-i scriu lui Mihai. Bineînţeles nu i-am pomenit nimic din toate acestea. La sfârşit însă am adăugat: «în general, lume destul de antipatică. N-am întâlnit pe plajă aproape nicio figură cunoscută, în afară de fetele Popescu (tatăl lor, mi se spune, a fost ministru la ceva, Instrucţia Publică sau Poştă şi Telegraf). Una din ele se sclifosea nu ştiu cu ce ocazie: *Nous, nous sonimes des vrais Popesco,* din neamul cronicarului Radu – cu aerul: *nous sommes des vrais Brancovan.* Tu ştii bine că nu pun mare preţ nici pe Popeştii cei mai puri, nici pe Brâncovenii oricât de autentici, sau mai bine zis nu-i prea deosebesc pe unii de alţii. Dacă-ţi scriu toate acestea e doar ca să vezi şi tu cam ce fel de lume bântuie pe aici. Soră-mea, Maria, e în schimb foarte anturată. în afară de nişte craiovence cu care a copilărit, a mai făcut şi cunoştinţe noi.

u

Azi a sosit o familie Korner, adică o doamnă cu fiica şi fiul ei, Adalbert Korner, funcţionar superior, pare-s’e la Metropol-Oil. Mama îi ştie mai de mult.’ N-am mai citit

nimic în afară de cartea Alexandrei Koliontai pe care mi-ai dat-o tu. Vom vorbi mai pe îndelete despre asta când mă voi întoarce. E adevărat că bărbatul ei e un fost matelot baltic? Tu ce-ai mai făcut? >etc. etc.“

III

In sala de spectacol a cazinoului se adunase foai’te puţină lume.

— Nu e o sală asta! zise destul de tare tânărul’ maestru Ţudor Vlaici, prima vioară a cuartetului, privind scârbit la cele câteva zeci de persoane printre care nu recunoştea niciuna din figurile familiare ale concertelor de la Ateneu sau de la Dalles. îşi aşeză pe un taburel cutia în care se afla vioara dăruită de prinţesa melomană Caradja (ea spusese că-i o piesă rară ieşită din mâinile lui Guarnerius, de fapt nu era decât o vioară nemţească găsită la un anticar din Sibiu) şi îşi aprinse plictisit o ţigară. Ceilalţi trei muzicieni păreau mai puţin impresionaţi de sala prea „rece“ şi necunoscută, deprinşi cum erau să cânte oriunde. Mai în vârstă decât Tudor Vlaici, avuseseră destulă vreme

26

să se resemneze, abandonând visurile măreţe ale începuturilor, şi nu mai găseau de niciun folos să simuleze apucăturile capricioase ale marilor artişti sensibili ca actriţele la cea mai mică indispoziţie.

— Lasă, dragă *Kubelik,* trece şi asta! N-am ajuns încă să ne alegem noi publicul şi trebuie să cântăm pentru urechile barosanilor care au plătit un bilet de o sută de lei.

Cel care vorbise, acordmdu-ş’i distrat vioara şi trăgând în răstimpuri câte un fum gros clintr-o pipă scurtă, eră Pavlov.

Tudor Vlaici nu se supăra când i se zicea *Kubelik,* deşt ghicea ironia cu care i se decerna această poreclă măgulitoare. Lăsând însă la o parte ironia, tot mai rămâne ceva adevărat, îşi zicea. Sunt doar atâţia scriitori cărora le face plăcere când prietenii li se adresează cu

un „mă, Bal zac41, fie şi în glumă.

Muzicienii se aflau într-o cabină mică de unde privirea străbătea scena şi îmbrăţişa o parte a sălii, astfel că puteau să vadă cită lume venise la concert. Funcţionarul Cazinoului însărcinat cu aranjarea programelor artistice, un fost crupier căruia guta îi îngroşase degetele împiedicându-1 să mai lucreze în specialitatea lui, veni să le spună că „e un public admirabil44.

— Ăştia sunt *stătuţi* în ce priveşte muzica, preciză el N-au mai auzit o bucată bună ele când au părăsit Bucureşti ul.

Tudor Vlaici nici nu-1 ascultă. Colegii lui însă îl întâmpinară pe reprezentantul Cazinoului cu o politeţe ostentativă şi-l petrecură cu zâmbetul cel mai mieros.

— Fir-ar să fie, dar iichele mai sunteţi, izbucni Tudor Vlaici când şeful programelor artistice ieşi. îi faceţi nişte zâmbre de parcă v-ar fi stăpân.

Pavlov râse scuturând scrumul din pipa stinsă, dar se vedea cit colo că vorba lui Vlaici îl necăjise.,

— Păi e! făcu dânsul. Nu-ţi-e stăpân când te angajează să cânţi?

Ceilalţi doi îi ţinură isonul:

— Desigur. Cine ne-ar fi dat în august cite o mie de lei, plus voiajul şi întreţinerea pe trei zile ca să zdrăngănim aici o oră?

Tudor Vlaici deschise gura să răspundă când şeful programelor artistice se întoarse, spunându-le că trebuie să ’ânceapă imediat:

— Antreprenorul jocurilor face un tărăboi nemaipomenit că i-am strâns toţi jucătorii la concert... Dacă e posibil suprimaţi chiar o bucată din program. Faceţi cât mai scurt ca să fie toată lumea mulţumită.

Tudor Vlaici, cu vioara în mină, gata să intre în sală, deschise ochii mari. Cum asta? Rămase câteva clipe uluit.

— Exclus, domnule, scrâşni el abia stăpânindu-şi

furia. Publicul nu poate fi tras pe sfoară şi batjocorit când e numele meu pe afiş. Programul va fi executat întocmai cum s-a anunţat, nici cu o notă mai puţin.

Şeful programelor artistice nu izbuti să-şi păstreze tonul politicos de mai înainte.

— Mi se pare totuşi că noi suntem cei care hotărâm, spuse el cu asprimea rece a crupierului care refuză o miză după ce jocurile s-au făcut. Nu ne puteţi impune capriciile dumneavoastră.

. Văzând că numai Vlaici se arăta nemulţumit, pe când ceilalţi trei păreau să asiste nepăsători la toate acestea, se întoarse spre dânşii cu zâmbetul său profesional care nu-I părăsise decât o clipă, adineaori:

— Veţi recunoaşte şi dumneavoastră că domnul Vlaici nu are dreptate. Vă asigur că nimeni, absolut nimeni, nu va observa că lipseşte o bucată din program. Credeţi-mă pe mine, domnilor.. Sunt vechi aici şi-mi cunosc publicul.

28

Toţi ă. ştia au venit ia concert numai clin snobism şi abia aşteaptă să se înfunde ia mesele de ruletă.

Pavlov surise conciliant.

— Dragă, i se adresă lui Vlaici, să-l lăsăm afară pe Ceaikovski. Dacă nu se poate altfel. Doar n-o să ne stricăm cu dumnealor (arătă cu capul spre directorul programelor artistice) pentru atâta lucru.

Vlaici se dădu bătut.

— Aşa îmi trebuie, bombăni ei, ciupind enervat o coardă. Cine m-a pus să vin aici, să cânt intr-un tripou?

Pavlov şi ceilalţi doi păliră. Se aşteptau să-l audă pe directorul programelor artistice izbucnind furios după o asemenea ofensă. Nu se întâmplă însă nimic. Gura acestuia se lărgi în zâmbetul cel mai binevoitor posibil, spre urechile clăpăuge:

— Vai, domnule! Dacă se poate spune că aici unde a cântat Enescu poate fi un tripou! îmi pare rău, v-o spun sincer, îmi pare nespus de rău că din pricina acestui

incident nu vom avea plăcerea să vă avem în mijlocul nostru şi în sezonul viitor.

Lingă estradă. în nudul al doilea, se aflau surorile’ Veniamin, Adalbert şi Magda Korner. Cuartetul execută, ’ fără nicio căldură, Op. *73. Nr. 3* de Haydn. Felicia trase’ cu coada ochiului spre soră-sa, încercând să citească pe faţa ei cam ce impresie îi făcea quatorul compus probabil ca divertisment pentru logodna unei domnişoare Esterhazy. Ţinându-şi capul puţin aplecat înainte, Maria părea o şcolăriţă care vrea ca profesorul să remarce cit e de atentă, şi un zâmbet de melomană captivată îi lucea în ochi, iar când viorile amuţiră după un suspin prelung, începu să bată din palme cu o bucurie copilărească. Kor-

2! >

ner se întoarse spre dânsa şi, spuse pe un ton care trăda nemulţumirea:

— Cuartetul nu e bine jg.is la punct. Haydn cere mai mult antren, mai mult…

Felicia nu putu să audă |p» anume afară de antren mai cerea I-Iaydn, dar o privi repede pe Maria ca să vadă cum va primi comentariul critic al lui Kdrner.

— Da, făcu ea, se simte că nu au niciun antren.

Felicia îşi muşcă buzele de ciudă auzind cum soră-sa îşi schimbă aproape automat părerile, împrumutându-le pe ale lui Kdrner. O scotea din sărite mai al, e. s surâsul docil cu care Maria îşi însuşea observaţiile acestuia, mimând până şi grimasa lui plictisită, după ce ascultase partitura cu o plăcere atât de vizibilă. Surâde, gândi ea, ca fetele din atelierele de croitorie unde e afişat că întotdeauna clienţii au dreptate. Hotărât lucru, nu e numai lipsită de personalitate. Maria asta e capabilă de orice, doar să placă. Cred că nici nu urmăreşte altceva. îi ajunge să placă lui Kdrner. Astăzi lui Kdrner, fiindcă s-a întâmplat să fie lingă dânsa. Doamne, Doamne, să nu fie oare nimic de făcut spre a o schimba? Cele dinţii acorduri ale quatorului *Op. 18* de Beethoven îi curmară gândul. O văzu pe Maria consultând programul,

şi încercând să desluşească în semiîntuneric titlul bucăţii. „S-o fi uitat şi Kdrner şi ea il imită, îşi spuse Felicia. Trebuia să observ, 11

După partea întâia a concertului, în pauză, Magda Kdrner începu să-i povestească Feliciei o întâmplare curioasă pe care o ştia de la logodnicul ei. Anul trecut la Londra, în timpul unui concert Chopin, un tânăr lord s-a sinucis la toaletă şi nu s-a putut stabili dacă o făcuse într-o criză de melancolie sub influenţa Nocturnelor, sau din cauza pianistului al cărui prieten fusese şi care îl părăsise în ultima vreme. „Seamănă cu Maria, gândi Felicia. Şi dânsa nu vede lumea decit cu ochii altora. Tot ce spune vine de

30

La logodnicul ei. Probabil că nici nu bănuieşte caracterul neobişnuit al prieteniei ce legase pe lordul sinucigaş de pianist. Repetă ce i-a povestit logodnicul fără să se gândească. Şi-o fi zicând: «de ce să-mi mai bat capul? gândeşte el pentru amândoi».“ Felicia îşi aminti că unele femei sfârşesc prin a-şi însuşi până şi ticurile sau maniile soţilor. — „Şi Maria va fi la fel.“ Se cutremură deodată. Dacă şi ea, Felicia. va ajunge să nu fie decât o expresie ştearsă a lui Mihaî, repetând fără să-şi dea seama cuvintele lui, împrumutându-i pe nesimţite gusturile şi dezgusturile? Deocamdată, nu ajunsese încă acolo. Mihai nici n-ar putea-o suferi, ar dispreţui-o.

Aştepta nerăbdătoare *Cuartetul în re major* de Ceaikovski. Ascultându-1 va retrăi încă o dată ziua de 19 decembrie. Şi tot ce s-a întâmplat atunci. Nu-i va scăpa nicio clipă, niciun amănunt din după-amiaza teribilă când nu i s-a mai putut împotrivi lui Mihai, când i s-a dat, poate mai mult din teama oricât de absurdă dar reală de a nu fi privită de dânsul ca o mică provincială cu prejudecăţi ridicole. Unele detalii materiale, amintirea odăii în dezordine cu cele câteva cărţi pe masă şi nişte gazete trântite jos lingă calorifer, gura lui Mihai mirosind a tutun Scaferlati („un prieten mi-a adus de la Paris două

pachete“, îi spusese el) toate acestea, şi apoi îmbrăţişarea scurtă, mai puţin brutală decât se aşteptase, şi cămaşa lui sinilie („de ce şi-o fi pus-o tocmai în ziua aceea?“) şi Cu*artetul în re major d*e Ceaikovski dintr-o cameră de alături, şi două-trei amănunte fizice pe care ar vrea să le uite, toate acestea i se îngrămădiră deodată în minte. „De câte ori mă gândesc, mă doare. Nu pot lua însă asta ca un regret. E ceva care trebuia oricum să se întâmple/-’ Ca şi cum i-ar fi scăpat fără voie un ţipăt, îşi întoarse repede capul şi privi în jur cu teamă, voind parcă să-şi dea seama dacă se uita cineva la ea, dacă ceilalţi i-ar fi putut glii ci

31

gâridurile. Dar, alături, Magda asculta stând cu privirea, ţintă la al doilea violonist, încercând pesemne să descopere ce asemănare era între acesta şi logodnicul ei. Mai toate femeile îi măsoară pe bărbaţi cu aceiaşi ochi, confruntându-i mental cu soţul lor şi găsind o bucurie ascunsă, abia mărturisită, când comparaţia e în dezavantajul acestuia din urmă. („Nu chiar întotdeauna, se grăbi Felicia să-şi rectifice ideea. Poate mai rar la începutul unei legături. Observaţia rămâne. însă valabilă în ce priveşte femeile cu decepţii adevărate sau presupuse în căsnicie”.) Korner asculta concertul cu un aer atent, dar se vedea că îi erau glodurile la altceva. Dacă i-aş pune mina pe umăr ar tresări, apoi ar surâde buimăcit ca un om deşteptat din somn înainte de a-şi da seama unde se află. „La ce s-o fi gândind? Poate că la preţul ţiţeiului care scade întruna.” (îşi aminti o vorbă a lui Mihai Vasiliu: „preţul petrolului a scăzut enorm, asta se poate observa şi din ultimele fotografii ale lui Sir Henri Obrazul e brăzdat de zbârcituri. Fiecare scădere a preţului îl îmbătrâneşte”.) „Nu, nu cred să se gândească la ţiţei ascultând *Trio* de Arensky. Ar fi un om foarte tare. Numai un om cu nervii de oţel poate sta sub duşul, de gemete şi triluri al viorilor socotind în minte cât pierde Metropol-Oil dacă barilul de petrol se vinde cu doi cenţi

mai ieftin. Korner e un funcţionar bine plătit, un om cu nervii de oţel. Poate că nu are acum decât o singură preocupare: Maria. Dar nu se uită la ea. Maria e cu bărbia în palmă şi-şi ţine ochii închişi pe jumătate. Simulează o încântare, deşi e impermeabilă la muzică. Ce zâmbet servil avusese adineaori41. Felicia simte cum i se strânge inima amintindu-şi graba cu care soră-sa consimţise că execuţia cuartetului de Haydn a fost detestabilă. „Acest Korner e idealul Măriei. Idealul unei[7]

fiinţe care are groază de sărăcie. N-o doare sărăcia. O umileşte. Korner e în ochii ei un univers în care nu mai există pensiunea doamnei Isăcescu, iar achiziţionarea unor pantofi sau a unei rochii încetează de a mai fi o problemă. Poate că îi şi place intr-adevăr, lăsând deoparte groaza ei organică de sărăcie-. Felicia îl privi pentru întâia oară ■ pe Korner numai cu intenţia de a-şi da seama dacă omul e frumos. „Dar mai întâi, ce e un bărbat frumos? se întrebă ea şi-şi răspunse îndată: un bărbat frumos e Mihai Vasiliu. N-are nicio trăsătură distinsă, nu e amabil, ţi se uită în ochi când vorbeşte (deşi se vede că totul e *făcut,* premeditat, că joacă puţin teatru ca să pară un şef). Korner îi seamănă intr-un fel. Numai că are părul prea des ■ ehis şi vorba mai moale. Nu-şi dă osteneala să pară un şef, de vreme ce la Metropol-Oil e recunoscut ca atare. Maria nu poate preţui un asemenea gen de frumuseţe. (A lui Mihai.) Are gusturi mai caligrafice. Idealul ei astă-iarnă era pictorul Marcu Ulpiu Bontaş, tânăr ardelean, aproape analfabet, dar cu un obraz neted şi atrăgător, cu nişte picioare suple, în sfârşit parcă un tip din echipa de fotbal Ripensia. Ce cap simplu. Ce cuvinte proaspete îi ieşeau din gură, nealterate de vreo idee, ce animal inocent, ce soţ nimerit pentru Maria acest Marcu Ulpiu Bontaş! Dar: «Ce să mă fac, duduie dragă, dacă merele şi florile mele nu se vând şi eu la altceva nu mă pricep? Cu nişte naturi

7 **E vorba, desigur, de Henri Deterding, magnat al petrolului.**

moarte, oricât de vii ar părea ele, nu se poate ţine casă.. —»-. Maria l-a uitat repede. Nici nu avea prea mult de uitat. Nu se întâmplase nimic intre dânşii dincolo de prietenia legată în aceeaşi pensiune, la madam Isăcescu, unde luau masa împreună. Se întilneau prin sălile de expoziţii, prin holurile cinematografelor şi, lipiţi unul de altul, urmăreau vreun film, cu o atenţie de copii miraţi, ţinându-se de mină («îmi ia mina într-a lui, fără s-o mângiie, numai aşa», îi destăinuise într-o seară Maria) “. Ea, Felicia, e convinsă

 că Marcu Ulpiu Bontaş s-a purtat ca un om de treabă, era să spună ca un gentleman. Ax.fi putut s-o ia uşor pe Maria, doar să fi întins mina. Să-i fi spus intr-o seară, simplu, fără să-şi caute prea mult cuvintele: „Maria, hai la mine acasă11. Dar Marcu Ulpiu Bontaş nu era omul care să facă asta. Avea acea prudenţă ardelenească care trece drept înţelepciune, făcută din teama de complicaţii şi poate din lenea de a-şi asuma o răspundere, şi atunci când se pomeni cu Maria alături în faţa singurului, drum posibil, se întoarse brusc. I-a mărturisit Feliciei, fără înconjur, fiindcă vedea în ea, aşa cum îi spusese, un *om serios* (probabil datorită cărţilor cu titluri dificile din odaia ei, cărţile lui Mihai): „Duduie Felicia, eu spun drept. Ce e-n guşă şi-n căpuşă. N-am bani destui, adică, la drept vorbind, n-am de fel şi nici nu văd cum aş câştiga atâţia ca să-i pot face Măriei o viaţă mai ca lumea. Mă duc la Cluj să lucrez desene de ambalaj pentru o fabrică de conserve, căci pictura nu hrăneşte un om ca mine11.

S-a dus fără s-o mai vadă pe Maria. Ea a râs, neavând altceva de făcut, dar uneori, seara, înainte de culcare, Felicia o surprindea îngândurată. L-o fi regretând pe Marcu Ulpiu Bontaş, gândindu-se la el ca la ceva ce-ar fi putut fi frumos.

Dar ce-i asta? Lumea din jur se ridică, răsună câteva aplauze. în fundul sălii zgomotul scaunelor

părăsite în grabă. Doar nu s-a terminat. Felicia aruncă o privire neliniştită în program.

— Nu s-a terminat, spuse ea întorcându-se spre Korner. Mai e *Cuartetul* de Ceaikovski.

Sala se golea însă. Una grasă de alături, *cu* nişte zulufi platinaţi aduşi pe frunte, îi spuse însoţitorului ei: „aşa sunt eu emotivă, de când mă ştiu, muzica îmi face un gol la stomac11. „Ţi-o fi foame, Gândăcel?“ observă îngrijorat însoţitorul.

34

— De ce pleacă lumea? reluă Feiicia eu o voce îmbufnată de copil căruia i s-a luat din mină o jucărie. De ce nu se dă şi *Cuartetul* de Ceaikovski? Doar e în program!

Korner e intr-adevăr un şef. Feiicia a înţeles că Korner e un şef, adică un bărbat în stare să ia repede o hotărâre fără să stea mult pe gânduri, când l-a văzut apropiindu-se de estradă chiar în clipa în care muzicanţii se pregăteau s-o părăsească. Korner îi spuse ceva lui Tudor Vlaici şi acesta răspunse parcă necăjit şi vorbind cu gesturi agitate. închipuindu-şi că cei doi se ceartă din pricina ei, Feliciei îi păru rău. „N-ar fi trebuit să stărui atâta pentru bucata omisă, îi trecu prin minte. Mai ales că nici nu-mi pot da seama dacă-mi place cu adevărat. Ştiu numai că-mi răscoleşte un sertar secret al memoriei, acolo unde s-au strâns câteva orori pe care vreau să le uit. Ce m-a apucat să cer tocmai acum partitura asta de Ceaikovski? Am auzit-o întâia oară atunci, în camera lui Mihai, era pesemne un patefon în apartamentul de alături, şi, din dupăamiaza aceea, ori de citc ori o aud simt trezindu-se în mine amintirea amănuntelor fizice, unele penibile, şi în acordurile finale, când totul se preface într-un plânset care se depărtează, îmi răsună în auz cuvintele lui Mihai rostite liniştit, pe un ton serios, tonul cu care îşi expune de obicei ideile: «Iubită prietenă, acum eşti femeia mea şi pot să-ţi dau un sfat, trebuie să ţi-1 dau: *să te fereşti».* Văzând, sau părându-i-

se că n-am înţeles ce vroia să zică, a precizat, ca un profesor silit să explice unui elev greu de cap: «Să te fereşti, Feiicia. Să nu faci copii. Copiii ne-ar împiedica să ne facem datoria».“

Feiicia nu poate uita că în clipa aceea îi venise să plângă şi să râdă. Poate că o speriase niţel vocea lui solemnă. Şi asta i-a spus-o doar câteva minute după ce şi-a retras braţele din jurul ei, şi tonul solemn avea ceva conjugal şi comic deopotrivă, poate că din cauza cămăşii lui

35

sinilii şi a patului răvăşit: toate contribuiau ca să dea imaginea unei scene de dragoste cu un bărbat sosit clântr-o călătorie, grăbit să-şi îmbrăţişeze soţia repede, aşa cum a găsit-o, aproape îmbrăcată.

Korner se întoarse.

— Direcţia Cazinoului, lămuri el cu un zâmbet necăjit, le-a cerut să suprime o bucată din program ca să fie mai scurt. Şi s-a nimerit să fie tocmai cuartetul de Ceaikovski. Le pare rău şi lor.

Se opri o clipă ca pentru a pregăti efectul pe care-1 aştepta de la fraza următoare:

— Dar am aranjat. Peste zece minute vor fi la restaurantul hotelului. I-am invitat la masă. Nu le puteam cere de-a dreptul să vină să ne cânte. Oricum, nu-s nişte lăutari de rând.

Maria bătu din palme, bucuroasă că va lua masa cu muzicanţii, iar sora lui Korner se grăbi să-i şoptească Feliei ei, pe când ieşeau din sală:

— Adalbert e foarte iubit de artişti. Nici el nu le refuză nimic niciodată. De altfel, când era prin liceu visa să se facă actor..

Magda râse cu mâna la gură, găsind încă şi acum foarte nostimă intenţia fratelui ei, probabil fiindcă, o clipă, întrevăzuse un Adalbert Korner actor, imagine atât de diferită de cea a directorului de la Metropol-Oil.

Maria mergea la câţiva paşi înainte, alături de

Korner, şi Felicia îi vedea atât de lipiţi unul de altul, ea sprijinindu-se de braţul lui, îneât i se păru că el îi vorbea la ureche. Puse impresia asta pe seama întunericului, deşi luna ascunsă reuşea să-şi strecoare din când în când câte o rază prin vălul de nori, şi în licărul ei palid capul Măriei părea într-adevăr înclinat pe umărul lui Korner.

I. În faţa hotelului dădui'ă peste Zoe Veniamin care tocmai cobora dintr-un taxi, urmată de doamna Korner, în-

|

36

fofoliţă într-un şal Imens ca s-o ferească, zicea, de răceală, cu toate că nu se simţea nicio adiere în aer.

— Unde aţi fost? Pe unde aţi umblat? se interesă Korner, privind amuzat maşina prăfuită.

— Ne-am repezit până la Constanţa, răspunse doamna Veniamin. O vizită prezidentei locale a Asociaţiei copiilor părăsiţi. Nu se putea altfel.

— Aha! făcu Korner. înţeleg. O vizită de serviciu, cum s-ar zice.

— Dar tata unde-i? întrebă Felicia văzând că cele două femei sunt singure.

Zoe Veniamin cobori glasul ca să şoptească enigmatic:

— Citeşte. A primit azr-dimineaţă cărţile comandate la Paris. Nu-1 mai scoate acum nimeni de acolo.

Şi arătă cu mina spre etajul al doilea al hotelului.

■ Cele două doamne dădură noapte bună cu intonaţii şi priviri asemănătoare, străbătute de duioşia comică a mamelor resemnate să îngăduie copiilor o petrecere peste ora obişnuită. Restaurantul era aproape gol. La Eforie, după unsprezece seara, lumea s-a împărţit: o parte s-a dus la culcare, iar cealaltă îşi începe veghea nocturnă până la ivirea zorilor în jurul meselor de ruletă, de bacara şi de *chemin ele fer.* Pe aceştia îi recunoşti lesne a doua zi, nu atât după pleoapele umflate

şi roşii, cit după umbletul nesigur şi uitătura halucinată care continuă să urmărească învârtirea unei rulete imaginare. în primele seri, profesorul Veniamin rămânea ceasuri întregi în jurul mesei verzi la spatele jucătorilor şi asculta, chibiţ tăcut, pe crupierul care oficia repetând monoton: *„faites vos jeiix, messieurs, rien ne va plus“,* apoi însoţea cu o privire febrilă ruleta pornită vijelios, până ce îşi încetinea rotirea, ca o hârâitoare ostenită. Uneori, scotea chiar un creion şi nota ceva într-un carneţel. Era convins că, aplicând riguros calculul probabilităţilor, ar ajunge să adune, tot bă-

37

netul acela, de pe masă, dai7 se mulţumea să-şi expună teoria, a doua zi la dejun, cMlidu-î pePascal şi. pe Pofecare, fără a îndrăzni să se aventureze intr-o asemenea afacere cu banii săi puţini şi nuniăraţi. (în afară* de leafa de profesor nu avea niciun fel d! evenit. Câte-va sute d’e obligaţii de stat provenite din. zestrea Zoei nu mai aduceau aproape nimic.)

Când muzicanţii se iviră, Korner făcu ochii mari şi nu-şi stăpâni o strâmbătură a buzelor. Cuartetul poftit la masă trecuse mai întâi pe la hotel ea să-şi lase instrumentele şi se prezenta acum disponibil şi puţin, sifrajenit în faţa lui Korner şi a fetelor. în primul moment, decepţia l! ui Korner fu atât ’de puternică incit era să-i ia la rost: Păi bine, şefilor, unde vi-s scrâpcile? Aşa ne fuse. vorba? îşi aminti însă la timp că nici nu pomenise de viori, când i’ se adresase lui Vlaici, temându-se să nu jignească susceptibilitatea lor de artişti. îşi închipuise că muzicanţii vor veni. de-a dreptul de La concert la restaurant. Şi acum, iată-i apropiindu-se cu mutra prostită a unor funcţionari care au ieşit de la slujbă, păstrând o urmă de zâmbet profesional ca înaintea publicului. Korner simţi o mare părere de rău şi gândi repede: „am făcut o prostie”, dar se ridică să-i prezinte fetelor.

Abia aşezat, Tudor Viaici se crezu dator să le

povestească pe un ton scârbit conflictul cu direcţia Cazinoului (spunea: tripcului), amplificând bineînţeles indignarea sa când. îi ceruseră să-l scoată pe Ceaikovski din program.

— Voiam să renunţ la concert, dar nu m-au lăsat băieţii, minţi el arătând cu capul spre ceilalţi. Afară de asta am cântat destul de prost. Simţeam că nu am o sală *bună.* Ku era publicul meu obişnuit.

îşi potrivi un zâmbet sub mustăcioara neagră şi întoarse capul spre Maria Veniamin.

38

— În aJCară de dumneavoastră, pe care v-am văzut la toate concertele de la Ateneu, era un public cu totul străin de muzică.

Felic’iaâşi muşcă buzele ea să nu pufnească în râs.

— În ultimul timp n-am mai fost. se apără timid Maria, aruncând o privire complice spre soră-sa, cu aerul de a-i explica:. „-Ce vrei să fac? Nu-i pot spune că ri-am fost decât o dată în viaţa mea la concert. Ce poate să strice dacă el crede că n-am iipsit de la niciunul?“

Korner hotărî să lase deoparte supărarea şi să-şi ducă până la capăt rolul său de amfitrion. Porunci un dineu copios fără să uite şampania. Magda îi mărturisea lui Pavlov că nimic pe lume n. u-i mai frumos ca *An Schwager Kvonas* ’de Sein libert. şi muzicantul, care reţinuse că ea e sora *elefantulm* plătitor, se grăbi să se mire: „extraordinară coincidenţă, Scbubert e pasiunea mea“, şi începu chiar să-i fredoneze din *Mignon,* pe dând în celălalt colţ ai mesei Viaici răspundea ia întrebările Fel idei în legătură cu concertele Filarmonicii, probabil ca să-i arate acestuia că din câţi se aflau acolo numai dânsa ştie ce-i aia muzică. Ceilalţi doi. muzicanţi tăceau, simţindu-se oarecum inutili. Din când în când, Viaici întorcea capul ca să-l întrebe pe violoncelist, nu fără acel pic de ifos al marilor artişti care simulează că memoria li-e prea absorbită de problemele artei lor ca să mai reţină şi altceva:

— Gheorghiule, nu-ţi aminteşti cumva dacă în concertul dinainte de Crăciun am avut şi *Capriciul vienez* de Kreisler?

Sau:

— Probabil că eram *în formă.* La sfârşit, prinţesa Marta Bibescu mi-a trimis un buchet de garoafe din sera ei.

39

— Nu erau garoafe, meştere, nişte trandafiri de toată frumuseţea cu nişte tije lungi cit un baston, întrerupse violoncelistul ca să dea mai multă autenticitate faptului.

— Aşa e, trandafiri, întări Vlaici fără să clipească, dar nu-şi putu stăpâni un surâs mai curând trist amintindu-şi că singurele flori pe care le primise după un concert au fost acelea ale domnişoarei de la garderoba Ateneului, una Aura, nişte biete micşunele învelite în staniol.

— Numai aici poţi mânca nişte stavrizi aşa delicioşi, observă Pavlov cu gura plină, de astă dată sincer, nu ca în entuziasmul arătat pentru Schubert.

El se simţea mai la largul său în mijlocul acestor străini amabili. Fost viorist prin restaurante, cu un repertoriu de valsuri şi de potpuriuri, care culmina spre dimineaţă cu aleanuri olteneşti şi sârbe, era deprins să se lase invitat pe la mese de domni abia cunoscuţi, de cucoane năpădite de melancolii suspecte după desert, şi cărora nu refuza să le zică ceva duios la ureche. De multe ori regreta că îl urmase pe Vlaici, fostul său coleg de Conservator, când acesta îi ceruse să-şi părăsească taraful de restaurant spre a fi a doua vioară a cuartetului. „Haide, mă, nu te mai codi atâta, îi strigase Vlaici. în loc să-mi sari de gât că te scot din birt ca să fac dintr-un scripcar un artist, tu mai stai pe gânduri!“

Felicia se simţea mai puţin neliniştită. Un început de bună dispoziţie o cuprinse. Se bucura fără să-şi poată explica pricina acestei neaşteptate voioşii, dar nu-şi

ascundea un sentiment confuz: „sunt bucuroasă, probabil, fiindcă Maria nu e alături de Korner. Mari a vorbeşte acum cu Vlaici, ca şi cum Korner nici n-ar fi acolo, în capul mesei. Ce face în clipa asta Korner? Râde cu poftă, clipind şiret din pleoape către Pavlov“. Se vecie că muzicantul a înţeles să compenseze lipsa viorilor cu câteva anecdote.

40

„De pe la mese adunate şi iar la mese date, xecunoştea el. Să aibă măcar atâta boierul pentru banii lui.“ A rămas cu năravurile sale de lăutar de restaurant, orice ar face Vlaici ca să-i vâre în cap că-el, Pavlov cel de a si, nu mai are, nu mai trebuie să aibă niciun fel de asemănare cu Pavlov de la Gambrinus. Ceilalţi doi mâricau tăcuţi, schimbând rar câte o vorbă între dânşii. Acela căruia Vlaici îi spunea mereu: „Gheorghiule, fii bun şi aminteşte-mi…“ îl privea cu respect pe Korner. Pentru el, Korner era omul care plătea această masă şi nu înceta să admire veselia netulburată cu care amfitrionul asculta anecdotele lui Pavlov, deşi ştia că-1 vor costa scump. „Să fi fost eu în locul său, gândi Gheorghiu, ştiu că nu-mi mai tihnea mî nea re a şi nu-mi ardea de istorioarele lui Pavlov dacă aveam atâţia invitaţi. “;

Vlaici se ridică deodată şi, întorcându-, se întâi spre Korner, apoi rotind uşor paharul spre ceilalţi, zise: sa trăiţi. înainte de a-1 duce însă la gură, se mai înclină o dată în dreapta lui, unde se afla Maria, şi-i surise. Ea răspunse cu un gest la fel, înălţinclu-şi puţin paharul până în dreptul nasului, şi mulţumi din ochi. Felicia nu-şi mai putea ascunde bucuria privind acest dialog de zâmbete. Magda, care tocmai îi povestea un incident oarecare dintr-o excursie pe care o făcuse la Sibiu, păru foarte mirată. N-ar fi bănuit că întâmplarea avea atâta haz încât să stârnească râsul dificil al Feliciei.

— Mai spune-mi o dată versurile pe care ţi le-a citit logodnicul, o rugă Felicia cu o voce prea tare ca să exprime doar interesul pentru poezia ce-i plăcuse

Magdei. Simţea nevoia să asculte orice numai să poată urmări în voie desfăşurarea idilei ce se înfiripase între soră-sa şi Vlaici.

— Care versuri? întrebă Magcla, incruntându-şi puţin fruntea. Şi, amintindu-şi deodată, exclamă: A, da!

Im wunderschdnen Monat Mai Als ălle Vogel sangen Da hab' ich ihr gestanden Mein Sehnen und Verlungen.!

Cuvintele. melodioase se izbeau de 'urechea Felieiei, ră. minând afară. Prefăcându-se încântată, încerca să-şi explice mai limpede sentimentul de mulţumire pe care-1 trăia. „M-am înşelat, îşi zise. Maria nu e aşa de orbită de groaza ei de sărăcie ca să nu mai distingă un om de valoare de un domn care-şi poate permite să plătească un dineu copios. Ieri a fost Marcu. Ulpiu Bontaş, pictorul sărac, astăzi e Tudor Vlaici, violonistul acesta care în ciuda aerelor sale de cabotin pare un băiat bun şi în orice caz un artist. Maria îl ascultă altfel decât pe Korner, cu un altfel de zâmbet, nu se simte la dânsa nimic silit, nici măcar sforţarea de a place.“

Vocea ■ răguşită a lui Pavlov şi râsul zgomotos al lui Korner o împiedicau să priceapă ce spunea Vlaici. Auzi însă foarte bine glasul Măriei, când muzicantul tăcu:

— Mărturisesc spre ruşinea mea că nu mă omor după muzică. Nici n-o prea înţeleg. Îmi lipseşte o pregătire specială ca s-o pot înţelege.

„Lui Korner nu i-ar fi mărturisit niciodată că habar n-are de muzică, îşi spuse Felicia, pe când unuia ca Vlaici nu-i ascunde asta.“

Se auzi deodată vocea lui Korner;

— Domnişoară, sunt sigur că dacă *dumneata* (i se păru Felieiei sau tonul avea o nuanţă ironică, trădând parcă un pic: ele gelozie?) l-ai ruga pe domnul Vlaici să ne cânte ceva, aşa ca între prieteni, nu te-ar refuza.

Maria se mulţumi să zică într-o doară, fără a stărui

prea mult:

— Da, te rog, cântă-ne ceva. Cântă-ne din bucata pe care trebuia s-o auzim la concert. Felicia ţinea atât de mult s-o audă!.

Vlaici avu un gest de apărare, dar o strâmbătură a buzelor arăta că se-simţea şi puţin jignit

— Iertaţi-mă, îmi vine greu… Ku-s obişnuit să cânt la restaurant. Şi apoi nu mi-am adus vioara. (Nici nu i se adresa Măriei, ştiind că nu făcuse clecât să repete o dorinţă a amfitrionului şi că, în fond, nici nu ţinea prea mult să-l audă chitind.)

— Vioara? sări din locul său Korner. Dar cit ai clipi, cit ai fuma o ţigară, vioara ar putea fi aici. Numai dacă nu vrei… Eu, ai văzut, nici n-am îndrăznit să te rog. Credeam însă că pentru ea, nu-i aşa, pentru domnişoara Maria…

Hotăiât lucru, Korner se dezgheţase, poate mai mult decât ar fi dorit, li luceau ochii şi aproape că nu se mai auzea decât gura lui. Magda se uita la el parcă speriată, dar recunoştea în sinea ei că frate-său câştiga un aer mai simpatic când era cu chef.

— Adalbert, îi strigă, încă puţină şampanie şi vei umbla ca la revelion.

— Dar cum umbla la revelion? voi să ştie Felicia.

— În patru labe, râse Magda.

întoarseră toţi capul să-l privească mai bine pe Korner, încercând să şi-l închipuie pe directorul faimosului Metropol-Oil umblând în patru labe şi, printre râsete, se auzi vocea lui răstită:

— Magda 1

43

Asta părea să fie o chemare ia ordine adresată surorii care vorbise prea mult, dar ea nici nu se sinchisişi, în clipa următoare, Korner începu iar să ciocnească cu Pavlov. Se vedea însă că, deşi ameţit; păstraun rest-de luciditate care-l ajuta să priceapă că le face o deosebită onoai’e acestor muzicanţi, oferindu-se

atât de natural, atât de despuiat de orice demnitate în faţa lor. Oamenii veseli par întotdeauna mai tineri. Veselia aceasta descoperea un Korner tânăiyaşa cum nici el nu se regăsea clocit rareori; Abia trecuse de treizeci şi opt de ani, dar «c silise întotdeauna să pară mai bătrân, ca generalii aceia tineri care simt nevoia să adauge gradului lor şi prestigiul vârstei spre a nu-i mâhni prea tare pe căpitanii îmbătrâniţi în subordine.

Felicia se simţea fericită. O bucurie răutăcioasă o încerca, şi ea nu i se împotrivea, văzându-1 pa Korner în această ipostază de chefliu înconjurat de lăutari şi de fete. „Noi, eu şi Maria, suntem *fetele,* repetă în gând şi se întunecă deodată. Are dreptate Mihai, îşi zise, când susţine că toţi aceşti magnaţi ai industriei, toţi aceşti şefi ai marilor întreprinderi capitaliste sunt nevoiţi să trăiască o adevărată viaţă dublă. Ipocrizia societăţii le impune să circule prin lume cu o încruntare distantă, ca nişte automate ale tristeţii şi urâtului, parcă dându-şi seama că puterea pe care o exercită e o impostură, o autoritate abuzivă. De aceea, în afară de ceasurile cind, fardaţi cu acest fals prestigiu, îşi joacă personajul public faţă de subalterni şi *în adunările consiliilor* de administraţie, ei se grăbesc să-şi trăiască cealaltă viaţă, lăsând să zburde fiinţa lor refulată, fie în petreceri abjecte, fie claustrându-se într-o severă existenţă de familie, resemnaţi să colecţioneze tablouri, puşti de vânătoare sau cutii goale de chibrituri. Ca nişte oameni siliţi să umble mereu în frac, sunt bucu-

roşi cinci găsesc prilejul să-l lepede şi să se mişte în voie şi pe cit posibil neobservaţi.

Maria începe iar să se comporte ca o fetişcană fără pic de personalitate, gândi îngrijorată Felicia, văzâncl cum soră-sa duce paharul de şampanie la gură, sorbindu-1 pe jumătate. Se crede obligată să bea numai ca să fie la fel cu ceilalţi. Nici nu-i place şampania. I-a mărturisit-o anul trecut, după ce băuse la o nuntă, cu un comic aer

vinovat, recunoscând jenată că preferă siropul de «coacăze».tk

— Maria, bei prea mult, îi vorbi peste masă cu un ton în care tremurau grija şi imputarea deopotrivă.

— Mi-e sete, îi răspunse ea fără cea mai mică intenţie de a se scuza şi puse paharul la loc cu un gest iritat.

— Oh, eu, făcu Magda, ştiţi, nu sufăr nicio băutură.

Când Felicia întoarse capul spre Korner, acesta îşi întindea gâtul şi-l săruta pe Pavlov, în timp ce ţigara lui rostogolită din scrumieră ardea nepăsătoare pe faţa de masă.

— Foc! strigă Magda şi începu să râdă prosteşte cu mina la gură când frate-său privi speriat în jur căutî-nd un incendiu, fără să vadă ţigara care fumega lingă dânsui.

Felicia găsi că petrecerea durase destul. Zise:

— Maria, trebuie să mergem.

Sub înfăţişarea distrată, Korner era uimitor de atent, căci răspunse în locul Măriei Veniamin, cu o mutră sincer amărâtă:

— Nu cumva vreţi să plecaţi?

— E târziu, spuse Felicia,. zâmbind în silă.

Terasa avea acum aspectul jalnic al restaurantelor de gară, noaptea, după ce ultimul tren a trecut, căci dincolo de masa lor, în fund, un singur bec anemic lumina faţa ostenită a chelnerului care dormea de-a-mpicioarelea, rezemat de perete, neîndrăznind să anunţe „ora de închidere“.

45

— Şi cu noi ce faceţi? se auzi din nou lamentaţia lui Kcirner, de parcă s-ar fi văzut abandonat în câmp.

„Devine tot mai nesuferit, gândi Felicia. Măcar dacă Maria ar băga de seamă că devine nesuferit.” Maria însă nici nu-1 asculta pe Korner. Ducea acum ţigara la gură cu un gest impertinent de copil care bravează şi râdea înecându-se în fum. Vlaid îi povestise o anecdotă

de-a dreptul idioată pe care nu uitase s-o recomande ca „absolut autentică”: o pereche se opreşte în faţa. ghişeului de bilete al Ateneului, într-o seară Beethoven. „Ce se *dă* azi? întreabă domnul, şi, câncl casierul îi răspunde: *„Simfonia Noua“,* se întoarce către cucoana lui: „Ce ţi-am spus? N-o să înţelegem nimic din moment ce n-am fost la ceJelalte opt. Aşa m-ai tras şi la *Tarzan* seiia treia..."

Atât. O inepţie. Şi Maria râdea cu pofta. Se vedea că râde din toată inima. întâmplarea i se părea într-adevăr plină de haz.

IV

JURNALUL FELICTEI.

Scrisul devine mai nervos, unele fraze par a trăda o suferinţă fizică, ortografia e pe alocuri nesigură. Multe ştersături. Niciun pic de graţie feminină. Nimeni nu încearcă să fie graţios când îl sâcâie o carie dentară sau chiar numai o suferinţă morală.

„In câteva ore şi cu ajutorul şampaniei, Korner ajunsese altul. Pe la trei dimineaţa se copilărise de-a binelea şi nu mai aducea decât de departe cu cel cunoscut înainte *(un monsieur iout î fait bien, tout ă fait cor reci, un peu reserve),* şi părea să se simtă bine în pielea noului personaj, un chefliu nocturn care-şi pusese ochii pe o fată. Ca toţi bărbaţii apăsaţi de răspunderile lor sociale, cred că găsea o plăcere doar în faptul că reuşise să de-

vină, fie şi numai pentru eâteva ceasuri, iresponsabil, adică; în singurul mod posibil, liber. De aici şi exhibiţionismul său naiv (o veselie stridentă, câte un strigăt nearticulat şi acel *vino să te pup* către Pavlov), probabil ca să-i placă Măriei. A sărit în picioare spre dimineaţă: «să mergem la Constanţa, e un bar acolo foarte simpatic», dar s-a răzgândit numaidecât, recunoscând singur: «nu, e imposibil, n-aş mai putea ţine volanul». Când însă a propus să facem o plimbare, Maria

a consimţit cea dintâi: Sora lui Korner se lăsa mai greu, pretextând că nu vrea să piardă plaja de dimineaţă. Vlaici şi muzicanţii lui s-au crezut pesemne obligaţi să nu-1 refuze pe boierul care plătise masa. Am pornit toţi de-a lungul vilelor adormite: Maria cu Korner înainte, eu, Magda şi Vlaici la câţiva paşi, urmaţi de Pavlov, Gheorghiu (al treilea n-a scos aproape nicio vorbă toată seara, fie că era un timid, fie că n-avea nimic să n<£> spună). Distanţa dintre noi nu era prea mare şi mi s-a părut ciudat că nu-1 aud pe Korner vorbind. După ce vociferase zgomotos abia cu eâteva clipe înainte, nu-mi puteam explica de ce tăcuse deodată. Vorbea în şoaptă? Maria mergea legănându-se puţin şi am avut impresia că privea în lături, vreau să zic altceva: am avut impresia că nu se uita la Korner, că se ferea să-l privească. Cred chiar că la un moment dat s-a oprit, rămânând un pas în urmă, ca şi cum ar fi voit să se întoarcă. Plimbarea a ţinut o jumătate de oră. La înapoiere, în dreptul Cazinoului, un domn mai bătrân stătea de vorbă cu o cucoană rezemată în *baston. O clipă după ce* trecusem pe lingă dânşii, am auzit foarte limpede vocea ei: *Ies gargons, Ies filles, tont ga travaille ensemble, se baigne ensemble, couche ensemble.* Nu m-a supărat. Când mă depărtasem însă, fraza asta începu să-mi sfredelească auzul şi simţii ceva, ca o vâjâitură la tâmple.

Marja a fost mult. mai tăcută ca de obicei. În timp ce ne dezbrăcăm n-a amintit decât o dată de Korner: «nu pare un om fericit». Am întors capul, mirată: «ţi-a spus-o el?» Vedeam că regretă vorba dinainte. «Nu, făcu ea, după o tăcere, am spus şi eu aşa.» Minţea. În schimb, ca s-o pun la încercare, m-am pomenit zicându-i că Vlaici se bucură de un renume exagerat şi că, în fond, nu-i decât un executant mediocru. Maria a ridicat ochii, parcă surprinsă şi mâhnită. Nu mi-a răspuns îndată, dar după câteva minute, când ne aflam amândouă în pat, o auzii: «E totuşi apreciat. Enescu a avut cuvinte măgulitoare despre el. Mă mir eă-1 judeci aşa de rău.»

M-am sculat mai de dimineaţă decât credeam după o noapte pierdută. Am lăsat-o pe Maria dormind şi am plecat la plajă. în afară de prietenele Măriei, n-am întâlnit nicio figură cunoscută. Târziu, când am ieşit din apă, i-am zărit pe Korner şi pe Vlaici cu nişte tichii de dril în creştet, care le veneau foarte caraghios, dându-le nu ştiu ce aer de clovni mahmuri. Şedeau în capul oaselor şi-şi răsuceau mereu gâtul urmărind un grup de fete care băteau mingea. Când m-au văzut, s-au ridicat şi au venit spre mine, miraţi că sunt singură. Nu mi-a fost greu să-mi dau seama că directorul de la Metropol-Oil era puţin ruşinat, nu atât de cele întâmplate în noaptea trecută, căci, la drept vorbind, nu se întâmplase nimic, cit de faptul că ni se arătase sub chipul unui petrecăreţ oarecare, aşa de diferit de înfăţişarea sa obişnuită. Era ruşinat ca un domn pe care l-ai surprins dimineaţa înainte de a-. şi fi cănit părul sau fără perucă, cu capul său adevărat, alb sau chel, cum nu-1 văzuseşi niciodată. «Unde-i Magda?» l-am întrebat, probabil chiar în secunda când el era gata să întrebe unde-i Maria. «Cred că n-o vom vedea pe Magda până la amiază, râse Korner. Doarme dusă… Nu ţine *ca* noi la băutură.»

4

Părea însă tulburat. «Şi dumneata? Singur?» între. bare ineptă, vedeam doar că Vlaici e singur. «Cum vedeţi, făcu el. Ceilalţi au plecat azi-dimineaţă la Bucureşti.»

Pe la unsprezece veni şi Maria. Călca iute, strecurî-ndu-se printre trupurile lungite în nisip şi ne căuta cu o privire mioapă. Când ne zări, începu să alerge spre noi făcându-ne semn cu mina, bucuroasă că’ne găseşte laolaltă.

«■Nu mi s-a mai întâmplat să nu te aud plecând», îmi spuse şi le întinse mina, precipitându-se, celor doi bărbaţi. Intâi lui Vlaici, apoi lui Korner care o măsura cu o uitătură ce mi se păru lacomă. «Cine mă iubeşte mă urmează!» strigă ea. şi, fără să mai aştepte, porni în

goană spre ţărm. Vlaici şi Korner se luară după dânsa, parcă întrecându-se care s-o ajungă mai repede.

M-am întins cu faţa în jos şi am încercat să pun oarecare ordine în gândurile mele. Ajunsesem tocmai, nu fără efort, să uit pentru câteva clipe de Maria, de Korner şi de Vlaici, aşa cum procedez uneori înainte de a adormi, când între veghe şi somn reuşesc să-mi aleg temele visului, îndepărtând imaginile şi personajele lipsite de interes. E un exerciţiu pe care-1 practic de multă vreme şi lui îi datorez o descoperire: sforţarea făcută ca să uiţi un lucru e mai mare decât aceea de care ai nevoie ca să-ţi aminteşti de el. Aşadar, după ce i-am eliminat pe toţi din memoria imediată, ca să-i fac loc lui Mibai, tocmai când eram pe punctul de a-1 readuce lângă mine, a dat buzna un roi gălăgios, prietenele Măriei: fetele Popescu de la Craiova, Elvira Algiu şi Ana Ionaşcu, fiica unui coleg al tatei. «Haide, mi se adresă Elvira Algiu, spune-ne repede cine-s tipii recrutaţi de Maria. Nu i-am mai văzut aici până azi.» în loc să-i răspund, m-a cuprins o poftă de a cicăli, de a scoate pe cineva din sărite. «Ce vă pri-

50

vc. şte?» Şi, inălţind capul, am întrebat-o pe un ton care mi se păru provocator: «Mai bine explică-mi ce înseamnă inima asta roză străpunsă de două săgeţi galbene pictată pe maioul tău». Eivira Algiu nici nu luă în seamă intenţia mea ironică şi răspunse amuzată: «Îstea-s armele familiei. Cu ele biruim noi, dacă ţii să ştii numaidecât».

în clipa aceea îl zării la câţiva paşi mai departe pe Korner, cu spinarea încovoiată, făcând capra, în timp ce Maria şi Vlaici săreau peste dânsul. Surprinzându-mi privirea aţintită la joaca lor, fetele se uitară şi ele într-acolo. îllaria le văzu, căci o auzi strigându-le: «Veniţi încoace. Nu vreţi şi voi să săriţi?» Surorile Popescu, mai ţâfnoase de felul lor, răspunseră din vârful buzelor: «a, nu, mersi», dar Ana lonaşcu şi Eivira Algiu, cea cu

armele familiei pe maiou, nu aşteptară să li se repete invitaţia. Le văzui în clipa următoare sărind peste Korner. Nu trecu mult şi Maria bătu din palme şi spuse «destul pentru azi». I s-o fi făcut milă de Korner, gindii, văzâncl cum acesta îşi îndreaptă spinarea şi se apropie de dânsa, cu faţa năduşită şi mai roşie ca de obicei.

Maria făcea prezentările. îl vedeam pe Vlaici strângând mâna fetelor. «Domnul Korner, domnul Vlaici… Asta e Eivira Algiu, asta e Ana lonaşcu», zicea Maria, de parcă le-ar fi vorbit mai de mult celor doi de prietenele ei. Maria se desprinse deodată de grup şi, lăsându-1 pe Vlaici acolo cu cele două fete, porni mai departe, repede, ca şi cum şi-ar fi amintit că e aşteptată undeva. Korner rămase o clipă locului, ezitând, apoi o ajunse din urmă. Călcau alături şi mi se părea că numai el vorbeşte. Se depărtau încet, îndreptându-se spre mal. I-am pierdut pentru o clipă din ochi, dar mai târziu i-am descoperit lângă stâncile acelea bătute de valuri. Spintecau apa şi se scufundau în acelaşi timp, ca la un semn, ieşind apoi deasupra şi înotând unul spre celălalt. Vlaici, care se despărţise

51

4»

de prietenele Măriei, veni să se lungească lingă. mine. Priveatăcut înainte. În picioare, ţinându-se de stânei, Maria vorbea cu Korner. Pe faţa lui Vlaici trecu parcă o umbră, deşi în colţul buzelor îi flutura un suris. «Cine nu v-ar cunoaşte, n-ar putea zice că sunteţi surori», îl auzii. Nici nu mi-am întors privirea ca să-i răspund: «E adevărat, multă lume a remarcat că semănăm foarte puţin». Vlaici continuă: «O, foarte puţin, aş zice mai deloc». Voiam să pun capăt acestei discuţii inutile. Nu era nevoie să-mi amintească nimeni că nu există nicio asemănare între mine şi Maria. Dar Vlaici stărui: «Aveţi, cred, şi temperamente foarte diferite. Măria e mai expansivă, dumneata eşti o fire mai *rezervată».* Spunea *Maria,* fără să se gândească, îmi

închipui, numai la naturaleţea frazei. «Da, avem caractere destul de diferite», am recunoscut eu, nu ştiu de ce cu un glas mai tăios, dar, dându-mi seama că nu aveam niciun motiv să-l reped, am atenuat replica, de astă dată zâmbind: «Se pare că natura nu confecţionează în serie. îşi permite unele fantezii şi diferenţieri chiar acolo unde nu te aş’ tepţi».

Vlaici râse. Are o dantură urâtă, cu incisivii răriţi.

Maria veni spre noi, singură. Fără s-o întreb, spuse: «Domnul Korner rămâne aici la plajă. Azi nu vrea să ia masa. Zice că greva foamei îi face bine». îmi venea să ţip auzind cuvintele sacrilege. — Korner face. greva foamei!

Abia m-am putut stăpâni. (Mihai, dragul meu Mihai, tu care ai făcut greva foamei patru zile la Văcăreşti, tu şi primarul din Cork, care a postit şase săptămâni, tu şi studentul acela ftizie, Ioan Niculăiţă, care-mi spunea «duduie Felicia, Dostoievski...») Vlaici a mai stat cu noi vreun sfert de oră fără să scoată o vorbă, aşteptând probabil să plec înaintea lui, ca să rămână singur cu Maria, apoi ne-a lăsat, zicând că fuge la hotel unde dintr-un moment în-

tr-altul trebuie să-l cheme ia telefon impresarul său din Bucureşti.

Maria se tot frăminta pe nisip, întorcându-se eând eu spatele duci cu faţa la mine. Are să-mi dea o veste, ghid ii, şi nu. ştie cum să înceapă. S-au scurs aşa câteva clipe, fără să vorbim. Deodată se ridică în capul oaselor şi-mi puse o mină, şovăitoare, pe umăr: «Ascultă, Felicia, îţi voi spune ceva, dar să nu ţipi». M-am întors încet cu faţa la dinsa şi am privit-o drept în ochi: «Eu nu ţip niciodată». Poate că ar fi trebuit să am pentru cuvintele acestea un alt glas decit al meu, mai puţin răstit. «Să nu mă cerţi, asta voiam să zic», explică ca. Apoi, brusc, hotărându-se parcă să nu mai lungească introducerea, rosti dintr-o suflare: «Korner mi-a propus un loc la Metropol-Oil».

Aşteptă o secundă ca să vadă efectul şi, ca şi cum s-ar fi temut că nu-i voi mai da timp să ajungă la capăt, adăugă repede: «Bineînţeles, am primit numaidecât». îmi năvăliră în minte cuvintele Magdei Korner: «Şi pe Gertrude Tubig, orfana, a angajat-o la Metropol-Oil». Maria se juc-a luând în palmă nisip şi lăsându-1 să se prelingă printre degetele răsfirate. «Nu spui nimic?» întrebă ea şi fără să mai aştepte răspunsul: «Nu te surprinde?» încercam să-mi închipuiţvbucuria tatei cinci va afla că Maria a căpătat o slujbă la Metropol-Oil, tata care-i trimitea cu mari dificultăţi două mii de lei pe lună. «De ce să mă surprindă? Mi-a spus soră-sa că are o inimă de aur. A angajat-o şi pe Gertrude Tubig, o orfană.» Vorbeam cum nu se poate mai potolit, însoţind cuvintele cu un zâmbet destul de echivoc. «Eşti o proastă, Maria. De ce ţi-ai închipuit că am să mă supăr? Dimpotrivă, mă bucur foarte mult că ai găsit un serviciu… Asta are să-ţi aducă o independenţă, o libertate… Te va schimba cu totul.»

Nici n-am isprăvit şi Maria îmi apucă braţul şi începu să mi-1 scuture, apoi mă îmbrăţişa. «Stai locului, că mă

sufoci!» i-am strigat şi, pe un ton insinuant, în care se simţea de ajuns că îi întind şi o capcană: «Nu se bucură cineva aşa de mult numai fiindcă a găsit o slujbă. Şi uitai să te întreb ce fel de slujbă poate să-ţi dea când tu habar nu ai de lucrări de birou. Doar n-ai învăţat la Litere cum, se face o factură!?»

Maria presimţise desigur întrebarea, căci riici nu stătu pe gânduri: «I-am spus că nu ştiu mare lucru şi el a dat din umeri: Nu-i nimic, la secretariat nu-i nevoie să ai o pregătire specială. Sunt chiar cuvintele lui».

Am pornit spre hotel. Maria părea într-adevăr foarte fericită, probabil fiindcă vestea nu mă mâhnise cum se aştepta. «La secretariat, aşadar?» mă pomenii întrebând-o inutil. Maria îşi petrecu braţul în jurul meu.

«Da, la secretariat, aşa zicea. Păcat că n-am învăţat serios englezeşte, aş fi fost secretara lui personală în locul ăleia, Gertrude Tubig, orfana despre care ţi-a vorbit Magda.»

Am ajuns între timp la hotel. Trecând prin hol, spre a urca la camera noastră, ne-am auzit strigate de tata. Se afla la o mesuţă cu doamna Korner. Pe cât am înţeles după privirea respectuoasă şi cam uluită a bătrânei doamne, tata îi vorbea despre Apollonius, Gymnasiarchul din Callatis, şi îl combatea pe Dittenberger. (Mi-am zis: Maria are dreptate. E din ce în ce mai insuportabil cu marotele sale arheologice. înainte îşi alegea mai exigent auditoriul, dar de la o vreme vorbeşte oricui. A îmbătrânit fără să observ, parcă dintr-o dată. Mama l-a susţinut întotdeauna, arătându-se foarte convinsă de ştiinţa lui. «Nu-s doi ca dânsul», zicea. îmi repeta mereu când eram mai mică: «Tatăl tău ştie mai multă carte decât Pârvan, fetiţa mea, dar n-a rămas decât un biet profesor de liceu fiindcă-i indolent şi fiindcă a avut întotdeauna un aer frivol, neserios. Se poartă cu lavalieră ca pictorii şi poeţii, pe când Pâi’van umblă cu un fel de tunică încheiată până în bărbie, ca un pastor

protestant. Asta impune. Ah, dacă ar fi fost niţel mai grav şi dacă n-ar fi avut obiceiul ăsta detestabil de a sta de voi’bă ore întregi în loc să scrie…»)

Când m-am apropiat de tata şi-a întrerupt expunerea, ceea ce mă făcu să cred că simţea totuşi un fel de jenă tot repetând în faţa noastră lucruri pe care le auzisem de atâtea ori. «Mama voastră întârzie», zise el, privindu-ne cu oarecare mândrie. Avea o mândrie copilărească când bănuia că se află în jurul nostru cineva care ne admiră. «Nu vă doare pielea, fetelor?» se interesă doamna Kdrner. Răspunse Maria: «Acum nu ne mai doare, dar cu eâteva zile în urmă era îngrozitor». M-am ridicat. «Mă duc să văd ce face mama». Doamna Kdrner mă rugă să trec şi pe la camera lor pentru a-i

spune Magdei să coboare. Am găsit-o rânduind nişte lucruri într-un geamantan de piele galbenă, acoperit tot de etichetele hotelurilor prin care trecuse Kdrner probabil. «Dumneata erai? se miră Magda când mă văzu. Ce rău îmi pare că din cauza petrecerii de azi-noapte am pierdut o dimineaţă de plajă.» Ţinea în mină nişte rufe bărbăteşti. «Cămăşile lui Adalbert», îmi spuse, învăluindu-le într-o privire duioasă. Deasupra era una albastră. Atât a fost de ajuns, să văd această cămaşă ca să-mi amintesc de acea clupă-amiază de iarnă. Mi se întâmplă adeseori asta. Un cuvânt auzit pe stradă, o adiere acră de fum de ţigară, un crâmpei de privelişte întrezărit printr-o fereastră deschisă, şi, uneori, doar culoarea unei cămăşi, ca acum, îmi readuc brusc în minte după-amiaza în care Mihai m-a luat în braţe, purtându-mă ca pe o pradă spre patul său răvăşit, după ce căutase adânc în ochii mei ca să se încredinţeze că nu va întâmpina nicio împotrivire."

PARTEA A DOUA

I

MADAM 1SACESCU PLIMBA O LrLtimă privire scrutătoare peste toate mesele ca să vadă dacă nu lipseşte ceva. Nu lipsea intr-adevăr nimic. Pe fiecare, erau cu totul patru, câteva flori intr-un vas de pământ aşterneau o culoare veselă, dând sufrageriei o înfăţişare aproape elegantă, în ciuda pereţilor zugrăviţi de mântuială cu nişte stele cărămizii pe un cer lăptos. Prin perdelele cu franjuri ale celor două ferestre care dădeau în curtea interioară, străbătea egală şi mohorâtă o lumină zgârcită, care se ivea dimineaţa târziu şi se retrăgea îndată după amiază, parcă grăbită şi ruşinată. Madam Isăcescu descoperise mai demult că sufrageria suferea din pricina acestei lumini anemice şi se silise să-i adauge ceva, o cochetărie care s-o facă mai primitoare: tablourile. Aşa le

zicea ea celor trei reproduceri decupate, una din *L'Illustralion* şi celelalte din numărul de Paşte al unei gazete, puse În ramă aurie şi spânzurate pe pereni. Din nefericire, însă, trebuia să te apropii bine ca să distingi aici o *Venas blessâe* în care artistul, rămas anonim, pentru că rama prea lată îi ascundea semnătura, aducea o zeiţă cu coapse cam dintopor contemplându-şi un deget de la piciorul sting, dincolo, într-o cromolitografie, pe regele Carol I restituind mărinimos faimoasa spadă lui Osman Paşa, culcat într-o birjă şi, în sfârşit, tocmai pe peretele, din fund, lâng'ă uşa care ducea la bucătărie, un Iiamlet hirsut cu o privire tulbure, mustrâiidu-şi mama într-o cămaşă lungă de noapte, roză ca şi cuvertura patului incestuos de alături.

. Madam Isăeescu se aşeză în. faţa unei mesuţe de unde supraveghea de obicei serviciul, şi începu să treacă într-un caiet gros -cheltuielile zilei. Pe fruntea ei încreţită se mai ivi o cută şi buzele i se strânseră într-un zâmbet amar când trase cu creionul o dungă în diagonală peste contul domnişoarelor Veniamin pe luna august. Rămase câtva timp îngândurată frământând creionul între degete, apoi închise caietul cu o mişcare bruscă. „Bine că n-au lipsit decât o lună", îşi vorbi ea singură, dar în clipa următoare, parcă amintindu-şi de un lucru important, gata să-i iasă din minte, duse mina la cordonul soneriei. Se auziră în spatele ei paşi de pâslă târându-se încet, şi madam Isăeescu încruntă din sprâncene, nerăbdătoare. Când servitoarea se arătă în prag, îi aruncă o uitătură încărcată de reproşuri nedefinite. Pesemne că femeia era obişnuită să *înţeleagă o* asemenea *privire mai bine decât orice* cuvânt, căci, înainte de a afla din gura stăpânei pentru ce o chemase, începu să explice cu un glas uscat cum sunt toate glasurile deprinse să tacă:

— Domnişoara Felicia…

— Ei? Ce-i cu ea? îi tăie vorba madam Isăeescu.

F

— M-a chemat să-mi predea rufele şi…

Văzând că slujnica îşi justifică încetineala, stăpâna renunţă la mustrarea pe care i-o pregătise, înghiţindu-şi năduful.

— Bine, bine, făcu ea i-epede, ca să-i arate că o chemase pentru altceva, şi ridicând deodată vocea îi porunci să strângă de pe mese şervetele de pânză şi să le înlocuiască cu altele de hârtie.

Slujnica dădu să se depărteze, când madam Isăcescu strigă în urma ei:

— Să-i spui Caterinci să nu greşească iar cafeaua, domnului Atanasiu. De câte ori să-i repet că domnul Atanasiu ia cafeaua fără zahăr?

— Zicea că ieri a uitat, se încumetă s-o întrerupă femeia.

— Să nu mai uite! Asta nu-i un cuvânt: a uitat. Domnul Atanasiu suferă de diabet. Nu înseamnă că trebuie să-l omo’râm.

întoarse capul ca să-i arate că nu mai are nimic de_ adăugat şi, aplecându-se iar peste caietul de socoteli, începu să-l frunzărească. Era însă cu mintea la altceva. Se oprea din când în când şi ciulea urechea spre scară, pânclind nişte paşi care nu se auzeau. Rămase un timp aşa, cu creionul la tâmplă, fără să-şi dezlipească ochii de pe uşă. Pendula bătu douăsprezece. Nu mai avea bătaia muzicală din 1910 când madam Isăcescu o cumpărase, ci mai curând un fel de dangăt spart de clopot tocit. Stăpâna îi asculta bătăile cu o privire îngrijorată, ca şi cum ar fi urmărit horcăitul unui prieten vechi, aşteptându-se din clipă în clipă să-l vadă amuţind pentru totdeauna. La urmă răsuflă uşurată. „Mai ţine o bucată de vreme11, îşi spuse, vorbind parcă de o făptură care agoniza lângă dânsa şi, lăsând caietul pe masă, ieşi din sufragerie. încăperea rămase câteva minute încremenită în tăcerea aceea mirată

Gi

a lucrurilor abandonate. De undeva, probabil din

bucătărie, se auzi zvonul voios al unui robinet deschis, amestecându-se cu clinchetul farfuriilor, iar din curtea interioară plânsul unui copil şi alintările unei mame sau ale unei bone. Pe urmă iarăşi tăcerea dinainte, cu dialogul mut al scaunelor goale. Abia pe la unu, scârţâitul unei uşi la etaj sfâşie liniştea şi câteva clipe mai târziu o femeie cu obrazul îmbătrânit prematur apăru în pragul sufrageriei. Văzând că nu coborâse încă nimeni, murmură ca pentru sine: „iar am venit prea devreme“, apoi străbătu cu paşi mărunţi încăperea şi se aşeză la masa din fund sub privirile pline de -reproş ale prinţului Danemarcei. Zgomotul stârnit de scaunul mişcat din loc atrase pesemne atenţia celor de la bucătărie, căci madam Isăcescu se arătă numaidecât. Dând cu -ochii de femeia aşezată la masă, trase uşa după dânsa şi se apropie:

. — Mata erai, duduie Angela? Dar azi ştiu că ai dormit. Te-ai săturat de somn pentru o săptămână întreagă.

— Ce să fac, madam Isăcescu? râse în silă duduia Angela. Cinci trebuie să te scoli în fiecare zi la şase, îţi vine să nu te mai dai jos din pat duminica.

Patroana pensiunii lăsă înadins să treacă un interval după cuvintele celeilalte, ca să poată schimba vorba.

— Ştii că Veniamincele s-au întors? întrebă ea cu o indiferenţă simulată.

Cealaltă îşi ridică ochii, surprinsă:

— Da? S-au întors?

— Azi-noapte, lămuri madam Isăcescu. Când ai să V vezi, te sperii...

— Zău? Sunt tare bronzate?

— Bronzate? Negre, draga mea, negre ca... «

Căută o comparaţie care. se încăpăţâna să nu vină. Re nunţă deci şi continuă: *62*

— Foarte negre. Maria mai cu seamă, ţigancă sadea, nu altceva.

— Trebuie să-i stea bine. Abia aştept să le văd.

— Da, nu zic, îi stă bine, consimţi clin vârlul buzelor patrona pensiunii, dar, vezi mata, pe vremea mea o femeie cu pielea oacheşă nu era privită ca o damă distinsă. Acum e altfel…

Duduia Angela zâmbi strâmb *

— Asta-i moda Josephine Backer, madam Isăceseu, n-ai ce-i face.

Madam Isăceseu ridică din umeri:

— Dumnezeu le mai ştie toate modele astea.

Auzind uşa, se întoarse repede:

— Bună ziua, domnule Atanasiu, voi spune îndată să vă aducă supa.

Domnul Atanasiu păru să schiţeze din cap un „mulţumesc11, dar se răzgândi: la ce bun, de vreme ce plăteşte supa? îşi aruncă deci pălăria în cuier şi se aşeză. Era o persoană cu guler ştaif, probabil funcţionar la vreo percepţie, fără semnalmente deosebite, în afară poate de ochii de viezure şi de nasul într-adevăr spectaculos, care se pleca să i se uite în gură când o deschidea.

— Cum vă mai simţiţi acum cu doctoria nouă pe care

0 luaţi? întrebă madam Isăceseu, îndreptându-se spre, masa domnului Atanasiu. Mai bine, nu? I-am scris şi fratelui meu, subprefectul, s-o ia. Tot de diabet suferă

1 el. N-a pus dulce în gură de zece ani, bietul om.

Nu mai aşteptă un răspuns şi trase de cordonul sone-

d.

— Poţi aduce, îi spuse servitoarei care crăpase doar ’şa, fără să intre, şi-i arătă cu capul spre duduia Angela spre domnul Atanasiu.

între timp, se aşezase lî mesuţa ei. Nicăieri nu se simea mai bine. Era postul de observaţie de unde putea să

63

vadă lot ce se petrecea în sufragerie. Nu-i scăpa,

nimic. Dacă vreunul din pensionarii ei ducea lingura la gură şi apoi o punea la loc, cu o strâmbătură, abia se stăpânea să nu se repeadă: „Poate că nu vă place supa? Mă mir. O.servim aici din 1914, aproape zilnic, şi toată lumea zice că-i delicioasă. Domnul Miclea, deputatul, care locuia la mine cârid era student, se lingea pe buze şi cerca încă o farfurie. Şi profesorul Zamba, chirurgul, după ce s-a însurat a venit să-i dau reţeta.“

Din când în când arunca o privire necăjită spre uşă.

—••Azi toată lumea întârzie, şopti ea mai mult pentru dânsa, dar domnul Atanasiu crezu că i s-a adresat lui.

— Aţi spus ceva, maclam Isăcescu?

— Parc-ă-i un făcut, se plânse patroana. Când mâncarea e gata la unu, dumnealor întârzie, şi o dată, dacă se întâmplă să nu fie gata, ii vezi că se supără.

Domnul Atanasiu îşi desprinse o fidea ce-i rămăsese în mustaţă şi-şi lăsă capul pe speteaza scaunului, înainte de a răspunde.

— De 1 Ce să ie faci, madam? Oameni tineri, mai au treburi de-ale lor, mai umblă... Clipi şiret din ochii de viezure. apoi îşi încheie comentariul: Nu ca noi bătrânii, punctuali la toate.

Se porni pe râs, încântat de explicaţie, dar îşi dădu seama îndată că făcuse o gafă. Duduia Angela îl fulgeră de la locul ei cu o privire de dispreţ. Ar fi trebuit să zic: „eu, ca om bătrân, şi nu se mai înfuria fata asta răscoaptă44, gândi domnul Atanasiu, adulmecând cri nasul său ornamental friptura pe care servitoarea i-o puse înainte.

Uşa se deschise fără zgomot lăsând să treacă o fată slăbuţă, într-o rochie de stambă imprimată. Abia când fata ajunse la locul ei, lângă una din ferestre, madam Isăcescu o văzu. Tresări mirată: „cum de n-am auzit când a intrat?“ Acum, fata se aşezase şi privea o pată de sos care desena pe faţa de masă o Italie ceva mai lată, cu golful Neapole uşoi’ de recunoscut. Când simţi însă

privirea patroanei umblându-i pe obraz ca o gânganie, înălţă capul şi salută. Madam Isăcescu îşi părăsi postul de observaţie şi se apropie afişând un zâmbet linguşitor care contrasta cu uitătura răutăcioasă.

— N-ai de ce să fii supărată pe mine, domnişoară Bârlea, spuse ea cu un glas moale. N-am făcut-o anume pentru dumneata, e o regulă a casei pentru toată lumea, fără excepţie.

Văzând un gest al fetei care trăda intenţia de a o întrerupe, patroana i-o luă înainte:

— A, dacă ţi-aş fi cerut numai dumitale să nu primeşti pe nimeni sus, atunci da, aveai dreptate să te superi. Aşa însă, când toată lumea respectă regula, când toată lumea înţelege că nu se poate…

— Dar nu m-am supărat deloc, madam Isăcescu, reuşi în sfârşit să vorbească fata, dându-şi la o parte părul de pe tâmplă cu o mişcare enervată. De ce să mă supăr? Voi căuta altă pensiune şi atâta tot…

Madam Isăcescu rămase o clipă amuţită. Ii veneau prea multe cuvinte mânioase pe buze şi nu ştia încă ce să aleagă.

— Ai să cauţi altă pensiune? izbucni ea. Să fii sănătoasă, domnişoară. Eşti liberă să stai unde-ţi place, unde-ţi convine… Dar mă mir că te-ai supărat, fiindcă ştiai foarte bine regula casei: vizitele în odăi sunt interzise. Toate vizitele se primesc în sufragerie.

Rostise ultimele cuvinte mai apăsat, deşi vocea îi tremura de furie. O suferinţă vizibilă i se aşternu pe obrazul uscăţiv. Se gândi s-o lase în voia ei pe fata asta care îndrăznea să-i spună că-şi va căuta altă pensiune. Dar nu se mai putea stăpâni. Mânia îi umfla pieptul, făcând să-i tresalte uşor bluza.

— Desigur, urmă ea, de astă dată pe un ton arţăgos, dumneata ai fi vrut poate altfel. Eu însă nu voi tolefl niciodată vizite în camere. Niciodată, domnişoară, m-auzi

h Niciodată! Căci dacă fiecare ar primi vizite sus, unde am ajunge? Pensiunea mea n-ar mai fi. ceea ce este din 1914 şi, slavă Domnului, va fi şi de acum încolo, chiar dacă cei cărora nu le place ar pleca…

Se opri, dându-şi seama că vorbise prea tare. Duduia Angela şi domnul Atanasiu ascultau, cu nasul în farfurie, înveseliţi.

— Dacă doreşti, mă voi muta chiar mâine, spuse fata, voind să curme discuţia. Eu nu înţeleg să stau într-o casă în care să nu pot primi un văr când vine să mă vadă.

Patroana se depărtase.

— Un văr? rânji ea, întorcându-se.

Stătu o clipă aşa, apoi porni încet spre mesuţa ei, bombănind:

— Auzi, un văr! Dar oricine are câte un văr. Dacă toată lumea şi-ar aduce verii la mine, unde-o s-ajung?

Schimbă o privire plină de subînţelesuri sordide cu domnul Atanasiu şi clipi din pleoape.

— Veri… asta nu se prinde la o femeie ea mine, mormăi îmbufnată şi ieşi trântind uşa.

Nu se mai auzea acum decât clinchetul furculiţelor lovind în farfurii şi’ la răstimpuri plescăitul zgomotos al „domnului Atanasiu. Pe la unu şi jumătate răsunară paşi pe scară. Cineva cobora treptele în fugă, sărind câte două deodată. Maria Veniamin trecu pragul, abia ţinându-şi răsuflarea, şi> după ce îşiroti privirea prin sufragerie, se întoarse spre scară:

— Nu e aşa de târziu, Felicia. Abia unu şi jumătate.

Se ivi şi Felicia înţr-o fustă de un verde închis şi bluză cafenie contrastând cu rochia albă a Măriei. Surorile Veniamin se îndreptară spre masa din fund unde era duduia .66

Angela, singură, stârnind pe parcurs şoapte înăbuşite. Duduia Angela le surise de departe şi le făcu semn eu mina:

— Ia te uită, mulatrele! Veniţi mai aproape să vă văd!

Le măsura cu o privire lacomă, păstrând şi zâmbetul care nu reuşea să ascundă destul de bine invidia ce-o rodea. Nu era invidia veninoasă, născută dintr-o răutate organică, ci doar expresia acelei amărăciuni a persoanelor care visează viaţa întreagă o vilegiatură fericită, ştiind bine că nu şi-o vor putea niciodată oferi.

— Nici nu vă mai întreb, spuse ea. Cred că aţi petrecut minunat. Şi am auzit că a fost o lume imensă, ca-n nicio vară.

— Destul de multă, spuse cu răceală Felicia.

Nu avea chef de vorbă. Ardea de nerăbdare să alerge la Mihai, să-l vadă mai repede, să-l asculte. În definitiv, va fi cea dinţii voce cu-adevărat omenească după luna asta petrecută într-o lume în care toate sentimentele sunt mimate, iar cuvintele nu-ţi folosesc decât ca să ţeşi din ele o reţea deasă pentru a-ţi ascunde gândurile. „Poate că n-ar trebui să-mi fie ruşine, îşi zise, recunoscând fără ocol că, în fond, când spun că vreau să-l ascult, mă mint singură: nu vreau decât îmbrăţişările lui. îmi lipsesc, mi-au lipsit toată luna asta. O lună fără Mihai a fost de ajuns ca să. ajung în halul ăsta de nervi. Poate că şi Maria a observat ceva, fără să înţeleagă. M-am purtat cu ea ca o guvernantă oribilă, certâncl-o pentru orice fleac.11

Felicia îşi secase oglinjoara din poşetă şi, prefăcându-se că-şi aranjează părul, îşi cercetă faţa, încercând parcă să vadă dacă un ochi străin ar fi putut descoperi ceva din ce-i trecea prin minte. „Nimic, îşi zise, punâncl la loc oglinjoara, şj-i surise domnişoarei Angela. Nimic, e obrazul meu obişnuit, poate cu o expresie mai dură, dar asta e din pricina pielii bronzate, obrazul unghiular despre care Mihai

t-

C7 5*

spunea: «Fii atentă, Felicia, ai un cap de teroristă, un cap inadmisibil pentru o plimbare pe Calea

Victoriei»."

— Trebuie să fi făcut multe cunoştinţe acolo, spuse domnişoara Angela, mai mult ca să învioreze o conversaţie care părea să lâncezească.

Felicia avu un zâmbet ştrengăresc de fată cochetă şi lăudăroasă:

— Nici nu-i mai ţin minte pe toţi, sute de ţipi roiau în jurul nostru pe plajă.

Maria se abţinu să nu pufnească. Se bucura însă văzând că Felicia îşi revine. „Doamne, ce-o fi apucat-o luna asta? Ce pornire pe ceartă, ce uscăciune, ce asprime! Bine că s-a sfârşit! Văd bine că s-ă sfârşit.” îşi cercetă sora pe furiş cu coada ochiului. „Nu e urâtă, sunt sigură. Ar trebui totuşi să întreb un bărbat ce gândeşte despre dânsa.” îi venea să râdă.

— De ce râzi? întrebă Felicia, parcă roasă de o bănuială.

— Fără motiv. A, nu, am unul: sunt bucuroasă că ne-am întors. Voia să adauge: „Şi tu te bucuri, nu-i aşa? pentru că te-ai întors şi pentru că e cineva care te aşteaptă”.

Felicia tresări neliniştită. „Mi ■ se citesc probabil gândurile pe frunte. Ne înşelăm închipuindu-ne că putem ascunde ceva. Cu atât mai bine: va trebui să-i spun totul. Să-l cunoască pe Mihai şi va pricepe ce deosebire e între un bărbat adevărat şi toţi ăia din jurul ei.”

Cele patru mese erau acum aproape ocupate. Sosiseră pe rând şi ceilalţi pensionari ai casei. Mai întâi Paludis, fost diriginte de poştă, aderent zgomotos al mişcărilor de dreapta, un om pirpiriu, cu nişte ochi gălbui într-o faţă pământie şi o voce răguşită care nu înceta să repete idei de acestea: „fără pedeapsa cu moartea ne ducem dracului*4 sau „ne-ar trebui un Vlad Ţepeş să ne cheme de două ori pe săptămână în piaţa mare ca să vedem cum îi trage în

ţeapă pe vânzătorii de ţară“. Ţinea o dietă severă:

papară de gris, supă de legume, mere fierte şi iaurt, dezminţind astfel legenda instinctelor sângeroase ca un atribut exclusiv al animalelor carnivore. La aceeaşi masă, făi'ă să scoată o vorbă, mânca o studentă firavă, care părea să se hrănească mai mult cu romane franţuzeşti decât cu ciorba şi tocanele doamnei Isăcescu. Avea întotdeauna lingă farfurie o carte şi, deşi foarte mioapă (purta ochelari cu lentile biconcave), reuşea să citească şi să mănânce în acelaşi timp. Ochii fiind mereu pe cartea deschisă, mina ducea automat lingura la gură. O chema Lenuş Apostoliu şi era medicinistă. „Ce ai să te faci mata, domnişoară Lenuş?" a întrebat-o într-o zi Paludis. „Doctoriţă11, i-a răspuns fata fără să-şi ridice privirea. Paludis a rămas o clipă mut, părând să se gândească, apoi cu vocea lui cavernoasă: „Să fiu tatăl dumitale nu te-aş lăsa să te faci doctoriţă. Asta nu-i meserie pentru dame. Şi pe urmă, ce? Se simte nevoie de doctori? Trăieşte omul şi fără d'octori". Lenuş Apostoliu îşi înălţă ochii din carte şi, cercetându-i atent pe sub ochelarii ei capul de forma unei gulii şi faţa lividă, rosti blâncl: „Da, dar nu mult. Mai ales când ciroza e avansată". Paludis a strâmbat gura ca un om atins tocmai unde-1 doare şi a tăcut, vârându-şi capul în castronul de iaurt. Alături, la masa domnului Atanasiu, mânca şi Gheorghe Ivănuş, nume sub care nu-1 ştie nimeni, deşi nici numele său de pe afişul grădinilor de vară şi al cinematografelor periferice, Dinu Foca, nu e mai cunoscut. E un actor îmbătrânit prematur, joacă trist în revistele comice improvizate de alţi actori care scriu cuplete, fiindcă, buhăiţi de băutură şi cu picioarele umflate de reumatism, nu mai pot să joace. Are un obraz prelung şi zbârcit care predispune la plâns, o voce înfundată de astmatic, şi-i greu de imaginat cum de poate stârni râsul numai cu atât. Fire blajină de altfel, având mereu aerul

«9

că-şi cere scuze. Uneori împarte generos bilete *ele*

favoare fetelor, pentru vreun cinematograf depărtat, dincolo de linia ferată, unde se produce în pauză, spunându-le cu un zâmbet îmbietor: „Să veniţi că-i ceva *fain.* Se tăvăleşte lumea de râs“. Fetele, adică Felicia şi Maria Veniamin, Lenuş Apostoliu sau duduia Angela iau biletele, dar nici nu se g’ândesc să se ducă să-l vadă jucând pe Foca, şi a doua zi, cinci actorul le întreabă: „ei, cum v-a plăcut?“, răspunsul îl dă mai totdeauna Maria Veniamin pe tonul nesincer cu care îi spune lui madam Isăcescu că cremşnitul a fost delicios deşi simţise că crema avea un iz de pastă de dinţi: „Admirabil, maestre. Mai ales finalul a fost grozav. De mult n-am mai râs aşa“. Auzind-o, bătrânul actor îşi freacă palmele îneântat şi un surâs fericit îi luminează ochii stinşi. Fetele se miră că fericirea poate fi dată cuiva atât de uşor, doar cu o minciună naivă.

Numai Felicia şi Maria Veniamin, Lenuş Apostolici, duduia Angela şi Paludis locuiesc la madam Isăcescu. Ceilalţi doi, actorul şi domnul Atanasiu, nu iau decât prânzul acolo, vechi abonaţi, rămaşi credincioşi casei de pe Ştirbei-Vodă.

Când Felicia se ridică de la masă şi o luă spre uşă, madam Isăcescu îi tăie ’drumul:

— E adevărat ce mi-a spus domnişoara Maria că peste zece zile va avea un serviciu la o societate?

— Da, e adevărat.’

Madam Isăcescu voia să afle mai mult:

— Şi Universitatea? Ce face cu Universitatea?

— Nu se va mai duce la cursuri.

— Va să zică, nu se mai face profesoară?

— Nu, făcu Felicia, nu se mai face. Nici nu ţinea prea mult la asta.

70

Madam Isăeeseu căscă ochii parcă spre a-şi da seama dacă Felicia vorbea serios.

— Doamna Veniamin ştie? întrebă ea.

— Desigur.

— Foarte bine, foarte bine.

In sinea ei, patroana pensiunii se bucura aflând că Mai’ia Veniamin a obţinut o slujbă în Bucureşti.

— Aşadar va rămâne aici? nu se putu reţine să nu întrebe. Nu va mai pleca acasă? Foarte bine. Ce să facă la Craiova?

Oricât se silea să-şi ascundă bucuria, ochii o trădau. Citise de dimineaţă în zaţul cafelei o veste bună şi nu se înşelase. Se întoarse la mesuţa ei, mulţumită. O şi vedea pe Maria Veniamin, îmbătrânind în casa ei, aşa, ca duduia Angela. I se strângea inima când vreuna din studentele pe care le avea în pensiune se apropia de sfârşitul studiilor şi o părăsea, silind-o astfel să primească altă lume. „E un adevărat chin, zicea, până mă obişnuiesc cu un obraz nou în casa mea.“ Afară de asta, nu înţelegea de ce unele fete au părăsit-o ca să se mărite. Ce le apucase? Nu aveau în pensiunea ei tot ce le trebuie?

II

STRADA GOALA SUB VĂZDUHUL încins, duhoarea de stârv a maidanului vecin, tăcerea ostilă a frunzelor încremenite, vitrina fotografului cu surâsul de morgă al miresei parcă îmbălsămate lingă obrazul congestionat, probabil al naşului, ca un abces copt, gata să spargă, câinele care-şi latră singurătatea după grilajul vilei somnolente cu persien’ele trase, şi deasupra un soare neaşteptat de puternic pentru acest început de septembrie, dispunând încă de o rezervă de suliţe înroşite pe care le înfige răzbunător în asfaltul crăpat, în tabla umflată a acoperişurilor, în turlele aprinse ale bisericilor.

„Duminica e nesuferită, zise Felicia, privind strada pustie şi ferestrele ca nişte pleoape lipite de somn. Parcă am fi la Craiova.“ Vorbise doar ca să-şi audă glasul. în

realitate, puţin îi păsa eă oraşul căzut în letargia lui duminicală avea înfăţişarea asta posomorită, că

trecătorii erau rari şi asudaţi, că soarele îşi vărsa focul pe acoperişuri şi turle. N-o interesau toate acestea, fiindcă lucrurile, toate lucrurile din afară, nu mai aveau nicio importanţă. Puteau să moară şi să se descompună sub ochii ei, fără să-i mai poată tulbura bucuria. Asta trebuie să fie bucuria adevărată, când nu-ţi mai pasă de nimic. În sfârşit, se ducea la Mihai. Trăise clipa asta de mii de ori, acolo, la mare, în luna insuportabil de lungă a vacanţei şi acum se mira că e întocmai aşa cum şi-o imaginase. Dar, proclamând duminica nesuferită, nu făcuse decât să rezume pe negândite o repulsie a lui, în singura duminică de anul trecut când ieşise să se plimbe cu ea.:

„Mie îmi place strada agitată, zicea, mulţimea pe bu* levarde, ceasul de mare aglomeraţie când muncitorii ies de la fabrică şi elevii de la şcoală. E ca o evadare în masă din nişte penitenciare. Aspectul mortuar de duminică mă indispune. îţi aminteşte un oraş evacuat cu un ceas înainte de intrarea iminentă a inamicului.14

Mergând, încetinea deodată pasul din dorinţa confuză de a prelungi clipele acestea, din teama de a nu da prea repede fericirea deplină a aşteptării pe cea încă precară a reîntâlnirii. Ar fi vrut să alerge şi să stea pe loc în acelaşi timp. Se vede totuşi că îi trecuse prin minte un amănunt penibil, pentru că o umbră se ivi în ochi şi surâsul îi pieri din colţul gurii, parcă şters cu batista. Reuşi să-şi înăbuşe în ultimul moment un suspin rămas ca un nod în gât şi aruncă pe furiş o privire spre soră-sa care mergea alături tăcută. „Să nu vadă, să nu ghicească nimic. Oamenii spun viaţă, dragoste, moarte ca şi cum ar fi vorba de procese absolut identice, croite pe o măsură unică, având o intensitate egală pentru toată lumea. De fapt însă, aşa cum nu mor de aceeaşi moarte, oamenii nu iubesc la fel. Mihai

% 73

mă iubeşte în felul său, sunt sigură, deşi nu mi-a spus-o niciodată. Ce râs îl apucase atunci! «Declaraţiile

de dragoste sunt ca defclaraţiile la fisc, nu spui niciodată tot, ascunzi întotdeauna ceva.» E o copilărie. N-ar fi trebuit să-i spun că aştept o declaraţie. Şi el, de ce să râdă? Apoi aerul plictisit cu care-i ţinuse o scurtă prelegere, ceva care suna monstruos: «ah, ce de vorbe pentru a consemna un mic eveniment fiziologic nu cu mult mai nobil ca toate celelalte, şi câte milenii de oprimare şi de ipocrizie morală ca să ajungem aşa de refulaţi, aşa de artificiali, incit să ne preocupe zile şi nopţi întregi un gest fixat de legile necesităţii la câteva minute. Dacă natura i-ar fi atribuit o importanţă mai mare îi dădea şi o altă durată, mai puţin derizorie, ca somnului, bunăoară»."

Felicia se întunecă la faţă. Îşi amintise că de atâtea ori după o îmbrăţişare (uneori ţigara abandonată în scrumieră nici nu apuca să se stingă), tocmai când ea aştepta un cuvânt sau doar mina lui trecând mângâietoare pe obraz, Mihai sărea sprinten din aşternut, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat şi se repezea la masa de lucru ca un om hotărî t să recupereze printr-o încordare îndoită un timp preţios irosit inutil.

— Felicia, eu mă duc să văd. un film, o auzi pe soră-sa lingă ea.

Ajunseseră în Calea Victoriei, aproape de Biserica Albă.

— N-am. mai văzut un film de două luni, stărui ea, parcă desluşind o împotrivire în tăcerea Feliciei. De fapt, era cu mintea’ prea departe ca s-o fi auzit.

— M-aş duce şi eu, spuse repede, dar vreau să trec pe la laborator, să văd ce mai e pe acolo. „Ar fi trebuit să găsesc un pretext mai inteligent, regretă prea târziu, ea ştie doar că laboratorul e închis duminica.“

n

Deşi soră-sa nu se arăta mirată, crezu necesar să ex-* plice:

— Poate au vreo analiză urgentă, şi apoi să ştie că m-am întors.

Se despărţiră. Felicia rămase locului până ce o văzu pe Mari a pierzându-se prin şirurile unui internat de fete scos la plimbare, apoi străbătu aproape alergând strada care dădea în bulevardul Lascăr Catargiu şi ieşi în Piaţa Romană. Pe măsură ce distanţa se făcea mai mică, teama aceea tulbure se amesteca iarăşi cu dorinţa foarte vie a revederii. Când zări, în sfârşit, la o sută de paşi clădirea, poate cea mai boccie din Bucureşti, cum spunea Mihai, se opri la bordura trotuarului ca s-o vadă mai bine. N-o privise niciodată aşa de atent. O cerceta minuţios parcă ar fi voit s-o cumpere. Era o casă de raport, adăpostind la primele două etaje nişte birouri comerciale suspecte, iar la celelalte două tot soiul de chiriaşi care nu-şi puteau plăti un apartament, unii înghesuindu-se cu familii numeroase într-o singură cameră.

Ca un obraz familiar, căruia îi cunoşti până şi ridurile acelea mici de la rădăcina nasului şi eşti surprins regăsindu-le săpate mai adânc numai după o lună, faţada galbenă se înfăţişa cu tencuiala parcă mai crăpată şi mai scorojită, cu dârele, lăsate de ploile ce-i spălaseră vopseaua, şi mai negre. Acolo sus, la al patrulea, după ce străbaţi un coridor lung, cu uşi mai de mult gri, acum de o culoare nedefinită, ajungi la camera în care locuieşte Mihai Vasiliu. Pe unele din uşile acestea o carte de vizită sau o plăcuţă de metal arată numele locatarului. Numai pe cea a lui Mihai nu se vede nimic. „De ce nu ţi-1 pui şi tu, să te poată găsi lumea?“ îl întrebase la începutul legăturii lor. Zâmbise enigmatic şi abia după o tăcere se hotărî să răspundă: „Mai întâi, nu ţin deloc să mă găsească lumea, şi apoi o caut eu de ajuns fără s-o găsesc întotdeauna, deşi cred că-i ştiu bine adresa”.

Nici nu-i nevoie să închidă ochii ca să revadă, înainte de a ajunge sus, coridorul sordid cu odăile înşirate în dreapta şi în stânga, de unde răzbat, ziua şi noaptea, înjurături răguşite, ţipete de prunci, suspine, râsete, horcăituri, ba chiar şi lamentaţia unui oboi, ca într-o partitură improvizată de un compozitor macac

pentru o orchestră de uistiti beţi. Numai o ureche cât de cât muzicală i-ar putea afla farmecul inefabil, pe când nărilor, fie şi astupate, coridorul le rezervă un buchet de adieri contradictorii de săpun, de câine ud, de Coty, de *odor di femina,* de urină şi de ceapă prăjită, fraternizând toate în aerul stătut, ca un parfum sinteză, creat anume pentru anticamera infernului, probabil ca să atenueze mirosul de pucioasă al cazanelor în care fierb la subsol păcătoşii iremediabili, cărora nicio graţiere nu le mai poate aduce mântuirea. în capul scării, acolo unde se opreşte cu o zdruncinătură de car hodorogit lada ascensorului, ca un coşciug comun confecţionat din economie pentru trei persoane aşezate în picioare, te întâmpină un carton dreptunghiular spânzurat în perete cu avertismentul bine gândit şi frumos scris: „Nu scuipaţi pe jos. Păstraţi liniştea şi curăţenia”.

„Liniştea şi curăţenia, repetă mecanic Felicia. Uşor de zis.“ Sări din ascensorul străvechi şi o luă de-a lungul coridorului. înainte de a intra, chiar de aici, unde fiecare uşă ascunde un univers fără speranţă redus la trudă şi sudoare, Felicia îşi smulge pălăria de pe cap. Şi-ar *fi scos şi* rochia, să n-o mai despartă nimic de el. „în fond, sunt o neruşinată, recunoscu în sinea ei cu ciudă, şi nici nu pot fi sigură că lui i-ar plăcea să ştie asta.” Duse un deget tremurător la butonul soneriei şi se lipi de perete. „Voi cădea în braţele lui, îşi zise „dar se sperie singură ca de un pro-

iect prea îndrăzneţ. *Ea îşi lăsă capul blond la pieptul iubitului ros de o tristeţe adincă, incurabilă.* Unele fraze citite cândva trăiesc o viaţă parazitară rămânând în fundul memoriei ca-drojdia de cafea în fundul ceştii. Ar trebui date la spălat. Eu nu sunt blondă, iar pe Mihai nu-1 prinde rolul amantului tenebros." Cineva a învârtit cheia în broască şi a crăpat uşa cu precauţie. Capul necunoscut al unui bărbat foarte tânăr. Felicia se trase cu un pas îndărăt.

— Domnul Vasiliu, îngână ea, îl căutam pe domnul Vasiliu…

îşi roti privirea în jur ca să-şi dea seama dacă nu cumva nimerise din greşeală altă uşă.

— Deschide, mă, se auzi vocea lui, parcă mai dură şi puţin ostenită, deschide, Paul.

Şi în clipa următoare o bufnitură arăta că el sărise din pat. („Nu am decât două scaune, se scuza de obicei, din care unul infirm.“) Iată-1 acum dându-1 la o parte pe cel care-i deschisese, şi apucându-i mâinile, nu mâinile, ci braţele ei ca s-o tragă înăuntru. „Nu mă sărută”, plânse Felicia în gând, văzând că el îi petrece un braţ în jurul taliei, fără s-o strângă, mai mult în glumă. Şi când începe să-i vorbească, nu are niciuna din exclamaţiile acelea pe care ea le aşteptase, nici surpriza de a o vedea acolo, nimic în afară de gestul reflex prin care se preface a o ridica în sus, clar nici acesta dus până la capăt, rămas numai un simulacru, cum fac actorii la repetiţii ca să nu se obosească inutil.

— Îmi pare foarte bine că te-ai întors, spuse cu un glas oarecare, nici nu-ţi închipui ce mult mi-ai lipsit. Stă în mijlocul camerei, cereetându-i faţa bronzată cu nasul puţin julit şi lucios. Ai strâns în piele atâta soare c-o să-ţi ajungă toată iarna, găsi ce să adauge, fără a pătrunde nimic din zbuciumul ascuns sub surâsul congelat al Feliciei.

77

în afară-de cel care venise să-i. deschidă, mai era unul, poate şi mai tânăr, care şedea pe marginea mesei şi-şi legăna nişte picioare neverosimile, lungi de parcă aparţineau altuia virât sub masă. „Cine or mai fi şi ăştia?“ se întrebă ea, necăjită de prezenţa lor, tocmai când amfitrionul distrat îşi aduse aminte să-i recomande. O făcea pe tonul cam strident al prezentatorului de circ, nu fără o nuanţă de ironie: 1 ••■ – – îl cunoşti pe Ştefan Pârvu? Nu? Nu se poate să nu fi auzit de. el! Ştefan Pârvu, autorul volumului de versuri *Mă joc cu jocul.* Poet

al nostalgiilor, visând turniruri cavalereşti, măceluri medievale, incendii crepusculare, toate bineînţeles cu condiţia să lase intactă cafeneaua Capsa unde îşi toarce *spleen*-ul aşteptând nu numai gloria postumă ci şi u/i mecena imediat şi dispus să-i avanseze un şvarţ în contul viitoarelor drepturi de autor.

Ştefan Pârvu nu păru afectat de această prezentare în care se ghicea şi un pic de dispreţ. îşi adună picioarele de sub masă şi surise îngereşte.

1— Văd că nici pe ăsta nu-1 ştii, continuă TVIihai arătând spre celălalt. Paul Adamiu, gazetar, poet şi dânsul. Băiat bun, vag anarhist, gata să se desprindă din copacul burgheziei...

— Ca un măr putred, preciză acesta cu modestie.

Râdeau tustrei.

— Nu v-am deranjat? întrebă Felicia plimbându-şi privirea de la unul la altui, dar oprind-o în cele din urmă asupra lui Mihai, ca să-i arate că întrebarea era numai pentru dânsul.

— Ţi-am spus doar. că te aşteptam. Cum poate să deranjeze cineva care e aşteptat?

Ii puse mâinile pe umeri şi o aşeză sub raftul de cărţi în scaunul acela infirm, cu speteaza îndoită ca o spinare cocârjată de spondiloză.

78

— Uite, ţigările sunt aici, îi zise, împingând cu piciorui un gheridon pe care se afla un pachet de *Plugar.*

Feiicia îşi aprinse una, mai mult ca să poată îndura fumul gros din cameră, plutind în rotocoale albastre spre fereastra deschisă. „Nu pare schimbat, gândi ea, examinându-1 în fugă, cu un prefăcut aer absent spre a nu atrage atenţia celorlalţi doi. Dar ce rece, ce rece! în clipa asta nici nu se uită la mine. S-a trântit iar de-a curmezişul patului ca înainte de venirea mea şi îl ascultă pe Adamiu. Uite-1 că întoarce capul şi-mi surâde. Poate că se preface. Poate că nici nu-1 ascultă pe Adamiu şi e cu gândul la mine. Poate că se bucură ştiindu-mă aici. A

şi spus-o: «nici nu-ţi închipui ce mult mi-ai lipsit». Ce-o fi voit să zică? îi poţi lipsi cuiva în mai multe moduri, cum i-ar lipsi o carte, o ţigară sau o pereche de ciorapi. Adamiu vorbeşte de poezie: «Poţi face versuri fără să fii poet, aşa cum poţi comite o crimă fără să fii criminal». Şi râde arătându-şi toţi dinţii. Aduce cu domnul care râde fericit în reclamele lamei de ras Kiriki. Bine ras, bine dispus. Nu pot trăi fără Kiriki."

— Feiicia, spuse Mihai ridicându-se, judecă şi tu. Am pus la cale un fel de festival artistic, ştii, un pretext ca să manifestăm împotriva lipsei de locuri în căminele studenţeşti, a taxelor universitare prohibitive, a fascismului şi a războiului.

— A, nu! sări Adamiu. Nu mi-ai spus nimic din toate astea. N-aveam de unde să ştiu că festivalul camuflează o demonstraţie politică.

Mihai se rânji la el:

— Dar ce credeai? Că ne ocupăm de educaţia artistică a fetelor? Sau că organizăm serate dansante cu recitări de poezii în pauză?

Se. întoarse iar spre Feiicia, ca pentru a o lua martoră:

7!)

— Şi în vederea acestui festival i-am cerut lui Adamiu un text pe care să-l citească un tânăr actor şomer, unul Chirică, n-ai de unde să-l cunoşti. Am înţeles un poem tare, un protest împotriva pregătirilor de război, dar ştii, un adevărat strigăt de oroare care să pătrundă în sufletul oamenilor. Voiam un text simplu, fără literatură, fără patetism ieftin, ceva brutal, direct, ca o gravură de Goya. Şi Adamiu îmi aduce o bucată greoaie, inaccesibilă, destinată să-i epateze pe adolescenţii burghezi, pe amatorii de giumbuşlucuri decadente, un monolog scris în febră, o bâiguială…

Se opri să-şi tragă răsuflarea. „E mai frumos aşa, când e indignat. Adamiu a reuşit cu monologul lui să-l scoată din fire, îşi spuse Felicia, eu nu voi reuşi niciodată

orice aş faee.“ îl văzu pe Adamiu înălţând din umeri, cu un gest spre Ştefan Pârvu, voind să zică: Poftim, iată unde vor ăştia să târască literatura. Autorul volumului *Mă joc cu focul* interveni conciliant pe tonul său de totdeauna, blajin:

— N-ai dreptate, Mihai. Monologul e admirabil. E adevărat însă că pentru a-1 spune ar fi nevoie de un actor inteligent, poate chiar de câţiva. Să mimeze textul, să-l şuiere, să-l ţipe, păstrându-i până lă capăt ritmul precipitat.

Mihai Vasiliu dădu semne de nerăbdare:

— Înţelege, măi, omule, că aici nu-i vorba cine şi cum să-l interpreteze. Mi-e totuna dacă monologul e spus de un singur actor sau de mai mulţi, acompaniaţi de cor sau de fanfară. Textul nu merge, asta e. Nu zic, poate că la o sindrofie literară de lume bună ar prinde, ar impresiona. Publicul meu nu înghite însă aşa ceva.

Luă foile de pe masă şi i le întinse lui Adamiu:

— Na, citeşte, să audă şi Felicia, să vedeţi că nu merge.

80

Acesta lepădă ţigara din colţul buzelor şi o înlocui cu un zâmbet de lehamite, apoi începu să citească, fără oprire, silindu-se să dea glasului monoton un ritm de fugă.

Monolog şi secvenţe dintr-un film oarecum istoric

Actorul

Hidoasă şi fudulă, Europa mea bătrână,
Europă somnoroasă.
Din vara nouă sute paişpe
Pe cap cu moştenirea ta greco-romanu
La braţ cu Notre-Dame *şi* Moulin Rouge
Cu Bank of England *şi cu Krupp din Essen*
Cu Max Linden şi Wilhelm II
Europă voluptuoasă îţi scalzi frumosul crac italic
Pină la coapsă intr-un lighean
Albastru

Mediteranean

Şi ce făloasă mi te ţii

Europa mea străveche

Cu cele trei împărăţii

O Franţă floare la ureche

Şi lins de valuri ca o navă

Un Albion plutind în ceaţă

Sub fruntea rece scandinavă

Europă ţanţoşă, o, ţaţă,

Sulemenită ca o hoaşcă Mironosiţă şi codoaşcă Cu sudori La subţiori Şi mai jos alte duhori,

Tu chemi băieţii sub drapel La cazarmă, la bprdel Şi duci băieţii la război

Un, doi, un, doi,

Scăldaţi în sânge şi puroi Un, doi, un, doi,

Allons enfants de la Patrie Deutschland, Deutschland tiber alles Boje Tarea hrăni God save the King *

(Coru 1)

De la Dunăre la Tisa De la Neva la Tamisa De la Tevere la Sena Numai luxe et volupte *Numai sex şi* French Cancan *Numai step şi* Mistinguett *La Şoseaua Kiseleff Numai cântec, numai chef.*

Crainicul

Pe Champs-Elysees, *pe* Nevski-Prospect, *pe* Unter den

Linden *în* Piccadilly Circus, *bărbaţi tineri salută steaguri din aceeaşi materie textilă altfel vopsită* Vive!

Dastravuet!

Heil!

Long live!

fără să ştie că din faldurile steagurilor moartea le face cu ochiul

Femei tinere plimbă copii în cărucioare fără să ştie că sunt văduve, că plimbă nişte orfani

82

Der deutsche Kaiser *în uniformă albă de amiral a*

pornit cu iahtul pe Baltica

Ce sculate îi sunt mustăţile ca două pumnale sub nasul hohenzollernian când o admiră pe una, Dicke Bertha, cu talia de 420 de milimetri

E dat în mă-sa Herr *Krupp von Bohlen, să-şi boteze el tunul cu numele blond al blondei sale soaţe Bertha*

(născută 1885)

Niciun eveniment istoric, oftează der deutsche Kaiser, *totul e nemişcat*

Europa se îngraşă de somn

Dar furnalele, locomotivele, funicularele urlă, fluieră, fumează la Paris, la Londra, la New York

Cursul acţiunilor creşte, creşte, creşte, scade, scade, scade

Ca o tensiune arterială

Franţa noastră e moleşită, scrie domnul Paid Bourget, n-ar fi rău să i se lase puţin sânge

Ah, da, binecuvântează monseniorul Baudrillard,

Asta i-ar prinde bine, prea mult sânge strică

Niciun titlu senzaţional, suspină secretarii de redacţie

Nicio bombă, nicio veste,

Numai cronica mondenă

Ce-a mai făcut Cecile Sorel aseară

Şi cum a scos madame *Caillaux, nervoasă, din poşetă*

Un revolver mignon, un vrai bijou

Ca să-l împuşte pe Gaslon Calmelte

Un cap *distins plin cu articole de fond*

Şi deodată

Ce fu asta?

83

Că un ropot scurt de aplauze Poc, poc, poc,

O mică pauză Poc, poc, poc,

La Saraievo şase gloanţe Cine stă să le mai numere?

lată-i, unul peste altul în maşina Austro-Daimler

Herzherzog Franz Ferdinand cu o stea de sânge-n piept (O decoraţie sârbească conferită motu proprio)

Şi soaţa morganatică, cu nişte garoafe roşii ţâşnite din corsaj,

Sofia Chotek de Chotovo, ducesă de Flohenberg

Cum poate intra un nume aşa de lung intr-un sicriu?.

Vai, dar cum se] poate una ca asta

Ce ploaie, ce ploaie de condoleanţe iFinie la Belle Epoque, ’ finie

Ultimatum

Ultimatum

Ulti…

Le gouvernement royal de Serbie n’ayant pas repondu d’une maniere satisfaisante… Ce m*ai încolo, încoace… L’AU’tri*che-Hongrie se considere donc de ce moment en etat de guerre avec la Serbie… e scris negr*u pe alb… Da die Konigl. S*erbische regierung… OesterreichUngarn betrachtet. Ich daher von diesem Augenblicke an als im Kriegszustande mit Serbien befindlich Dar cine-s domnii în *redingotă?*

Poartă cioc şi zbiară-n cor Patrie, Rodina, Heimat, My Country *Asta tocmai când Jaures îşi ia dejunul într-o cafenea pe* rue de Croissant *(un fel de stradă Sărindar), răsfoind ziarul. Cineva întrebă* alors c’est la guerre, *dar Kaiserul telegrafiază: scumpul meu văr Nilci, aşa îi zice lui Nicolae Romanof, să ne silim să menţinem pacea*

Deodată lui Jaures ii cade furculiţa din mină, a uitat desertul pe masă, iată l-au scos afară ciuruit de gloanţe animale, achitate, aplaudate de cel mai pur patriotism Vive la France, *strigă Gustave ILerve care scuipase în ajun tricolorul ce* sale torchon sur le fumier Hoch *şi* heil *se aude în Reichstag S-au golit toate halbele de bere S-au golit plajele, terasele, cazinourile La Petersburg, marele duce Nicolae Nicolaevici trece în revistă pe viitorii morţi de la Lacurile Mazuriene* Boje Ţarea hrăni *Ostile s-au ridicat,*

Ostile s-au ridicat,

Un, doi, un, doi,

Scoate pieptul Un, doi, un, doi,

Ţine alinierea Un, doi, un, doi,

Comunicat oficial numărul unu, apoi Havas, Reuter, Vestnic, Wolfburo, *străbat văzduhul ediţii speciale, foarte speciale, extraordinar de speciale,* Krieg Krieg Krieg Voina Voina Voina

Guerre Guerre Guerre War War War Allons enfants de la Patrie *morţii imput Europa, toate conştiinţele put.*

Domnule ambasador, mein lieber Herr, *zice von Bethman Holweg, aceste tratate duceţi-le la closet, trageţi apa după întrebuinţare, nu dau un pfenning pe neutralitatea Belgiei*

Und jetzt rasch Nach *Paris* Nach *Paris*

Şi Parisul nu-i departe Doar o. Marnă, doar o moarte Stau în cale şi-i desparte

Domnul Raymond Poincare, succesorul lui Ludovic al XlV-lea şi într-o măsură oarecare al lui Napoleon Bonaparte, îşi mută barbişonul la Bordeaux

Copiii germani învaţă Tatăl Nostru într-o nouă versiune în care, imediat după propoziţia: „Şi ne apără de Cel Rău“, a fost introdusă o doleanţă inedită: „Gott straie England“

Dar, fără să mai aştepte mânia Domnului, von Tirpitz îşi asmute haitele de rechini submarini care muşcă vasele englezeşti cu nişte colţi de nitroglicerină

In timp ce trabucul de aluminiu Zeppelin zboară spre Londra cu trei mii kilo moarte neto,

1915 idem

1916 idem

1917 idem numai că la Petersburg începe să vorbească avocatul Kerenski (ovaţii prelungite pe toate băncile, inclusiv Banque de Paris et des Pays Bas *şi alte Bănci surori), dar în Sviţera e altceva, dar ochi scrutează bezna şi deodată puf, puf, puf, trece vagonul Istoriei cu peceţi de plumb, trece destinul prin gări, iată-l cum*

descinde în staţia terminus Vladimir Ilici Lenin, are ghetele niţel scâlciate, îi joacă ochii în cap, ochii oblici, vie împărăţia săracilor, Jacă-se voia ta. Pardon, pardon, zice Kerenski, n-aveţi cuvântul, dar Octombrie se rostogoleşte roşu şi Vladimir Ilici e la Smolnâi, es sehwindelt, *atenţiune, atenţiune, ce oră e, ce minut, uite-l că semnează cu un toc de cinci copeici, semnează decretul pământ ţăranilor, uzinele lucră*8G

/

lorilor, pace cu toate popoarele şi etcetera, etcetera, cel mai lung şi mai fantastic etcetera din istoria lumii, întrerupt pentru o clipă de micul episod de la 11 noiembrie, singurul 11 noiembrie care nu seamănă cu niciun alt 11 noiembrie, pentru că niciodată până atunci nu se mai pomenise un 11 noiembrie în care o persoană respectabilă Herr *Matthias Erzberger să-şi şteargă ochelarii aburiţi înainte de a iscăli o hirtie de format ministerial, o hârtie ce-ar fi putut conţine o poezie sau o factură, o invitaţie la botez sau un menu de restaurant, un testament sau o reţetă de ştrudel, dar care nu avea nimic din toate acestea, fiindcă era un tratat de încetare a focului cu un preambul: subsemnatul Reich german recunosc prin aceasta că am umplut Europa cu 9.850.000 de morţi, un număr mai mic de schilozi şi citeva milioane de văduve şi de orfani. Punct.. Urmează semnătura. Numaidecât un şef de protocol strigă: Ei, clopotele! Şi toate clopotele Europei izbucnesc deodată. auziţi-le, auziţi-le, clopotul cu voce gravă de la* Notre-Dame *bang, bang, bang şi clopotele micilor biserici de ţară bing, bing, bing ca un clinchet vesel care sună recreaţia la şcoală, toate clopotele sparg văzduhul repetind înnebunite: armistiţiu, armistiţiu, încetaţi tragerea, reprezentaţia s-a terminat. Apoi tăcere. Tot felul de tăceri. Şi în tăcerile acestea îşi face drum printre gropile de obuze care mai fumegă, printre băltoacele de sânge care s-au uscat (roşu şi negru), o femeie planturoasă cu şolduri ronde şi sini mari. Doamna?*

Scuzaţi, sunt sigur că v-am mai văzut cândva, v-am idtat numele, un nume curios, staţi să-mi amintesc, nu începe cu P? A, da, Pacea, cum de uitasem, mi-a vorbit mai de mult de dumneavoastră Kant, hnmanuel Kant din Kdnigsberg, dacă-l cunoaşteţi, cred că vă iubea sincer, dar nu despre asta e vorba, voiam să vă întreb dacă n-aţi întâlnit cumva pe unde aţi umblat zece milioane de soldaţi, zece milioane de strigoi, prin

87

Flandra, prin Vosgi, prin Argonne, prin Galiţia, prin Prusia, prin Carpaţi, prin Dobrogea, pe la Caporetto, pe lsonzo, pe la Ypres, pe Var dar, pe la Verdun şi în alte văi şi localităţi istorice şi climaterice, vai ce mult intirzie, acasă s-a răcit supa, nevestele şi logodnicele s-au coafat degeaba, fanfara ii aşteaptă în toate gările, şi ce de-a steaguri, ce de-a steaguri. Nu, credeţi-mă, nu i-am întâlnit, trebuie să fie o confuzie, poate că au uitat drumul înapoi, poale că li s-a făcut somn, poate că aşteaptă a doua înviere, poate.. —. Mai ştii? (Un moment de întrerupere pentru a pregăti partea a doua.)

• •

damiu citea pe nerăsuflate, fără să-şi ridice privirea din foile de hârtie şi odaia se umpluse de zumzetul monoton al vocii lui. Ştefan Pârvu asculta legănându-şi picioarele ca şi cum ar fi ritmat un marş pe loc, iar Mihai sta cu ochii la Felicia încercând să surprindă pe faţa ei, în tremurai buzelor întredeschise sau în încruntarea frunţii, impresia stârnită de lectura acestui monolog haotic.

„E insensibil, gândi Felicia. Arta nu trezeşte niciun ecou în sufletul său, poate că o dispreţuieşte, socotind-o un fel de anesteziant făcut să amorţească suferinţa mulţimilor, să le slăbească veghea, să le înăbuşe instinctul de luptă. E un om întreg, atât de întreg încât se fereşte de tot ce ar putea să-l fragmenteze, de tot ce i se pare dăunător sau măcar inutil cauzei. «Nu am, i-a spus o dată, inima împărţită în compartimente, aici lupta,

aici iubirea, aici arta.» Şi e tânăr totuşi. Abia a împlinit douăzeci şi nouă de ani. Douăzeci şi nouă, vârsta la care atâţia sunt fericiţi fiindcă au făcut progrese la şcoala de dans. Mihai nu dansează. Duce o viaţă agitată, dar simplă. Când se culcă, adoarme îndată. «Ca Napoleon», zicea. Nu visează. Nu vi88

sează nici măcar lumea de mâine. E în serviciul ei, luptă pentru ea, o aşteaptă, dar n-o visează."

Cuvintele lui Adamiu îi ajung în urechi lipsite de înţeles, ca o melopee depărtată. „Ce spune?" Felicia se sileşte să prindă sensul, să judece, dar cuvintele monologului se încâlcesc confuz printre firele rupte ale gândului. *Kaizerul telegrafiază: scumpul meu văr Niki, să ne silim să menţinem pacea.* „M-a primit rece, ca pe-o prietenă oarecare, nu ca pe o iubită. Poate că nici nu ştie că sunt iubita lui, deşi mă are când pofteşte. Se uită din când în când la mine, cum s-ar uita la Adamiu sau la clopotniţa ce se zăreşte prin fereastra deschisă. Nu e o privire indiferentă, ci una egală pentru tot ce e în jurul său. Puterea lui de sacrificiu e numai pentru abstracţii. Dacă ar trebui să-şi dea viaţa ca să mă păstreze, n-ar sta nicio clipă la îndoială. Ţi-aş da-o cu dragă inimă, ar spune, dar viaţa mea nu-mi aparţine. Regret foarte mult. Are dreptate. Viaţa lui e a luptei pentru o altă lume. Mai bună. Cu mai multe locuri în cămine, fără taxe universitare şi fără fascism. E sigur de asta." Adamiu încearcă acum, fals, şi cu un dulce accent tutovean, primele acorduri ale *Marseiezei: allons enjants de la Patrie,* apoi îşi reia zumzetul grăbit: *morţii imput lumea, toate conştiinţele put,* fără a se sinchisi de zâmbetul critic al lui Mihai. Pentru întâia oară Felicia îşi îndreaptă o uitătură duşmănoasă spre Adamiu şi Pârvu. „Dacă ei n-ar fi fost aici, m-ar fi primit altfel. Eram acolo, lâng'ă Mihai. îşi simte roşind obrajii arşi de soare. Poate că nici eu nu-1 iubesc. Poate că mi-a lipsit luna asta ca un obiect pe care te-ai deprins să-l ai tot timpul sub ochi şi, plecând, ai uitat să-l bagi în valiză. Aşa mi s-a întâmplat

şi cu căţelul de catifea bej, mai demult, când eram mică şi părinţii m-au luat într-o vară la Govora. Il uitasem acasă şi o lună întreagă am plâns de dorul lui. Mihai mi-a lipsit. Asta m-a făcut aşa de nesuferită, aşa de arţăgoasă, aşa de

89

intolerantă. Biata Maria. Nu ghicea, nu avea cum să ghicească ce se petrece cu mine. De unde era să ştie că-mi lipsea Mihai? Îmi ieşeam din fire pentru fleacuri. Maria făcea haz de expunerile tatei, mereu aceleaşi, ei şi? Tata e intr-adevăr obositor cu arheologia lui. Şi mama. Ocupaţiile ei filantropice nu-s. tocmai sincere şi dezinteresate. Ne-a dus la Eforie cu bani sustraşi de la Societatea copiilor părăsiţi. li va pune la loc, desigur, din leafa tatei. Dar asta nu schimbă nimic. Avea dreptate Maria să râdă niţel de toate acestea. "

Poate că au. uitat drumul înapoi, poate că li s-a făcut soinn, aşteaptă a doua înviere, poate...

„Adamiu a ajuns la capătul monologului. Bine că s-a sfârşit. E un fel de pastişă după *Uvertura 1812* de Ceaikovski, lucrată în aceeaşi manieră, cu refrenuri de imnuri întretăiate de dangătul grav al clopotelor şi de bătaia tobelor. Bine că s-a sfârşit. Acum, dă-i afară, Mihai. Dă. —i afară. Spune-le să treacă altă dată. E de ajuns pentru azi. Spune-i lui Adamiu că ţi-ai schimbat părerea, că monologul e foarte bun, numai să plece odată. Şi ăstălalt, Pârvu, cu picioarele lui lungi, ce mai stă? Să rămânem numai noi, Mihai. Am venit să te găsesc pe tine şi am pierdut o jumătate de ceas ca să aud monologul lui Adamiu. Avea 39 de grade câncl l-a scris, poate şi mai mult."

Mihai se ridică din pat.

— Nici nu te mai întreb dacă ţi-a plăcut, îi spuse Feliciei. Văd că eşti încântată.

„Creadă ce-o vrea. Nici nu-şi închipuie că sunt fericită numai pentru că s-a sfârşit. Ca să rămânem singuri/4

— Mihai, făcu ea pe un ton convins, monologul e de mare efect. Nu înţeleg de ce n-ar mei’ge la festivalul nostru.

Era şi al ei festivalul din moment ce Mihai îl inventase. Adamiu îi surise recunoscător.

90

■— Fie, se învoi cel mai bătrân student la filosofie şi pe deasupra exmatriculat, dacă ziceţi voi, mă dau bătut.

— Acum, vorbi Pârvu, după ce ursul a fost îmblânzit şi toată lumea e încântată, daţi-mi voie să vă spun că monologul lui Adamiu e admirabil. Repet: e un text antipoetic admirabil. Nici nu se putea demonstra cu mai mult talent ceea ce nu trebuie să fie poezia.

— Ştiu, ştiu, întrerupse Adamiu enervat. Poate că nu-i altceva decât un articol de ziar, dar dacă-şi atinge scopul, acela de a trezi în oameni oroarea de război, provocându-le o greaţă sacră, sunt mulţumit. Eu nu fac poezie pură ca Pârvu.

— Sau poezie pur şi simplu, juca pe cuvinte poetul. îmi permit să cred că poezia nu-i o slujnică să servească la orice. A făcut veacuri după veacuri pe intermediara între amanţi, pe recrutoarea patetică de oşti pentru masacru, şi-a plecat spinarea pentru ode şi imnuri de slavă mai-marilor lumii, şi dracu mai ştie la ce. Să se isprăvească odată. Poezia vrea în sfârşit să fie ea însăşi, să trăiască din seva ei proprie pentru propria ei încântare, să nu mai paraziteze pe spinarea picturii, muzicii, filosofiei, politicii etc., etc.

Adamiu îşi muşcă buzele palide. I-o va plăti îndată cu vârf şi îndesat. E perfid poetul? Să-i arătăm că Adamiu nu înghite.

— Şi rogu-te, care ţi-s poeţii? întrebă el pe un ton tăios. Să-i văd care sunt. Aia de la *Cale întoarsă,* revista confidenţială a lui Liteanu? Nişte bicisnici, unul pasti. şând după ureche, ca lăutarii, pe Paul Valery, altul mimându-1 cu scremete mistice pe Rilke, şi ăla, cum

naiba îl cheamă, un Rimbaud oltean, care a substituit absintului ţuica autohtonă, băieţi de ţărani sau negustori, simulând între bodegă şi bordel delirul şi extazul.

Se opri, gândind: „l-am turtit, să văd dacă mai îndrăzneşte să dea clin mâini.“ Ştefan Pârvu însă nici nu încerca

IU

să riposteze ca să nii-1 întărite şi mai rău. Stătea la locul lui, adică pe colţul mesei, bălăbănindu-şi picioarele, resemnat să capituleze din lene. Tăceau acum toţi patru, retraşi poate pentru câteva clipe fiecare în singurătatea sa şi apărându-se cu un zâmbet silit de ochii celuilalt.

— Amândoi aveţi dreptate, rupse tăcerea Mihai care urmărise polemica, parcă absent, ca un lucru ce nu-1 privea. Fără să vă daţi seama, voi exprimaţi decrepitudinea artei burgheze. Oriunde te întorci, în literatură, în muzică, în teatru, dai numai de duhoarea descompunerii. Aceleaşi conflicte sexuale servite cu aceleaşi trucuri psihologice în roman şi în teatru, aceleaşi gângăveli limfatice de amatori subţiri în poezie. Să verşi „nu alta!

Căută din ochi o scrumieră, dar se răzgândi şi făcu vâiit ţigării pe fereastra deschisă spre vechea clopotniţă. Rânjetul i se lăţi într-o grimasă de dezgust imens.

— A, există şi o altfel de literatură, urmă el, înălţând o privire aproape amoroasă la cele două rafturi de cărţi îngrămădite în dezordine, cărora le zicea bibliotecă. Dar pentru o asemenea literatură se cer şi oameni care…

In timp ce-şi aduna ideile ca să precizeze despre ce fel de oameni e vdrba, îi sfredeli pe cei doi poeţi cu o uitătură dispreţuitoare, având aerul să le spună de la obraz: „nu, în niciun caz oameni ca voi, nătăfleţilor.11

— Oameni care să se elibereze-ei mai întâi, înainte de a face o artă cu adevărat liberă, liberatoare, o artă care să pătrundă în sufletul mulţimilor, să le zguduie, să le ridice, o artă pentru oameni…

■ – La ce bun toate astea? se încumetă să-l întrerupă Ştefan Pârvu. La ce bun, te-ntreb? repetă el deodată parcă cu un tremur în glas. Pentru oameni! Dar la ce foloseşte supliciul atâtor bărbaţi de elită care zac în toate temniţele lumii pentru lupta lor? La ce a folosit jertfa poeţilor revoluţionari din China, îngropaţi de vii sau decapitaţi prin

92

pieţe? Oamenii! Oamenii! Dar unde au fost oamenii acum doi ani când tu erai la închisoare? Să-ţi spun eu unde: la berărie sau în pat cu nevestele lor. Dacă crăpai pe acolo n-ar fi fost nici zece oameni care să-şi fi amintit de tine după un an.

Mihai făcu un gest cu mina, ca să arate că-i dezarmat în faţa unei asemenea bâiguieli neroade şi că nu are nimic de răspuns. Ochii Feliciei vorbeau acum limpede: „dă-i afară, Mihai. Tu ai un temperament de şef, de om care ştie întotdeauna ce vrea. De ce mai întârzii?“ Mihai îşi dezmorţea picioarele, plimbându-se cu paşi mari prin cameră. Ca şi cum ar fi ghicit rugămintea ei mută, se opri deodată. Pesemne că era însă cu gândul cine ştie unde, căci se uită la cei doi, mirat, de parcă-i vedea acolo întâia oară.

— Haide, le spuse pe un ton expeditiv, căraţi-vă, băieţi, că am treabă.

„Ce simplu, ce frumos, ce bărbăteşte, se minună Felicia: căraţi-vă că am treabă. Ce mai staţi, de ce vă mişcaţi aşa de greu, idioţilor? Nu, el n-a avut cuvântul acesta, le-a spus adineaori nătăfleţilor, e altceva, asta sună prieteneşte. Haide, căraţi-vă. Mihai are treabă. De aceea am şi venit. Mihai, dragul meu. Ştiu, n-ai vrut să spui: avem treabă. Să nu aibă ce vorbi ăştia pe socoteala ta. Foarte bine. Te înţeleg. Un şef trebuie să fie aşa, chiar dacă nu-i decât şeful unei mici grupări studenţeşti, discret, sobru, puţin ascuns. Avem treabă, dragule, nu mi-e ruşine s-o gândesc, îmi vine să le strig cuvintele astea, numai două, care mi s-au dus de-a dreptul la inimă

ca un val de sânge cald. Ah, iată-î,. vor să se ridice. Mihai, ce băieţi buni. Monologul lui Adamiu e o adevărată simfonie patetică, iar ăsta, Pârvu, ce nostim e, parcă umblă pe catalige. Să-i spui să-şi radă mustăcioara bălaie, îi stă ca un mic pieptene sub nas. Uite-1 eă-şi adună picioarele de sub masă. Pornesc amândoi spre uşă. Adamiu cu braţul petrecut pe grumazul celuilalt, ca nişte

93

actori care nu au de ce să-şi poarte pică după ce au ieşit din roiurile lor. Inii vine să-i îmbrăţişez. Pa, pa, la revedere.

Mihai s-a dus să-i ••petreacă până la scară. îl aud cum râdc. Simte că a -fost nedrept cu ei şi acum încearcă să şteargă orice urmă de supărare.1’

Nici nu părăsiseră bine camera şi Felicia se ridică de pe scaun, ducând maşinal mina la copcile rochiei. „Să-i fac o surpriză, să mă găsească dezbrăcată.” Mina pornise hotărâtă, dar după ce primele două copci s-au descheiat, şovăi. Pe obrazul ei se aşternu o teamă. „Să nu se supere Mihai. Astea-s apucături de peripateticiană grăbită.” îi aude paşii pe coridor, iuţi. Se întoarce aproape alergând ca un om care şi-a irosit inutil două ceasuri tocmai când avea ceva foarte important de făcut.

— Bine că au plecat, spuse el mai mult pentru feb însuşi, închizând uşa şi răsucind cheia în broască. Şi acum repede, Felicia, e târziu…

— Da, iubitule, repede, e târziu, repetă ea fără să se gândească, nu vreau să mă apuce seara aici.

— De n-am avea şapirograful ăsta, îl auzi vorbind deodată cu-glas mai scăzut, nu ştiu ce ne-am face.

Mâna ei înţepeni de-a lungul. rochiei, în dreptul celor două copci descheiate. El se repezise la vraful de jurnale vechi din colţul camerei, sub care era ascunsă cutia cu şapirograful şi îl scoase afară.

— Vezi, Felicia, hârtia e acolo în sertarul de jos… Să-i dăm zor, pe la opt vine un prieten de la Politehnică

să iî manifestul.

Aşeza şapirograful pe masă cu un aer preocupat, fără să-şi ridice privirea.

— Nu mai e sigură nicio tipografie, se crezu obligat să-i explice şi, în clipa următoare, luă în mână o hârtie, probabil manuscrisul ce urma să fie tras şi-l parcurse în fugă din ochi, pronunţând câte un cuvânt sau o frâritură de

9#

frază cu glas tare: Strângeţi rândurile… Căminuri şi cantine în loc de cazărmi… la absolvirea facultăţii ne aşteaptă şomajul… Greva să fie răspunsul nostru… greva… jos fascismul… jos războiul… jos… jos… jos…

îşi vedea de treabă ca şi cum Felicia nici n-ar fi fost acolo. Cu creionul între degete, se pregătea să facă unele îndreptări. Ideea grevei imediate nu reieşea destul de limpede.

— Va trebui să transcriu manifestul pe curat, bombăni încruntându-se, apoi îşi înălţă ochii. Ca s-o roage să facă ea asta. Ai o caligrafie mai bună, apucă să-i spună şi se opri.

Felicia, în picioare, stătea nemişcată în mijlocul camerei. Două sau trei lacrimi i se prelingeau fără grabă de-a lungul obrazului, luând toată pudra cu ele, ca un pârâiaş ce-şi spală albia. El rămase o clipă aşa, frământând creionul în mină, neştiind ce să facă, ce să zică. Privirile lor se întâlniră, a ei necăjită şi cu o umbră de reproş, a lui doar mirată. Ea îl văzu trântind creionul pe masă şi ridicându-se.

— Uite, uite, îl auzi lingă dânsa, fata plânge.

Mihai duse mina la buzunarul unde avea de obicei batista. Nu era acolo.

, – Ce are fata? Vorbea tare, căutând o intonaţie mângâioasă, ca pentru un copil, şi se silea să-şi ascundă emoţia.

Felicia rămase cu ochii în pământ până ce el o apucă de bărbie ca să-i ridice capul şi începu să-i şteargă

lacrimile, plimbând un deget pe faţa ei.

— Ce nătâng sunt, ce idiot! repetă de câteva ori. Unde-mi erau minţile? Cum de nu m-am gândit? Se întoarce fata după o lună şi eu în loc s-o iau în braţe, în loc s-o întreb cum a petrecut, în loc să... Ce idiot! în loc s-o iau, aşa, aici, lingă mine, mai aproape, o pun să asculte flecărelile celor doi neghiobi. Şi când pleacă dânşii, rămâne aici al treilea imbecil cu şapirograful lui...

95

Făcea haz încercând să-i smulgă unsurâs.

— Va veni prietenul de la Politehnică după manifeste. Ei şi? li voi spune să treacă mâine când vor fi gata. Nici mâine nu e prea târziu. Nu întârzie greva pentru atâta lucru. Vine ea şi fără manifeste trase la şapirograf pe nişte foiţe cit o carte poştală.

Felicia nu spunea nimic. Se lăsa moale în braţele lui şi, simţindu-i mâinile înfrigurate care o dezbrăcau, se înfiora amintindu-şi că el. nu făcuse niciodată asta. O aştepta întotdeauna aşezat pe marginea patului, gândind poate că ajutând-o să-şi scoată rochia ar trăda o grabă jignitoare. Nici nu bănuia el câtă recunoştinţă umplea inima Feliciei pentru nerăbdarea pe care i-o arăta acum întâia oară.

• •

urnalul e întrerupt. în locul scrisului uneori migălos, trădând grija de a păstra o anumită ordine a ideilor, alteori neglijent şi sprinten, apar pe neaşteptate, patru desene în creion muncite şi naive:

a. Mihai la masa de lucru.

b. Mihai în Cişmigiu.

c. Mihai mâncând îngheţată.

d. Mihai dormind.

— HAI, SCOALA-TE.

Felicia îi scutura încetişor umărul. Deschise ochii, dar, vimţind lumina usturătoare, pleoapele clipiră repede şi se Asară iar. Un suspin, ca un scâncet, îi ieşi din piept şi o ■enzaţie parcă de frig o făcu să se înfioare. Soră-sa

continua -o zgâlţâie uşor, repetând de data asta mai tare:

— Hai, scoală-te, e şapte şi un sfert.

Fără să se fi trezit de-a binelea, îşi dădu braţele în lături şi-şi destinse trupul încă amorţit, apoi rămase aşa, culcată pe spate, cu ochii la Felicia care înti’e timp sărise din pat. îşi aminti că nu mai trăise de pe vremea anilor de iceu clipa asta neplăcută a deşteptării cu noaptea în cap. >i Felicia îi scuturase umărul cum făcea mamă-sa.

— ai’ia, îmbracă-te, stărui ea, împrumutând parcă ş. glasul matern. Se apropie de pat şi smuci cuvertura cu ui gest mâriios. Ai să ajungi prea târziu. Nu e bine să întârzi chiar de la încep-ut. Faci o rea impresie.

Senzaţia penibilă că se află în dimineaţa unui examdv o încercă din nou şi pe l’aţa ei trecu o umbră de neliniş’ Simţi deodată nevoia apăsătoare de a-şi destăinui temerife. ca să audă un cuvânt care să-i redea încrederea.

— Felicia, tu ce crezi, o să fie greu? c

Soră-sa se întoarse cu un pantof în mină şi, văzândnemişcată ca înainte, se încruntă:

— Ce să fie greu?

— Serviciul ăsta… Nu m-am gândit până acum. Av®f dreptate cinci spuneai că habar n-am de lucrări de birot»

Fără să răspundă acestei nelinişti, Felicia se răsti:

— Scoală-te odată! Ţi-am spus că ai să întârzii. DsfcA te vei scula aşa de greu în fiecare dimineaţă, mai bine Ici să-te de pe acum de slujbă.

— Ho, nu te mai supăra aşa, râse cealaltă, iată m-am sculat. În cinci minute sunt gata.

Se dădu jos din pat şi alergă la lavabou. Felicia, care se îmbrăcase şi stătea la fereastră, o auzi lipăind cu tălpile goHe pe linoleumul doamnei Isăcescu. („E mai igienic aşau, spunea patroana când îl pusese în locul covorului spălăcit din care nu mai rămăsese decât

urzeala.)

— Numai la început o să-mi fie mai greu. Primele zile, până mă obişnuiesc. Să vezi pe urmă, Felicia. Vorbea du când peria de dinţi la gură. Se scoală atâţia la şase, ba şi la cinci, şi n-a murit nimeni din asta. Nu?

— Cred că va trebui să-ţi faci un halat negru, spuse soră-sa, depărtându-se de fereastră. Nu poţi lucra în rochie albă de etamină. Asta e ţinută de promenadă, nu dbirou.

Maria îşi trăgea ciorapii cu o grabă febrilă.

98

— Dacă va trebui... făcu ea într-o doară, mai mult resemnată decât convinsă. Se repezi apoi la şifonier şi, după ce cotrobăi printre rochii, scoase un şal albastru închis pe Care şi-l puse înainte ca un şorţ, ţinând capetele ia spate.

j – Nu-mi stă rău deloc, dacă vrei să ştii! încep să se^ţăn cu Georgeta Pancu de la Ministerul Cultelor.

Felicia nu se mai putu stăpâni. îi smulse şalul cu un gest brutal şi-l aruncă pe pat:

— Lasă acum mofturile 1 E aproape opt. Voi întârzia şi din cauza ta.

—o*

Au coborât în sufragerie şi, cu ochii ia pendula din perete, au luat ceaiul, lăsând neatinse feliile de pâine prăjită CţUnăsturaşii de unt ceva mai mari ca o aspirină.

— Parcă aţi fi într-un restaurant de gară, zău aşa, ob^rvă de la mesuţa ei madam Isăcescu căreia nu-i plăcea

<5ă-şi vadă pensionarii bându-şi ceaiul la botul calului.

în uşă se întâlniră cu Paludis, mai pământiu la faţă ca iie obicei, cu ochii mai gălbui, aducând a doi stropi de puroi, şi în general cu aerul mahmur al unui om care n-a dormit.

Mari a strânse braţul Feliciei, şoptind:

— Ce figură de panoptic are Paludis ăsta.

— Figură de om bolnav, atâta tot.

Dar nu-şi putu opri un surâs, găsind că într-adevăr Paludis, cu ochii săi parcă scurşi, părea de ceară.

— Trec să te iau de la laborator, îi strigă Maria apucând prin Cişmigiu, spre a tăia drumul.

Mergea aşa de repede şi aşa de îngândurată, că nici nu-şi dădu seama când ajunse în bulevardul Elisabeta. Zări de departe clădirea care adăpostea birourile societăţii Meţropol-Oil, cenuşie, rece, părând monstruos de mare cu cele şase etaje ale ei, alături de casa vecină scundă, turtită, rămasă aici nu se ştie cum de la sfârşitul veacului trecut. „Acolo, la etajul întâi, unde-i balconul, trebuie să fie ea-

90

binetul lui Korner. A fost de ajuns să mă gândesc la el ca să-mi treacă teama care mă apucase când m-am sculat. Peste câteva clipe îl voi vedea. Probabil că mă aşteaptă." Un surâs îi flutură pe buze închipuindu-şi cuvintele cu care o va întâmpina Korner: „Iată biroul dumitale, domnişoară Veniamin. Draperiile sunt cam ponosite. Le vom schimba. Ce-ai zice de nişte draperii roz? Dincolo e al meu. Ne vedem prin fereastra asta. Când vrei să-mi spui ceva îmi faci semn. Ne-am înţeles?“ Se opri pe trotuar în faţa clădirii şi scoase din poşetă scrisoarea primită de la Metropol-Oil. O mai citi o dată, deşi o ştia aproape pe dinafară; „Vă comunicăm prin aceasta că aţi fost angajată, în serviciul societăţii noastre, pe ziua de 15 septembrie 1934. Vă rugăm deci să vă prezentaţi în ziua indicată, la orele opt dimineaţa, domnului Stamatin care vă va da toate lămuririle în legătură cu atribuţiile dumneavoastră".

Portarul vorbea unui bărbat a cărui faţă prelungă de ogar aducea cu a lui Foca, actorul. „Să veniţi, că-i ceva fain, se tăvăleşte lumea de râs“, îi sunau în auz cuvintele cabotinului famelic.

— Doresc să merg la domnul Stamatin, spuse Maria apropiindu-se de ghişeu.

Portarul întoarse încet privirea şi-i făcu semn cu mâna voind să zică „aşteaptă, nu vezi că vorbesc cu cineva?” apoi continuă să dea explicaţii bărbatului cu figură de ogar.

„Neobrăzatul. Ii voi cere lui Korner să-l dea afară. Imediat.”

Intre *timp portarul terminase cu celălalt.*

— Ce este, *domnişoară? întrebă el, aplecându-şi capii*sub ghilotina ferestruicii.

— Domnul Stamatin.

— Ce-i cu ei?

— Trebuie să-i vorbevsc.

100

— V-a chemat?

Maria întinse plicul fără să răspundă. Portarul scoase scrisoarea şi îşi aruncă doar ochii pe ea. „O să-şi dea seama îndată că a făcut o gafă lăsându-mă să aştept şi vorbindu-mi pe acest ton, când va vedea că sunt noua funcţionară. ® Acesta îi restitui însă plicul cu un gest indiferent, adăugind:

— Biroul C, etajul 3, scara B.

— Vă rog?

Portarul repetă indicaţiile cu o voce mai răspicată şi-i întoarse spatele în modul cel mai firesc, fără nimic ostentativ. Sunase telefonul.

Când ajunse sus, la etajul al treilea, rătăci câtva timp de-a lungul culoarului luminat ca noaptea de nişte lămpi electrice prinse în pereţi.

— Domnul Stamatin? Aici.

Servitorul întrebat se dădu la o parte „arătindu~i uşa. Biroul spaţios avea două ferestre spre bulevard, şi sub una din ele se afla o masă de lucru obişnuită „cu un cristal gros deasupra postavului verde. În faţa acestei mese, cu capul plecat peste nişte hârtii, şedea domnul Stamatin. „Un ţap®, îşi zise Maria, văzându-i barba tutunie ascuţită. Trăgea dintr-o pipă stinsă de mult, adică o ţinea în colţul gurii, pozând parcă unui pictor

nevăzut pentru „bărbatul cu pipă“. Maria se opri lingă uşă, îngână ceva care putea să fie „bună ziua®, şi aşteptă. Stamatin continua să examineze un plic, fără să-şi ridice ochii. „Nici nu m-a auzit®, gândi Maria şi mai făcu un pas înainte.

— Ce este? Ce doriţi? întrebă în cele din urmă omul din dosul biroului, fornăind pe nas.

1 ll avea gros şi lat, cu nările astupate de păr. „M-a auzit de cum am intrat, îşi spuse Maria, dar n-a vrut să răspundă îndată. îi voi cere lui Korner să-l concedieze şi pe ăsta.“

101

—— Eu sunt Maria Veniamin.

Şeful personalului îşi scoase pipa din gură:

— Şi?

— Sunt noua funcţionară angajată de domnul director general Korner.

Stamatin nici nu clipi. Maria ar fi vrut s-o ia la fugă, să-l lase acolo, să nu-i mai vadă barbă de ţap. Să nu mai audă de slujba asta ce se înfăţişa atât de respingătoare de la început. Dar în loc să fugă, stătea înţepenită în faţa "biroului, găsind şi un zâmbet ca să repete:

— Da, m-a angajat domnul Korner încă de astă-vară, la Eforie, unde am fost împreună.

„Să nu-şi închipuie că m-a cules de pe stradă şi m-a luat de milă. Să ştie cu cine vorbeşte.”

Stamatin nu păru mirat auzind că noua angajată îşi petrecuse vacanţa la Eforie în compania directorului general. De altfel, nici nu se uita la ea. Ridicase receptorul şi aştepta să i se răspundă la apelul telefonic.

— Dă-mi arhiva, vorbi el în pâlnie, fără să ridice tonul, ca şi cum s-ar fi adresat cuiva din faţa lui. Arhiva? Ascultă, Binder, îţi trimit noua dumitale ajutoare. Da, chiar acum.

Puse receptorul în furca lui şi abia atunci îşi lăsă o privire piezişă asupra fetei.

— Domnişoară, îi spuse, ţin să-ţi atrag atenţia

asupra unui lucru pe care am impresia că îl ignorezi.

Avea o voce care nu cunoştea nuanţele. Nu ştia să vorbească decât dur şi moale. Dur cu lumea măruntă a birourilor şi moale cu cei mari de la etajul întâi. Văzând ceva care semăna a teamă în ochii Măriei, înţelese că a nimerit bine. Teama pe care o trezea în subalterni, fără măcar să-şi înalţe glasul, era semnul autorităţii sale. Se grăbi să adauge:

102

— Ştiu, nu-i vina dumitale, n-aveai ele unde afla până acum regula de aici. Tocmai de aceea trebuie să te previn că ia Metropol-Oil întârzierea la serviciu este un motiv de concediere imediată. Se opri o clipă să guste efectul frazei şi repetă: I-me-di-a-tă. Şi fără nicio excepţie. Asta e regula la Metropol-Oil. În altă parte o fi altfel.

Fiindcă pomenise de altă parte îşi aminti să întrebe.

— Unde ai mai fost, domnişoară?

Maria îşi agăţă privirea de fereastră. „Dincolo e strada. Ce-ar fi să fug de-aici?“ Nu înţelegea întrebarea.

— Te-am întrebat unde ai lucrat până azi? stărui şeful personalului, holbând la ea nişte ochi de peşte mort.

„Unde-ai mai slujit?“ îi răsună în amintire întrebarea pe care maică-sa o punea invariabil când tocmea o nouă servitoare, „prin ce case ai mai fost?“

— Nicăieri, domnule, reuşi să articuleze. Nici nu m-aş fi gândit să iau un serviciu la dumneavoastră, dacă domnul Korner nu m-ar fi rugat.

Nu-i venea să creadă văzându-1 pe Stamatin aşa de impasibil, deşi auzise bine că domnul Korner însuşi o rugase să primească un loc la Metropol-Oil. El îşi vârî din nou în colţul din dreapta al buzelor pipa stinsă şi apăsă pe butonul soneriei.

— Condu-o pe domnişoara la domnul Binder, îi porunci uşierului, punctând aerul cu indexul, ca să arate

că nu mai are nimic de adăugat. De altminteri, nici nu răspunse la salutul fâstâcit al Măriei Veniamin.

Când se văzu pe culoar, ezită câteva clipe, neştiind ce să facă, deşi uşierul era lângă ea, gata s-o ducă la arhivă. Ar fi vrut să apuce spre scară, să coboare mai repede, să fugă de acolo. îi venea să plângă. Portarul cu indiferenţa lui ofensatoare, Stamatin cu vorba lui tăioasă, coridorul acesta de penitenciar, toate i se păreau aşa de departe de ceea ce se aştepta să găsească aici. Nu putea înţelege cum

103

de fac parte din aceeaşi lume şi grosolănia portarului care îi întorsese spatele, şi vorba seacă a bărbatului cu pipa stinsă în gură, şi zâmbetul prevenitor al lui Korner. „Desigur, el nu are de unde să ştie cum se poartă ăştia cu mine, îşi zise, urmându-1 supusă pe uşier. Când va afla Korner toate se vor schimba."

Domnul Binder, şeful arhivei, e cu totul altceva. Nu vorbeşte nici mult, nici puţin, nici aspru, nici blând. Domnul Binder tace. Din când în când transmite din biroul său, prin omul de serviciu, ordine scurte, dar precise, adevărate telegrame, oarecum cifrate, pe nişte petice de hârtie lunguieţe, întocmai ca benzile de telegraf. „Datorită acestui sistem, a explicat el (într-o duminică, singura zi a săptămânii când devine limbut în jurul unui aperitiv la Carul cu bere), se câştig'ă un timp preţios: o oră şi şase minute pe zi, ceea ce face, scăzând zilele nelucrătoare, trei sute opt ore care s-ar pierde anual în comunicaţii orale cu funcţionarii."

Arhiva ocupă două încăperi mari, despărţite de o uşă. în prima lucrează cei patru arhivari (Teodorescu, Silbert, Elena Calciu şi Ana Silaghi), iar în cealaltă aprinde ţigară după ţigară domnul Binder, căruia cei de la etajul întâi îi zic nebunul taciturn. La (orice oră ai intra în biroul său îl vei găsi frunzărind cu degetele îngălbenite de tutun un dosar de corespondenţă şi luând notiţe. Din câncl în când îşi pune ţigara deoparte ca să

formuleze un ordin pentru camera de alături. Aceste ordine depăşesc rareori zece crâmpeie de cuvânt într-o ortografie curioasă dar economică. Scrie, bunăoară: *T. dos. Roy D. 32,* şi când omul de serviciu aduce depeşa în biroul vecin, arhivarii traduc numaidecât: Teodorescu să vină cu dosarul de corespondenţă

104

Royal Dutch pe anul 1932. Chiar omul de serviciu, când se aude sunat de domnul Binder, ştie că, intrând, nu are nimic de întrebat. Şeful arhivei nu trebuie să-i arate nici mişcând capul, nici ridicând un deget, depeşa care-1 aşteaptă pe colţul biroului. E de ajuns o uitătură. Uşierul înţelege limbajul acesta mult mai uşor decât un discurs întreg. Pentru cei patru arhivari nu-i decât o joacă să citească poruncile şefului exprimate prin cuvinte ciuntite, reduse la silabă şi iniţială. Cu cei de la etajul întâi domnul Binder a încercat mari dezamăgiri. Dorinţa lui de a suprima comunicările orale cu mărimile din cabinetele capitonate de jos n-a prins aşa de lesne. Pe faţă i se sapă mai adânc nişte cute care nu-s ale bătrâneţii, ci ale suferinţei inventatorului neluat în seamă atunci când e silit să-i dea directorului general o explicaţie de zece minute care n-ar fi cerut decât cincizeci de secunde prin sistemul petecelor de hârtie.

De aceea, când Stamatin l-a anunţat că i-o trimite pe noua funcţionară, şeful arhivei a şi mâzgălit cu creionul său albastru un ordin care nu cuprindea numai repartizarea Măriei Veniamin, aşa cum o hotărâse direcţia generală, ci şi datele ei biografice, sumare, dar suficiente pentru a fixa personalitatea unei fete de la arhivă.

— E o domnişoară Veniamin, anunţă uşierul, zice că a trimis-o la dumneavoastră…

Domnul Binder făcu din cap un foarte vag „da, să intre“ şi nici nu păru curios s-o vadă pe cea care se oprise lângă uşă, căci nici nu ridică ochii la dânsa. Auzi însă o voce tânără, cristalină, sunând straniu în

încăperea căptuşită cu sute de dosare şi clasoare:

— V-a vorbit domnul Stamatin… Sunt noua funcţionară angajată de domnul Korner.

„Are obrazul de aceeaşi culoare cu a dosarelor1’, observă în sinea ei Maria şi aplecă niţel capul ca să nu scape

105

niciuna din indicaţiile pe care avea să i le dea şeful arhivei. Dar domnul Binder se mulţumi să-i arate din ochi uşierului hârtiuţa pusă pe colţul biroului şi, spre mirarea acestuia, îşi descleştă gura ca să zică: *alături.*

— Veniţi după mine, domnişoară, o invită servitorul şi, fără să mai aştepte, apucă spre camera vecină, urmat de fata speriată.

Maria îl văzu întinzând ordinul domnului Binder unui bărbat rotofei, cu o mutră de chefliu jovial, instalat ca într-o redută în dosul unui birou american înalt, care nu lăsa să f se vadă decât creştetul zburlit.

— Maria Veniamin, 18 ani, studentă la Litere, originară din Craiova, angajată din ordinul domnului director general Korner, dulapul A, corespondenţă internă, tălmăci el cu uşurinţă depeşa cifrată a şefului, apoi se ridică şi ieşind de după reduta lui, se apropie: Domnişoară Veniamin, încântat. Eu sunt Fane Teodorescu. Vasile, oferă un scaun domnişoarei Veniamin.

Mariase însenină la faţă. După portarul indiferent, după Stamatin, cu glasul său de sticlă care-ţi zgârie auzul, după nebunul taciturn. Binder cu privirea glacială, în sfârşit o faţă omenească, o faţă care n-a uitat să surâdă. Se simţea acum ca exploratorul rătăcit în junglă când, după multă vreme, vede un chip de om şi se aude strigat pe nume..

— Ai dat un scaun? Da? foarte bine. Faceţi-vă comodă, domnişoară. Vasile, ia pălăria domnişoarei Veniamin.

Maria trase cu coada ochiului la celelalte mese de

lucru. Privirea ei' întâlni câteva zâmbete confuze. Două femei tinere şi un slăbănog, al cărui obraz palid era înviorat de câţiva pistrui, o cercetau de la mesele din jur ca nişte prizonieri care se pomenesc deodată cu o făptură liberă venită în mijlocul lor de dincolo de ţarc. Ea nu putea să le

.106

vadă decât faţa, îngropaţi cum erau între vrafurile de hârţoage, dar îşi dădu seama că găsise acolo câteva suflete vii, câteva mâini gata să se întindă frăţeşte.

— Domnişoara Maria Veniamin este noua noastră colegă, li se adresă Teodorescu celorlalţi. Atenţiune, domnişoară Veniamin. Acolo, în dreapta, e Ana Silaghi, *d. II. cor. int.,* adică dulapul H., corespondenţă internă, alături, cea care ne afumă cu ţigările ei, e Elena Calciu, *d.D. per. par.* sau dulapul D., perimetre şi participaţii, iar aici, lă stingă mea, e Silbert, *d. A. II. I. Cor. gen. înv. bil. şi div.* sau dulapurile A.H.I., corespondenţă generală, inventării, bilanţuri şi dividende, dar aceste dulapuri nu-i aparţin în exclusivitate, căci din praful lor o parte ne este rezervată nouă, adică mie şi dumitale, domnişoară Veniamin.

Aici, ca un şef de protocol care-şi termină prezentă-, rile, se înclină pe cât era posibil, căci avea trunchiul gros' şi picioarele cam scurte, şi râse singur ca de o glumă bună. Maria îşi ridică un braţ în aer şi-l agită un moment, însoţind acest salut cu un surâs gen „din toată inima", deşi mai stăruia în mintea ei imaginea treimii Portarul-Stamatin-Binder şi impresia că' nimerise intr-un pod bântuit de şobolani. Mâinile prizonierilor se înălţară dintre dosare şi clasoare ca să răspundă salutului, iar Teodorescu o' luă de braţ şi o duse aşa până la singura masă liberă, lingă cea a lui Silbert.

— Aici e locul dumitale, îi spuse, şi aici dulapul A'., în care nicio mână străină nu are voie să umble. De altfel...

Un ţârâit strident îl întrerupse şi, deodată, o voce

feminină, gravă, se făcu auzită: „Alo, arhiva. Domnul Teodorescu e chemat la direcţia generală cu dosarul preţurilor de vânzare pe 1932“.

107

Maria îşi î’idică ochii şi căută în jur, cu frică. Teodorescu o văzuse tresărind şi se grăbi s-o liniştească:

— Nu-i un glas misterios, domnişoară. N-ai auzit o voce de sus? E Gertrude Tubig, secretara direcţiei generale. Aici nimeni nu are timp, nici servitorii, şi toate ordinele ni se transmit prin interfon. îi arătă cu mâna cutia luminată deasupra uşii. Să ştii însă că nu trebuie să te zoreşti prea tare când te auzi chemată. Gerta Tubig e obişnuită să se repete, iar ăi mari s-au deprins să aştepte.

Nu apucă să-şi termine bine voi’ba şi vocea se auzi iar pe acelaşi ton grav, puţin voalat: „Alo arhiva. Domnul Teodorescu e chemat la direcţiunea generală cu dosarul preţurilor pe 1932.“

■Fără nici o’ grabă, Teodorescu scoase dintr-un sertar al biroului un teanc de mape, cotrobăi o clipă printre ele şi, luând una sub braţ, se îndreptă spre uşă. Afară de Maria, niciunul nu păru mirat văzând că înainte de a ieşi îşi aranjează cravata şi-şi netezeşte părul cu palma. Se pare că directorul general e foai’te exigent în chestia asta şi nu suferă să-i vadă pe amploiaţii săi î-ntr-o ţinută şleampătă. „La Londra, funcţionarii din City umblă în jachetă şi pălărie tare“, le-a spus odată, ceea ce-i făcu pe unii să-şi ducă mâna la gură pentru a zâmbi discret.

• •

aria Veniamin îşi roti privirea prin birou, încercând să-şi întipărească în memorie tot ce o înconjura, tot ce avea s-o înconjoare de acum încolo. încăperea e mai puţin posomorită ca biroul vecin de unde nu răzbate până aici alt zgomot decât al paşilor lui Binder, cam pe la -douăsprezece, când se duce la fereastră să vadă trecând spre Cotroceni garda palatului cu fanfara în frunte. Elena

Calciu a aprins o ţigară. îi arată Măriei pachetul de Carpaţi de pe masă:

— Vrei?

Maria îi mulţumeşte, minţind:

— Nu fumez niciodată înainte de prânz, *merqi.*

„Trebuia să-i spun că ultima oară am fumat la un chef cu domnul Korner. Ce ochi ar fi făcut! Ce ochi! Uite-i cum tac, fiecare altfel.“ Nu e tăcerea care se lasă după o conversaţie, câncl cuvintele n-au murit cu totul şi ecoul lor continuă câtva timp să plutească în aer, nici tăcerea încărcată pe care o simţi înainte de a se încinge o discuţie, oricât de banală, ca într-un compartiment de tren: călătoriţi departe? — ci tăcerea stranie a unei camere în care nu se află nimeni şi nici nu va veni cineva. Se aude totuşi fâşâitul unei hârtii şi din când în când tuşea surdă a lui Silbert, dar aceste zgomote nu pot sparge o tăcere care se simte aici la ea acasă şi nu se sinchiseşte de prizonierii închişi în ţarcul de dosare cenuşii. Silbert e puţin adus din spate şi în colţul gurii i-a încremenit un zâmbet de ieri sau poate din anii copilăriei. Pare, de altfel, că surâde unei amintiri sau se apără de o eventuală întrebare: ce ai, te doare ceva? Ana Silaghi şi-a făcut un paravan din coperta unui clasor şi a scos dintr-o poşetă de muşama rujul şi pudriera. îşi ţuguie buzele vinete în oglindă şi le umezeşte cu vârful limbii, plimbă rujul încoace şi încolo, apoi dă cu puful pe obraji, pe frunte. „Vrea să fie mai frumoasă, îşi zice Maria, vrea să fie admirată. S-o admire, cine? Teodorescu sau poate Silbert. E ca şi cum te-ar admira o Clanţă de uşă sau un closar.“ Maria tresare. A simţit nişte ochi aţintiţi pe ceafa ei. I se întâmplă adeseori. În autobuz simte privirea călătorului de vizavi umblându-i ca un deget pe picioare. întoarce repede capul. E Silbert. Privirea, surprinsă, fuge în jos pe almanahul Minerva din 1912, deschis între scoarţele

unui dosar. Arhivarul face lectură, clandestină în orele de serviciu. Acum însă nu citeşte. Se uită atent la o reproducere jn culori: ciobănaş cu turmă. A remarcat mai de mult oaia rămasă în coadă. Nici nu zburdă, nici nu behăie, nici nu paşte iarba verde. Silbert o găseşte foarte melancolică. „O fi Mioriţa”, îşi zice. Citise cândva despre dânsa.

— Mă iertaţi, domnule, eu nu am nimic de lucru? întrebă Maria Veniamin simţindu-se deodată inutilă acolo.

Când înţelege că întrebarea e pentru dânsul, Silbert se luminează la faţă şi pistruii încep parcă să-i lucească în jurul nasului ca nişte stele de tărâţe:

••– Nimic, absolut nimic, deocamdată. Pare a se gândi un pic, apoi cu o voce strangulată de emoţie (probabil fiindcă pentru întâia oară auzise pe cineva adresându-i-se pe un ton respectuos): Vă rog să nu vă faceţi nicio gi’ijă, domnişoară. Voi clasa eu singur toate hârtiile astea. Nu-s prea multe. Când ne vor aduce copierele de corespondenţă cu Standard-Oil, îmi voi permite a vă ruga să binevoiţi a-mi da o mânuţă de ajutor.

„Ce delicat vorbeşte! A spus *mânuţă.* T se făcu deodată frică. Dacă e nebun? «îmi voi permite a vă ruga să binevoiţi.» Numai un nebun poate fi aşa de politicos.”

Elena Calciu s-a apropiat de fereastră şi, cu nasul lipit de geam, se uită în stradă.

■— Pleacă domnul Korner, spune, fără a se adresa. cuiva.

Maria nu-şi poate stăpâni o tresărire. „Pleacă Korner.“ Ar fi voit să se ridice, să alerge la fereastră, să-l vadă. „E absurd. Ce vor zice ăştia?“

— Înainte de a se urca în maşină a ridicat’ ochii în sus, îi anunţă Elena Calciu, depărtându-se de fereastră. S-o fi gândit la noi.

Ana Silaghi repetă cu un zimbet silit: 110

— Da, la noi, că numai de noi ii arde.

Rid amândouă. Silbert dă la o parte mapa din i’aţa lui, voind parcă să participe la conversaţie, dar, întâlnind privirea posomorită a Măriei Veniamin, renunţă. Trage la loc dosarul şi continuă să rânduiască hârtiile, numerotându-le cu un creion gros. îl duce din când în când la buze şi rămâne aşa câteva clipe, îngândurat, ca un şcolar în dificultate. „Mai bine că nu m-am apropiat de fereastră, gândi Maria. O fi ştiind că sunt aici?“ La Eforie era aşa de drăguţ cu ea. Nu pricepea bine tot ce-i spunea el. După cheful cu muzicanţii, în plimbarea scurtă pe care o făcuseră, îi repetase de mai multe ori că se simte singur, că nu are în jurul său un *suflet* care să-l înţeleagă. „îşi închipuia poate că eu sunt *sufletul* a cărui absenţă îl face să sufere. Avea dreptate Ana Ionaşcu, astă-vară la mare: când zic suflet, bărbaţii înţeleg cu totul altceva. *A d’autres.“* Cum o privea! „Mi-ar place să am un loc la Metropol-Oil“, îi spusese dânsa. Şi el, ce bucuros părea: „Adevărat? Ai vrea să vii la noi? Fă-mi un semn când te hotărăşti. Ştii englezeşte? Nu? N-are nicio importanţă44. Maria Veniamin nu putea să-şi explice cum de făceau parte din acelaşi univers şi zâmbetul prevenitor al lui Korner şi arhiva asta lugubră. Nu-şi dezlipea ochii de la dulapurile de metal, încercând să se familiarizeze cu noua realitate. Noua realitate e Fane Teodorescu, Silbert, Ana Silaghi, Elena Calciu şi, în rafturile lor, toate dosarele acestea ce-şi arată doar cotorul, ca nişte persoane care i-ar întoarce spatele. Ana Silaghi se apropie: \ ••

— nde mănânci?

Maria întârzie să răspundă, surprinsă de întrebarea neaşteptată:

— Intr-o pensiune. Locuiesc acolo cu soră-mca.

Şi cealaltă:,

— Eu mănânc la automat. E mai puţină bătaie de cap. Se răsuceşte pe tocuri şi-l arătă pe Silbert: Şi dânsul tot la automat.

— Silbert se crezu dator să explice:

— Fiindcă, de felul meu, mănânc foarte puţin. Şi la automât mănânci cât de puţin îţi place, pe când într-o pensiune, ei! acolo masa e masă.

Din cutia de deasupra, uşii izbucni iar ţârâitui prelung al interfonului, apoi vocea Gertrudei T'ubig: „A'lo. Direcţiunea generală anunţă că mâine, fiind sărbătoarea înălţării Crucii, birourile Metropol-Oil nu lucrează". Ana Silaghi întrebă, arătându-i cu capul cutia luminată.

••– O cunoşti?

Maria păru să nu înţeleagă.

— Pe cine?

—— Pe ea… Gertrude Tubig.

— Nu.

Ana Silaghi tăcu o clipă, apoi, cu o strâmbătură a buzelor:

— N-ai pierdut nimic E o *aia.* Se aplecă niţel ca să şoptească: O putoare. Întâi a fost aici, *d.A.cor.int.,* pe urmă au chemat-o jos. Şi, cu mâna pâlnie la gură: Aveau nevoie de dânsa.

••

trăbătea acum aleea rozelor din Cişmigiu, cu inima grea. Felicia nu trebuie să ştie că a nimerit aşa de rău. Şi apoi, să mai vedem. Totul se poate schimba. E de ajuns ca el să-şi aducă aminte, *Korner. Nu se poate să nu-şi* amintească. Deocamdată nu trebuie să dea cu piciorul slujbei. Sunt patru mii de lei pe lună, patru mir fără o sută şaizeci, exact. Va trimite câte o mie de lei acasă în fiecare lună, ca s-o ajute pe mamă-sa să pună la ioc suma

luată din banii copiilor părăsiţi pentru a-şi duce familia la Eforie.

Ajunsese în mica piaţă din faţa fostului Teatru Liric unde se instalase Opera. De aici nu mai e mult până la laboratorul unde lucrează Felicia. îşi privi ceasul de mină.

E târziu, Felicia trebuie să-şi fi scos halatul şi o

aşteaptă. Se pregătea să traverseze când, din gangul Operei, ieşi un bărbat cu o cutie de vioară sub braţ. Cineva care rămăsese în urma lui îi strigă:

— Nu fugi aşa. Aşteaptă-mă, mergem împreună.

Auzind o voce cunoscută, Maria întoarse capul.

E Vlaici. N-a văzut-o încă. Ea încetineşte pasul ca să-i dea timp să se depărteze. Nu ţine să dea ochii cu el. Prea târziu. Vine spre dânsa:

••– Dumneata! Eram disperat, nu mai ştiam unde să te găsesc.

îi ia mina, o duce la buze, şi cu cealaltă face semn celui cu sicriaşul negru la subsuoară: pleacă singur.

—••Voiam să te invit la concertul din 6 octombrie. Bach, Mozart, Ravel, dar nu ştiam de unde să te iau. Acolo, pe plajă, ne întâlneam mai uşor.

Vorbind, continuă să-i ţină mina într-a lui şi caută să-i prindă privirea care fuge în lături.

— Da? La 6 octombrie? Venim cu plăcere.

Abia când descoperă pe obrazul ei o cută care trădează. nerăbdarea, se hotărăşte să-i elibereze mâna.

— Eşti grăbită? încotro? Spre casă? Ce mai face duduia Felicia?

întrebările se precipită, negândite, ca şi cum ar voi să se descotorosească de ele cât mai repede pentru a ajunge la altceva.

— Tocmai mă duceam s-o iau de la laborator. Am întârziat.

Au făcut, câţiva paşi în tăcere. Ea simţi că Vlaici lasă înadins această pauză ca să despartă introducerea pripită de ceea ce avea intr-adevăr să-i spună. „Atenţiune, doamnelor. şi domnilor, atenţiune, începu să-i joace în cap fraza trezită din amintirile circului, până aici n-a fost decât o mică glumă, abia acum începe reprezentaţia.14

— Mi-a părut foarte rău, n-ai idee ce rău mi-a părut

că n-am putut să-ţi cânt *Cuartetul,* de Ceaikovski, atunci. Adevărat ghinion. Tocmai când. am avut norocul să găsesc un suflet sensibil care să vibreze… Pentru mine muzica e criteriul suprem. Când mi-ai spus că-ţi place Cuar*tetul de C*eaikovski, am înţeles că facem parte amândoi din aceeaşi familie de suflete, că ne închinăm aceluiaşi Dumnezeu…

Sfârşi, fericit că reuşise să exprime ceva, fie şi incâlcit, şi începu să fredoneze primele acorduri ale partiturii. Maria îşi muşcă buzele, să nu pufnească în râs. „Ar trebui totuşi să-i spun că nu eu, ci Felicia ţinea să audă bucata asta.44

— Ah, îl auzi pe Vlaici, dacă ai vrea. Ce mare, ce nevisată plăcere mi-ai face. Nici nu îndrăznesc să te rog.

„Din moment ce nu îndrăzneşti e bine44, gândi ea, dar îi surise.

— Nicăieri n-aş executa-o mai, cum să zic, mai *în transă,* dumneata ştii *ce* rol imens are transa în muzică, nicăieri ca la mine acasă. Dacă ai vrea. Mâine, de pildă.

Încercă să-i apuce braţul, deşi vedea bine că ea se trage îndărăt. Ca întotdeauna când îi lipseau cuvintele, recurse iar la cele câteva note pe care i le mai fredonase o dată, dar vocea îi tremura.

— N-am auzit niciodată *Cuartetul* de Ceaikovski, spuse ea, oprindu-se pe trotuar, în faţa laboratorului de analize chimice.

114

Vlaici căscă ochii mari şi gura i se schimonosi intr-un rânjet, de ciudă desigur.

— N-am auzit niciodată asta, repetă dânsa, parcă bucurându-se de încurcătura lui. Soră-mea a insistat să-l audă, nu eu. E o bucată la care ţine foarte mult.

— Daaa?

Rămase o clipă ca prostit, neştiind ce să mai spună, dar îşi veni în fire numaidecât:

— Cu atât mai bine dacă n-ai auzit-o niciodată. O vei auzi mâine după-masă, la mine. Vii?

îi prinse în sfârşit privirea şi Se miră că ea nu şi-o fereşte cum făcuse înainte. Dimpotrivă, se uita în ochii iui fără să clipească, înfruntându-1 cu un zâmbet răutăcios.

— Nu, domnule, nu voi veni.

— Nu poţi veni? De ce?

— N-am zis că nu pot veni, rectifică ea cu cruzime, am zis că nu vin, că nu voi veni niciodată. Bună ziua, domnule. Am ajuns.

îl lăsă acolo, fâstâcit, şi urcă, gâfâind, scara îngustă ce ducea la laborator. „Mă crede proastă. La el acasă. Un suflet sensibil, Ceaikovski, ştii ce înseamnă *transa.* Cum să nu ştiu?“ Se opri în faţa uşii ca să se liniştească, să-şi facă un obraz mai ca lumea.

8*

IV – PALUDIS NU COBOARA LA

masă, e în pat.

Madam Isăcescu socoti că trebuie să dea această lămurire celor care intrau în sufragerie, ca nu cumva să-şi închipuie altceva. Să nu creadă, bunăoară, că Paludis a schimbat pensiunea ori s-a însurat. Suferinţa ei era aceeaşi când vreunul îi părăsea casa mutându-se în altă parte sau căsătorindu-se. E adevărat că asta se întâmpla *rar.* Ultima mâhnire de acest fel i-a pricinuit-o primăvara trecută domnul Covrig, subşef de birou la primărie, om între două vârste, care locuia la ea de opt ani, singurul pensionar care cerea invariabil o ţuică eu două măsline înainte de masă. Când a venit să-i spună: „Madam Isăcescu, la întâi martie ne despărţim, că-mi fac şi

eu, ca omul, un cămin“, a simţit parcă un leşin la inimă. Ceva gingaş, ca o ceşcuţă fragilă, s-a sfărâmat în ea. în asemenea ocazii, îşi vărsa năduful pe capul bucătăresei şi al slujnicei care serveşte la masă şi face paturile. „Sigur, le striga stăpânindu-şi cu greu lacrimile, sigur, vor pleca toţi din ţasa asta. Cum să nu plece dintr-o casă în care friptura ţi se aduce ori arsă, ori crudă, o

casă în care servitoarea uită să schimbe aşternutul, o casă în care vă faceţi de cap?“ Bucătăreasa îndrăznea să-i taie vorba: „Dar, cucoană, omul nu pleacă fiindcă, ferească sfântul, nu i-ar mai place la noi. Se însoară, cl-aia pleacă. De nu s-ar însura, aici ar rămâne până ţi l-ar scoate din casă cu pataşcaw.

Atât îi trebuia stăpânei ca să-şi piardă sărita. „Se însoară? Dacă s-ar fi simţit bine. aici, nu se mai însura. La ce era să se însoare?“ Bucătăreasa nu se dădea bătută, întoarse argumentul pe cealaltă faţă: „Uite, duduia Angela de ce nu se mărită? Fiindcă se simte bine la noi.“ Şi râse singură hi-hi-hi, un, hohot spart, sunâncl ca o tingire lovită cu o lingură de lemn.

Biata duduia Angela. Când a auzit asta, cum sta rezemată de balustrada scării, era să se prăbuşească. Alergă. în odaia ei şi, văzându-şi părul decolorat în oglindă, pipăindu-şi cu spaimă zbârciturile premature, începu să plângă. îi vijâia în urechi glasul amuzat al bucătăresei: „duduia Angela de ce nu se mărită? Fiindcă se simte bine la noi“.

Nici nu apucaseră să tragă după ele uşa sufrageriei, când madam Isăcescu se ridică de la mesuţa ei ca să le comunice pe un ton liniştitor:

1X7

— Paludis nu coboară la masă. E în -pat.

După dimineaţa populată cu figurile de panoptic de la arhivă şi după întâlnirea exasperantă cu Vlaici, Maria nu se mai simţea în stare să suporte maniile altora. „Paludis numoboară, repetă ea încercând să imite intonaţia gazdei. Cu atât mai bine. Să nu coboare. Sufrageria e mai agreabilă fără dânsul.“ Şi cu toate că observase mai de mult musca sufocată sub geamul tabloului din faţa ei, chiar pe fruntea lui Hamlet, se întoarse să-i spună gazdei:

— Madam Isăcescu, ar trebui scoasă musca de acolo. Patroana sări de la locul ei, ca picată cu foc. Auzind de o muscă, îşi închipui că domnişoara Veniamin

găsise ii na în-farfuria de supă.

— O vezi, madam Isăcescu, chiar pe frunte.

Madam Isăcescu nu luă în seamă tonul cicălitor şi râse ca de o glumă:

— Ei, bată-te să te bată.

— Ce ai? S-a întâmplat ceva?

Felicia o cerceta cu o privire bănuitoare.

— Ce să am? Nimic. M-am săturat.

Îşi prinse capul în palme, apăsându-şi tâmplele care-i zvâcneau. Prânzul era pe sfârşite când Felici-a întrebă clin senin:

— Şi Korner?

— Ce-i cu el?

— Mi-ai povestit tot drumul până aici despre toţi ăia de *la* birou. Dar Korner, el ce mai spune?

Maria dădu la o parte farfurioara cu compot de mere.

— În fiecare zi compot, strâmbă ea buzele cu dezgust. Parcă am fi la dietă.

Şi înălţându-şi capul:

118

— Korner? Foarte amabil, cum îl ştii. N-am putut vorbi prea mult cu el, îţi imaginezi. Era atâta lume în biroul lui. — Tăcu, regretind că madam Isăcescu nu instalase şi câte o oglindă în faţa meselor. Ar fi dorit să-şi vadă obrazul în clipa acestei minciuni naive, rostită cu o naturaleţe demnă de un adevăr neîndoios.

— M-î întrebat şi de tine, simţi totuşi nevoia să adauge, pentru mai multă autenticitate. „Curios, îşi zise, nimic nu seamănă mai bine cu adevărul decât minciuna.”

Deschise gura să spună încă ceva în legătură cu nebunul taciturn Binder, mai mult ca să-l elimine pe Korner din conversaţie, când o văzu pe Feiicia lăsând lingura din mână şi pironind nişte ochi miraţi spre uşă. Se vedea chiar că îşi stăpânise un mic ţipăt. Maria răsuci gâtul. În prag zări un trenci spălăcit, cu gulerul ridicat, din care ieşea un cap de bărbat tânăr, a cărui privire

umbla. repede de la masă la masă, căutând. Feiicia spuse:

— Uite-1 pe Mihai Vasiliu, şi-i făcu semn cu mâna.

Acesta venea acum spre ele fluturând un surâs pe care din mers îl distribuia egal în dreapta şi în stingă, întocmai ca un orator ce s-ar îndrepta spre tribună.

— Soră-mea Maria, ţi-am vorbit de ea, mai zise Felicia şi el îşi aşternu cât îi mai rămăsese din zâmbetul dinainte pe faţa ei.

Se vede că era într-adevăr un rest de zâmbet, căci, în clipa următoare, când se aşeză între ele, întoarse spre Felicia un obraz parcă frământat de preocupările care-1 aduseseră acolo:

— Am trecut în fugă pe-aici. Trebuie să-mi dai până diseară articolaşul ăsta tradus. Scoatem un număr din foaia noastră studenţească şi, cum toate paginile nu conţin decât apeluri la acţiune, am hotărât să băgăm şi chestia asta, să fie un pic de variaţie.

119

Trase din buzunarul trendului un număr vechi al revistei *Clarte* şi-i arătă articolul încadrat într-un chenar gros făcut cu creion roşu.

—*L'education des enfants en TJ.R.S.S.,* citi Felicia titlul numai pentru dânsa, destul de tare însă ca să audă şi soră-sa.

— U11 subiect pentru mama, observă Maria pe un ton ironic.

Mihai Vasiliu, gata să plece, o privi întrebător, dar în locul ei răspunse Felicia:

— Mama se ocupă de copiii găsiţi.

— Serios? râse el, se ocupă de copiii găsiţi? Nu mi-ai spus-o niciodată.

Se aplecă puţin, enigmatic şi amuzat în acelaşi timp;

— Să ştiţi însă că doamna, mămica voastră, va rămâne fără ocupaţia asta în ziua când nu vor mai exista copii găsiţi şi copii de ăilalţi. Ii va găsi pe toţi Statul, dar

nu în uşa bisericilor sau pe băncile de la Şoseaua Kiseleff.

Se ridică. Şi, de astă dată, numai Feliciei:

— Am fugit. Mă aşteaptă băieţii. Avem şedinţă de comitet.

„Ce tip, gândi Maria răsfoind un dosar. Avea parcă un ton poruncitor când i-a cerut Feliciei să traducă articolul. Putea să-i zică’: te rog, fă asta. Şi Felicia, de felul ei aşa de mândră, ce mutră supusă făcea. Pesemne că aşa e intre dânşii, fără amabilităţi. În orice caz, ce tip.“

Nu-i ieşea din cap Mihai Vasiliu, deşi nici nu-şi mai amintea bine cum arată. Cap de fierar tânăr. Felicia i-a spus că abandonase Universitatea sau că fusese dat afară pentru agitaţii. N-are a face. Poţi merge la Universitate şi să ai un cap de fierar.

120

— Domnişoară Veniamin, spuse Silbert, corespondenţa cu Distribuţia Ţiţeiului pe 1932 trebuie clasată separat. Bineînţeles, nu-i nicio grabă.

Silbert ăsta nu-i un om de rând, un funcţionar care găseşte o plăcere să stea toată ziua cu nasul în hârtii. Se vede după vorbirea lui îngrijită că a învăţat ceva din cărţile pe care le-a citit. Are în sertarul de jos o mică bibliotecă alcătuită din două romane fără copertă, câteva reviste vechi ilustrate şi almanahul acela pe 1912 al ziarului Minerva. îşi pune uneori o carte pe dosarul deschis şi, prevăzător, păstrează creionul între degete. Dacă se aude uşa, nu face decât să întoarcă fila şi cartea dispare înghiţită de dosar, odată cu lectorul ei, făcând loc numai ajutorului de arhivar Silbert.

••– Băiatul ăsta nu-i în toate minţile, îi şoptise într-o zi Ana Silaghi, în’soţindu-şi vorba cu un gest la târnplă.

— Dar ce are? întrebase Maria.

— E îndrăgostit de Gerta Tubig.

Ana Silaghi râse cu mâna la gură şi aruncă o privire spre uşă. Silbert era jos, chemat de Stamatin.

— O iubeşte ca un nebun din ziua în care Gerta a venit aici. Cit timp dânsa lucra la arhivă, Silbert era fericit. Mueam de râs văzând cum se fâţâie în jurul ei.

— Şi. ea?

— Nu ştie nimic, n-are de unde şti, dacă smintitul nu i-a spus niciodată. Acum, de când Gerta e la secretariatul direcţiei generale, umblă ca bolnav. N-ai văzut?

Pe ultima silabă intră Silbert, strecurându-se la masa lui, fără să bage în seamă nimic din jurul său. O clipă după aceea se auzi vocea gravă a Gertei Tubig: „Alo, alo. Domnul Teodorescu e chemat la direcţiunea generală cu tabloul comparativ al producţiei şi vânzării pe anii 1932—1933.“

121

Când a început ţârâitul prelung, Silbert a ridicat capul şi a rămas cu ochii la cutia luminată a în terfonului, atent, – ţinându-şi buzele întredeschise, sorbind parcă fiecare cu~ vânt. Glasul tăcuse de câteva minute şi el sta tot aşa, cu gâtul lungit, ca şi cum pe micul ecran avea să apară dintr-o clipă într-alta chipul Gertei Tubig, apoi îşi plecă, încet fruntea pe dosarul Royal-Dutch, zâmbind ca în somn.

V

A PLOUAT TOATA NOAPTEA. LA început o ploaie cu băşici, răpăind violent în geamuri ca în toiul verii, deşi era ultima duminică din octombrie, iar de dimineaţă o burniţă măruntă care întindea, dincolo de perdelele cu franjuri obosite ale lui madam Isăcescu, alta, plumburie, mai deasă. Trecuse de ora unsprezece, dar surorile Veniamin erau încă în pat.

— Aveţi o scrisoare, se auzi de afară glasul servitoa rei odată cu o ciocănitură în uşă. Felicia se dădu jos să deschidă. ^

— E de acasă, spuse ea, desfăcând plicul.

Maria se ridică în capul oaselor:

— Ce scriu?

Felicia nu răspunse îndată, citi repede scrisoarea şi i-o întinse:

123

— Iţi mulţumeşte mama pentru bani.

— Văzuşi? făcu Maria, după ce parcurse din ochi prima pagină, tata a publicat un studiu în *Archăologische* ■*Anzeiger* din Berlin.

„Tata e naiv şi distrat ca un savant, mai naiv şi mai distrat decât s-ar cuveni să fie un profesor de gimnaziu, se gândi Fclicia. Nici nu-şi întreabă fetele ce mai fac. În schimb, le trimite un rezumat pe două pagini al articolului său despre piraţii din Pontul Euxin în secolul II.“ Maria sări rezumatul arheologic şi ajunse la sfârşitul scrisorii.

0 pufnea râsul, citind: „Maria, te rog nu uita să transmiţi salutările mele cele mai cordiale prietenului Korner. K Prietenul său, Korner. Să-i transmită salutări ea, care nu l-a văzut niciodată pe directorul general, deşi e de o lună şi jumătate sub acelaşi acoperiş cu dânsul. „Tata îşi închipuie că la Metropol-Oil lucrurile se petrec aşa, ca la Eforie. Te duci de-a dreptul la Korner şi-i spui: stimate domnule Korner, tata vă trimite cordiale, nu, cele mai cordiale salutări.“ Maria îşi feri obrazul, să nu vadă soră-sa cu ce necaz trântise scrisoarea pe noptieră. „Nu uita să-i transmiţi, repetă în gând, salutările. Ha-ha-ha! Cu ocazia asta

1 le-aş transmite şi pe ale mele. De cind i le păstrez."

Silbert ia picături de valeriană dintr-un mic flacon pe care-1 ţine în sertarul de jos al biroului lingă almanahul Miner va din 1912. Suferă de inimă.

— Cuinima asta, zice, nu-i rost s-o duc prea mult.

Teodorescu îşi scoate capul din dosul, biroului american ca să-l îmbărbăteze pe tonul său jovial:

— ’Vorbeşti prostii. Am avut un văr bolnav de inimă şi a murit abia astă-primăvară. Trecuse de cincizeci de ani.

124

Silbert rămâne o clipă pe gânduri, mişcând încet buzele. Socoteşte. Din moment ce mai are douăzeci şi patru de ani înaintea lui nu e încă nimic pierdut. Destulă vreme ca să-şi mărturisească dragostea Gertei Tubig.

— V-am zărit ieri, domnişoară Veniamin, la *Capitol,* spuse Silbert.

— Da, am fost cu soră-mea.

Ajutorul-arhivar deschise gura s-o întrebe, probabil, dacă i-a plăcut filmul, dar soneria izbucni strident silindu-1 să tacă: „Alo, arhiva. Domnişoara Maria Veniamin e chemată la direcţia generală”. Sări în picioare parcă proiectată în sus de un arc. Elena Calciu şi Ana Silaghi o împingeau cu priviri mirate. Numai Teodorescu, văzând cum stă înlemnită fără să-şi desprindă ochii de pe cutia luminată din care ieşise vocea parcă somnoroasă a Gertei Tubig, încercă să-i alunge spaima:

— Aşa e când îţi auzi întâia oară numele la drăcia asta. Crezi că e cine ştie ce şi, când ajungi jos, vezi că te-au deranjat pentru o nimica toată.

Până la uşă o însoţi zâmbetul palid al lui Silbert:

— Nu-ţi fie teamă, domnişoară, dacă directorul general îţi va reproşa că într-un dosar de corespondenţă pe 1932 a găsit o scrisoare din 1929 şi dacă va striga ce-i harababura asta, răspunde-i că nu dumneata ai clasat hârtiile, ci Silbert. Directorul general are să spună: a, dobitocul acela, şi totul se va termina cu bine.

Ana Silaghi îi făcu semn Elenei Calciu să-şi tragă scaunul mai aproape ca să-i şuiere la ureche:

— Ai văzut cum se holba când a auzit că o cheamă? Ca Silbert. Buimacă.

Era o anticameră mică, un fel de salonaş cu pereţii îmbrăcaţi în tapete de un cafeniu închis, imitând pielea,

125

iar cele trei fotolii în catifea verde îşi curbau picioarele aurite pe un covor gros cât o plapumă. Nu se

afla nimeni acolo. Maria privi uşa capitonată, neştiind ce să facă. O plăcută de metal avertiza că intrarea neanunţată e interzisă, şi asta îi trezi amintirea pătrunsă de o dulce nostalgie a inscripţiei de pe zidul din faţa casei părinteşti: „murdăria strict oprită cu bătaia”. „Cu bătaia, repetă ea fără să-şi dea seama, dar ce zile frumoase”, când uşa se deschise.

— Dumneata ce cauţi?

„Asta trebuie să fie Gerta Tubig, îşi zise, Doamne, ce blondă e!“

— Sunt de la arhivă, Maria Veniamin. Am fost chemată la domnul Korner.

Secretara directorului general nu făcu decât „a, da“ şi-i arătă uşa: poţi intra.

Korner e în picioare sub luminările unui candelabru cu ciucuri de cristal. Poartă un costum sare şi piper.

— In sfârşit, iată-te, -exclamă el şi veni spre dânsa. De când eşti aici? De o lună, de două? Unde-mi era capul? Cum de uitasem?

îi ia mâna şi o duce încet la buze, privind-o drept în ochi.

— M-am gânditmereu la dumneata, continuă el, împingând-o uşor spre un fotoliu, şi abia azi-dimineaţă mi-am amintit că trebuia să fii aici încă de la 15 septembrie. Ca să vezi în ce infern trăiesc! ^

Schimbă deodată tonul, contrariat de tăcerea ei:

— Ei, nu-mi spui nimic? Cum te simţi acolo, sus?

De data asta i-o luă înainte fără să-i mai aştepte răspunsul:

— Ştiu, Binder e cam ciudat. Un maniac. Dar vede rea, priveliştea bulevardului, trebuie să fie admirabilă. O să vin şieu să văd. /

Î26

„Pare îmbătrânit, gândi Maria, nu-i văzusem la Eforie ridurile astea sub ochi.“

— Voiam să vă mulţumesc, spuse ea. Nu ştiam cum să i’ac. Nu îndrăzneam să vin singură. Ar fi voit să zică:

„nu ştiam cum să te găsesc, stimate domnule Korner, vocea Gertrudei Tubig îi chema pe ceilalţi, numai pe mine nu, deşi nu cred, stimate domnule Korner, că le-ai spus şi lor ce mi-ai spus mie, în seara aceea la mare: «sunt atât de singur, atât de singur şi nu am în jurul meu un suflet care să mă înţeleagă» [8]4.

El se aşezase pe marginea biroului şi se juca cu un plic alb, fluturându-1 ca pe un evantai. în cele din urmă, lăsă plicul din mină şi veni lingă ea, foarte aproape, zâmbind încurcat, dar fără a o slăbi din ochi. întinse braţul ca pentru a şi-l petrece în jurul ei şi cuprinse cu el numai speteaza fotoliului. Se aplecă,

— Stamatin se plânge că vii târziu, râse el încetişor.

— Am întârziat de două ori, dar domnul Stamatin e un om rău. Numai de două ori, şi întârzieri de câteva minute. Nu trebuia să mă reclame pentru atâta lucru.

— Stai departe? întrebă Korner.

— Nu, nu prea departe, un sfert de oră cel mult până aici. în primele zile mi-a fost mai greu, nu mă mai sculasem la şapte de pe când mergeam la şcoală.

— Voi spune numaidecât lui Stamatin să nu-ţi mai facă observaţii.

Se opri, apoi aplecându-se iar şi cu o voce scăzută ■ Nu vreau să-ţi tulbure nimeni somnul de dimineaţă.

Maria nu-i mai vedea faţa. îi simţea însă bărbia atingându-i părul, căci îi vorbea acum din spate:

— Somnul dumitale îmi este mai’ scump decât toată arhiva.

„Probabil că ţine mult la arhiva asta, îşi spuse ea, totuşi pe mine mă iubeşte şi mai mult.”

Korner întinse mâna spre umărul ei cu un gest ocrotitor, dar şi-o retrase îndată. Se apropie de birou, luă plicul şi, pe un ton oarecum administrativ şi politicos, tonul cu care se adresa funcţionarilor săi, îi spuse:

— Vreau să te rog ceva, draga mea.

Rostise „draga mea“ grăbit şi fără să dea cuvintelor

---

8 J27

mai multă căldură, ca şi cum ar fi spus „stimate domnule” sau „amice“.

— E o misiune delicată pe care ţi-o încredinţez dumitale, pe care n-aş fi încredinţat-o nimănui altcuiva.

— Îmi voi da toată silinţa, îşi auzi Maria glasul emo ţionat de aerul parcă solemn al bărbatului cu plicul alb în mină. v

— Da? Toată silinţa? Foarte bine. îţi mulţumesc dinainte.

Măriei i se păru că în colţul buzelor directorului general mijise, mai puţin de o secundă, un surâs ambiguu.

— E vorba de această scrisoare, continuă el, pe care n-o pot încredinţa nimănui.

Vorbind, îi luă din nou mâna şi-o duse la buze, ca îi tr-un ritual de la care nu putea să se abată.

— Nimănui, în afară de dumneata. 1

Maria dădu din cap că a înţeles, întrebând totuşi:

— Ce trebuie să fac? ’

Zâmbetul acela ambiguu se întoarse iar, fugitiv, pe fa lui Korner.

— S-o duci din partea mea în strada Sfântul Constau tin 67, etajul trei, apartamentul din stingă. De altfel, portarul îţi’ va da toate lămuririle.

îi întinse plicul.

— Cui trebuie să-l predau?

Era mirată că nu -vede nicio adresă. Korner pufni. Pesemne că se ţinuse să nu râdă până atunci.

Î28

— Cui trebuie să-l predai? Cui? repetă el încercânc? să se stăpânească. Tocmai aici e secretul, vreau să zic, tocmai asta e misiunea de care ţi-am vorbit.

Se aşezase pe braţul fotoliului, lingă ea.

— Nimeni în afară de dumneata şi de mine, dar absolut nimeni, nu trebuie să afle ceva. Vei preda plicul locatarei de la numărul 67, etajul trei, apartamentul din stingă. Atât pot să-ţi spun deocamdată.

— Când trebuie să mă duc? întrebă ea, ridicându-se.

— Azi pe la trei şi jumătate. Am ales înadins sâmbăta când nu lucrăm după-amiază. Să nu bată la ochi.

• •

ând se întoarse la arhivă, toate creioanele din mâini se lăsară încet pe mese, ochii se înălţară din dosare, întrebători, spre uşă. O clipă toată lumea tăcu, pe urmă se auzi vocea Anei Silaghi:

— Ei?

Şi îndată, mai neliniştită, a lui Silbert:

— Sper că n-a fost nimic grav?

Maria rămase lingă uşă, parcă pironită de privirile şi ntrebările lor.

— Domnul Stamatin, îngână ea în sfârşit, neştiind încă bine ce avea să spună.

l – Aaaa! făcu reprobator şi mânios corul arhivarilor.

— Domnul Stamatin s-a plâns că vin târziu la sei’viciu.

Mâinile începură să caute pe mese creioanele abandonate, privirile se dezlipiră de ea, dezamăgite, capetele se plecară resemnate pe dosarele deschise.

— Nu-ţi face sânge rău pentru atâta lucru, domnişoară Veniamin, spuse prevenitor Silbert.

Elena Calciu bombăni fără să ridice ochii:

— Stamatin ăsta e bun de spânzurat.

12»

9 – Surorile Veniamin ■

Teodorescu se ridică în picioare în dosul redutei sale americane ca să-i arunce o privire încărcată de reproşuri. Rămase o vreme aşa, apoi se aşeză la loc, făcând din cap: „nu, nu pot aproba vorba asta“. Lăsă o clipă să se scurgă, apoi pe un ton potolit:

— Fiecare dintre noi îşi are părerea făcută asupra domnului’Stamatin. Unii de aici nu-1 iubesc. Asta nu

înseamnă însă că trebuie să ne exprimăm cum te-ai exprimat dumneata, domnişoară Calciu, uitând că domnul Stamatin este şeful personalului.

— Ei şi? făcu Elena Calciu, uitându-se în jur ca pentru a-i lua martori pe ceilalţi, şi dacă-i şef? Doar nu vrea nimeni să-i ia locul.

Silbert nu mai asculta. Cu ochiiân almanahul vechi, camuflat sub scoarţele unui dosar, visa la Gerta Tubig. Ce-1 mai puteau interesa ciudăţeniile lui Stamatin, izbucnirile isterice ale Elenei Calciu, observaţiile lui Teodorescu? Pentru dânsul toate acestea se depărtaseră de mult, făceau parte dintr-o lume ce nu-1 mai privea.

• •

„Tata avea dreptate4’, îşi zise Maria, contemplând plicul alb, înainte de a-1 strecura în poşetă. „Acolo, fetiţa mea, îţi vei da şi tu seama ce-i aia o viaţă activă. Metropol-Oil nu e o firmă comercială, e un univers. Petrolul nu e un lichid mineral, cu o densitate care variază între 0,8 şi 0,95, compus din hidrocarburi, aşa cum ai învăţat la chimie, ci o aventură, şi toţi cei care roiesc în jurul lui sunt nişte aventurieri. Şi tu vei fi una. Nu se poate compara existenţa cuiva care participă la epopeea petroliferă cu cariera obscură de profesoară pentru care te pregăteai, ce-i drept, fără nicio tragere de inimă.“

„Toţi sunt nişte aventurieri, şi tu vei fi una.“.

rio

Maria se cutremură uşor. Aventura a şi început. Şi ea, proasta, credea că Korner o va înmormânta la arhivă ca să ajungă în câţiva ani ca Elena Calciu sau ca Ana Silaghi, o funcţionară veninoasă, o femeie care îşi ia dejunul în picioare la automat.

„Misiunea. Misiunea.” Doar şoptind cuvântul acesta cu buzele încleştate, simţea o înfiorare ca sub apăsarea unul sărut. îşi ducea mâna la frunte şi o cobora încet pe ochi, ca să priceapă mai bine, ca să-şi dea seama că nu e joaca vreunuia din visele ei neguroase. Nu, era adevărat.

Nu sunt nici cincisprezece minute de când Korner stătea în faţa ei, de când se învârtea cu paşi mari prin cabinetul său, vorbindu-i. Ce glas curios avea. Nu curios, mai curând parcă al altuia, al unui Korner pe care nu-1 cunoşte^. Şi cum se apropiase de ea, ca şi când s-ar fi temut să nulase loc pentru un al treilea între dânşii. Şi se prea poate ca în mintea lui Korner să fi fulgerat intr-adevăr pentru o secundă teama ca nu cumva acest al treilea, personaj improbabil şi absurd, să deschidă pe neaşteptate uşa şi să-i strige -fetei s-o ia la fugă. „ «Scrisoarea asta n-o pot încredinţa nimănui, numai dumitale», chiar aşa zicea, «numai dumitale», adică mie, “ repetă ea şi strânse poşeta cu mâinile amândouă.

Ana Silaghi veni lângă dânsa:

— Ce faci după-amiază?

„Mă ia prea repede.” Ridică o privire mirata -.

— Nu ştiu. Cred că voi dormi. Sunt aşa de obosită.

— Lasă dormitul. Mai bine să mergem la Amiciţia, e un ceai dansant. N-ai fost niciodată?

Văzând că Maria Veniamin nu pare convinsă, adăugă repede:

— Patruzeci de lei. Nu-i cine ştie ce.

— Îmi pare rău, nu pot. Altădată când vrei.

ist

9»

Ana Silaghi se depărta, vizibil contrariată. „Biata de ea, gândi Maria, la ceai dansant, patruzeci de lei“. Ca şi cum mai putea fi vorba de aşa ceva. Ce-ar mai râde Korner aflând că merge la ceai dansant, ea care are o misiune. Din nou fiorul de mai înainte.

— Domnişoară Veniamin, văd că ai un început de friguri, spuse Silbert, a cărui sagacitate, parcă specializată, descoperea boala şi neliniştea pe o rază de câţiva metri în jurul său. Nimic nu e mai bun contra frigurilor ca Febrol.

—••Cum aţi spus că se numeşte? se interesă Maria, deşi auzise foarte bine.

—■ Febrol, domnişoară, se scrie aşa cum se pronunţă, fe-brol. Două linguriţe seara înainte de culcare. Te scoli dimineaţa ca şi cum n-ai fi avut nimic.

Maria îşi însemnă cu grijă denumirea medicamentului şi-i trimise lui Silbert pe deasupra unui vraf de dosare un zâmbet recunoscător.

„Crede că am febră. Cu atât mai bine. Să creadă orice. Numai să nu bănuiască nimic, să nu ghicească nimic. Nimeni. Nici chiar Felicia, mai ales ea. N-ar mai sfârşi cu întrebările.”. Nu ştie decât să întrebe, nu-i spune însă nici7 odată nimic despre dânsa. A rămas cu obiceiul acesta de pe când erau mici amândquă. Fiindcă e cu cinci ani mai mare. Felicia a avut întotdeauna faţă de ea un aer tutelar. Se va isprăvi şi cu asta acum.

VI

FELICIA N-A VENIT ÎNCĂ! LA laborator nu e ca la Metropol-Oil, unde o bătaie de" gong îi anunţă pe funcţionari că-şi pot lepăda manşetele de satin, că pot părăsi lucrul. Când e nevoie de vreo analiză urgentă, Felicia întârzie, Hotărâtă să n-o mai aştepte, Maria coborî în sufragerie. Cât e ceasul? Abia unu şi jumătate. Se va grăbi totuşi. Korner nu i-ar ierta nicio întârziere.

Madam Isăcescu e în picioare lângă uşă ca în zilele când are de făcut o comunicare importantă:

— Bietul Paludis, domnişoară Veniamin, a murit azidimineaţă.

Nicio tristeţe în glasul ei. Mai curând o resemnare înţeleaptă pe care nu îndrăznea s-o exprime: A murit, nu s-a mutat într-o altă pensiune.

133

Zărind-o pe Lenuş Apostoli u, vecina de masă a recent răposatului Paludis, madam Isă’cescu îi ieşi înainte:

— Dragă domnişoară, bietul Paludis s-a dus.

Şi temându-se ca nu cumva domnişoara Apostoliu să-şi închipuie că Paludis apucase pe alt drum decât singurul pentru care putea fi scuzat că părăsise

pensiunea, ţinu să precizeze:

— A murit azi-dimineaţă după ce luase cafeaua cu un deget de caimac, cum îi plăcea lui.

Medicinista răspunse cu o mişcare a capului, voind să zică: ce să-i faci, avea o ciroză foarte înaintată, morţii nu mă impresionează prea mult,. chiar azi am participat la două autopsii.

Madam Isăcescu se plimba enervată între mesuţa ei şi uşă, tresărind de câte ori i se părea că a intrat cineva în sufragerie. Era necăjită că pensionarii întârzie şi e silită să repete mereu, pe măsură ce veneau, noutatea zilei. Ar fi. voit să-i vadă intrând pe toţi deodată şi să le spună: Paâudis nu coboară la masă fiindcă a murit.

Uite-1 şi pe domnul Atanasiu. Auzind că Paludis a murit, rămase o clipă cu privirea la scaunul gol al acestuia, apoi se aşeză şi, până să i se aducă supa, desfăcu o gazetă. Un titlu mare se lăfăia în capul primei pagini: „Partidul agrar cere introducerea pedepsei cu moartea”. Ridică ziarul şi-i arătă actorului de la masa vecină titlul care propunea cu litere de o şchioapă ghilotina sau ştreangul.

— Bietul Paludis. A murit fără să-şi vadă visul cu ochii. De -când cerea el pedeapsa cu moartea… E un precursor. Parcă-1 aud.

Puse gazeta pe masă în faţa scaunului rămas disponibil al comeseanului dispărut. Poate că umbra lui nevăzută,

134

dind o ultimă raită prin sufragerie, ar mai putea să afle vestea cea bună. Domnul Atanasiu se simţi năpădit de ceva tulbure care părea să fie o tristeţe metafizică. Privea absent salata de marule, reflectând la destinul precar al omului şi în special la soarta haină a lui Paludis, căruia Dumnezeu nu-i hărăzise să vadă şi el o execuţie. Măcar una. s

— N-ai întârziat niciodată atita, îi spuse Maria când

o văzu în sfârşit pe soră-sa apropiindu-se. Ai avut de lucru mai mult ca de obicei?

Felicia întinse mâna la coşuleţul de pâine şi apucă o felie. Era aproape de două. —Flămânzise..

— Aş, de unde, explică ea. Am plecat la unu fără un sfert de la laborator, dar m-am întâlnit cu nişte prieteni, am vorbit de festivalul nostru, parcă ţi-arn mai spus, are loc duminica viitoare într-o sală de lângă gara Obor. Vom avea/pe puţin trei sute de studenţi şi muncitori.

— A fost şi domnul Vasiliu?

Felicia zâmbi fără să ridice ochii din farfurie. îi venea să râdă. N-auzise încă pe nimeni să-i zică lui Mihai domnul Vasiliu:

— Da, a fost şi el.

Mânca cu poftă, dar se vedea că e preocupată, că nici nu ştia ce duce la gură.

— Ştii, făcu soră-sa, a murit Paludis.

— Mi-a spus madam Isăcescu de cum am intrat.

Maria se uită la pendula din perete, apoi, încercând să-şi

^ascundă graba:

— Mă duc sus, nu mai iau desertul. E plăcintă cu mere.

După zece minute, când Felicia intră în cameră, o găsi schimbându-şi rochia.

— Te duci undeva?

135

••– Dau o fugă până la birou. Cred că nu voi zăbovi mult. Nişte hârtii care trebuie clasate.

Cum stătea aplecată să-şi tragă ciorapii, nu putea să vadă privirea bănuitoare a Feliciei. îi auzi însă glasul. Era tocmai întrebarea pe care o aştepta:

— Parcă spuneai că sâmbătă după-amiază nu aveţi niciodată serviciu.

— Nu avem. Azi e o excepţie. Korner a cerut să i se prezinte hârtiile mâine dimineaţă.

O vedea acum pe soră-sa în oglindă, cu fruntea

încruntată.

— Când spuneai că e festivalul acela? întrebă ca sa schimbe vorba. îşi dădu seama îndată că ar fi făcut mai bine dacă tăcea. Felicia i se uită drept în ochi:

— Ce distrată eşti! Ţi-am spus că e duminică şi tu nici n-ai auzit.

— Mă cam zăpăcise moartea lui Paludis, minţi ea fără convingere.. Nu era prea simpatic, dar, oricum, un om pe care-1 vezi în fiecare zi.

: Când să iasă, doi ciocli se dădură la o parte ca să-i facă loc. Măsurau cu o sfoară lăţimea scării.

— N-o să-l putem coborî pe aici, zise unul scărpinânclu-se după ceafă, dacă am avea chingă l-am scoate pe fereastră.

Scara era intr-adevăr îngustă şi răsucită. Până la urmă au făcut rost de o funie groasă şi l-au descins pe Paludis, în sicriul său, prin fereastră, de-a dreptul în stradă. Pfe-

\

văzător, defunctul îşi achitase în rate locul la cimitirul Sfânta Vineri, inclusiv transportul, ca să evite dricul municipal şi groapa de pomană, pe care le socotea degradante pentru un fost diriginte poştal. Maria avea alte griji. Trecu în fugă fără să privească carul sărăcăcios tras lângă tro-

tuar, cu cele două mârţoage costelive în valtrapurile lor decolorate, sub glugile care le acopereau urechile.

• •

e opri câteva clipe în poarta Cişmigiului ca să răsufle şi o luă de-a lungul străzii Schitu Magureanu. îşi privi ceasul de la mină. A mers prea repede. E încă devreme. „Voi fi acolo înainte de ora fixată. Era mai bine dacă rămâneam acasă cu Felicia până la trei. Ea nu crede nimic din ce i-am spus. Aşa a fost întotdeauna.“ Se opri iar. E un zid acoperit de afişe. Prei’ăcându-se că

citeşte, încerca să-şi imagineze ce va urma, ce se va întâmpla după ce va fi predat scrisoarea. Pentru întâia oară se întreba ce-o fi în plicul din poşetă. Nu se gândise niciodată la asta. Şi aerul enigmatic al lui Korner. N-a vrut să-i spună numele locatarei de la etajul trei, apartamentul din stânga. „Locatara, aşa zicea, deci o femeie.“ Maria se întristă. Cum de nu-i trecuse prin minte? „Plicul e pentru o femeie, poate amanta lui Korner.“ Şi o pusese pe dânsa să i-1 ducă. „Nopţi la Cairo“, silabisi pe un afiş. „O amantă. Sfântut Constantin 67, etajul trei, apartamentul din stângaA Duse mâna 1a. tâmplă ca pentru a goni gândul. „Nu se poate, Korner n-ar face o asemenea…“ începu să-şi frământe mintea căutând cuvântul nimerit. „Mă voi duce mâine dimineaţă să i-o spun în faţă. Domnule Korner, nu m-aş fi aşteptat la aşa ceva. Puteai s-o trimiţi pe Gertrude Tubig sau pe cine vrei cu plicul acesta. De ce tocmai eu? Nu mai vreau să rămân aici nicio elipă.“ îl şi vede pe Korner înlemnit, cu nişte ochi gata să-i iasă din orbite şi-i răsună în urechi zgomotul uşii trântite. Ea, Maria Veniamin, e cea care trânte. şte uşa. Câteva mutre de actori începură să râdă dintr-un afiş. „La mine se rânjesc toţi ăştia, " îşi spuse, şi se depărta în grabă. Trecu de pe un trotuar pe altul strecurându-se printre automobile şi după câţiva paşi se po-

1

137

meni chiar] a capătul străzii Sfântul Constantin. Nu se mai uită la ceas. O să ajungă prea devreme. Ei şi? Poşeta îi ardea mâinile. Dorea acum să scape cât mai repede de plicul lui Korner, ca de-o povară devenită deodată insuportabilă. Din gangul unui bloc se auziră râsete, apoi se ivi o pereche tânără. Un domn şi o doamnă la braţ. „Un domn şi o doamnă, poate soţul cu soţia. Nu-i totuna? «Nu, nu-i totuna, spunea astă-vară la mare El vira Algiu. Pentru ca un domn şi o doamnă să fie soţ şi soţie trebuie neapărat să aibă o adeverinţă

timbrată. Asta se obţine la primărie în fiecare zi între orele 9 şi 11 şi le dă dreptul să se culce în aceeaşi cameră, în acelaşi pat, oriunde poftesc.»E scris aşa în adeverinţă? «Nu, nu e, spunea Elvira Algiu, se subînţelege.» ■“

„Aici e“, îşi zise Maria Veniamin, oprindu-se în faţa clădirii. Patru etaje noi cu ferestre mici spre stradă.

— Din partea domnului Korner? Portarul salută scoţându-şi şapca.

„Ştia că trebuie să vin“, îşi zise Maria.

— Acolo e ascensorul, domnişoară.

Deschise poşeta, şi luă plicul alb între degete. Să-l aibă pregătit. Se înfioră auzind, ca de departe, soneria şi numaidecât nişte paşi iuţi. Uşa se deschise parcă smucită, şi, în pervazul ei, ceva mai îndărăt, surâdea Korner. Toate din jur, uşa, scara, plafonul şi în mijlocul lor Korner începură să se învârtească repede. Din ce în ce mai repede. „E’ o ameţeală, are să-mi treacă“, mai avu timp să gândească, dar în *clipa* următoare încercă să atingă pervazul, să se sprijine de ceva.

— Vino, intră, te rog.

Korner îi apucă mina care căuta sprijin şi o atrase, fără brutalitate, spre dânsul. Cine o fi închis: uşa? Se vede că el o împinsese cu piciorul, căci mâinile amândouă ţineau.

138

fata, deşi nu mai era nevoie, ameţeala îi trecuse. Se aflau intr-un vestibul mic, un fel de carceră mobilată sumar. O carpetă, un cuier cu oglindă, un taburel. Şi loc doar pentru două persoane în picioare.

— Mă bucur că ai venit.

Asta i-o spunea pe când o ajuta să-şi scoată pardesiul, adică i-1 scotea el ca de pe un manechin, fiindcă dânsa nu făcea nimic. Stătea cu braţele lăsate de-a lungul trupului, fără să se împotrivească, fără un cuvânt, fără să schiţeze un gest.

— E întuneric aici, reuşi totuşi să spună cu o voce

uscată şi se trase către perete ca să nu fie atât de aproape de Korner.

Acesta îşi petrecu braţul în jurul ei şi o duse aşa, cu picioarele de plumb, în camera de alături, o sufragerie nouă, obişnuită, mirosind încă a clei şi a lemn ud. Pe faţa Măriei Veniamin paloarea începuse să se coloreze în pete roşii. îi vâjâiau tâmplele, iar ceaţa care-i împăienjenise ochii când îl văzuse pe Korner în uşă nu se risipise încă. Simţea o nevoie irezistibilă de a ţipa, de-a spune ceva tare, ca să-i arate că, dacă a fost o glumă, ei bine, gluma nu e pe gustul ei, iar dacă n-a fugit imediat e numai pentru că scara şi plafonul, şi uşa, toate începuseră să joace, şi-i era teamă să nu leşine acolo. Tăcea însă, atribuind pesemne acestei tăceri un protest pe care nu se putea ca el să nu-1 înţeleagă. Se lăsă în sfârşit moale într-un fotoliu şi îşi înclină capul ca pe un obiect devenit deodată prea greu. Vedea numai picioarele lui Korner, pantofii lustruiţi pe covorul de un verde stins.

— Ei, ai adus scrisoarea?

Râdea. îi auzea râsul. Un râs liniştitor care nu trăda vreo intenţie abuzivă, ci mai eurând buna dispoziţie a unui domn hotărât să joace până la capăt o farsă minuţios ticluită.

139

— M-ai adus la dumneata? izbuti ea să articuleze cu. un glas în care tremura un reproş mânios, şi îşi înălţă capul.

— La mine? N-aş fi îndrăznit. Dar mi-am permis să viu eu la dumneata acasă. Suntem la dumneata acasă, şi te rog să mă ierţi că am intrat aici fără a-ţi cere voie.

îi făcea plăcere să-i vadă obrazul nedumerit, cu buzele întredeschise şi ochii care căutau întrebători un înţeles în realitatea neverosimilă din jur, în cuvintele lui totuşi atât de simple, dar, dându-şi seama că ea nu pricepuse încă nimic, că rămăsese mult în urmă, se hotărî să grăbească finalul. Păstrând din sui-îsul dinainte doar cât era necesar ca să n-o sperie tonul autoritar, îi

spuse:

— Întârzii prea des, domnişoară. Trebuie să vii la birou ca toată lumea. Asta nu mai poate dura. De aceea m-am gândit, fiindcă stai prea departe, să-ţi pun la dispoziţie acest mic apartament. Nu faci decât nouă minutepână la birou. Chiar azi am verificat asta venind aici pe. jos.

Nu se putu ţine însă până la capăt şi pufni.

—— Să nu-mi mulţumeşti, urmă el, deşi vedea bine că nici nu are de gând să-i mulţumească. Am făcut-o în interesul serviciului.

Maria Veniamin îşi venea în fire. Plimba o privire curioasă prin cameră, voind parcă să recunoască nişte lucruri pe care le-ar mai fi văzut eândva. Ceea ce i se păruse abia adineaori o realitate incredibilă, ’ se arăta a fi cea mai banală sufragerie, cu masa ei rotundă şi cele şase scaune îmbrăcate în catifea vişinie, cu bufetul probabil gol, deasupi’a căruia spânzura în perete o farfurie decorativă. „Acest mic apartament^, îi suna în auz ca o rezonanţă plăcută, trezindu-i în suflet o nelinişte confuză ca-n faţa unui eveniment fantastic care capătă deodată conturul pipăibil al unor obiecte. „Nu trebuie să ră-

no

mân prostită, gândi ea repede. Sî nu creadă că m-a speriat generozitatea luiri

— Şi cu ce bani voi plăti chiria apartamentului? întrebă pe tonul cu care s-ar interesa într-o prăvălie de preţul unor mănuşi.

Kdrner păru încurcat. Se codea ca unul care nu ştie dacă e bine să spună adevărul, un crâmpei din acest adevăr, sau o minciună pur şi simplu.

— Nu-ţi mai face griji, vorbi el. Societatea va plăti. Dar în loc să te gândeşti la fleacurile astea care nici nu te privesc, mai bine haide să vedem locuinţa. Nu e cine ştie ce. încă o cameră, o chicinetă şi baia. E tot ce s-a putut găsi.

O ajută să se ridice şi, ca mai înainte, îşi petrecu un braţ în jurul ei pentru a o conduce în încăperea de ală-. turi.

— Aici ar li odaia de culcare, explică inutil, patul de lemn roşiatic, foarte jos, acoperit cu o cuvertură înflorată recomandându-se singur. Se aplecă însă ca să adauge cu voce mai scăzută şi cu zâmbetul acela ambiguu pe care i-l mai surprinsese odată:

— Un cuib simpatic, nu?

Maria îi simţi răsuflarea pe ceafă şi, instinctiv, se dădu cu un pas îndărăt, ceea ce-1 făcu să schiţeze un gest de enervare, deschizând braţele ca pentru a-i arăta că n-are niciun motiv să se sperie, că nici nu se gândise s-o prindă în braţele acestea foarte la locul lor. Probabil însă că îl necăjea şi faptul că ea nu găsise un singur cuvânt drăguţ pentru a-i răsplăti amabilităţile. Se înşela, căci tocmai atunci Maria întoarse capul, cu cel dintâi surâs din după-amiaza aceea:

— Eşti foarte bun, domnule Korner, nici nu ştiu cum să-ţi mulţumesc, eram, sunt încă aşa de buimăcită, toate

astea s-au petrecut atât de repede, atât de neaşteptat, nici nu m-aş fi gândit, şi dumneata eşti aşa de bun…

Vroia să spună ceva, nu ştia bine ce anume, ceva care să nu-1 jignească, dar să-l facă să priceapă că, în definitiv, nu era nevoie de atâtea peripeţii enigmatice, că i-ar fi putut comunica de la început: Metropol-Oil îţi pune la dispoziţie un apartament, nu-ţi rămâne decât să spui vai, ce surpriză plăcută, mersi.

— Aşa de bun şi de spiritual, sfârşi ea nu fără o ezitare în glas, gata parcă să-şi retragă ultimul cuvânt.

Stătea cu spatele la patul de lemn roşiatic, atingând cu piciorul franjurile cuverturii înflorate, iar Korner la un pas, rezemat de uşă, trăgea din ţigară încercând să pară liniştit.

— Şi scrisoarea? Ce-ai făcut cu scrisoarea? întrebă

el deodată foarte serios, ’. dar lăsând să se vadă că şi asta făcea parte din farsa pe care ţinea s-o joace până la sfârşit.

Maria tresări. Uitase.

— Scrisoarea? repetă ea pălind a nu înţelege despre ce scrisoare e vorba.

Korner era acum foarte aproape, în faţa ei. Privirea i se opri pe reverul hainei lui, la floarea de Edelweiss prinsă în butonieră. N-o văzuse până atunci.

— Văd că nu ţi-ai îndeplinit misiunea, auzi ea, de astă dată vocea directorului general, cu o nuanţă de reproş administrativ, aşa de diferită de vocea celuilalt, prevenitoare şi insinuantă.

„Misiunea**! CuvântuJ trezi în mintea ei toate g’ândurile ce-i încântaseră dimineaţa. îşi aminti brusc de plicul alb, plicul lăsat lingă poşetă, dincolo. Neştiind ce să facă, râse. Korner lungeşte istoria asta după ce toate s-au lămurit. Ce rost mai are plicul, acum când ea a priceput că misiunea n-a fost decât o glumă, o fantezie a domnului

142

Adalbert Korner. Trecu pe lingă dânsul, aruncându-1 o privire complice, privirea cu care victima amuzată a unei farse spune autorului ei: „inutil, ştiu că e o farsă11, şl alergă în sufragerie. Cu miini febrile dădu la’ o parte poşeta şi apucă plicul.

— Iată-1, ce fac cu el?

— Nu ţi-am spus azi-dimineaţă ce să faci? Nu-ţi mai aminteşti?

— Ba da, mi-aţi spus să-l predau locatarei, de la etajul trei, apartamentul din stingă.

— Şi de ce mai întârzii?

Maria se încruntă şi rămase îngânclurată, ceea ce-i dădea un aer comic pe care singurul ei spectator părea să-l aprecieze, căci îi surise.

— Ei? făcu el.

— Îndată.

Dar stătea nemişcată, ţinând plicul între două degete, de parcă ar fi fost o gânganie care putea s-o muşte. Apoi, în loc să-l deschidă, cu un gest de necaz, îl aruncă pe masă. Korner veni lângă dânsa:

— De ce nu citeşti scrisorile ce-ţi sunt adresate? Nu eşti locatara acestui apartament?

Vedea bine că pentru scenariul său, care dăduse până atunci rezultate strălucite, nu găsise în Maria Veniamin un partener comod. într-o jumătate de oră fata se zbătuse între limite contrarii, gata să plângă sau să râdă, – fără a se putea hotărî.

Maria luă iar plicul şi după ce-1 examina, ducându-I la ochi cum fac miopii, începu să-i rupă marginea.

— Haide, spune-mi, te rog, ce-i aici? Ce scrie?

Se alinta, şi pentru întâia oară era în intonaţia ei ceva familiar, poate chiar o nuanţă de intimitate, ca şi cum s-ar fi adresat Feliciei sau unei prietene. El nu răspunse. Maria scoase în sfârşit scrisoarea şi o desfăcu încet. Dea-

143

supra era gravată o sondă în erupţie. O cunoştea. „Asta e de la. Metropol-Oil“, şopti mai mult pentru dânsa. Literele însă începură să-i joace sub ochi.

■■ „Vă’ comunicăm că pe ziua de 1 noiembrie 1934 aţi fost mutată de la Serviciul Arhivei la Secretariatul Direcţiei Generale.’1

■ – Dragă domnule Korner!

Se repezi la el într-un elan irezistibil, fluturând hârtia aceea cu o sondă în erupţie, acum mototolită. Korner îi apucă mina care ţinea scrisoarea dar şi pe cealaltă şi le duse la buze, încercând în acelaşi timp s-o tragă mai aproape.

■ ~ Să nu-mi mulţumeşti, spuse el punându-i un deget pe gură. Am făcut asta numai pentru a-ţi dovedi că există cineva’ care se gândeşte mereu la dumneata.

îi săruta mâinile, plimbându-şi buzele până la cor şi îndărăt şi Maria i le lăsa fără să încerce măcar un gest

de eliberare. Ca într-un vis şi ca într-un film fulgerător, ••avea înaintea ochilor, cum au cei care se îneacă, viaţa toată într-o secundă, zilele ei cele mai posomorite, intr-o învălmăşeală absurdă de personaje, unele fără nume, ca nişte borcane de pe care s-au desprins etichetele, altele întâlnite poate o singură dată şi cuibărite într-un fund al memoriei de unde se zbat să iasă, făcându-i semne deznădăjduite cu mâna şi, în sfârşit, asemeni unor umbre, defilând într-un cortegiu ceţos Stamatin, Binder, Ana Silaghi, Elena Calciu, Felicia, madam îsăcescu, Atanasiu, duduia Angela şi, în coadă, Paludis, ridicându-se din dricul său ca să ceară iaurtul uitat pe masă. Cu ochii pe jumătate închişi, vedea odaia mohorâtă din Ştirbei-Vodă, perdelele parcă mai ponosite, linoleumul acela decolorat, chiuveta cu emailul scorojit, apoi sufrageria sumbră şi iarăşi alaiul tulbure: Stamatin, Binder, Ana Silaghi, madam îsăcescu şi un Paludis de astă dată zbierând cu gura până la urechi „introduceţi imediat pedeapsa capitală, introduceţi imediat.. /4 Glasul lui Korner întrerupse această viziune de coşmar:

— Te vei muta chiar mâine. La arhivă puteai să vii cât de târziu, eu însă nu voi tolera nicio întârziere.

O privi drept în ochi şi, din nou, cu vocea scăzută:

— Vreau să te văd tot timpul… De aceea te-am adus la direcţie. Ca să te văd mereu.

Apoi, pe tonul obişnuit:

— Se cunoaşte că am improvizat totul în două zile. Am uitat scrumierele.

Maria se duse la vitrina de cristal şi scoase o farfurioară. Fără să-şi dea seama, făcuse primul ei gest de stupină a casei. Korner îşi strivi ţigara abia aprinsa şi, cu aerul domnului care se retrage după o vizită, spuse:

— Aşadar, vom putea goli mâine seară un pahar de şampanie. Ca la Eforie, îţi aminteşti? Nu se poate să scăpăm ocazia asta. Voi trimite tot ce trebuie.

Văzând că ea nu răspunde, veni mai aproape şi, -îi luă bărbia în palmă:

— La ce te gândeşti?

Maria avu o tresărire.

— O, ce bucuroasă va fi Felicia! izbucni ea. Ce bucuroasă!

Korner păru contrariat:

— Atunci, nu vom fi numai noi. Dar dacă vrei să vină. şi Felicia… Credeam că vom fi singuri aici.

Vorbind, întinsese braţul. Ii cuprinse talia şi-i răsturnă încet capul pe umărul său. Maria închise ochii. „Acum mă va săruta4’, îşi zise. Aşteptase asta zadarnic din partea acelui Marcu Ulpiu Bontaş, deşi el avea în camera sa o reproducere după *Sărutul* lui Rodin care l-ar fi putut iniţia. Korner însă îi ţinea capul pe umăr, atingându-i doar părul cu buzele şi mulţumindu-se s-o privească.

••145

io

Poate că sărutul acesta virtual nu durase decât un minut, fie şi un minut dintr-att timp cu o curgere mai înceată, dar a fost de ajuns ca ea să descopere o senzaţie nouă, neîiacercată până, atunci „amestec de curiozitate şi teamă de necunoscut. Pentru întâia oară surprinsese în ochii aplecaţi peste faţa. ei acea lucire ascunsă, parcă neînduplecată,. îhrudită poate cu a călăului, pe care dorinţa o aprinde în privirea oricărui bărbat într-o anume clipă.

— Atunci, ne-am înţeles, îl auzi vorbind.

Când îşi desprinse braţul, când se depărtase de ea? Era acum lingă cuier, se îmbrăca.

— Mâine seară te1 voi găsi aici ca o păsărică-n cuibul ei, dar nu ca o păsărică speriată. Nu ţi-e teamă de mine, sper.

— Nu, murmură ea, luându-şi pardesiul şi bascul.

— Ce faci, domnişoară? râse Korner. Unde pleci? Vezi mai bine clacă totul e în ordine aici. Lipsesc probabil foarte multe lucruri. O să-mi spui mâine.

Se întoarse din uşă:

— A, era să uit cheia la mine.

Avea în palmă două cheiţe argintii. îi întinse una şi, însoţind gestul cu o clipire a pleoapelor, o vârî pe cealaltă în buzunar. Maria rămase un timp în vestibul, ascultând paşii lui grăbiţi pe scară.

VII

JURNALUL FELJCilii:

„. Lungă plimbare cu JVIihai spre Otopeni. La început n-a vrut să meargă pretextând ca de obicei «am atâta de lucru» pe urmă s-a supus: «Ai dreptate, lata mea, plimbarea o să-mi facă bine după o noapte de corecturi cu peste patruzeci de ţigări fumate». În ultimele săptămâni e mai ocupat ca oricând. Au avut loc nişte ciocniri pe coridoarele Universităţii, îmi spunea ieri. «O ceată de studenţi fascişti i-a încolţit pe câţiva de ai noştri chiar la intrarea în aula facultăţii de drept. S-au folosit de sfintele ghioage ale redeşteptării, cum şi-au botezat ciomegele cu măciulie sculptată artistic reprezentând stema lui Ştefan cel Mare, şi au spart câteva capete sub ochii amuzaţi ai unui profesor hegelian, chiar acela care, inter. pre-

147

tind în felul său pe Georges Sorel şi pe nişte părinţi ai Bisericii, susţinuse într-un eseu recent că, deoarece ideile nocive îşi au sediul undeva în suprafaţa psihomatică a capului, cura cea mai indicată ar fi spargerea cutiei craniene În zonele lamda şi bregma, permiţând astfel scurgerea răului în cele mai bune condiţiuni, spre binele pacienţilor şi al societăţii.»

Din cauza acestor întâmplări nu l-am văzut trei zile. Alergase să adune semnături pe un protest care a fost oprit de cenzură şi el l-a tras în câteva sute de exemplare la şapirograf.

Vorbind de toate acestea am ajuns în şoseaua Filantropia. N u ştiu ce mi-a venit atunci să-i spun că a murit Paludis pe care nu avea cum să-l cunoască, probabil fiindcă îmi arătase râzând vitrina unui magazin

de pompe funebre, unde, deasupra unui coşciug somptuos, împodobit cu frunze de laur, te îmbia reclama instituţiei: după o viaţă frumoasă o înmormântare distinsă, adresaţi-vă cu încredere,

A’dat din umeri. Nu e întâia oară când văd la dârisul o insensibilitate totală faţă de moartea celor din jur. E un eveniment căruia nu-i acordă nicio importanţă. Când a murit Xoan Niculăiţă, studentul acela moldovean ia care ţinea atât de mult, nu l-am auzit zicând decât «un element greu de înlocuit», şi după o tăcere de câteva clipe s-a adresat unui prieten al său: «căutaţi la el acasă, trebuie să fie un chitanţier pentru ajutorarea celor din închisori».

Să mă fi simţit îngândurată lingă dânsul şi, cu intuiţia. pătrunzătoare pe care i-o ştiam, să fi bănuit ce-mi trecea prin cap? A întors capul şi mi-a surâs.

— Moartea, nu-i întotdeauna o nenorocire, vorbi ca pentru sine, dovedind însă că-mi ghicise într-adevăr gândul. Familiile burgheze îşi plâng morţii pentru că asta

£43

face parte din ritualul înmormântării şi uneori ca un omagiu adus moştenirii rămase de la răposat.

Mi s-a părut nedrept şi neadevărat, l-am şi spus-o, fără ocol:

— Te înşeli, Mihai. Şi muncitorii îşi plâng’ morţii.

Se oprise să-şi aprindă ţigara, apoi:

— Da, plâng,. dar nu întotdeauna. Uite, eu unul n-am plâns.

Tăcu, ezitând parcă între dorinţa de a continua şi soluţia mai comodă de a schimba vorba.

— Nu aveam de ce plânge, spuse în cele din urmă. Tata ne bătea pe toţi. Când venea beat acasă, mai cu seamă sâmbăta, era zidar, ne lua la rând, întâi pe mama, apoi pe mine şi pe frate-meu Nicu. Avea o curea de pantaloni, groasă cât un centiron, cu o cataramă de oţel. Ne bătea când îl priveam cum se clatină pe picioare şi ne striga: Ce vă tot zgâiţi la mine, năpârcile dracului? Pe

mama însă o bătea fără furie, cu un aer degajat, aproape solemn, convins parcă în sinea lui că îndeplineşte un act necesar de şef al familiei. în ziua când a murit, se prăbuşise de pe o schelă, ne-am apropiat înfricoşaţi de patul lui „privind cu teamă mina aceea înţepenită de-a lungul trupului, mina cu care ne bătea, şi, deşi înţelegeam bine că e mort, tremuram să n-o vedem iarăşi ridicându-se asupra noastră. N-am plâns nici atunci, nici mai ţârziu. Centironul lui a rămas multă vreme în casă, atârnat deun cui. Era singura amintire materială pe care ne-a lăsat-o, afară poate de ftizia mamei, agravată de necazurile şi bătăile îndurate de la dânsul.

I-am strâns braţul ca să mă simtă acolo, lingă el, botărâtă să-l însoţesc nu numai în drumul acela spre Otcpeni, ci oriunde, cât o vrea, deşi amintirile lugubre din copilărie nu păreau să-l fi întristat prea mult. Vorbea pe

349

tonul său obişnuit şi, simţind-strângerea braţului meu, m-a privit cu un aer mirat, voind să zică: a, nu, mersi, n-am nevoie de înduioşări şi consolări.

— Dar după maică-ta ai plâns, nu-i aşa, Miliai? l-am întrebat.

— O, şi mai puţin. Din alte motive, se-nţelege. Am privit moartea ei ca un lucru bun, venit s. ă-i curme suferinţele.

Aproape de Băneasa, un fochist l-a salutat de pe locomotiva lui şi Mihai i-a răspuns voios, ridicând pumnul: noroc, noroc. Nici nu se mai gândea la discuţia lăsată în urmă.“

„Nu e nimic de făcut cu Maria. Nu pricepe lucrurile cele mai simple, se mulţumeşte să trăiască cu judecăţi luate de-a gata. Când stăm de vorbă, spune uneori câte o prostie aşa de monstruoasă că-mi vine să ţip. Aseară citeam în pat un volum răzleţ din *Istoria Revoluţiei Franceze* de Michelet, cred că al cincilea. Când mi l-a dat, Mihai mi-a spus: «Bătrânul Michelet e un entuziast.

Şi nu varsă lacrimi ca alţi istorici ai revoluţiei pentru victimele ei. Ghilotina nu-i face oroare. în ochii lui, revoluţia, cu ce are bun şi rău, e un singur bloc, inseparabil. Cum o vedea şi Clemenceau. Nostim e că burghezia care a ştiut să-şi facă revoluţia ei fără multe menajamente faţă de clasa pe care o deposeda, îndată ce şi-a însuşit proprietăţile acesteia, a proclamat proprietatea sacră şi inviolabilă. Şi tot ea, care a folosit violenţa pentru a cuceri puterea politică, a barat calea spre putere succesoarei sale legitime, clasa muncitoare, decretând violenţa o metodă inadmisibilă.»

150

Maria s-a aplecat peste umărul meu ca să vadă ce citesc. Dinei cu ochii ele titlul cărţii, a exclamat: «Tot de astea citeşti. Nu te mai saturi de revoluţie». Şi a început să râdă singură ca de o vorbă de haz. Am ridicat la clânsa o privire care îi curmă brusc râsul, de parcă i-a. ş li astupat gura cu palma. Dar nu se dădu bătută. O auzii iarăşi: «Nu, zău, Felicia, ce plăcere găseşti tu în toate istoriile astea?»

De data aceasta, fără să-mi ridic ochii din carte, i-am răspuns poate cu mai multă duritate decât aş fi voit: «Nu caut nicio plăcere când citesc. Vreau să mă instruiesc, să nu fiu o agramată şi o ignorantă ca tine». Acum eram sigură că îmi va întoarce spatele îmbufnată. Când colo, se aşeză în capul oaselor şi-mi spuse: «Mai bine ignorantă decât cu gărgăuni». Asta, pe un ton potolit, fără să trădeze cea mai mică supărare. Cred totuşi că i-a părut rău şi, probabil, ca să-şi atenueze insulta, i’âse încet şi adăugă: «Domnul acela, Vasiliu, el ţi-a vârât în cap toate prăpăstiile astea». Văzând că nu-i răspund, începu să vorbească mai mult pentru dânsa, ca şi cum ar fi gândit cu glas tare: «Lasă că ştiu eu ce cloceşte domnul Mihai Vasiliu cu grupuleţul său de studenţi, cu festivalurile sale artistice. Tu singură mi-ai spus că a stat şi la închisoare. în locul tău nu m-aş băga în chestiile astea ca să nu ne pomenim într-o zi cu poliţia

în camei-a noastră». Am lăsat-o să trăncănească, deşi simţeam nevoie s-o lovesc peste gură, s-o fac să tacă. Fără să scot o vorbă, am închis cartea şi am stins lumina. Cred că mai bine de un ceas m-am prefăcut că dorm, gândindu-mă la prăpastia ce s-a căscat între mine şi Maria. Mi se pare chiar că mai târziu am şi gemut în somn, iritată. Acum trebuie să se întoarcă de ia birou. Cu toate că nu are program sâmbăta după-amiază, s-a dus spunându-mi că trebuie să pună ordine în nişte

151

hârtii cerute de directorul lor, Korner. Nu mai pot crede nimic din ce-mi apune, iată unde am ajunsri

*

— Ce-i asta? De ce trânteşti uşa? O să ne trezim iar cu madam Isăcescu făcând scandal că-i gonim lumea.

Maria ’se oprise cu spatele la uşă, dându-şi braţele în lături ca pentru a nu permite nimănui să intre.

— N-are decât, n-are decât, fredonă ea pe o arie improvizată şi, după ce făcu o piruetă, se năpusti la soră-sa cu intenţia vizibilă de a o Îmbrăţişa. Felicia se feri, întinzând palmele ca o platoşă derizorie.

— Ce-i cu tine? Ai înnebunit?

— Vreau s-o văd pe madam Isăcescu, s-o aud ţipând că-L gonim lumea şi să-i spun că puţin îmi pasă de lumea ei, să şi-o păstreze şi să se ducă dracului cu tot panopti-^ cui ăsta.. s

Bucuria răbufnea în fiecare cuvânt cu un fel de furi’" ca şL cum i-ar fi stat pe buze aşteptând de mult aceast. clipă. S! i

Felicia amuţise. în făptura ei, numai ochii i se mişcau; bănuite*-’;, nereuşind să-şi ascundă neliniştea. „S-a întâm plat ceva, s-a întâmplat ceva“, îi fulgera prin minte, fără:’ să poată da un conţinut acestui ceva tulbure. îi era teamă s-o întrebe şi teamă de răspunsul pe care-1 presimţea groaznic înainte de a şti despre ce. e vorba.

— Ne mutăm de aici, îi sfredeli deodată auzul vocea

Măriei, parcă de departe, deşi era acolo, la un pas, şi calmă, vocea cu care ar fi spus: ieşim puţin în oraş.

Vorbea, dezbrăcându-seşi aruncând pe pat una peste alta pardesiul, bluza, fusta. Altădată Felicia ar fi sărit de la locul ei, bruftuluind-o, acum însă nu-i mai ardea de asta: spiritul ei de ordine zăcea strivit sub realitatea mai aspră a clipei.

152

— Ne mutam chiar azi, continuă soră-sa. De cinci aştept. Simţeam că mă înăbuş. Uf, bine că s-a sfârşit.

Şi parcă ar fi văzut-o abia atunci pe Felicia, nemişcată şi uluită, se apropie de dânsa:

— Ce stai aşa? Ce mă priveşti cu ochii ăştia? Ia te uită ce ochi face! Doamne, parcă i-aş fi spus că ne mutăm în Patagonia. Nu. nu, surioară dragă, nu aşa de departe, ci colea, la un sfert de ceas pe jos, strada Sfântul Constantin 67, etajul trei, apartamentul din stingă. O bombonieră, un cuib…

Se opri, amintindu-şi că repeta cuvintele lui Korner.

— Ah, simt că renasc doar gândindu-mă. Ce viaţă, ce viaţă, când nu vom mai fi silite s-o auzim pe madam Isăcescu, când vom putea lua masa fără s-o vedem’ pe Lenuş Apostoliu (se strânibă imitând umbletul ţâfnos al medicinistei), pe duduia Angela (îi pronunţă numele cu intonaţia

Cingătoare a domnişoarei respective), pe caraghiosul ăla are spune cuplete la mahala (maimuţări rânjetul resem.: -at al actorului), pe niciunul din ei, ce fericire să nu-î d vezi, să nu-i mai auzi, şi să nu te mai împiedici pe ară de sicriile lor după ce au murit.

_ Glasul trăda o fericire adevărată, din acelea vecine* u deznădejdea şi care sfârşesc adesea cu lacrimi. \

Felicia simţi că nu va mai putea să îndure supliciul, că trebuie să-l curme într-un fel. Întrebă cu o voce strangulată (a şi scris mai târziu în jurnalul ei că a avut senzaţia unei gheare în gât):

— Şi chiria? Cine va plăti chiria? Nu -mi-ai spus cine o va plăti.

— Cum cine? Societatea.

Felicia se încruntă:

— Nu înţeleg, plăteşte tuturor funcţionarilor ei câte un apartament?

153

Nu se aşteptase la o asemenea întrebare. Şovăi niţel, Apoi pe un ton enervat:

— Habar n-am. Ce mă priveşte pe mine? Destul că ştiu ce ţi-am spus. Societatea îmi dă un apartament, adică mi l-a şi dat.

Felicia trăi din nou senzaţia că se sufocă.

— Societatea sau Korner? izbuti în cele din urmă să articuleze.

— Cred că Societatea. Nu-i totuna?

— Nu. Nu-i totuna. E altceva.

Strigase. Şi strigătul ascuţit amintea un. zgomot curios, ca şi cum cineva ar fi sfâşiat o coală de hârtie sau ar fi zgâriat o tinichea. Reluă, silindu-se să vorbească mai potolit, găsind chiar câteva modulaţii pline de blândeţe:

— E cu totul altceva, Maria. Mă mir, cum de nu te-ai gândit că nu-i acelaşi lucru dacă apartamentul ţi-1 dă Societatea sau Korner. Dacă te gândeai, ai fi înţeles foarte uşor că Societatea, ea nu poate să-ţi ceară nimic în schimb, pe cinci Korner, îţi dai seama cam ce ar putea să-ţi ceară Korner? ~ ’

Ce-i asta? Felicia e gata să plângă. O scutura un tremur mărunt şi, văzând-o aşa, Maria nu se putu opri să-şi zică. v „încă puţin să i se lungească obrazul, doar un pic mai adânci să-i apară ridurile din jurul gurii, şi începe să semene cu duduia Angela“. Tonul necăjit, mai ales pe ultimele cuvinte, accentuase asemănarea neaşteptată.

— Nici nu vreau să mă gândesc la ce-mi spui, dar iată, ca să-ţi fac plăcere te întreb: ce crezi că ar putea să-

mi ceară Korner?

Felicia îşi venea în fire. O cuprinse un sentiment de ruşine că se arătase aşa de slabă în ochii Măriei, şi de revoltă împotriva ei însăşi că nu reuşise să se stăpânească 154

de la început. Pe buze i se ivi umbra unui surâs jenat, cel care anunţă de obicei momentul penibil al unei conversaţii.

— Tu ştii bine ce am vrut să spun, ii şuieră ea în faţă. Nu te mai preface degeaba. Şi nu m-aş mira dacă el ţi-a şi arătat ce aşteaptă de la tine.

Abia se putea ţine să nu-şi ţipe tot dezgustul ce o îneca, toate cuvintele ce-i veneau în minte ca o avalanşă irezistibilă.

— Şi eu care-mi închipuiam c-o să fii bucuroasă că ne mutăm din mizeria asta, spuse Maria cu o voce în care tremura o decepţie parcă sinceră.

Era prea mult.

— Să fiu bucuroasă că te-ai oferit lui Korner pentru un apartament?

Venise lingă ea şi o săgeta cu privirea.

— De ce să mă bucur? Vedeam încă la Eforie cum te agăţai de dânsul ca o…

înghiţi în ultimul moment două sau trei adjective odioase care i se îmbulziseră deodată pe limbă şi îşi sfârşi fraza coborând glasul:

— Ca o fată fără căpătâi! Să mă bucur, să mă bucur că o canalie a găsit o pradă uşoară în soră-mea, o pradă facilă pe care o ia doar întinzând mina.

Dacă Maria ar fi râs în clipa aceea sau dacă ar fi înălţat nepăsâtoare clin umeri, Felicia ar fi dat îndărăt, s-ar fi speriat de propriile ei cuvinte. Dar ea fixase un punct imaginar în tavan şi nu-şi dezlipea ochii de acolo, stând ca sub povara unei dureri fizice pe care cea mai mică mişcare ar fi făcut-o insuportabilă. Pupilele i se măriseră, pesemne din cauza sforţării de a nu plânge, şi vocea Feliciei îi izbea auzul stimând un vâjâit neîntrerupt

care nu lăsa cuvintelor decât un înţeles vag, ca şi cum sensul lor ar fi fost prea mare ca să poată pătrunde în urechi.

155

— Eu nu te opresc. Dacă vrei să te duci *la el,* du-te. Nu te ţin cu sila. Eşti liberă să faci ce-ţi place. Ţi-a venit poftă să te tăvăleşti în noroi? Tăvăleşte-te cu cine vrei.

Se sfârşise. Orice ar mai fi spus era zadarnic. Felicia ştia că un cuvânt odată rostit nu poate fi retras cum ai retrage un picior când vezi căscându-se o groapă înainte. Nici n-ar mai fi avut timp s-o facă. Maria sărise în picioare:

— Şi dacă ar fi aşa? Şi dacă mi-ar plăcea să mă tăvălesc în noroi?

O înfrunta cu un fel de plăcere exacerbată de tristeţe.

— Şi dacă ar fi aşa? repetă ea. Oricum, tot e mai bine decât să îmbătrânesc aici la madam Isăcescu, tot e mai bine decât să putrezesc la arhivă.

Se înfioră toată la evocarea acestor orori, exagerând un tremur ca de frig şi rămase câteva clipe cu respiraţia întretăiată, parcă ar fi urcat o scară în fugă.

— Şi acum, plec.

Spuse asta pe tonul surprinzător de calm cu. care ar fi observat că s-a făcut târziu sau rece. Felicia o auzea miş. cându-se în faţa şifonierului, împachetându-şi lucrurile cu o grijă meticuloasă şi leneşă, ca în ziua când se pregătiseră să plece la Eforie, şi, în tăcerea ce se lăsase în cameră, foşnetul unei rochii de seară pe care Maria n-o pusese decât odată la balul craiovean al copiilor părăsiţi, organizat iarna trecută de maică-sa, i se păru un zgomot strident. Aşa cum sta întoarsă cu spatele, îi urmărea fiecare gest, descompunându-i mişcările, pipăia odată cu mina ei fiecare obiect pe care Maria îl apuca, o simţea ezitând înaintea unui fular de lână pe care i-1 dăruise de ziua ei şi, fără să vadă, îi ghicea strâmbătura buzelor pentru a şopti „mă lipsesc, n-

am nevoie“, apoi, la urmă, după ce se auzi pocnitura scurtă a geamantanului închis, înţelese că Maria, în picioare, plimbă o privire circulară

, U5G

prin cameră ca să se convingă, înainte de a duce mina la clanţa uşii, că nu uitase nimic.

Madam Işăcescu nu bătea niciodată în uşă înainte de a intra. Era un drept de inspecţie inopinată pe care-1 socotea inclus în contractul nescris cu pensionarii săi. De data asta însă ciocăni uşor şi întrebă:

— Se poate, domnişoară Felicia?

Felicia sări să deschidă.

— Iartă-mă, făcu gazda văzând că e întuneric în cameră. Nu ştiam că dormi.

— Aţipisem, minţi liniştit Felicia, învlrtind comutatorul electric.

Madam Isăcescu îşi roti privirea lacomă prin încăperea luminată, apoi o ridică, întrebătoare, la Felicia, care nu părea surprinsă de vizită, bănuind cam ce o adusese.

— Când mi-a spus că se mută, începu ea ca şi cum ar fi continuat o convorbire angajată mai înainte, am rămas trăsnită. Nu-mi venea să cred urechilor. Unde s-a mai pomenit ca o Societate să-ţi dea netam-nesam o locuinţă. ’

— E adevărat, o întrerupse Felicia. Era vorba să i-o dea chiar în ziua când a intrat în serviciu, dar abia acum i-a venit rândul.

Madam Isăcescu mai clătină clin cap de câteva ori fără a se arăta convinsă, iar tonul rămânea foarte mirat:

— Bine, dar aşa, deodată, pe neaşteptate.

— Da, a fost o surpriză, recunoscu Felicia cu un zâmbet silit.

Gazda, care o luase spre uşă, se mai întoarse o dată:

— Dar dumneata nu te muţi acolo, nu-i aşa, ? Asta era întrebarea, singura de altfel, care o muncise chiar

157

din clipa în care o văzuse pe Maria cu geamantanul în mină, gata să iasă.

— Aş iii voit să mă mut şi eu, dar nu se poate, spuse Felicia cu o umbră de regret în glas. 'Metropol-Oil nu le dă apartamente decât funcţionarilor săi. Cred că Maria nu va locui singură, ci, probabil, cu o colegă a ei.

Când părăsi camera, madam Isăcescu făcu doar câţiva paşi pe culoar şi se opri în capul scării ca să se rezeme de balustradă. Nu făcea asta niciodată şi le repeta mereu locatarilor: „să nu atingeţi afurisita de balustradă că-i putredă şi se poate rupe“, dar se vede că nu-i mai păsa acum sau chiar ideea unui accident n-o mai înspăimânta. Plecarea Măriei o zguduise mai. tare ca moartea lui Paludis.

— „Nu, îşi zise Felicia, ascultând paşii care se depărtau, nu sunt o cârpă mototolită de evenimente neprevăzute/* Se felicita în felul acesta pentru puterile nebănuite pecare le găsise în conştiinţa ei ca să răspundă aşa de liniştit gazdei, fără să trădeze nimic din cele ce s-au întâmplat între ea şi Maria.

• •

urnalul Feliciei aduce iar câtevî pagini încâlcite, cu ştersăturile şi revenirile care le fac aproape ilizibile. Faptele sunt prezentate confuz şi pe alocuri cu o rea-credinţă de care mai târziu se va ruşina singură. Dar ce e mai grav, ceea ce ea nu-şi va ierta niciodată sunt acele, deformări naive într-o tentativă copilăroasă de a reconstitui scena despărţirii de Maria. Chiar atunci când transcrie în fugă un moment real, cum a fost senzaţia cumplită a ghearelor înfipte în gât, o pune pe seama mâniei ce o cuprinsese auzind că Maria se mută într-un apartament oferit de Korner, deşi ştia bine că nu era mânia care presupune reacţia unor sentimente ofensate, ci mai curând 158

revolta neputincioasă a ideilor moştenite despre comportamentul unei feteân raporturile cu lumea

exterioară, adică cu bărbaţii. *„Dacă Maria s-ar fi mutat în odaia de la mansardă a urnii student sărac, ar fi fost altceva*reflectează într-un loc Felicia, şi încheie cu o axiomă: *„dragostea e un sentiment care legitimează actele noastre chiar cele mai inadmisibile* „I-am strigat în faţă că e o târfăcc. Cuvântul e şters cu o trăsătură energică de creion, lăsând totuşi în jurul lui o îndoială, deşi era sigură că nu-1 rostise. Pe urmă, o pagină întreagă de explicaţii. Fetida simţea nevoia să-şi pună conştiinţa în ordine, dar frazele ce se vroiau lucide şi obiective apar contradictorii şi şovăitoare: „De fapt n-a fost o surpriză pentru mine. Descoperisem mai de mult la dânsa câteva instincte rele în stare larvară şi mai ales o lipsă aproape totală de pudoare. a Adăugat în paranteză: „nu în sensul burghezi Nici nelipsita istorioară din copilărie, probabil autentică, clar fără vreo semnificaţie, nu e uitată: „Cinci eram mici, ea de cinci şi eu de zece ani, ne-am jucat odată *de-a doctorul.* Joc stupid, pe care ni-1 propusese Puia Răcaru, cam de aceeaşi vârstă cu noi, băiatul unui vecin de al nostru. Mama lui Puiu fusese bolnavă şi băiatul a văzut prin uşa întredeschisă cum proceda doctorul. în chioşcul clin grădina casei noastre, Maria făcea pe bol-r nava, eu îl jucam pe soţul ei care aleargă să aducă medicul. Acesta era Puiu, autorul scenariului. El intra în chioşc, se prefăcea că lasă pardesiul şi pălăria în mina unei slujnice imaginare (ca în pantomime), apoi întreba cu un aer afectat, întocmai ca doctorul pe care îl auzise: «uncie e bolnava?» Maria şedea culcată în şezlongul dărăpănat, pe care nu mai şezuse nimeni de la moartea bunicului, şi scâncea încet. Puiu se apropia, ducea o mină la fruntea bolnavei, apoi, cu o mişcare degajată, îi ridica rochia până la piept şi se apleca s-o examineze.. Şi Maria,

3n loc să schiţeze vreo împotrivire, văzând ce întorsătură ia jocul, privea curioasă şi amuzată/4

încă o întâmplare la fel şi observaţia cu iz

pedagogic: „La toate acestea au venit să se adauge mai târziu o groază organică de sărăcie şi o poftă de confort şi de viaţă uşoară/* Fără nicio legătură, mai jos, sau poate concluzia unui gând pe care nu 1-a notat: „Dacă nu era Korner, ar fi fost altul/4 Abia la sfârşit, temându-se probabil, să nu apară ca o provincială tiranică, înspăimântată de rătăcirea surioarei, un rând mâzgălit cu furie: „Dacă l-ar iubi pe Korner, totul ar fi cum nu se poate mai natural. Dar nu. Cred că nu i-au ieşit din cap cuvintele tatei: «e plătit *m* lire sterline» /*

VIII

MARJA ŞTIA FOARTE BINE, CHIAR dacă nu i-o spusese nimeni, că jiu Metropol-Oii, ei singur Korner ii plăteşte apartamentul. Dar nu minţise când i-a răspuns Feliciei că e totuna. Pentru dânsa era acelaşi lucru. îşi petrecu aproape toată noaptea rânduincl c-u grijă iingeria în şifonier şi pipăind eu o plăcere mereu nouă fiecare obiect. Rămase apoi multă vreme în picioare, sub lampa din dormitor, cu luminări electrice, care imitau şi dârele de ceară prelinsă, învăluind totul într-o privire încă uimită şi silindu-se să-şi vâre în cap că toate acestea îi aparţin intr-adevăr, că poate face aici orice fără să dea socoteală nimănui. Sentimentul unei libertăţi, neîngrădite, pe care-) încerca întâia oară, îi stârnea o bucurie fizică atât de puternică, incit simţea nevoia ••irezisti3.61

jl – Surorile Veniainin bilă de a vorbi cuiva, oricui, de a râde sau de a plânge. „Aşa trebuie să simtă şi cineva care iese din închisoare1’, îi trecu prin minte odată cu imaginea unei femei plângând pe treptele închisorii, după ce poarta temniţei s-a închis în urma ei. „Asta a fost în… în ce? Intr-un film desigur1’, dar nu mai făcu un efort ca altădată spre a-şi aminti mai mult. Chipul Feliciei se interpuse îndărătnic între privirea ei şi lucrurile din jur. Apărea pentru câteva clipe o Felicie monstruoasă, ţipându-i cuvinte groaznice, apoi imaginea se topea făcând loc unei Felicii cu surâsul pe buze

vorbindu-i liniştit, şi iar o Felicie neînduplecată apropiindu-se ameninţătoare şi ţinând parcă un obiect în mina dusă la spate, cu aerul cuiva care ascunde un topox-aş ca să te ucidă sau un şoai’ece mort ca să te sperie.

Maria se frecă la ochi înfricoşată de-a binelea de singurătatea bântuită de aceste Felicii fantastice. „Ce idee, murmură ea, să nu-mi fi adus Korner o servitoare aici.” Gândindu-se la asta, avu nu ştiu ce tresărire de soţie supărată pe soţul neprevăzător care o lăsase singui’ă acasă, „li voi spune că nu mai rămân nicio clipă aici, îmi trebuie o servitoare, ca să am cui vorbi/1Abia atunci se gândi la Korner. Dar, chiar de la început se lovi de o dificultate neaşteptată: nu-şi putea aminti exact figura lui. îi întrezărea ca la pâlpâirea scurtăa unui chibrit ochii fără culoare, dar trăsăturile feţei rămâneau în întuneric. Apoi, cinci reuşea să reconstituie în memorie gura cu buzele subţiri, pierdea ochii, li avea însă în auz vocea, vocea lui Korner, aici râzând zgomotos, aici vorbindu-i pe un ton foarte scăzut, aproape în şoaptă. Se oprea într-un *ungher* al odăii de culcare şi încerca să-şi amintească întocmai un cuvânt al său rostit acolo, o mişcare a capului, gestul mâinii scuturând ţigara, privirea care o neliniştise o clipă, aşa cum o femeie s-ar sili să învie imaginea iubitului absent pipăind mănuşile şi batistele lui.

162

Deodată se hotărî să coboare., să iasă pe bulevardul Elisabeta ca să mănânce ceva. În holul clădirii, portarul o salută deschizându-i uşa. „Nu e ca portarul de la Metropol-Oil44, îşi zise Maria. Şi îi veniră brusc în minte mutrele respingătoare de la Metropol-Oil, portarul, Stamatin şi şeful arhivei, maniacul acela glacial care o primise fără un cuvânt. „îl voi ruga pe Korner să-i dea afară, să nu-i mai văd. Dar să le spună limpede: asta numai fiindcă v-ăţi purtat rău cu domnişoara Maria Veniamin, nu pentru altceva/4

Trecu prin faţa unui bufet automat. „Aici mănâncă Ana Silaghi şi Silbert. Bietul Silbert, cu inima Iui bolnavă. Nu-i în toate minţile, o iubeşte pe Gerta Tubig. O iubeşte fără să-i spună nimic. Nu toată lumea tace când iubeşte. Korner nu e ca Silbert. El mi-o va spune chiar mâine, nu mai are decât foarte puţin de spus. Korner nu-i un funcţionar de arhivă, sperios ca un iepure, şi apoi nu suferă de inimă. Ar fi putut şi Silbert cu un pic de fantezie să procedeze ca directorul general. Să bată la maşină pe o hârtie cu antetul acela gravat (o sondă în irupţie): «domnişoară Gerta Tubig, te iubesc, dar n-am îndrăznit să ţi-o spun fiindcă inima mea nu suportă emoţiile tari», să-i dea plicul şi să-i zică: «domnişoară, e o misiune foarte importantă pe care n-o pot încredinţa nimănui, numai dumitale». Silbert însă nu poate face asta, fiindcă nu poate plăti un apartament şi apoi el nu-i decât un om care mănâncă la automat, nimic mai mult.44

Intră la o cafenea de pe Calea Victoriei, luă două ouă şi un pahar cu lapte, după ce socotise în gând: „asta face douăzeci şi doi, nu, douăzeci şi patru de lei44. Tocmai bine, nu avea decât treizeci cu totul. Ceru jurnale ilustrate şi începu să le frunzărească, cu gândul în altă parte. O fotografie. „Dollfuss, cine o fi ăsta? Parcă am auzit voi’bindu-se. A, da, Felicia. Ce spunea? Un câine sângeros, a ucis muncitorii la Viena. Nu se poate. Trebuie să fie o eroare. Viena, patria valsului. Cum să te ucidă între două valsuri? Felicia asta ştie o grămadă de lucruri care nu folosesc la nimicri Acelaşi Dollfuss în altă pagină pe catafalc. O femeie plânge ia căpătâiul lui eu batista ia ochi. „De ce-1 plânge’dacă a fost un câine sângeros? Feiicia s-o fi înşelat. Repetă şi dânsa ce aude din gura acelui Mihai Vasiliu!“ Uită un moment de pozele din revista ilustrată şi se gândi la raporturile Feliciei cu *bătrânul student.* „Poate că se culcă cu el.“ îndepărtă ideea numaidecât nu ca pe o oroare, cimai degrabă ca o ipoteză comică. Se apucă iar să răsfoiască revista.

întoarse pagina în care Dollfuss dormea pe catafalc alături de femeia înlăcrimată. Altă fotografie. „Ăştia se sărută pe un peron de gară. Toată lumea îi priveşte parcă cu invidie iar fotografii topi s-au cocoşat pe aparatele lor ca să nu scape sărutul. Nu li-e ruşine să se sărute în văzul lumii. Felicia însă, eae altceva. E ca duduia Angela, o fată bătrână, sau va fi în curând, orice ar face. Nu cred că sărută pe cineva. Spunea mal de mult că sărutul nu e igienic.1’Maria îşi-ţine. capulânclinat--pe. publicaţia ilustrată, dar simte o privire care-i umblă pe obraz ca o gânganie. „Mă priveşte atent şi mă măsoară ca să se convingă dacă merit sau nu să mă poftească la masa lui, vrea să-mi plătească o cafea şi să mă întrebe: «locuieşti departe, domnişoară?» – aşa zicea Marc, Marcu Uipiu Bontaş, că procedează domnii cu tipesele din cafenele. Unde o fi Marc? Era băiat bun, dar ce neghiob, Doamne, ce neghiob! «Iartă-mă», zicea când mă atingea din greşeală cu -mina. M-am lăsat o dată în braţele lui simiilând cămi s-a făcut rău, ce nerod, ce brută chiar, nici nu m-a sărutat, m-a dus până la un scaun, pe urmă. mi-a întins un pahar cu apă: «bea, asta are să-ţi facă bine». Cel care mă priveşte a întors capul. Nu e sigur că sunt

IG-i ’.

d-a) ea. Plata, plata, te rog, domnule chelner. Ce surprins e că-i spun domnule, nu pare obişnuit.44

Marií iese din cafenea, coboară pe strada Sărindar şi taie drumul spre casă prin Cişmigiu. Grădina cu copacii desfrunziţi ’ e cam pustie. Pe o bancă ospitalieră, o pereche fericită care a uitat de universul dimprejur sau nu-i mai pasă de nimic. Ea pare agăţată de el ca -de un trunchi, cu braţele şi cu picioarele. Ca în reproducerea aceea după Rodin din camera Iui Marcu Ulpiu Bontaş, numai că ’ ăştia de pe bancă sunt în pantaloni şi fustă. „Psst, psst, psst, puicuţo, unde alergi aşa?“ i se adresează în treacăt un vlăjgan de sub pălăria căruia, trasă peste ochi, nu se văd decât nişte mustăţi, ceva ca un plutonier îmbrăcat civil, şi-i face cu ochiul spre o-alee

obscură.

A ajuns. Sfântul Constantin 67, etajul trei, apartamentul din stingă. „Va trebui să-i cer neapărat o servitoare44, repetă ea, trezi ndu-se iarăşi singură în camera de culcare. Aprinse toate lămpile, deschise uşile, scotoci din nou prin şifonier, trecu de câteva ori în baie, apoi se dezbrăcă încercândsă nu se mai gândească la nimic. „Dormi acum, dormi odată. Ah, dar. lămpile, am ••uitat să sting lămpile. —Emai bine aşa, parcă sunt mai puţin singură." Se zvârcoli câtva timp în aşternutul nou, căutând o’ poziţie mai comodă şi adormi, fără să-şi dea seama, cu obrazul culcat pe braţ. Prin visul tulbure se. ivi, parcă ascuns după o perdea, Korner. Buzele i se mişcau ca intr-un film mut, ea însă le vedea făcând o, *a, e, i,* în timp ce consoanele i se prelingeau din colţul gurii. Cuvintele jucau puţin. în aer apoi se aşezau caligrafic nu peun ecran ci pe tabla neagră de la şcoală, scrise cu cretă. „Maria Veniamin, auzi limpede glasul profesoarei, vino de citeşte această frază: -Noi nu ne putem iubi pe o bancă în Cişmigiu, e prea frig şi unde mai pui amenda pentru dragoste sub cerul liber».“ Umbra lui Korner se şterse şi firele visului se încâlciră. Felicia răcnea acum cu o voce care nu mai era a ei, una în care se amestecau glasuri diferite, a lui Paludis, a actorului, a duduii Angela, răcnea nişte cuvinte noi, făcute chiar atunci, şi deodată, răspicat: „curvă, asta eşti dacă vrei să ştii“. Şi madam Isăcescu, în capul scării, cu braţele la cer şi o gură imensă care nu înceta să ţipe: „în casa mea? în casa mea?“

Scâncete slabe îi scăpau din piept iar mâinile i se zbăteau pe pântec încercând parcă să-l apere.

••

e la amiază şi-a adus aminte că nu avea niciun ban. îşi muşcă buzele de ciudă. Lipsa banilor pentru un dejun-, pentru un bilet de cinema, pentru un corn chiar, îi stârni o spaimă încă neîncercată, ca şi cum s-ar fi pomenit noaptea singură într-o pădure. Se sili să

îndepărteze gândul repetându-şi de câteva ori: „de altfel, nici nu mi-e foame“. Ieşi în stradă, nu făcu decât douăzeci de paşi pe bulevard şi se opri deodată cu ochii la un coş de covrigi. „E o prostie. Doar nu e întâia oară când nu mănânc nimic până la prânz. E abia unu. La ora asta în celelalte zile încetează lucrul la Metropol-Oil.“ Simte că începe să urască duminica. „E o zi infamă, ziua Domnului. Şi celelalte, celelalte zile ale cui sunt? întotdeauna m-am simţit prost duminica. Dar şi Korner, ce uşuratic, ce neînţelegător!“ Putea s-o întrebe dacă are bani. Aşa sunt ăştia. Marcu. Ulpiu Bontaş era altfel. O întreba mereu: „vrei să luăm ceva?“ „La ora asta se serveşte *masa la madam Isă*cescu. Ce meniu o fi azi? Să vedem. Supă de orez, friptură de purcel la tavă şi mămăliguţă cu brânză sau tortă de ciocolată sau plăcintă cu mere (cam afumată). Felicia mănâncă plictisită chiar când vine flămândă de la labora166 torul ci. Cât o mai fi piuă la opt? Korner poate veni şi la zece. Chiar mai târziu. Şi la urma urmelor s-ar putea să nu vină deloc. Nu, asta nu, Korner nu e Marcu Ulpiu Bontaş care a fugit fiindcă îi era teamă s-o sărute.14 Porni îndărăt spre casă. Felicia citise anul trecut o carte, un roman, i-a povestit subiectul: unul care umblă flămând. „Curios. Ce poţi să scrii despre un om care umblă nemincat? Felicia zicea că foamea e mama revoluţiei. Asta e px-ea bună, trebuie s-o fi citit undeva.41 Mama revoluţiei? De ce nu soiă-sa? E tot aşa de bine. „Dacă aş voi’bi cu Felicia i-aş spune-o, să văd ce ochi face. Probabil însă că are dreptate. Când ţi-e foame eşti gata să faci orice, chiar şi o revoluţie, numai să capeţi două coi’nuri, un pahar cu lapte şi un bilet de cinema. Ah, dragă domnule Kdrner. la-ţi înapoi apartamentul, mersi, nu vreau să mor de foame în patul acela de lemn roşiatic. Mai bine îl sunai pe ăla cu ochelari de baga şi-i spuneai: dă-i domnişoarei Maria Veniamin leafa pe o lună.’4

Trebuie să fi fost ora şapte când soneria ţâi’âi scurt.

— Domnişoară, a venit cineva din partea domnului Korner.

Portarul e un adevăi’at om de lume. De c-îte ori îi vorbeşte, îşi scoate şapca.

— Acoperă-te să nu i’ăceşti. Cine zici că a venit din partea domnului Korner? A, dumneata. Intră, te rog.

Ai’e o figură de lacheu sau de chelner bătrân omul trimis de Korner. Şi ce de-a pachete.

— Aşa. Pune-le aici. Poţi să pleci.

El stătea însă locului, stânjenit. „Aşteaptă un bacşiş44, se gândi cu gi-oază Maria.

—— îmi daţi voie să aranjez eu masa, explică mesagerul lui Korner. Credeam că ştiţi. Aşa mi-a spus domnul director general, s-o aranjez eu.

1(Î7

Desfăcu cu mâini experte pachetele. Maria îşi mută privirea spre fereastră, apoi trecu în cealaltă cameră. Mirosul de mâncare îi împungea nările şi, ciudat, probabil exasperată de foame, îi venea să plângă.

— E gata, coniţă. Sărut mâiriile.

îi auzi trăgând uşa. Stătea cu ochii la masa pusă, năucită. De unde cu un sfert de oră înainte nu s-ar fi dat în lături să întindă mina după o coajă de pâine aruncată pe trotuar, acum se uita la bunătăţile care o îmbiau cu aromele lor, dându-i şi o uşoară ameţeală, fără să se poată hotărî. Asta însă nu ţinu mult. Deodată, repede, ca şi cum i-ar fi fost teamă să n-o surprindă cineva, apucă la întâmplare un sandviş cu icre, o felie de curcan rece, o bucată de brânză şviţeriană, tot ce-i venea la îndemână, fără să aleagă, aproape fără să vadă ce duce la gură şi începu să mănânce. „Raci, nu, nu iau“, spuse tare pe tonul cu care obişnuia să refuze plăcinta doamnei Isăceşcu. A mânca’t raci numai de două ori şi i-au făcut rău. „Stomacul meu nu tolerează racii şi nici băutura aceea englezească cu iz de fenol.1’Pofta de mâncare îi trecuse, dar continua să înfulece cu mişcări febrile, săturând o foame nervoasă, răzbunând poate senzaţia

umilitoare şi atroce a unei zile de post. „Nu e frumos ce-am făcut, îşi zise, parcă-s fetiţa fiămândă din povestea lui Andersen, acum va trebui să-l mint, să-i spun că nu mă simt bine, că nu obişnuiesc să mănânc niciodată seara.“ începu să rida singură şi repetă cu glas tare, întoreându-se spre scaunul gol de alături: „nu, nu iau nimic, iartă-mă, e o regulă de igienă a mea de la care nu vreau să mă abat“. „Te rog, ia atunci un pahar de vin, o cupă de şampanie, un li chior£! vorbi în locul lui Korner şi îşi răspunse îndată: „da, vin voi lua cu plăcere, dar numai un pic“.

Cheile astea Yale sunt silenţioase, nu scârţâie în broască. Nici nu auzi când Korner a descuiat uşă. Îl văzu deodată în vestibul, dezbrăcându-şi grăbit raglanul, trântind pălăria pe taburet şi venind spre ea cu braţele desfăcute ca pentru a o îmbrăţişa. O şi îmbrăţişă într-un fel, fără a o atrage la dânsul şi fără a încerca s-o sărute, ţinându-se chiar la oarecare distanţă. Poartă o haină de culoarea ciocolatei cu lapte.

— Micuţa s-a instalat? Cum se simte micuţa?

Nu e nevoie de nicio imaginaţie ca să-i spui unei fete micuţo. Maria tresări totuşi surprinsă.

— M-am mutat încă de aseară, spuse ea, voind să adauge: fiindcă m-am certat cu Felicia.

Korner aruncă o privire în dormitor şi se întoarse frecându-şi palmele mulţumit:

— Ei, lipseşte ceva aici? Ce crezi că ar mai trebui?

— O, foarte multe, izbucni ea repede, dar se opri la timp. Doar nu putea să-i spună, ştii, domnule Korner nu am niciun ban, de obicei îi ceream Feliciei. El nici nu observă că vorba fetei se poticnise pe neaşteptate şi-i explică liniştit:

— Să mă ierţi, micuţa mea, dar tot ce vezi aici a fost’ improvizat în două zile, multe trebuie să-mi fi scăpat.

Găsi alt ton, mai scăzut şi mai insinuant pentru a-i gâfâi la ureche:

— Eram aşa de grăbit să te văd aici, apoi continuă s-o asigure: să nu-ţi faci griji din asta. Intr-o zi, nici nu-i nevoie de o zi întreagă, în câteva ceasuri, chiar mâine, vei avea tot. Ce ziceai că lipseşte?

Maria nu se gândise, nu ştia precis ce vroia să spună adineaori. Exclamaţia îi scăpase fără să-şi dea seama, probabil fiindcă nu putea să uite că îi lipsise un ban să-şi cumpere un covrig. Dar bani, nu, niciodată. Chiar clacă el va încerca să-i dea. „A, nu, domnule Korner, nu am nevoie, ia-ţi-i îndărăt, mă mir cum de ţi-a venit în minte

, 169 aşa ceva. E un răspuns care i-ar plăcea şi Feliciei. Doar. ea zicea că demnitatea e o chestie de limbaj."

— Mai întâi, îndrăzni ea, ai uitat să-mi dai o servitoare.

••– La ce-ţi trebuie, micuţa mea? Am aranjat ca nevasta portarului să vadă de casă. Dar dacă ţii neapărat, o vei avea mâine, servitoarea. Credeam că e mai bine să fim singuri, o servitoare înseamnă totuşi doi ochi străini.

„Micuţa mea." Marcu Ulpiu Bontaş nu i-ar fi spus niciodată aşa. L-a auzit însă zicând de multe ori „pălăria mea" pentru că era sigur că-i a lui şi o singură dată „nudul meu", arătându-i unul cu coapse şi sinii mari, deşi nu era al său, ci o reproducere după Renoir. Maria simte o căldură uşoară la tâmple. Korner nu e Marc. Pronumele posesiv nu-1 sperie. Poate să zică „micuţa mea", „scaunul meu", „patul meu" pentru că se exprimă întotdeauna corect. Tot ce-i aici e al lui. Stă acum în picioare cu ochii la dânsa, parcă absent. Maria n-ar fi putut ghici că el o scotea dintr-un compartiment al memoriei rezervat femeilor pe Gerta Tubig. Cu ce simplitate, fără mofturi, doar câteva lacrimi inerente, i se dăduse. îi spunea chiar după aceea, îi mai spunea domnule director general. „Mai serviţi o dată, domnule director general?" Korner surise acestui suvenir. Văzând

ochii-întrebători ai fetei, se grăbi să explice:

— Mi-am adus aminte că n-avem cu ce destupa sticlele. Va trebui să-l chem pe portar. Sau lăsăm aici totul baltă şi ne repezim să mânăcm undeva în oraş.

Uitând că nu se afla la hotel, se duse în vestibul să caute o sonerie.

— Dau fuga jos, îi strigă de acolo şi ieşi cu capul gol.

„Dacă venea şi Felicia, îşi zise Maria, era altceva. Dar

Felicia nu-i poate suferi pe bărbaţii de felul lui Korner. îi place să discute cu Mihai Vasiiiu. «Sunt atâtea probleme, 170 i-a mărturisit ea, pe care le poţi discuta cu Mihai». Cum să te culci însă cu el, lăsând atâtea probleme nediscutate?"

Korner se întoarse triumfător agitând un tirbuşon.

— Ce obişnuieşte micuţa mea înainte de masă, vermut, mastică sau vodcă?

Micuţa nu obişnuieşte nimic, dar nu poate răspunde* aşa.

— Vermut, făcu ea într-o doară.

— Văd că ne potrivim. La Milano acum doi ani am băut nouă pahare unul după altul.

Strângea sticla între picioare şi se încordase tot, stacojiu la faţă, silindu-se s-o destupe. „Ce caraghios e în clipa asta. Dacă ar şti cât e de caraghios, ar zvâiii sticla pe fereastră. Şi cum i s-a îmbrobonit fruntea de sudoare. Iată ce n-ar putea face Silbert, să destupe o sticlă. I-ar plesni inima.“

Korner umple paharele, îi întinde ei unul şi aşteaptă cu al său în mină.

— Ia, micuţa mea.

Maria ridică paharul, îl dă pe gât dintr-o dată şi rămâne un moment speriată de propria ei îndrăzneală.

— Văd că-ţi place, râde bărbatul de lingă dânsa. îmi dai voie să te servesc.

Toarnă din nou în pahare şi-şi trage scaunul mai

aproape.

— Aşa. Acum să-mi dai *să pap* ceva. Simt că leşin de foame. Daişi *ţie,* îmi închipui că şi *ţie* ţi-o fi foame.

Se opri ca şi cum l-ar fi luat gura pe dinainte.

— Lartă-mă, te simt aşa de aproape şi-s aşa de sigur că vom fi buni prieteni, încât fără să vreau…

Maria simţi iar căldura aceea la tâmple. „Mă tu tu ieste din greşeală, clar nu-i sunt indiferentă. Ce proastă eram. Un biet pictor care picta nişte mere domneşti alături de o ulcică şi un număr din *Ulllustration.* Se gândea s-o facă

171

pe Maica Domnului alăptându-şi pruncul, dar s-a răzgândit pretextând că nu se ştie exact dacă ea l-a alăptata

— Să vezi tu, micuţa mea, ce viaţă o să ducem noi. Mai ia ceva. Nu mănânci aproape nimic. De multă vreme visam să am o prietenă, un suflet ales, care să mă înţeleagă, o inimă care să bată.cu a mea odată. Ştii, friptura rece de curcan e delicioasă, dar păcat că n-are aspic. îţi place curcanul în aspic? încă la Eforie, când te-am zărit, mi-am zis: dragă Adalbert, apropo, ştiai, cred, că mă cheamă Adalbert. Nu te-am auzit niciodată zicându-mi aşa. Zău? Ştiai?

Mari a râse:

—— Cum să-ţi spun domnule Adalbert Korner? Parcă aş citi o adresă.

— Nu, aşa nu merge, recunoscu el, dar Adalbert, pur şi simplu, ţi-ar veni uşor. Toate prietenele Magdei îmi spun Adalbert. Haide, repetă după mine, A-dal-bert. Vezi ce uşor e?

Korner apucă o sticlă de şampanie şi începu iar să sceăzn’ească. Dopul pocni înfundat ca un glonte tras sub o cuvertură. Umplu paharele şi puse sticla pe masă cu gestul unui hamal când îşi leapădă sacul din spinare, "răSUflând greu:

— N-ai idee ce soartă tristă am.

Obrazul îi era foarte roşu, dar nicio umbră de tristeţe în el.

— Dumneata? se miră Maria parcă gata să se înduioşeze. Exagerezi, Adalbert.

Cele trei silabe ieşiseră deodată, parcă gura ar fi voit să scape de ele şi nu sunau mai cald ca oricare *altele, cum* ar fi mătură, telegraf sau Nic’olau. El îi luă însă mina-ca să i-o mângâie recunoscător.

—— E aşa cum spun, urmă după o clipă dând paharul deoparte. Gândeşte-te şi tu ce fel de viaţă poate fi când nu 172 auzi pe nimeni în jurul tău vorbind u-ţi mai afectuos, când te simţi atât de singur cum mă simt eu.

îi luase iar mina, de astă dată ca să i-o sărute prelung, dar în acelaşi timp, pe sub masă, piciorul lui îi atinse glezna. Maria îşi trase piciorul, abandonându-i mina fără nicio împotrivire, şi el ajunse cu buzele la cot. „Am dat mina atâfcor cunoscuţi pe stradă, îşi zise, pe sălile facultăţii., odată şi în tren, când călătoream la Craiova, de ce n-aş da-o acestui bărbat, în fond, nefericit? ŞL ce singur e! Dar poate că-i mai bine aşa. Femeile care i s-au aruncat în braţe l-au părăsit lăsându-1 trist şi singur. Măcar atâta să fac pentru el, să nu se simtă prea singur.”

— Mai dă-mi te rog puţin.

Korner îi umplu paharul, îşi turnă şi lui şi băură în acelaşi timp, zâmbindu-şi din ochi pe deasupra paharelor.

— Dar n-ai’pus aproape nimic în gură, observă el. Văd că nici n-ai atins racii.

Maria încercă să-şi amintească răspunsul distins şi mofturos pe care-1 pregătise înainte de a veni Korner, dar îşi scormoni zadarnic mintea. Sfârşi prin a recita totuşi un crâmpei din acest răspuns

— Nu, racii nu-mi fac bine. Şi apoi nu iau nimic seara. E o igienă a mea.

Korner o îmbie atunci la băutură.

— O, nu, am băut destul.

Şampania însă nu putea s-o refuze. încă un pahar.

— Micuţa mea, o fată cum eşti *tu* poate face din mine alt om, să ştii. Acum n-am greşit, ţi-am spus *tu* înadins şi te previn că nu-ţi voi mai spune niciodată dumneata. Aş avea impresia că stau de vorbă cu Stamatin sau cu altul de acolo.

Schiţă un gest scârbit în aer, arătând vag spre peretele presupus a fi în direcţia Societăţii al cărei director general era.

— Stamatin e o brută. îl Întrerupse ea. Ai face bine, Îdalbert, să-l dai afară.

Korner măi'i ochii, surprins.

— Şi pe portar la fel. Sunt amândoi nişte brute. Din cauza lor eram gata-gata să fug de acolo din prima zi.

„Ar trebui să'fiu mai atentă, îşi zise. Cit pe ce să-i spun că vroiam să dau dracului slujba."

Ca şi cum i-ar fi ghicit 'cuvântul mut, el izbucni în râs.

— Micuţa mea, ăia sunt nişte brute, dar nişte brute devotate, tocmai de ce are'nevoie Metropol-Oil. S-au purtat rău cu tine? Dar în afară de mine nu vei găsi un singur om care să te înţeleagă, care să ştie cum trebuie să se poarte cu o fată ca tine.

Vorbind, îşi petrecu braţul după gâtul ei şi-i trase capul mai aproape.

— Eu, micuţa mea, eu sunt singurul care te poate înţelege.

Răsuflarea lui îi dogorea urechea şi Maria încercă să se depărteze. Nu mult. Doar o palmă mai încolo şi s-ar simţi bine. „Ar trebui să-i spun: Îdalbert, fii drăguţ şi ia braţul de pe mine, mi-e cald, vrei să deschidem o fereastră? Dar, ca să-i vorbesc, ar trebui să tacă dâns-ul mai întâi." Ce-i tot spune la ureche? Unele cuvinte par comice, bunăoară: *„acum ne vom iubi, micuţa mea"* sau *„noapLea-i a noastră",* apoi o versiune rectificată: *„viaţa-i a noastră*şi Maria înţelege că ele sunt într-adevăr aşa

de comice că nu-i rămâne decât să plângă. îi şi vin lacrimi în ochi. Dar nu, nu va plânge. A încercat şi acolo, la mare, să-i spună ceva, aplecându-se la urechea ei, acolo însă erau atâtea priviri în jurul lor, pe când aici nu sunt decât lămpile care se uită la ea din tavan, un bec mai ales, care clipeşte întruna ca o pleoapă roşie umflată de nesomn. Şi Vlaici, scripcarul acela. Are ochi umezi care bat în galben, ochi duioşi ele ţigan. Ce rânjet avea când a ru174 gat-o să vină la clinsul. Vroia să-i cânte din Ceaikovski. De ce i-o fi plăcând Feliciei Ceaikovski? Ea care nu plânge niciodată. Nici când era mică nu plângea.

— De ce taci, micuţa mea? Vreau să aud din gura ta numai atât. Nu-ţi cer să mă iubeşti mult. Dar spune-mi ceva. Ce obicei curios, să taci parcă nici n-ai fi aici. Poate că nici nu mă auzi. ’

Ii răstoarnă capul pe braţul său şi se năpusteşte cu o gură hămesită, o gură de câine flămând care se teme să nu i se smulgă bucata, deşi nu-i nimeni în jur, plimbând-o lacom de la ochii închişi până la gât şi lăsând-o în cele din urmă ca o ventuză nesăţioasă pe buzele reci. Fata nu răspunde. E inertă, mută, parcă leşinată. Se aşteptase s-o vadă ridicându-şi mâinile, încercând o împotrivire, un ţipăt. Gerta Tubig exclamase: *du lieber Golt.* „Poate că m-am pripit, îşi spuse el. S-o fi speriat. Tace cu ochii în tavan. Nu-s obişnuit să traduc tăcerea, gândi repede. E o limbă pe care n-o cunosc. Pesemne că nu i s-a mai întâmpiat asta. Sau se preface ca Elisabeth Bergner într-o piesă văzută mai de mult la Berlin. Acum ochii au părăsit plafonul şi privesc în gol. Când am văzut-o ultima oară pe Bergner? E o prostie.11 îşi scuturi? capul ca să gonească întrebarea. „Am altceva de făcut decât să mă întreb ca un idiot când am văzut-o pe Elisabeth Bergner. În orice caz, acum doi ani, prin octombrie, poate mai târziu. Eram cu directorul sucursalei din Berlin şi cu metresa lui, actriţa aceea care jucase pe Sfânta IoanaA

Maria se ridică brusc de pe scaun şi se apropie de

fereastră.

— Va să zică ţi-e frică de mine? merse după dinsa vocea lui în care tremura ciuda.

Ea se uita pe geam, afară, şi îşi aranja părul, dând îndărăt şuviţele căzute peste ochi. Korner duse paharul de şampanie la gură, dar, înainte de a-1 da pe gât, păru a se

175

răzgândi. îl umplu şi pe al ei până ce spuma efervescentă se revărsă şi veni spre dânsa parcă legănându-se cu amâildouă paharele în mâini.

— Haide, să ne împăcăm repede. N-avem timp să fim supăraţi.

Maria luă paharul cu un gest maşinal, fără să întoarcă privirea, sorbi câteva înghiţituri şi i-1 dădu înapoi.

—’N-am băut niciodată atât de mult, spuse-încet, Felicia m-ar’ ucide dacă ar şti.

îi păru rău îndată că-i pomenise numele.

— Bine că nu-i aici, râse înfundat Korner. Pe amândoi ne-ar ucide. Mă privea cu nişte ochi care nu spuneau nimic amabil, acolo, la Eforie. Cred că mă urăşte. Şi ’sâh-t sigur că nu mă poate suferi numai fiindcă te iubesc, nu se poate să nu fi simţit că te iubesc, altfel n-ar avea de ce să mă urască.

Destupa, de astă dată fără dificultate, o sticlă de Cointreau.

— Altfel de ce m-ar urî? repetă el, turnând lichiorul în păhărele golite ele şampanie; Dar, nu-i aşa, nouă puţin ne pasă, orice ar crede ea despre noi. Să creadă ce i-o place, noi tot ne iubim, nu?

„Bea prea mult“, îşi zise Maria. îi cercetă cu o ••privire piezişă, nu i-a mai văzut faţa de un sfert de oră, de cinci a’ânchis ochii, acolo. „Ar trebui să-i spun să nu mai bea. Dar *Adalbert, nu mai bea atâta* sună ca un sfat conjugal pe care numai o soţie îl poate da soţului cam beţiv s! au bolnav de ficat. Uite ce roşu s-a făcut la faţă.

începe să semene cu omul din *Unde duce beţia,* tabloul de pe peretele şcolii primare numărul *2.* Ah, ce bine era acolo, la şcoala primară. Unu şi cu unu fac doi, Craiova este capitala judeţului Dolj, unde-s doi puterea creşte şi duşmanul nu sporeşte. Veniamin Maria treci la colţ, te învăţ eu să inai râzi altădată >ca o proastă când vorbesc.
^ 176

— Nu-ţi imaginezi, micuţa mea, ce constant şânt eu în, dragoste. Eu o iau în serios dragostea, nu ca alţii, ia să vezi ce bun e. Ştii de unde vine?

— Cum?

— Ştii de unde vine asta?

li-întindea păhărelul cu lichior şi-i arăta din ochi sticla de Cointreau.

— Vine de la Angers. Franţujii ăştia numai băuturi fine ştiu să facă. Şi poezii, dar nu ca Goethe. Ala era un poet adevărat, de aceea l-au şi făcut consilier secret şi *Finanzenminister.* Când eram la Charlottemburg, îl citeam uneori. *Was so ein manii nicht alles, alias denken kann.* Bea, micuţa mea.

îi umplu pentru a doua oară păhărelul de lichior.

— O să vezi tu ce băiat bun e Adalbert Korner când ai să mă cunoşti mai bine.

în timp ce Maria descoperea dulceaţa cam. lipicioasă a lichiorului, el o sărută pe gât. „Ce bun e“, nu-şi aminteşte. să mai fi băut vreodată. „Dacă nu mi-ar fi ruşine, mi-aş turna singură. Adalbert, ce tot bâiguieşti acolo fără a nimeri, niciunul din cuvintele acelea, nu sunt prea multe, pe care le aşteptam?“

— Mai dă-mi, te rog.

„îmi toarnă în timp ce privirea lui, care pânăatunci şe ruga parcă, solicitând nu ştiu ce consimţământ, lunecă deodată pe corsaj, pipăindu-mi sinii. Ştiu bine că-i am prea mici. Marc zicea că la el, în Ardeal, mai ales în satele de.. munte, a supravieţuit conceptul de perfecţiune plastică acceptat de veacul al şaptesprezecelea flamand când pieptul îmbelşugat al

femeii era sinonim cu frumuseţea. Am înţeles că Rubens n-ar fi dat cloi bani pe sânii mei. Adalbert e mai indulgent. S-ă lipit iar de mine. Nu trebuie să-mi feresc obrazul, să nu creadă că sunt o sălbatică. O, dragul meu, sunt câteva lucruri care nu-mi plac, printre

T2

m

acestea e şi ••sărutul pe ceafă, li simt gura sub urechea stingă. Zău, are ceva ele licean, directorul general. Mi-1 închipuiam cu totul altfel. Ce-i asta? Nu vreau. Uf, ce brută, mă înţeapă cu barba lui. Cinci i-a crescut barba? A venit acum două ceasuri proaspăt ras. Să stăm cuminţi, dragul meu, am văzut la Felicia o gravură Iierman şi Dorotheea, nu ştiu cine erau, dar ce frumos stăteau cu miinile pe genunchi, Felicia zicea: «asta-i adevărata iubire, restul e fiziologie şi reproducere», clacă mă strângi aşa te las şi plec, vai, ce greu mi-e capul, ce greu, da, mai toarnă-mi puţin, n-am băut niciodată atâta. Acum şi-a retras mâinile, a aprins o ţigară, ll văd ca prin ceaţă. Acasă nu mă voi duce fiindcă nu pot, sau pot, dar nu vreau. Felicia e o viperă.. M-am silit întotdeaunasă nu văd că e o viperă, m-am silit chiar s-o iubesc. Nu pot s-o. sufăr, mai ales din ziua când mi-a spus: – «o fată. care atribuie o valoare farmecului ei fizic e virtual o prostituată, chiar clacă nu merge mai departe, prostituţia e o vocaţie ca şi pictura sau muzica», parcă eu n-am înţeles unde băteacu predica ei. E de o mie de ori mai bine aici, poate să scrie acasă Felicia ce o vrea. Sunt sigură că a şi scris. Vai, Adalbert, cum m-ai speriat,. Nimeni nu m-a mai purtat pe braţe, aşa, ca un pachet, de cinci: eram mică şi mă duceau la culcare. Nani „nani. Parcă m-ai răpit de undeva şi alergi cu mine să nu te ajungă din urmă. Nu fi rău, iubitule, nu fi o brută. «Destinul nostru, zicea mama, destinul nostru, al femeilor, e amarnic, fetiţa mamii». Credea că n-am priceput. Ştiu bine că e amarnic, trebuie să plăteşti scump sărutul, trebuie să te doară, trebuie să faci copii.

Ah, tot mai bine era dacă-i aducea barza în cioc. Nu mă strânge aşa de tare, iubitule, îmbrăţişarea ta striveşte. în mine toate amintirile „toată copilăria, toate jocurile. Cum pot să moară toate într. —o clipă, înăbuşite ele gura ta, când până ieri, până azi, pânăadineaori erau toate în mine, cum pot 178 pieri deodată miresmele atâtor lucruri, atâtor flori, atâtor fiinţe ca să nu î’ămână decât mirosul acesta de sudoare, de alcool şi de tutun, cum pot să amuţească atâtea glasuri amabile sau indiferente ca să nu se mai audă decât vocea ta dură şi surdă, şi precipitată, cum se pot stinge toate privirile familiare sau străine care mă urmăresc în vis şi în autobuz, şi pe stradă ca să nu mai ardă decât una, a ta, iubitule, alta decât cea de acum un sfert de oră, privirea ta sticloasă de lup încins şi neînduplecat. Să nu zici, iubitule, fata asta e inertă şi insensibilă ca o moartă, căci sunt moartă cu adevărat de o astfel de moarte, aceea care nu durează decât o eternitate, o secundă unică bătută de valuri fierbinţi, şi, oricât de tare mi-aş înfige unghiile în grumazul tău, simt că mă duc la fund mai singură ca niciodată, aşa de singură că nici eu nu mai sunt acolo, deşi te aud chemându-mă de departe, deşi te aud gâfâind aşa de aproape ca în clipa când te chinuiai să destupi sticla de şampanie, deşi îmi eşti aproape şi departe, bun şi crud, suav şi amar, milostiv şi crâncen, deşi mi-e dor şi mi-e teamă, şi mi-e scârbă de tine. Iartă-rfiă, iubitule, că nu gem, că nu mă zbat, că nu te muşc, că nu te privesc, dar am uitat toate suspinele acasă, mi-au împietrit braţele care nu au strâns încă pe nimeni până acum, mi s-a încleştat gura care nu şi-a muşcat până azi decât propriile ei buze, şi aşa de grele îmi sunt, aşa de grele, pleoapele. Va trebui să învăţ multe de acum înainte, va trebui să învăţ ca la şcoală cum se face a şi b şi c în dragoste, să ştiu totul pe de rost, sărutul nu e, iubitule, un lucru uşor, vezi tu, nu ştiu aproape nimic, dar ar fi fost mai bine -dacă-ţi puneai o mască pe obraz, să n-u-1 văd aşa de roşu, aşa de asudat, aşa de caraghios, şi apoi

becurile astea electrice de ce nu le-ai stins, cum se uită la mine, mai ales cel din dreapta ca un ochi holbat la coapsa mea. Şi glasul, cum îţi şuieră, iubitule, de ce mai vorbeşti acum când toate cuvintele lunecă pe cearşaf şi cad undeva la picioarele patului, când niciunul nu mai ajunge la mine, când somnul copilăriei, cel de după lecţia de seară şi după Tatăl Nostru carele eşti în ceruri, îmi lipeşte pleoapele, facă-se voia Ta, nani, nani fetiţa mamii, o, dacă m-ai lăsa să dorm, să dorm. Sunt atâtea lucruri frumoase afară de asta, trebuie să-ţi aminteşti şi tu ce frumoase sunt plimbările, jocurile, cântecele… O, ce bun eşti, iubitule, când zici: dormi, micuţei mea, când scaperi un chibrit şi-ţi aprinzi ţigara, când stingi becurile îngălbenite de nesomn, când închizi ochii şi te aud sforăind lingă mine, nimic nu e mai frumos ca sforăitul tău prin gura întredeschisă, cum stai nemişcat cu mâinile căzute pe cuvertură ca un mort căruia i-a crescut barba, ca un mort care a păstrat în eL pentru o scurtă nemurire mirosul de alcool, de tutun şi de sudoare, şi o spumă albă în colţul gurii ca o petală de Edelweiss.“

. PARTEA

A TREIA

POŢI PARCURGE UNUL. ZECE SAU o sută de kilometri înlr-o cameră de trei metri şi chiar dacă! a capătul acestei curse te vei simţi tot aşa de istovit, ca şi cum ai fi străbătut un drum identic în eâmp sau pe bulevard, nu se poate să nu observi că îi lipseşte ceva acestei oboseli, şi oricât ai ezita să-i dai un nume acestui ceva, până la urmă descoperi că e sentimentul libertăţii, cel care face din oboseala dragostei sau a jocului o bucurie. Mihai Vasiliu se plimba agitat prin cameră, oprindu-se surprins de fiecare dată cinci ajungea la perete, contrariat că nu poate merge mai departe. Pe măsură ce neliniştea îi iuţea pasul, se trezea vag în el senzaţia trăită şi în alte împrejurări că se află într-o cuşcă. Se răsuci deodată în călcâi şi rămase o clipă cu ochii la uşă.

„Nimic nu mă împiedică să ies“, spuse tare, adresându-separcă cuiva. care i-ar fi barat drumul, şi, cu un gest de evadare, smuci uşa. Licărul slab al becului anemic de pe coridor sporea bezna, prelungind-o până la scară. Se opri în prag, nehotărât. „Unde să mă duc? tl Pe stradă s-ar simţi mai bine, ar putea să alerge până la epuizare, să-şi’ potolească nervii, dar la două noaptea cum să dea de cineva care să-i poată spune exact ce s-a petrecut la Universitate? În celălalt colţ de bulevard e un mic bar, ar putea să telefoneze vreunuia dintre băieţii care fac secretariat de noapte la ziare. Dar în afară de Pârvu care e sigur, ceilalţi… Pe unii abia îi cunoaşte, pe alţii îi ştie prea bine, nu poţi avea încredere în ei. Şi Pârvu nu e printre cei care fac serviciu de noapte. Trânti la loc uşa scrâşnind ceva ca o înjurătură şi îşi reluă plimbarea între cei. patru pereţi, încerca să recapituleze amănunţit ce-i spusese Adamiu. „Nu trebuia să-l las să plece. Să-l.fi trimis, după veşti." Văzu în scrumieră ţigara fumată pe jumătate a lui Adamiu şi ăsta fu de ajuns să-i trezească în memorie, cu sunetul lor înăbuşit şi cu răsuflarea lor întretăiată, cuvintele poetului: „Abia Ia opt seara, pe întuneric, după nişte somaţii’răcnite, au năvălit jandarmii să-i evacueze pe cei baricadaţi în sălile de curs. Ăştia n-au avut prea mult de suferit, doar nişte lovituri cu patul puştii. Pvăniţi mai serios au fost pe coridoare „unde nişte ghioage ale redeşteptării naţionale s-au substituit jandarmilor, izbind pe cei care dădeau să iasă. S-a crezut, la un moment dat că s-a şi tras, dar nu erau decât nişte pupitre trântite. Aproape tot comitetul e arestat, afară de Balog şi de Grjgoivea11.

„Cel mai nimerit lucru ar fi să mă culc, îşi spuse Vâslii u, voi afla mâine dimineaţă tot.” Privi patul în care avea să doarmă, cu un fel de împotrivire încăpăţânată.’ „Nu, n-am să pot dormi. Tot e mai bine să ies. Dacă nu găsesc pe nimeni, atâta pagubă, mă plimb toată noaptea 384 şi cinci s-o crăpa de ziuă vedem noi ce-i de făcut. Il

scoî pe Adamiu sau pe Pârvu.“ Se opri în capul scării. „Să-i las un bileţel lui Pârvu, poate vine.“ Ezită o clipă, apoi începu să coboare. „Dacă n-a venit până acum.“ Ieşi în Piaţa Romană şi apucă pe bulevard, călcând iute, cu capul ridicat înadins ca să primească stropii de ploaie în faţă. „S-au făcut câteva greşeli grave acolo. Pregătirea grevei a fost sub toate aşteptările. Mai mult de jumătate clin studenţi n-a participat, prezentî-ndu-se la cursuri, ca de obicei, iar la unele facultăţi nu s-a mişcat niciunul. Grigorcea e prea uşuratic, e pripit, nu pune destul accent în pregătirea unei acţiuni, bizuindu-se pe adeziunile de ultim moment. N-au pus mina pe el, s-o fi ascuns la Floareş sau poate la farmacista lui. îl voi vedea dimineaţa. Nu trebuie să evit o răfuială. Greva era prematură, cum de nu şi-au dat seama? Nu trebuiau să ocupe sălile de curs. Asta a provocat panica autorităţilor şi panica i-a adus pe jandarmi. O represiune demoralizează întotdeauna. Aşa s-a întâmplat şi în 1932. Le vor spune studenţilor: vedeţi dacă vă luaţi după nişte zurbagii? Grigoreea va încerca să se apere susţinând că băieţii au mers peste capul său şi al comitetului, că greva nu mai putea fi amânată. Şi de ce, mă rog? De ce nu mai putea fi amânată? Trebuie să nu menajez pe nimeni. întotdeauna acelaşi refren: peste capul nostru, a fost o mişcare spontană.

Ca să fie într-adevăr spontană, râse Vasiliu, trebuie, bine pregătită. Grigoreea însă e un element sigur, ceea ce nu pot spune despre Balog. Se bucură de faima unui luptător neînfricat fiindcă tatăl său s-a bătut la Budapesta sub Bela Kun. Nu-mi plac ochii lui. Poate că nu-i decât un fanatic. Trebuie verificat. Trebuie să aflu dacă a venit de la e] propunerea de a se ocupa sălile de curs.“

Vasiliu scăpă o înjurătură. Un şofer, vârât sub maşina oprită lingă trotuar, scoase capul mirat. „Dacă venea Fe185 licia, nu mai ieşeam pe burniţa asta. Curios, cit de rar se întâmplă să-i simt nevoia. O fi bănuind că

mă pot lipsi de ea aşa de uşor? S-a schimbat mult în ultimul timp.“

Se opri în piaţa Universităţii să-şi reaprindă ţigara. „Să umbli cu yigara stinsă, atâta drum înseamnă că eşti preocupat foarte serios, preocupat de... Să vedem ce mă preocupă. Aici în faţa acestor trepte am cunoscut-o. Nu, cred că dincolo,. Ia intrarea cealaltă. Părea mult mai scundă în pantofii cu tocuri joase. «Dumneata, domnule Vasiliu, eşti un om compromiţător»-, parcă aşa spunea, «şi astăzi amo poftă nemaipomenită de a mă compromite, de aceea îţi dau voie să mă însoţeşti.» Spirit de fată superficială şi încrezută. încercase să pară si cinică. Prosteşte: «E adevărat, domnule Vasiliu, că printre revendicările grupului pe care-1 conduci figurează şi eăminuri studenţeşti comune, băieţi şi fete laolaltă?» Ii venea s-o tragă de urechi. Nu chiar aşa, îi răspunsese bătându-şi joc, numai dormitoare comune, sălile de masă vor fi separate. Cum s-a schimbat. Eu am schimbat-o, e opera mea.“ Vasiliu îşi zâmbi, amintindu-şi cu ce caznă a înfrânt unele prejudecăţi adânc înrădăcinate în mentalitatea ei, gelozia copilărească, bunăoară, cu care îi pândea toate legăturile. „Cine-i aia care stătea aici trântită pe pat şi trăgea din ţigară ca o damă de şantan?“ îl întrebase odată găsind-o pe Sonia Moldovan în camera lui, bineînţeles împreună cu alţii. „E o prietenă din Iaşi, secretara secţiei noastre de acolo“, o lămurise el.

Apucă spre strada Sărindar gândind că va întâlni pe vreunul din băieţii aceia care între un telefon şi o corectură coboară de la gazetă să îmbuce câte ceva în graba la restaurantul de lângă Alhambra, deschis toată noaptea. Se învârti de câteva ori încolo şi încoace, deschise uşa-restaurantului aruncind o privire înăuntru. „Nimic, niciunul dintre noctambulii aia. Ce e de făcut acum? Adamiu e 1.86 veşnic grăbit, deşi n-are nicio treabă. Dacă rămânea, petreceam noaptea împreună. Am fi mers în Hale să mâncăm cu precupeţii ciorbă de burtă

fierbinte şi cârnaţi, am fi aşteptat ziarele de dimineaţă ude încă de cerneală. Ude încă de sângele de la Universitate, repetă el, dar râse îndată, ruşinat de naivitatea metaforei, de inexactitatea ei. Mai întâi că la Universitate n-a curs sânge, sau cel mult au ţâşnit câţiva stropi din vreo arcadă a ochiului, spartă, din vreun nas rupt, din vreo gură care” şi-a scuipat dinţii Obişnuia, după momente de tensiune nervoasă, când îşi dădea seama că ar fi putut săvârşi sau numai gândi vreo prostie, să-şi adreseze reproşuri destul de severe, cu acea lipsă de indulgenţă pe care o arătăm mai totdeauna pentru greşelile altora. „Măi, Vasiliule, îşi vorbi sub ploaia măruntă, e ceva care nu merge în tine, vreun şurub nu e la locul lui. Să te observi mai de aproape ca să surprinzi răul şi să-l ţii sub control dacă nu-1 poţi stârpi. Ţi se întâmplă să fii agitat fără cauză. Ca în noaptea asta. Nu tc grăbi să răspunzi că ai un motiv serios de a fi neliniştit, fiindcă presimt că urmează o nerozie. A eşuat ceva acolo la Universitate şi câţiva studenţi din gruparea care luptă pentru o întorsătură radicală au plătit, după tariful oneros al poliţiei, greşeala de-a fi început o grevă pripită, mai curând un gest reflex decât o acţiune propriuzisă. Tu nu ai niciun amestec direct în tot ce s-a petrecut acolo, vreau să zic, nu ai un amestec de natură să-ţi angajeze răspunderea. Nu răspunderea faţă de autorităţi, ştiu că-ţi pasă prea puţin de asta, ci de aceea care ar putea să-ţi deschidă un proces în conştiinţa ta, punându-te în conflict cu tine însuţi. A fost de ajuns ca Adamiu, acest prieten cu imaginaţia niţel haotică, pe care i-o cunoşti, să dea buzna în camera ta şi să-ţi povestească în felul său prăpăstios cum se sfâr. şise joaca de-a greva de la Universitate şi iată-te bântuit de nelinişti şi temeri confuze, inca187 pabil să-i judeci pe alţii, darmite pe tine. Şi îl ştiai doar pe Adamiu, căci cui altuia decât ţie îi destăinuise idealul său poetic? Orice poezie adevărată e, în ultimă analiză, o poezie politică, zicea, şi poet e acela care ştie să facă din

ţânţar armăsar, adică să dea unor emoţii şi sentimente obişnuite nişte proporţii gigantice, caricaturale sau tragice, cum le recunoaştem în *Iliada* şi *Odiseea,* în *Divina Comedie,* în tragediile lui Shakespeare şi în *Pedepsele* lui Hugo. Ce alta decât poezie politică sunt aventurile lui Ulyse şi asediul Troiei, sau infernul populat de vechi şi iluştri recidivişti ai crimei politice, răfuielile lui Iiugo cu Napoleon al III-lea, satirele lui Eminescu? Şi ţi-a citit o poemă inspirată de represiunea de la atelierele Griviţa, nişte versuri bolovănoase în care căţeaua Z.B. lătra la gard şi moartea se prezenta sub chipul primului ministru în joben şi mănuşi albe, iar leşurile erau adunate în camionetele unei spălătorii chimice cu reclama vizibilă: *toate petele ies la spălat.* Iţi aminteşti cum s-a zburlit când i-ai făcut eâteva observaţii critice? Şi ce i-ai spus? Că puşca mitralieră Z.B. nu poate fi comparată cu o căţea care latră la gard, că primul ministru nu-şi pune joben şi mănuşi albe decât la 10 Mai, că nu e plauzibil episodul în care, după ce morţii au fost încărcaţi în vehiculele spălătoriei chimice, «domnii cei mari şi mai mari» profită de ultima camionetă disponibilă pentru a-şi trimite la spălat conştiinţele ca nişte izmene pline’de c…, căci asta ar presupune’că regretau represiunea, ceea ce nu corespunde adevărului istoric.

Atât a fost de ajuns, ca Adamiu să facă din ţânţar armăsar, pentru ca tu să te *frământi două ceasuri între pereţii* odăii, apoi, în loc să te fi culcat, s-o iei razna pe străzi, să dai târcoale redacţiilor şi să ajungi la ora trei şi zece în Hale, nehotărât, strecurându-te ca o umbră sau ca un chefliu printre aceşti zarzavagii, apucând pe bulevardul Maria 188 dar făcând calc întoarsă după câţiva paşi, ieşind în ŞerbanVoclă, ca să te pomeneşti în Rahova, urcând strada Smârdan, ca să cobori în neştire pe Calea Victoriei şi să eşuezi iar în Hale, frunză bătută de vânt, dus de picioare, fără control, şi, ce e mai rău, găsind nu ştiu ce plăcere în brambureala asta prin ploaie. Curajul tău funcţionează numai în confruntarea

cu treburile publice, în afacerile private îţi iei libertatea de a fi un pic laş, o, nu e vorba de ceva grav, e un sentiment asemănător celui al copiilor care neagă evidenţa, de pildă, că au spart o ceaşcă sau că au făcut pipi în pantaloni, cu toate că cioburile sau udul sunt martori de nerecuzat. Aşa, nu ai curajul să recunoşti că, noaptea nu te-ar mai fi văzut umblând prin Hale, clacă, în clipa când te pregăteai să cobori scara, ţi-ar fi ieşit înainte Felicia. Nu e prea pătrunsă de idealurile grupului studenţesc pentru o întorsătură radicală, poate că nu e deloc, deşi te ajută să-ţi tragi la şapirograf manifestele şi nu se dă în lături să-şi umple poşeta cu un teanc spre a le distribui în poarta facultăţii de chimie, nu întotdeauna fără primejdie, căci de multe ori iese câte un student apolitic sau ciufut care, în loc să ia manifestul din mâna ei, o repede, nu o dată trimiţând-o nu ştiu unde. Desigur, e departe de a se fi dezbărat de mentalitatea mic-burgheză, oricât încearcă să mimeze „nu numai gesturile, dar şi ideile tale, repetându-ţi până şi prostiile, cum a făcut deunăzi când a privit reproducerea după Ap*ocalipsul l*ui Nicolas Bataille, clin secolul al paisprezecelea, reprezentând îngerul care i-o arată Sfântului loan pe marea prostituată. O adusese Pârvu încântat că dăduse peste ea la un anticar. Şi tu, cu zâmbetul cinic de care abuzezi în ultima vreme: Sfântul loan nu manifestă vreo repulsie pentru fata aia care se piaptănă privindu-se în oglindă, ci mai curând pare tentat să intre în vorbă cu ea. Ca să-ţi facă plăcere, Felicia s-a grăbit să adauge: «De unde până unde putea să ştie îngerul, puri18!) tatea însăşi, ee profesiune are fata?» Măi, Vasiliule, ’ aşa cum eşti, defectele tale cele mai ascunse numai ea ti le preţuieşte--eu adevărat, iar calităţile, ai cit-eva, numai ea ţi le suportă fără să se plângă. E o prietenă sigură şi ce iubită odihnitoare. Care alta ţi-ar ierta obiceiul (înrudit cu maniera seminaristului Julien Sorel) de a te gândi la altceva când o îmbrăţişezi? Felicia te-a surprins de câteva ori aşa. Vrei. să-ţi

aminteşti? Joia trecută eând te-ai culcat cu ea, după ce aţi şapirografiat chemarea către tineri sub titlul «feriţi-vă de ciuma brună», în secunda în care îţi făcea loc lingă dânsa şi chiar mai târziu, te-ai întrebat de ce nu ţi-o fi sosit ultimul număr din Cr*i des peuples.“*

Intră fără să se gândească, împins mai mult de umezeala câre-1 pătrunsese, într-o cafenea de pe cheiul Dâmboviţei. Ceru o cafea. „Amară?“ întrebă chelnerul pe tonul excesiv de serviabil cu care întâmpina de obicei clienţii vizibil afumaţi. „Amară, de ce?“ Zâmbi. „Nu arăt prea rău, crede că vin de la chef.“ Parlagii şi negustori de vite se cinsteau la o masă vecină, pupându-se. „Măi, ce umanitate. Ăştia n-au aflat încă nimic, habar n-au ce s-a petrecut aseară la Universitate. Şi dacă ar afla? Borţosul din capul mesei pare un tip inimos, ar spune poate: «i-a burduşit rău pe săracii băieţi», dar ăla din dreapta lui, cu o labă păroasă, deprinsă probabil să scormonească în măruntaiele vitei, după ce a înjunghiat-o, n-ar comenta evenimentul decât cu un dispreţuitor: «dă-i în mă-sa».“

Privirea îi lunecă spre ceasul de pe mână. Nu se mai uitase la el de aseară. „Şase şi jumătate, trebuie să fi ieşit gazetele/1 Părăsi cafeneaua şi, parcă dezmorţit deodată, o luă spre strada Brezoiairu, cumpără acolo un vraf de ziare şi se v-îrî intr-un gang să se uite prin ele. „Pagina întâia, nimic, pagina a doua, pensionarii mor de foame, titlu pe trei coloane. O fi murind, scrâşni el, câar nu chiar de tot. Pagina treia, Bernard Shaw dansează carioca, o fotografie 190 murdară de cerneală. Babalâcul irlandez ţopăie ca un ţap. A patra, nimic. A cincea, a şasea, măi, dar mare mai e cearşaful ăsta, a şaptea: Ford crede că prosperitatea va reveni curând. Abia în ultima pagină: «Dezordini grave la Universitate». Asta e. «Studenţii baricadaţi în sălile de curs au fost evacuaţi. Nu s-a făcut uz de arme».

Ba s-a făcut, cucoane, s-ă făcut. E adevărat că nu s-a tras, dar paturile de puşcă au dansat pe spinarea băieţilor. «Cu toate asigurările ce li s-au dat… doleanţele

satisfăcute… s-au bai-icadat în sălile de curs… au ocupat birourile rectoratului… o infimă minoritate…. mina instigatorilor… încă în cursul nopţii s-au făcut unele arestări… cunoscutul agitator Mihai Vasiliu al cărui rol în pregătirea grevei pare stabilit, a dispărut… s-au luat măsuri pentru prinderea lui… chestie de ore…» “

îl usturau ochii de nesomn, stropii mărunţi de ploaie i se scurgeau pe obraz amesteeându-se cu broboanele de sudoare rece. „Am umblat ca un zănatic, mă voi alege acum şi cu o pneumonie“, îşi vorbi, dând să iasă. De la o fereastră deschisă spre gang, o fată pe jumătate dezbrăcată îi făcea semne de cine ştie cinci. „N-ai mai terminat de citit, amoraşule? Hai, vino sus să te usuci, îngere. Iţi curge apa din pălărie ca din streaşină. Ce mai stai? Ia te uită la dânsul! Haide, că închid fereastra, răule.“ „Amoraş plouat, are dreptate, scârba, trebuia să-i răspund măcar din politeţe. Vin altă dată, scumpo, acum sunt aşteptat. Mă aşteaptă intr-adevăr, râse înciudat, aruneând gazetele după un gard. Trebuie să fie o lume acolo, la mine.“ Ştia el de altădată. Şi în stradă, şi pe scară, şi sus lingă uşă. în stradă e de obicei numai unul, pe scară doi, sus grosul, patru, uneori cinci, după disponibilităţi. „De unde au scos-o că am dispărut? Nu mai poate omul să facă o plimbare fără să iasă cine ştie ce legendă. «Al cărui rol în pregătirea grevei…» Asta mi-au pus-o în circă îna191 dins ca să mă cureţe. Ehei, dacă o pregăteam eu, şefilor, nu se ştie. Grigorcea e un exaltat, iar celălalt, Balog, hm, hm.“

Calea Victoriei se trezea. Obloane huruiau răguşit, lingă intrarea unui hotel o fetişcană palidă, ca o pasăre nocturnă surprinsă pe trotuar de forfota matinală, îşi încerca norocul plimbându-şi degetele prin barba unui domn în vârstă, probabil un senator, însoţind gestul cu o şoaptă la ureche, promiţătoare de paradisuri mai mult sau mai puţin artificiale.

Mihai traversă piaţeta Ateneului, grăbindu-se să iasă în bulevard. „Să le facem o surpriză, îşi spuse.

Dispărutul a reapărut, o, nu din cavalerism, se înţelege, dar fiindcă nu-i place să se lase aşteptat. Ce-i asta?“ în capătul străzii,.cu trendul ud pe dânsa, stă Felicia, şi ceva mai încolo se învârteşte Pârvu.

— Ce-i cu voi?

Felicia nu răspunde. Face doar un semn cu capul, arătând spre Lascăr Catargiu în redingotă plumburie, indiferent pe soclul său înconjurat de câteva taxiuri. Şi Pârvu, cu mâinile în buzunare, trece acum strada făcându-se că nu-1 cunoaşte.

— Ge-i cu voi, măi? îi strigă Vasiliu, dar Pârvu îşi vede de drum fără să întoarcă privirea, iar Felicia repetă semnul’ dinainte cu capul, şi se urneşte din loc luând-o fără grabă înspre piaţă Amzei. Măi, dar ce mutre de conspiratori v-aţi făcut, vă simte şi un copoi cu nasul înfundat de guturai. Mai lăsaţi-vă de cinematograf, copii. Dacă e o farsă, să ştiţi că nu e prea reuşită.

Pârvu pe un trotuar şi Felicia vizavi merg alene, ca nişte plimbăreţicare-nu-s-au văzut niciodată, deşi amândoi-îşirăsucesc mereu gâtul spre a se convinge că Vasiliu nu i-apierdutdin ochi> căvine în urma lor.

192

S-au oprit în piaţă cu privirea la vitrina unei berării şi îl aşteaptă.

— Să intrăm aici, spuse Felicia.

Tonul se voia autoritar în ciuda unui tremur ca de frig.

— De ce nu? Dacă vi s-a făcut poftă de bere la opt dimineaţa.

— Lasă glumele, izbucni ea cu glas înăbuşit, împângându-1 spre o masă mai în fundul restaurantului. Ai avut noroc de băiatul ăsta, altfel…

Pe obrazul ei teama se amesteca cu bucuria de a-î fi găsit.

— Fii atent la ce-ţi spun, Mihai. Am hotărât totul cu Pârvu, până în cele mai mici amănunte.

Tăcu până ce chelnerul, mirat de apariţia acestor

clienţi. cu noaptea-n cap, se depărta. Se uita peste umăr ia Mihai ferindu-şi privirea protectoare şi oarecum maternă care-1 iritase odată, atunci când dânsa, simţindu-1 la ananghie, scosese din poşetă o mie de lei. „Poţi să-mi împrumuţi o mie de lei, observase el râzând, fără a însoţi gestul cu fraza asta rostită din ochi: nu-ţi face griji, băieţaş, mămica îşi vinde şi boarfele ca să te ajute.“

Tremura lingă dânsul şi simţea nevoia să-i strângă mâinile, să-i pipăie umerii. O singură clipă îi veni în minte să-l şi îmbrăţişeze şi chiar să plângă puţin. Se înspăimântă după ce clipa de slăbiciune trecuse, doar închipuindu-şi surâsui său indulgent care nu ascundea totuşi un pic de dispreţ. „Nu vreau să fiu alintat, zicea de obicei, n-am fost nici în anii *duioşi* ai copilăriei/-

Felicia se silea să-şi păstreze calmul aşa de greu dobândit cu care îl întâmpinase în uşa berăriei, când rostise acel neaşteptat de autoritar „să intrăm aici“.

— Uite în ce hal eşti, spuse ea, pipăindu-i cămaşa udă, lipită de corp. Unde ai umblat toată noaptea?

M’ihai încercă să facă haz:

— Am dispărut în toiul nopţii bănuind că s-a pus un premiu pe capul meu, un premiu de zece lei. Nu cred că cei de la poliţie l-au evaluat la mai mult.

îşi dădu seama îndată că gluma era idioată, contrastând cu îngrijorarea serioasă a celor doi şi schimbă tonul:

— Şi voi, cum de v-aţi întâlnit aşa de devreme? Parcă v-a mobilizat cineva.

Pârvu îl lămuri pe scurt. Auzise încă de aseară de la nişte reporteri de ziare că se vor face arestări. „Vasiliu printre cei dintâi“, precizase unul, Stavăr. Când a venit pe ia două jumătate să-i dea de ştire lui Mihai, nu-1 mai găsise acasă. Şi-a închipuit că-1 înhăţaseră şi alergase la gazetă să-l întrebe pe Stavăr. „Numai pe Vasiliu nu l-au umflat încă, a şters putina la timp“, îi spusese acesta

descins proaspăt de la poliţie. Pârvu l-a aşteptat până la cinci dimineaţa, pe urmă s-a dus s-o trezească pe Felicia, să vadă împreună ce-i de făcut. A luat-o şi s-au întors la Mihai, dar n-au mai urcat. Nu le-a fost greu să recunoască în omul de peste drum un poliţist la pândă. Şi-au zis că Mihai ar putea să pice dintr-un moment într-altul fără să ştie ce-1 aşteaptă şi atunci au hotărât să facă şi dânşii un post fix în capătul străzii, la întretăierea cu bulevardul. Nu puneau speranţe prea mari în asta, dar Felicia se încăpăţânase, susţinând că „te ştie ea cât eşti de năuc“.

— Ai spus tu aşa? păru să se amuze Mihai şi-i mân-, giâie obrazul cu un gest distrat în care ea simţi şi o umbră de înduioşare afectuoasă.

Gestul acesta o ajută să-i poată spune ceea ce hotărâseră, ea şi Pârvu:

■— Ascultă, Mihai, va trebui să te tdai la fund un timp. Numai până ce trece vijelia, până se vor lămuri lucrurile.

îi ghici împotrivirea înainte de a-1 auzi .5

234

— Nu e nicio vijelie şi nu văd pentru ce m-aş ascunde. în loc de o lună, două, la închisoare, căci n-au cum să mă apuce mai serios, ar însemna să putrezesc într-o cameră cine ştie câtă vreme fără să pot face o mişcare. Nu: să nu-mi cereţi asta.

— Înţelege, omule, că-i vorba doar de câteva zile, interveni Pârvu aproape răstindu-se. Stavăr ştia ceva când mi-a spus: „vor să profite de ocazie ca să sfârşească cu Vasiliu, au găsit un manifest scris de el“. Şi tu, tu vrei să le faci plăcerea.

Mihai nu-1 mai asculta. Simţise un junghi ascuţit în coşul pieptului şi sudoarea rece dinainte făcu loc unor broboane călduţe.

— Iată ce faci, vorbi Felicia, iarăşi pe tonul tranşant în care tremura acea supărătoare grijă maternă. Nu te mişti de aici până nu mă întorc eu. Dau fuga să vorbesc

cu madam Isăcescu. E liberă camera lui Paludis, o adevărată şansă. Pârvu o să-ţi ţină de urât.

îi zâmbi privindu-1 drept în ochi, probabil ca să vadă dacă îl convinsese.

— Bine, oftă el cu o imensă lehamite, du-te.

Şi văzând că ea mai ezită:

— Te uiţi la mine ca şi cum n-ai fi sigură că mă găseşti aici.

Nu se înşela, Felicia se temea1 intr-adevăr că el ar putea să facă vreo prostie în lipsa ei, de pildă, să se ducă acasă, lăsând lucrurile în voia lor.

— Îţi promit, na, ce mai vrei, să nu mă mişc de aici, o asigură luându-i mâna. O ţinu o clipă aşa, parcă neştiind ce să facă cu ea, apoi o duse la buze. De altfel, nici nu mă simt tocmai bine. Trebuie să fi răcit niţel azi-noapte. în halul ăsta nu-mi arde acum de un sejur la Văcăreşti.

O ui’mări din ochi până ce o văzu pe trotuar, trecând prin faţa vitrinei, apoi se întoarse spre Pârvu:.. • •

95

13*

— Ar fi în stare să meargă şi la închisoare numai să fie sigură că vom fi amâncloi într-o celulă.

Celălalt nici nu surise. 11 cerceta atent.

— Ai febră, Mihai, spuse el, privindu-i fruntea îmbrobonită.

„Aş alege mai curând moartea, notează Felicia în jurnalul ei, decât să ştiu că rândurile acestea ar putea să cadă sub ochii iui. Numai fiindcă m-am hotărât să nu-mi ascund nimic, măcar în acest caiet, scriu acest lucru oribil: tot ce s-a întâmplat a fost spre norocul meu şi nu ezit să binecuvântez nişte împrejurări triste prin natura lor pentru că lor le datorez fericirea mea. Ştiu, Mihai suferă că trebuie să stea ascuns, şi mai ales că se consideră o povară pentru mine, ştiu, la originea fericirii de a-1 avea acum mereu lângă mine sunt băieţii aceia

răniţi la Universitate (doi se află încă în spital), toate acestea le ştiu şi totuşi mă bucur că el e aici’. îl aud tuşind în camera de alături, fosta cameră a lui Paludis, şi nu încetez să-mi repet că dacă nu se petreceau atâtea lucruri neprevăzute, dacă el nu s-ar fi îmbolnăvit umblând o noapte întreagă în ploaie, nu-1 aveam’ acum aici. îmi dau bine seama că e un sentiment rău, egoist, feroce. Nu-mi închipui să fi fost o femeie caresă se bucure că bărbatul iubit e bolnav, numai fiindcă aşa îl poate avea în întregime al ei. Iartă-mă, Mihai. Numai cinci te caută poliţia şi boala, numai atunci te simt cu totul ah meu. Un medic, prieten al lui Adamiu, venit ieri să-l vadă, m-a *liniştit. Nu e pleurezie. O* uşoară *congestie* a plămânilor. Lapte şi odihnă. Madam Isăcescu eşi dânsa fericită că odaia lui Paludis n-a rămas goală. Nici nu bănuiam, când trăia la câţiva paşi de mine, ce personaj complex era fostul diriginte poştal. Acum trei zile/ ajutând slujnicii să facă ordine în camera defunctului, am dat într-un sertar

190

al noptierei de un memoriu al său adresat redacţiei unei galete. E un fel de testament prin care Paludis lasă posterităţii un rezumat al ideilor ce-1 frământaseră până în pragul morţii, şi-i surprinzător să descoperi că sub înfăţişarea lui de sectar intolerant se ascundea o grijă generoasă pentru semenii săi. El cere intr-adevăr introducerea imediată a pedepsei cu moartea, indispensabilă pentru igiena morală a societăţii, dar o socoteşte în acelaşi timp salutară pentru cei vizaţi, căci ii cruţă de suferinţa îndelungată a temniţei, oferindu-le o execuţie rapidă şi conştiincioasă, cit ai zice pis, cum se exprimă el, şi mai suportabilă ca extracţia unui canin. I-am dat lui Mihai memoriul răposatului, şi el, după ce l-a citit în grabă, mi-a spus râzând că nu crede să poată introduce sugestia umanitară a lui Paludis în programul de revendicări al grupului studenţesc pentru o întorsătură radicală. Ii pusesem tocmai termometrul,

avea 39 şi 9, temperatură pe care o face de obicei spre seară. Madam Isăcescu găseşte că domnul Andronescu e o persoană foarte simpatică. Aşa i-am spus că-1 cheamă pe Mihai, precizând că e o rudă a mea. Nu prea apropiată, madam Isăcescu, dar oricum tot rudă rămânc. Fireşte, nu mă pot duce când poftesc în camera lui, dorm însă aproape în fiecare noapte la el. Deşi mi-e teamă să nu-1 obosesc. Lapte şi odihnă, zicea medicul. Suportă foarte bine detenţiunea, Lipsit de alte ocupaţii, a găsit una: mă iubeşte. ••Poate că numai din nevoia de. a< face ceva.“

i

n

— DOMNIŞOARA VENIAXlIN, 1Ncheie pe un ton resemnat Gerta Tubig, afară de ce ţi-am spus nu mai e aproape nimic. A, era să uit interfonul. Toate ordinele direcţiei generale care-ţi vin pe hârtie verde le transmiţi prin interfon. Repeţi întotdeauna de două ori.

„în fond, ce fată bună“, îşi zise Maria.

— Îţi mulţumesc foarte mult, domnişoară Tubig, şi crede-mă…

Vroia desigur să-i spună că ea nu are nicio vină în ce s-a întâmplat, sau aşa ceva, dar secretara căzută în dizgraţie făcu semn cu imâna:

— Nu-i nevoie să-mi explici nimic.

Glasul răguşit i se înăsprise. Maria Veniamin nu se putu însă opri:

1D8

— Crede-mă, domnişoară Tubig, îmi pare foarte rău că am fost detaşată în locul dumitale. Nu am nicio vină, dacă nu eram eu, era alta. Aş fi fericită să ştiu că nu eşti supărată pe mine.

Cealaltă nu răspunse, mulţumindu-se să repete gestul de mai înainte. Se priviră o clipă într-o tăcere încărcată de cuvintele nerostite, apoi Gerta trecu în biroul de alături, lăsând-o pe Maria Veniamin singură în salonaşul ce servea de anticameră a direcţiei generale.

„O, cum mă urăşte, îşi zise, şi nici nu ţine să ascundă că mă urăşte.11 Se învârti de câteva ori prin încăperea aceea tapisată cu o mătase de un cafeniu închis, imitând pielea, făcu un pas spre uşa pe unde ieşise Gerta Tubig, voind parcă să se ducă să-i strige ceva, dar se opri nehotărâtă. „Nu cumva se aştepta să-i spun că prefer să rămân acolo sus, la arhivă, numai să nu-i iau locul. Ridică din umeri. N-are decât să se supere, nu mă sperie, nimic nu mă mai poate speria.11 Se apropie de masa de lucru, un birou obişnuit, contrastând cu restul mobilierului care trăda dorinţa de a da anticamerei un aspect oarecum elegant. Fotoliile mai ales, cu picioarele şi braţele aurite. Telefonul ţârâi scurt, cit un „ei, ascultă11. E vocea lui. A lui Korner: „domnişoară, ia te rog notă, să vină la mine Silbert cu tabloul redevenţelor11. Atât. Maria auzi cum a pus la loc receptorul în furcă. „îmi voi’beşte ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic între noi. Ştie el ce face. Ar putea să ne audă cineva.11 Explicaţia nu păru s-o liniştească. „Totuşi, ar fi putut să adauge măcar un cuvânt.11 îşi aplecă încet capul spre cutia interfonului ca să transmită ordinul lui Korner. „Gerta zicea că ordinele acestea ies din biroul directorului general pe hârtie verde. De astă dată n-a fost pe hârtie verde, ci cu glas cenuşiu, indiferent. Alo, arhiva, domnul Silbert e chemat la direcţie cu tabloul redevenţelor.11 Aşteptă o secundă şi repetă comunicarea. Vocea îi tremura dând cuiffî vintelor un sunet străin. „Ăia de sus vorbesc acum pe socoteala mea“ încercă să şi-o închipuie pe Ana Silaghl în clipa când glasul ei a răsunat la arhivă. îi vede şi buzele strâmbându-se: „făcea pe mironosiţa, dar a ştiut să găsească biroul lui Korner, ha-ha-ha“. Repetă cu ciudă cuvintele insultătoare atribuite Anei Silaghi şi-şi înălţă ochii la uşa capitonată a cabinetului, tocmai când în cealaltă, de pe culoar, şe auzi o bătaie sfioasă. „Parcă-i un deget de catifea. Trebuie să fie Silbert, numai el bate în uşă oriunde ar intrî.“

— Aici e mai frumos ca la arhivă, nu-i aşa,

domnişoară Veniamin?

Ochii lui plimbă o privire lacomă prin încăpere, ca şi cum nu le vine să creadă că ea nu e acolo, cealaltă, apoi se holbează la uşa pe care ieşise Gerta Tubig.

— Cauţi pe cineva? întrebă Maria cu o cruzime poate negândită.

Silbert tresări.

— O, nu, domnişoară, nu căutam pe nimeni. Am adus tabloul redevenţelor.

Veni lingă dânsul ca să-i ia hârtia din mână.

— Credeam că o cauţi pe Gerta Tubig, spuse ea fără să-l privească.

Ajut orul-arhi var făcu ochii mari şi clipi repede din pleoape, ca unul căruia i s-a surprins gândul pe care-1 credea bine ascuns. — —T Pe domnişoara Tubig? repetă el roşindu-se până-n vârful urechilor. *Nu, n-o* căutam, de ce aş căuta-o pe domnişoara Tubig?

Ii păru rău că zgândărise rana lui Silbert:

— Iartă-mă. Credeam’ că vrei să-i spui ceva.

Ajutorul-arhivar făcea feţe-feţe. Petele purpurii dinainte se şterseră lăsând loc unei palori străvezii.

200

— Nu, nu, se apără el, nici nu m-am gânclit, te asigur, domnişoară, că nu m-am gândit la asia. E nevoie să mai intru eu la domnul director general?

. — îi voi da eu hârtia, răspunse ea în grabă, ca şi cum s-ar fi temut să nu-1 vadă intrând în locul ei la Korner.

— „El spusese să vină Silbert cu tabloul, dar i-1 voi duce eu, ca să-l întreb unde mergem diseară.u

— Aşa, domnule Silbert, repetă ea pe un ton mai expeditiv, văzând că acesta stătea nemişcat lingă biroul ei, îi voi da eu lucrarea domnului director general.

Silbert dădu din cap că a înţeles, apoi, cu un glas ce se voia indiferent, se voia în modul cel mai naiv indiferent, întrebă:

— Va să zică, de azi înainte numai dumneata vei

comunica» ordinele?

Şi arătă cu capul spre cutia de transmisiune radi o-telefonică de pe masă.

— Da, numai eu, nimeni altcineva, numai eu, spuse ea răspicat, cu cruzimea instinctivă de adineaori, ceva din ferocitatea meticuloasă a fetiţei care scoate ochii păpuşii, sfredelind inima bolnavă a lui Silbert.

Fără să-şi dea seama, îşi revărsa pe capul ajutoruluiarhivar mânia acumulată nu ştia bine împotriva cui, a Gertei Tubig, a Anei Silaghi, a unui univers încă neconturat, dar pe care-1 simţea invidios şi ostil. Silbert sc trase spre uşă cu un obraz parcă mai prelung, îndurerat că nu va mai auzi la interfon vocea gravă a Gertei Tubig. „Idiotul, murmură Maria când uşa se închise în urma lui. Idiotul. L-am amărât fără să vreau. Şi arc inima bolnavă, ia valeriană.tt

• •

uzind un foşnet de rochie, Korner îşi înălţă privirea, mirat. „

201

— Tu?

— Am adus tabloul redevenţelor.

. Korner trânti cu pumnul în masă:

— Să-i spui măgarului de Silbert că altădată când zic să vină Silbert vreau să vină Silbert.

Ar fi voit să-i explice îndată că ajutorul-arhivar nu are nicio vină, că ea îi luase tabloul din mână spunindu-i că nu-i nevoie să intre, dar intenţia se retrase intimidată de un sentiment mad puternic. „O fi laşitate**, recunoscu în sinea ei, fără a i se putea împotrivi, în timp ce Korner parcurgea din ochi hârtia. Era, vizibil, cu mintea la altceva, poate că se gândea cum să-i spună Măriei mulţumesc, nu te mai reţin. Aruncă în sfârşit tabloul redevenţelor pe birou şi se ridică.

— Ce este, draga mea? întrebă, prefăcându-se surprins, desigur surprins că ea mai era» acolo. Ai să-mi spui ceva?

Deşi ea vedea bine că surâsul lui era cel pe care-1 distribuia de obicei ca o pomană măruntă chelnerului, băiatului de la ascensor sau fetei de la garderobă, se apropie de el şi-i întinse obrazul:

— Nu mă săruţi?

Un sărut din vârful buzelor, parcă ar fi lipit o marcă poştală. Hotărât lucru, nu era» în apele lui.

— Draga mea, avem timp şi pentru dragoste, spuse încet şi, voind să îndulcească cu un gest oarecare explicaţia, îşi «plimbă o clipă mâna pe gâtul ei schiţând o mângâiere fugară.

— Înţelege şi tu că nu e momentul pentru *asta.* Am atâtea pe cap.

Asta, adică dragostea. Şi avea atâtea pe cap că nu mai rămânea loc şi pentru *micuţa mea.* E adevărat că în atmosfera severă a cabinetului, *micuţa mea* ar fi sunat cel puţin curios.

202

— Iartă-mă, Adalbert, nu ştiam că te plictisesc, îmi închipuiam că-ţi face plăcere să mă vezi.

Proasta! Desigur că-i făcea plăcere s-o vadă. Chiar aşa îi şi spuse, protestând fără convingere împotriva presupunerii absurde că ea l-ar plictisi: ••

— esigur că-mi face plăcere, desigur, draga mea, dar m-ai găsit tocmai când citeam rapoartele de la Moreni. în primul moment se părea că rafinăria n-a avut de suferit, acum însă aflu că sunt pagube importante. Bandiţii au demontat două maşini, au spart nişte cisterne.

O lucire de mânie îi fulgeră în ochi.

— Să se fi întâmplat asta la *Mexicain Eagle* îi punea la zid pe toţi până la unul, scrâşni cu fălcile încleştate. Dar aici…

Gura i se strâmbă într-o grimasă de dezgust.

— Aici abia câteva arestări şi acelea fără consecinţe, mai mult de ochii lumii. Va trebui să le cer celor de la Londra să intervină energic. Au lucrai cu prea

mare blândeţe până acum.

Vorbea mai mult pentru dânsul, plimbându-se cu paşi mari prin birou, uitând parcă de prezenţa Măriei:

— Şi gazetele astea tâmpite, izbucni el furios, făcând vânt cu palma unui vraf de ziare ce se găsea pe un fotoliu, în loc să ceară reprimarea dezordinelor, se ocupă de... de exploatarea ce domneşte în Valea Prahovei. Exploatarea neomenoasă de la Metropol-Oil! Dobitocii! Exploatare neomenoasă, ca şi cum ar exista undeva o exploatare evanghelică!

O uitase. „Nu mă poate avea acum pe mine în cap“, îşi zise ea, şi se simţi deodată foarte stânjenită că se afla în biroul lui Korner într-un moment aşa de nepotrivit. Sărutul derizoriu de adineaori i se păru o profanare a preocupărilor grave ce-1 frământau. „Ce proastă sânt1 L-am luat drept Marcu Ulpiu Bontaş care avea atâta

203

vreme de pierdut. O şi recunoştea: *«Time is money,* e o vorbă goală, eu am timp enorm şi nu-1 pot schimba nici pe cinci lei».“

— Ieşim diseară? îndrăzni să întrebe cu o voce foarte supusă, ca pentru a-i da să înţeleagă „dacă nu vrei, iubitule, nu-i nimic“.

Korner voi să răspundă ceva, dar ţârâitul telefonului i-o luă înainte. Făcu semn cu mina „îţi spun îndată*’1 şi apucă receptorul.

— Da, da... Să procedaţi întocmai după instrucţiunile mele... lucrul să reînceapă imediat... da, da... numai cei care n-au participat la grevă... niciunul, mă-nţeleg’i, niciunul... nicio excepţie... Cum? Vrea să-mi vorbească? Bine, aştept...

Fără să lase receptorul din mină, înălţă capul spre dânsa:

— Vrei să ieşim, diseară? Bine, draga mea, voi trece să te iau la nouă.

Ii zâmbi şi-şi plecă iar urechea la telefon.

— *Nein... wie?... bil*ndig... e*ntsetzlicli... ein*

hiijsbeamle…

Trânti receptorul în furcă şi scăpă o înjurătură nemţească nu tocmai inteligibilă. În clipele de mari emoţii se întorcea la limba maternă.

— Domnişoară…

Se opri şi luă vorba de la capăt:

— Draga mea, fii bună şi trimite-1 aici pe Roman de 3a casierie. Aşadar, ne-am înţeles. Vin la nouă să te iau.

Korner aşteptă până ce auzi închizându-se şi a doua uşă, cea capitonată, apoi sări în picioare şi se duse la fereastră. Acolo, eu ochii la forfota bulevardului, se putea g’ândi la lucruri fără legătură cu Metropol-Oil, lucruri eare-1 priveau numai pe el.

204

Peste faţa Măriei Veniamin se suprapuse aita. pe care o cunoştea foarte bine. „E mai înţelegătoare Gerta, îşi zise încet, nefiind însă sigur că e ceea ce vroia să spună. Nu, nu mai înţelegătoare, ci mai prudentă, mai matură.“ N-ar fi îndrăznit niciodată să-i ceară s-o sărute aici şi nu l-ar fi întrebat dacă vrea să iasă diseară. Korner uită ţigara aprinsă în scrumieră şi se lăsă intr-un fotoliu. „Nu e o fată rea Maria Veniamin. Ce cap speriat făcuse atunci! Se ameţise binişor. Dar cum stătea ţeapănă, ca moartă. Şi ce plâns curios are, fără lacrimi. Parcă lacrimile i-ar curge pe dinăuntru. E.mai femeie Gerta. Cu dânsa nu i s-a întâmplat niciodată.’11 Se întunecă la faţă. Dintr-un ungher al memoriei, ca dintr-un sertar în care ar fi ţinut sub cheie nişte scrisori compromiţătoare, se desprinse: imaginea proaspătă a unor eşecuri mai penibile docât neajunsul de la Moreni cu toate maşinile demontate, cu toate cisternele sparte. Oboseala neaşteptată care-i tăia respiraţia după o îmbrăţişare de câteva clipe i se părea mai umilitoare decât necazurile directorului general. Toate aceste necazuri deveniseră deodată nişte ecouri depărtate, parcă nu i le-ar fi reamintit telefonul de adineaori, situându-se undeva într-un timp abstract, care-1 lăsa indiferent..

După ce aruncă o privire spre uşă, scoase din buzunar o oglinjoară şi o duse îngrijorat la ochi. „Pungile astea s-au îngroşat şi vinele de la tâmple sunt mai pronunţate. Fleacuri, râse el, *du bust ein E.sel, mein lieber* Adalbert, fata asta e un sloi de gheaţă. Cu Gerta nu mi s-a. întâmplat niciodată. “

Deşi nu cunoscuse alt bărbat, căci Marcu Ulpiu Bonta. ş nu fusese pentru dânsa decât un pantalon, un veston şi o pălărie puse pe un manechin stingaci, ca în vitrina marelui magazin de haine gata (era acolo unul care făcea şi cu ochiul, deci superior lui Marcu Ulpiu Bontaş), Maria îşi

205

dădu seama că Korner se schimbase. Nu arăta asta prin niciun gest, prin niciun cuvânt, dar întârzierile lui, dar privirea pe care i-o surprindea când se credea neobservat, dar tonul parcă bâjbâitor ca să caute o scuză că nu vine, dar oboseala care lua aspectul nesuferit al plictiselii, oricât încerca s-o ascundă, toate acestea făceau un alt Adalbert, diferit de cel din primele trei săptămâni şi care i se substituia aproape pe nesimţite.. „Are uneori aerul unuia care şi-a părăsit soţia ca să fugă cu o iubită de ocazie, şi acum începe să regrete, jinduind să se întoarcă acasă44, descoperea Maria şi se mira singură că această idee o poate amuza. îşi repeta, mereu, ca şi. cum ar fi voit să se familiarizeze de pe acum cu gândul abia încolţit: „azi nu mai vine, azi nu mai vine, ştiai bine că trebuie să sosească o asemenea zi, o zi ca asta, o zi oarecare44. Dar cum auzea deschizându-se uşa, şi o auzea fiindcă stătea la pândă, o bucurie copilăroasă o făcea să scoată un ţipăt scurt şi să alerge în vestibul. El părea surprins de voioşia cu care-1 întâmpina, căci o clipă mai târziu, când începea să se îmbrace, devenea iar tăcută şi preocupată. în primele nopţi umblaseră până la ivirea zorilor dintr-un bar într-altul, bând whisky, vorbind puţin, dansând şi mai rar, ca să ajungă acasă ameţiţi, îmbrăţişându-se sub ochii

şoferului care-i aducea, foarte conştienţi totuşi amândoi că datorau dezgheţul acesta numai unei excitaţii artificiale, dar preferând-o plictiselii ce se furişa între dânşii ca un al treilea comesean mut.

Korner n-a rămas decât o singură dată cu ea până dimineaţa. De obicei, se dădea jos din pat, se îmbrăca în grabă şi venea s-o sărute înainte de a pleca. Nici nu simţea nevoia să inventeze vreun pretext, îi spunea numai: „acum te las să dormi, micuţa mea44. Invariabil. Iar când Maria i-a răspuns o dată: „nu mi-e somn, de ce te grăbeşti?“ el n-a avut niciun moment de ezitare. „Mai am 206 de lucru acasă11, spusese într-o doară şi se vedea bine că nu-şi dă măcar osteneala de a se face crezut. Continua să-şi înnoade cravata. Nodul perfect, aproape triunghiular, era slăbiciunea lui.

9

„Trebuie să vină la nouă.11 Mar ia umblă prin casă fără să-şi găsească loc, nu însă mai agitată ca în alte zile. Acum e lingă şifonierul deschis ca şi cum ar sta la îndoială ce rochie să-şi pună. Dar nu se gândeşte la asta. îşi reia jocul obişnuit, îngânând încet ca într-un descântec: „asta e ziua când nu mai vine, asta e ziua când nu mai vine14. Fără mare tristeţe. Totuşi când repetă pentru a treia oară „asta e ziua11, se opri. Vorbise prea tare. Lăsă dulapul deschis şi se apropie de toaleta cu oglindă ovală, între cutia de pudră şi flacoanele cu colonie era fotografia lui Korner într-o ramă îngustă englezească. întinse mâna şi întoarse fotografia, cu un fel de ciudă ascunsă. Capul îngrijit pieptănat, cu cărare la mijloc, îi surâdea acum din oglindă şi ochii păreau miraţi ele gestul ei neaşteptat. *„Nevil Hasting and Slukely Culbert, Bondstreet, London“,* silabisi mecanic pe dosul fotografiei şi, deodată, luă cu o mină cartonaşul înrămat şi cu cealaltă aprinse becul de deasupra mesuţei de toaletă. Sub revărsarea bruscă a luminii începu să cerceteze surâsul tras în serie al amantului, ducând fotografia la ochi, cu o atenţie de expert chemat să

recunoască autenticitatea unui document. „Zâmbeşti, domnule, nu ştiam că n-ai decât un singur zâmbet14, păru să i se adreseze contemplându-i faţa cu un vag sentiment de gelozie ca şi când fotograful din Londra s-ar fi bucurat şi el de un privilegiu care era numai al ei.

207

Aşeză la.1 loc fotografia, stinse becul de deasupra oglinzii şi scoase un *ooo* prelung văzând că se făcuse nouă fără un sfert. „Mă va găsi iar dezbrăcată11, vorbi singură şi desprinse din dulap o roghie la întâmplare. Apucase şi pantofii adecvaţi când interveni soneria. „Nu poate fi el, doar n-a pierdut cheia. Nu sună niciodată, trebuie să fi apăsat cineva din greşeală.14 Se codi câteva clipe, neştiind ce să facă. În locul zbârnâitului scurt de adineaori, – soneria chemă mai prelung, parcă enervată. în drum spre uşă, Maria aruncă rochia şi pantofii pe covor.

— Sărut mâinile, domnişoară. Un om a adus scrisoarea asta pentru dumneavoastră.

Portarul, ca întotdeauna cu şapca în mână, îi întinse plicul. Era scrisul lui Korner, cu rândurile aplecate ca în ordinele pe hârtie verde care ies din cabinetul său de la Metropol-Oil, dar fără sonda în irupţie: „Chiar în clipa asta plec la gară. Am fost chemat telefonic la Londra să dau explicaţii consiliului de administraţie în legătură cu incidentele de la Moreni. Fii cuminte! A.“ Strâng’ea scrisoarea în mină şi nici nu-şi amintea când ajunsese în dormitor. Privea mirată lucrurile din jur, parcă le vedea atunci pentru prima oară şi, curios, chiar patul de lemn roşiatic la care se uita uneori ca la un martor neplăcut îi apărea acum ca o mobilă străină, cum străină era şi camera asta, străine cuvintele lui Korner, mototolite în palmă, şi mai ales străini ochii care-i zâmbeau din fotografia cu ramă englezească de pe mesuţa de toaletă. „Acesta trebuie să fie Sâng’ele, îşi spuse, simţind că-i ard obrajii. E senzaţia pe care o ai când te plesneşte cineva. Nu-m-a plesnit încă

nimeni, nimeni afară de doamna aia cu nasul coroiat şi mustăcioară, institutoarea. Veniamin Maria, întinde palma.14 I-a tras câteva cu rigla.

Desfăcu din nou scrisoarea. „E foarte simplu, cum nu se poate mai simplu. A fost chemat la Londra. Telefonic.

208

Cinci eşti chemat la Londra nu mai ai timp să alergi în strada Sfântul Constantin 67. etajul trei, apartamentul ţiin stâng'a, doar ca să zici pa, pa, la revedere. E o chestie gravă. Moreni. Consiliul de administraţie nu aşteaptă. Ah, şi Felicia asta cu ideile ei. Are dreptate Korner, trebuie puşi la zid toţi până la unul." vSe pomeni urându-i pe greviştii de la Moreni. Duse scrisoarea la ochi, cum făcuse cu fotografia şi o reciti, desfăcând cuvintele în silabe, apoi în litere, parcă ar fi bănuit vreun înţeles ascuns printre ele. „Fii cuminte, repetă încet finalul scrisorii, fii cuminte. A vrut să încheie bileţelul, aspru ca toate scrisorile prea scurte, cu o glumă: fii cuminte. Putea să scrie: fii frumoasă prin săpunul Elida, fii elegantă cu ciorapul Adesgo sau..." Călca peste rochia trântită jos, se împiedică de pantofii care-i căzuseră din mână când auzise soneria şi se apropie de pat, hotărâtă să se vâre sub cuvertură, să fie singură, să doarmă. „Nu, în patul acesta nu", spuse destul de tare, şi se trase îndărăt spre fotoliul de lingă fereastră. Se zvârcoli în el două ceasuri până adormi, aşa îmbrăcată cum era, chircită ca de frig, cu capul căzut în piept. Scrisoarea lui Koner zăcea pe covor, făcută cocoloş. „Cine-i neruşinata care a aruncat cu cocoloaşe de lvârtie?" auzi foarte limpede vocea mânioasă a institutoarei. Scoase un scâncet în somn.

A doua *7.1* după-amiază, pe când mergea spre Metropol-Oil, i se păru că a strigat-o cineva din urmă, o voce cunoscută:

— Domnişoară, ei, domnişoară.

Era Ana Silaghi.

—■ Te-am strigat de trei ori, gâfâi ea apueând-o de braţ. Credeam că nu mai vrei să-i cunoşti pe săracii de la ar-

209

14 hlvă, acum când te-ai văzut secretara directorului general.

Maria îi aruncă o privire piezişă, încercând să descopere pe faţa ei ce sens dăduse cuvintelor. Cealaltă surprinse căutătura bănuitoare, dar nu-i pătrunse şi neliniştea:

— Ce mă priveşti aşa? Mă găseşti schimbată?

în loc de răspuns:

— Şi pe la voi ce mai e? Aveţi mult de lucru?

— Bietul Silbert e fiert rău, râse Ana Silaghi. Ştii, nu credea nimic din ce se spunea despre Gerta. Dar de aseară, de când i-a văzut împreună…

Nu sfârşi fraza, făcând doar un gest cu mâna ca pentru a arăta că „ştie acum şi el cine e Gerta“.

— Dar ce s-a întâmplat aseară, pe cine a văzut? întrebă Maria fără a întoarce privirea, părând interesată de un copil înfofolit într-un cărucior la bordura trotuarului. Ceva tulbure, nici măcar o presimţire, îi fulgeră prin minte. Ana Silaghi nu-şi putu stăpâni o enervare:

— Dar unde ţi-e capul, fetiţo? Ţi-am spus că i-a văzut aseară împreună. Doar n-ai fi vrând să-l vadă cu mine? Nebunul de Silbert ieşea de la automat şi pornise agale spre casă, stă nu ştiu unde, parcă pe Şerban-Vodă, spre cimitirul Belu. Şi când a trecut prin faţa barului Zisu şi-a văzut amorul cu ochii. Dintr-o maşină a sărit Korner şi după el Gerta. îţi închipui acum ce visuri plăcute a avut noaptea asta băiatul.

Ana Silaghi râdea şi Măria îşi simţi braţul scuturat de hohotele ei înfundate.

— Ce e mai curios, nici nu-ţi vine să crezi, după ce mi-a spus cum i-a văzut aseară, când noi ne ziceam, ei, acum s-a lecuit nebunul de dragostea’ lui, îl auzim la

amiază: îmi pare bine că domnişoara Gerta se amuză, în ultimele zile o vedeam aşa de tristă.

218

Maria dădu buzna în birou şi se opri să răsufle, ca după o goană, apăsându-şi cu mâna bătăile inimii. „Căţeaua*, scrâşni ea. A minţit. Se vedea bine că minte. Bănuieşte ceva şi credea că-mi face rău îndrugând toată povestea asta. Trebuia să i-o spun în faţă că minte.14 Se aşeză pe marginea mesei de lucru şi sună servitorul de la uşa care dă din culoar în cabinetul lui Korner. „M-a minţit căţeaua. Korner a* plecat aseară. E o chestie aşa de gravă, aşa de urgentă. Consiliul de administraţie, incidentele de la Moreni.44

— M-aţi sunat, domnişoară?

Nici nu l-a auzit inirând. Tresări şi lăsă să treacă un timp ca să poată nimeri tonul cel mai cenuşiu:

— Trebuie să comunic la Londra cu ce tren a plecat domnul director general. A plecat aseară?

Uşierul făcu ochii mari:

— Nu, domnişoară, azi-dimineaţă la zece. Chiar eu am pus geamantanul în vagon.

— Aşa ştiam şi eu, bolborosi ea, dar… Vrei să vezi dacă domnul Silbert de la arhivă a venit? Dacă e sus, roagă-1 să vină până la mine.

li vâjâiau urechile. Putea să bată şi mai tare Silbert, tot nu l-ar fi auzit, dar privirea ei îl descoperi la uşă, lipit parcă de ea.

— Ai să-mi comunici ceva, domnişoară?

— Să-ţi comunic? râse ea, nu, nu tocmai, vroiam numai să-ţi spun că te-am văzut aseară pe Şerban-Vodă. Veneam cu nişte prieteni de la barul Zisu, când ai apărut de după colţ.

— A, şi dumneata erai acolo? se miră Silbert, fără să-şi ia ochii de pe uşa biroului de alături, unde lucra Gerta Tubig.

Râsul de mai înainte al Măriei, amabil şi uşor ironic, se lăţi intr-un rânjet veninos care-i dădea o

sluţenie neaşteptată:

2 *n*

— Dar ce ţi-ai închipuit, că acolo merge să petreacă cu bărbaţii numai Certa?

Apăsase pe fiecare cuvânt, parcă spre a stoarce din el tot miezul insultător, dacă o fi avut vreunul.

— Vai, domnişoară, exclama înfricoşat ajutorii l-arhivar, cum vorbeşti de domnişoara Tubig. Parcă ar fi comis o crimă.

Se opri şi privirile începură să-i joace pe uşa Certei ca nişte mâini ce s-^-ar căţăra cu desperare.

— Numai eu o înţeleg pe domnişoara Certa, şopti el, şi prin ochi îi trecu o flacără. Vrei să-ţi spun ceva, domnişoară? Ei bine…

Veni mai aproape şi pe acelaşi ton de confidenţă:

— O vorbesc toţi de rău fiindcă numai pe dânsa o apreciază directorul general.

Un surâs diafan, de o puritate angelică, cum numai unii nebuni atinşi de graţie îşi. pot permite, îi lumina obrazul mai palid ca de obicei pe când se îndrepta încet spre uşă. De acolo se mai întoarse o dată şi duse un deget la buze:

— Numai eu o înţeleg.

• •

eara, când intră în vestibul, atinse ceva mic şi neînsemnat cu piciorul. Se aplecă închipuindu-şi că scăpase din poşetă rujul. O eheiţă. Privi repede spre uşă. A ei era acolo, argintie, în broasca de culoare mai închisă. Cea de pe covor nu putea fi decât a lui. „V-a căzut din buzunarul paltonului, domnule, sau aţi aruncat-o jos ca pe un obiect inutil? Vă întreb doar aşa, ca să pun o întrebare. Orice aţi răspunde mi-e totuna.” N-o mai interesau toate acestea. „Nici dumneata”, spuse ea parcă adresându-se pălăriei lui, una *vert-bouteille,* pe care o uitase • •

12

în cuier, şi se miră singură cât de liniştii: putea sa

spună asta… înainte de a urca îl întrebase pe portar până când fusese închiriat apartamentul. „E plătit pe un an înainte11, o lămurise acesta, tot cu şapca în mină. „Ai fost neprevăzător, risipitorule, îl mustră ea pe Korner clin fotografia londoneză. Noroc însă că ai dat peste mine. Vei vedea ce fată bună sunt. Chiar de mâine îţi redau apartamentul. Să se mute Gerta aici. E orfană, biata de ca. îi las -şi rochia asta de seară, şi cămăşile de noapte cu dantelă, plătite de tine. Pantofii însă nu cred să i se potrivească. Are piciorul mai mare ca al meu.“

Iii

MADAM ISĂCESCU ŞI-A CĂLCAT pe inimă consimţind să se abată de ia una din regulile sacre ale casei. Când Felicia venise să-i spună că succesorul lui Paludis, domnul Andronescu, deşi bolnav, nu poate să-şi întrerupă ocupaţiile şi trebuie să primească nişte *persoane* în camera sa şi nu în sufragerie ca toată lumea, madam Isăcescu a dat din cap resemnată.

— Fie cum zici mata, domnişoară Felicia, oftă ea. ■Mai ales că, nu-i aşa, nu va primi decât domni.

— Numai domni, întări Felicia fără nicio ezitare. Bolnav cum e, asta i-ar mai lipsi acum, să primească femei. Nu mă priveşte, la urma urmelor, orice ar face, dar ca rudă nu pot să-l las să-şi facă de cap.

Madam Isăcescu îi vedea pe aceşti vizitatori. Nu aveau, ce-i drept, înfăţişarea unor persoane cu treburi

importante şi nici prea grăbiţi nu păreau (unul a stat în camera domnului Andronescu o zi întreagă), dar ce amabili sunt, ce vorbă îngrijită au. Ea nu le ştie numele, îi deosebeşte însă între dânşii după un semn vestimentar (nu schimbă prea des hainele), după culoarea părului, după ochelari. Iată, cel care a intrat acum şi se apropie să-i dea bună ziua înainte de a urca sus e băiatul cam oacheş, cu un costum bleumarin mototolit de parcă 1-î scos de la etuvă. Madam Isăcescu îl vede cum îşi atârnă paltonul în cuier, îl aude tuşind, ca

şi cum şi-ar anunţa astfel vizita.

— Bonjur, madam Isăcescu, ce mai faceţi? Cred că destul de bine judecind după mina înfloritoare pe care o aveţi.

După ce-şi recită salutul, fără să mai aştepte răspuns, Adamiu se îndreptă grăbit spre scară, li aducea lui Mihai Vasiliu veşti de oarecare importanţă. Universitatea e iarăşi în fierbere. O mare parte dintre studenţi refuză să intre la cursuri până nu vor fi reprimiţi şi cei exmatriculaţi pentru participarea lor la grevă. Cât despre băieţii arestaţi după încăierarea cu jandarmii şi cu ceata ciomăgaşilor redeşteptării naţionale, vor fi puşi în libertate ca să nu rămână niciun motiv de agitaţie. Părerea lui Adamiu e că Mihai trebuie să mai stea ascuns

0 lună cel mult, după care primejdia va putea fi trecută ca un pârâiaş, dintr-o săritură. O arestare de câteva zile, revanşa obişnuită a poliţiei împotriva celor care i şe sustrag atunci când are nevoie de dânşii, şi viaţa îşi va relua cursul normal.

—Văzuşi, mă, că se îngroaşă lucrurile în Spania?

1 se adresă Mihai, parcă nici n-ar fi auzit ce-i spusese. Studenţii de la Madrid şi Barcelona s-au solidarizai cu muncitorii grevişti din As tur ia şi după represiunea singeroasă au arborat steaguri roşii la Universitate.

Adamiu clătină clin cap şi se întoarse supărat spre Felicia:

— Dacă-ţi spun că febra i-a zdruncinat mintea! Eu îi vorbesc una şi el ii dă înainte cu Spania.

Veni lingă Mihai şi-i puse o mină pe umăr:

— Lasă Spania, domnule! Până la revoluţia spaniolă ne mănâncă ăştia de aici. Şi tu, tu văd că li te oferi pe tavă. Ce, crezi că nu ştiu ce-ai făcut ieri? Cum te-ai simţit un pic mai zdravăn, ţâşt, pe uşă afară. Te-ai dus până la Cotroceni şi îndărăt de-a lungul cheiului Dâmboviţei. Vezi că-ţi ştiu şi itinerarul. Dar nici nu-ţi închipui tu ce costisitoare poate fi o promenadă ca asta.

— Iată ce înseamnă să fii bine informat, râse celălalt, ameninţând-o cu arătătorul întins pe Felicia care stătea îmbufnată la piciorul patului.

— Da, eu i-am spus-o, recunoscu ea. L-am rugat să încerce, poate reuşeşte el să-ţi vâre minţile-n cap. M-am săturat. Nu mai vreau să tremur cum am tremurat ieri asteptându-te în stradă.

Adamiu. îi veni în ajutor:

— Ai fost de două ori imprudent, căci văd că mai faci temperatură.

Mihai Vasiliu sări din pat drept în picioare:

— Ia mai lăsaţi bocitul! Uitaţi-vă la mine, am eu figură de om bolnav?

— Aşa zicea şi Niculăiţă, mormăi Adamiu. şi acum doarme la Gheneea.

Amintirea prietenului dispărut şi perspectiva de a-i urma nu păru să-l impresioneze pe Mihai Vasiliu.

— Ei şi? făcu el, însă cu un glas mai moale. G să dorm şi eu acolo, na, o să crăp şi eu. Mă, să vă intre în cap că nimeni nu e indispensabil.

— Dar nici de prisos, îl’ întrerupse Adamiu încruntându-se, probabil ca să dea cuvintelor un sens oarecum fi216 lozofic. Niculăiţă cel puţin şi-a agravai oftica în închisoare, pc când tu, tu te-ai ales cu gripa asta plimbându-te noaptea prin ploaie.

Mihai Vasiliu mai spuse o dată: „nimeni nu e indispensabil11, apoi fiindcă moartea se furişase în conversaţia lor ca un personaj de care trebuia să ţii seama, îşi reluă vorba de unde fusese întrerupt:

— Mie unuia nicio idee nu mi se pare mai reconfortantă şi mai optimistă. Certitudinea că moartea nu modifică niciodată nimic, vreau să spun că incidentul acesta biologic, strict personal, nu’ atentează în niciun fel la minunata dezordine a vieţii, că nu-i tulbură peisajul anotimpurilor, că nu-i provoacă niciun gol, că nu suspendă nici pentru o singură secundă activitatea necesară sau absurdă a oamenilor, ei bine, această

certitudine e pentru mine o sursă de energie. Cum să nu fii optimist când ştii că chiar în clipa când dispari, copiii se grăbesc spre şcoală cu ghiozdanele în spinare, fete şi băieţi se uită nerăbdători la ceas aşteptând ora întâlnirii, ucigaşul face minuţios ultimele pregătiri pentru crima proiectată, semenii tăi spun: frumoasă zi, sau vine zăpada, sau hai să luăm o cafea, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, căci, înlr-adevăr, nu s-a întâmplat nimic. Ştiu, în marile întreprinderi capitaliste lucrurile se petrec altfel. E de ajuns să crape preşedintele unui trust internaţional şi se dezlănţuie o alarmă, zbârnâie telegraful: „preşedinte mort. ţineţi bursa sub observaţie, înmormântarea joi, piaţa calmă…"

Felicia îi lăsă acolo şi trecu în camera ei. „Dacă ar ţine cât de puţin la mine, murmură ea, n-ar vorbi aşa, poate că s-ar păzi. Adevărul este că nu contez prea mult în ochii lui. O recunoştinţă oarecare pentru grija ce i-o port, atât. În fond sunt foarte nefericită." O bătaie în uşă îi întrerupse monologul tocmai când se pregătea să-şi

facă inventarul nefericirii. O scrisoare de la Craiova. Puse plicul pe noptieră. Nu era curioasă, avea alte preocupări acum. Ce ar putea să-i spună cei de acasă? Se învârti câtăva vreme prin cameră, agitată, neştiind de ce să se apuce, până ce ochii îi lunecară iar pe scrisoarea nedeschisă. „Să vedem dacă sunt încântaţi de cariera fiicei lor, Mar ia Veniamin, secretara directorului general", îşi vorbi sieşi, rupâncl plicul. „Am terminat studiul meu, scria tată-său. Cred că ignoranţii care ocupă prin abuz şi hatâr catedrele universitare îşi vor da seama cu cine au de-a face eând vor vedea contribuţia decisivă pe care o aduc în problema relaţiilor politice dintre Callatis, 01bia, Chersonesul Tauric şi Mytilene în secolele III şi IV. Vor înţelege că un om ca mine…" Şi maică-sa: „Balul societăţii a dat rezultate peste aşteptări. Vom putea întreţine la anul un număr de şaizeci de copii abandonaţi." „Mai bine ar fi lăsat în grija

altora copiii abandonaţi şi s-ar fi ocupat de Maria.” Mototoli scrisoarea fără s-o citească până la capăt. Ce inactual, ce departe îi apărea tată] ei cu callatienii, olbienii şi chersonejii săi taurici, acum când era în prada unor îndoieli atât de chinuitoare.

Adamiu rămase să prânzească cu dânşii. Au coborât în sufragerie destul de târziu, sperând că nu vor mai găsi pe nimeni. Plecaseră intr-adevăr toţi pensionarii casei, afară de domnul Atanasiu, care, de la masa lui, făcea conversaţie cu madam Isăcescu. La intrarea lor, domnul Atanasiu tăcu o *clipă, cevcetându-i din ochi.*

— Teribili sunt ăştia, madam Isăcescu, ’ îşi urmă el şueta Întreruptă. Teribili.

—■’ De cine vorbeşti, domnule? făcu ea, distrată, urmărind mişcările servitoarei care aducea dejunul ce] or întârziaţi.

218

Domnul Atanasiu se supără:

— Cum de cine, madam? Eu credeam că mă asculţi şi când colo…

— Iartă-mă, dragă prietene, încercă ea să-l împace, înduplecându-1 să ia istorioara de la început, numai un moment n-am fost atentă. Dumneata ştii doar cu ce plăcere te ascult întotdeauna. Ziceai că…

— Ziceam că sunt teribili, tâlharul ăia de Ştiulete şi pramatia aia de student Vasiliu. Poliţia umblă cu limba scoasă după ei, fără să-i poată prinde. Parcă au intrat în pământ, nu altceva.

Sorbi din cafeaua cu zaharină şi adăugă râzând:

— Dar n-au intrat în pământ. Umblă pe stradă, madam Isăcescu, ca mine şi ca dumneata, şi totuşi nu-i poate prinde.

Mihai Vasiliu îşi înălţă capul ca să se asocieze la râsul domnului Atanasiu. Acesta îi aruncă o privire mirată, apoi îşi răsuci scaunul întorcându-se spre noul pensionar al doamnei Isăcescu:

— E de x’âs, domnule, zău e de râs. Umblă prin

oraş, fac ce vor şi poliţia nu-i în stare să pună mina pe ei.

— Ar fi şi greu să-i prindă, îi explică foarte serios Mihai. Cum să-i prindă dacă circulă îmbrăcaţi în haine confecţionate din aer comprimat? Cum să-i vadă?

Domnul Atanasiu se mişcă în scaun înfiorându-se tot.

— Din aer comprimat, repetă el, curios, din aer comprimat…

Felicia pălise. Lăsase lingura din mină şi urmărea îngrozită acest dialog neaşteptat. Se uita la Mihai ca o infirmieră care-şi vede nebunul dat în paza ei pe punctul de a face o criză. Ar fi voit să-i muşte un deget spre a-î sili să tacă, iar Adamiu mirii fără să-şi ridice nasul din farfurie: i

219

— Văd că nu te astâmperi. Ţi s-a făcut de fereastră cu zăbrele.

Întorcânclu-se seara ele la laborator, Felicia intră în primul debit să cumpere ţigări pentru Mihai. în timp ce băga pachetul în poşetă, privirea i se opri pe vraful de ziare de pe tejghea. în capul paginii un titlu: *La zid.* Era o gazetă de după-amiază pe care n-o citise niciodată. Mihai îi spusese într-o zi, pe c-înd învelea în ea nişte pantofi ca şă-i ducă la tălpuit: „e un ziar în serviciul celor mai sacre instituţii, inclusiv poliţia, şi redactat de nişte mistici cu pasiune şi stil/-’ Felicia nu apucă să citească decât finalul articolului. „Să se sfârşească odată cu acest agitator de profesie care întreţine în rândurile studenţimii o atmosferă nesănătoasă. Nu putem opune unui asemenea paladin al anarhiei legile noastre obişnuite. Dacă exmatricularea lui Mihai Vasiliu se dovedeşte o măsură insuficientă, ce mai aşteptăm spre a stârpi fără menajamente buruiana otrăvită.. /1 Ieşi din debit, bântuită de temeri. Avea senzaţia că primejdia se strângea tot mai mult în jurul lui Mihai, ca un laţ. Nu-i va spune nimic. La ce bun? De câte ori i-au căzut în mină articole de acestea a râs. Nici nu-1 indignează, ca şi cum

asmuţirile la asasinat nu l-ar privi. „îşi fac şi ei datoria de câini puşi să-i latre pe trecătorii fără dungă perfectă la pantaloni, presupuşi a fi depozitarii celor mai subversive ideii£:, atât găsise să spună când Ştefan Pârvu i-a adus o foaie patronată de profesorul hegelian care atribuia bătăii la c…, dar în unele cazuri mai grave şi spargerii capului, nişte virtuţi terapeutice salutare în tratamentul infecţiilor ideologice. Gazeta scria subtil, pomenind în treacăt de Mihai Vasiliu, că uneori suprimarea pur şi simplu a unui individ nociv este un act umanitar, realizându-se în acest mod o economie de

220

vieţi omeneşti numeroase care ar fi sortite pieirii clacă activitatea individului nociv nu ar fi întreruptă prin orice mijloace.

Pe trotuarul din fata casei un om umbla încolo şi încoace, ridicând mereu capul şi căutâncl spre intrarea pensiunii. Felicia se cutremură. Spaima îi muia genunchii, ţintuind-o locului.

— Căutaţi pe cineva? îndrăzni totuşi să întrebe şi-i păru rău îndată că i se adresase. „Are un cap de copoi, un copoi care face pe unchiaşul naiv.u

— E un lucru tare curios, zâmbi sfios omul, am fost aici azi-dimineaţă la un nepot al meu, Bordea, şi acum nu mai nimeresc poarta. Noi, aceştia din provincie, nu suntem buni la nimic.

Nu se prefăcea, Felicia vedea bine că nu se prefăcea, şi ar fi voit să-l îmbrăţişeze.

— Şi nu ştiţi numărul casei?

— Nu-1 ştiu, păcatele mele, că nepotu-mcu mă aduse azi-dimineaţă de la gară. E o casă fără etaj cu doi îngeraşi deasupra uşii, galbeni mi se pare.

Era atât de bucuroasă că unchiaşul se dovedea a fi cu adevărat un unchiaş din provincie şi nu vreun poliţist care dăduse de urma lui Mihai, încât porni cu el să-i caute casa păzită de îngeraşii aceia galbeni. O găsi repede, ascunsă după nişte oţetari desfrunziţi. „Nu are

rost să-i povestesc lui Mihai istoria asta, să nu râdă iar.“ Abia ieri îi spusese: „îmi dai prea mare importanţă dacă-ţi închipui că toată poliţia e pe urmele melc.“

• •

ând madam îsăcescu îl văzu pe Ştefan Pârvu intrând la opt dimineaţa, nu-şi putu stăpâni un gest de mirare cu amândouă mâinile.

221

— Aşa devreme! bombăni ea ridicând ochii la pendula somnolentă din perete. Cred că domnul Andronescu nici nu s-a sculat încă.

— Nu-i nimic, spuse liniştit musafirul matinal, îl trezesc eu acuma.

Ceea ce şi făcu. Felicia nu mai era de mult în camera lui Mihai. Se întorcea la dânsa pe nesimţite, îndată ce se lumina de ziuă. Auzind o bătaie în uşa de alături, ieşise pe culoar şi, dând cu ochii de Pârvu, duse palma la gură ca pentru a-şi opri o exclamaţie. în aceeaşi secundă toate presimţirile ce o chinuiau de atâta vreme se strânseră deodată în una singură: *l-au descoperit, acum vor veni să-l ia.*

— Va trebui să schimbe niţel aerul, spuse Pârvu aşezându-se pe marginea patului.

Felicia stătea ca împietrită şi întârzia înadins să-l întrebe ceva de teama răspunsului pe care i-1 citea în ochi, se uita la Mihai, mahmur încă, cu părul căzut peste ochi. Căsca, poate că nici nu-1 auzise bine pe Pârvu.

— Da, va trebui să-ţi schimbi reşedinţa, repetă acesta, netezindu-şi mustaţa bălaie care o irita aşa de mult pe Felicia.

— Vorbeşte, mă, limpede, se răsti la el Mihai. Am dreptul să ţi-o cer după ce mi-ai stricat bunătate de somn.

Ştefan Pârvu vorbi limpede. A aflat azi-dimineaţă, pe când se întorcea acasă de la gazetă cu reporterul Stelian, că poliţia ştie unde e ascuns Mihai Vasiliu. Nu l-a înhăţat până azi fiindcă hotărâse să-l ridice în ajunul

procesului studenţilor arestaţi, pentru *a face atmosferă.*

— – Dar Stelian de unde ştie?

Pârvu se încruntă:

—■ Ştie, n-ai grijă. Doar el face rapoartele cele mai apreciate, adevărate poeme în proză, unele chiar ritmate.

222

— Cum, mă, şi ăsta? râse Miliai. Şi ăsta mănincă pâinea poliţiei?

Felicia nu-şi mai găsea loc, nici nu mai putea să rabde întorsătura neserioasă pe care o luase discuţia.

— Lasă-1 dracului acum, se amestecă ea în vorbă. Să ne gândim ce e de făcut.

Le propusese să se gândească la o soluţie doar ca să spună ceva, pentru că dânsa ştia mai de mult ce e de făcut. În atâtea nopţi, după ce el adormea, trăise clipa asta, o văzuse venind implacabilă, şi rumegase tot felul de planuri până ce se oprise la. singura soluţie posibilă, deşi simţea că-i face rău, deşi încercase s-o îndepărteze scormonindu-şi mintea ca să găsească altceva. Fără să spună un cuvânt, trecu în camera ei de unde se întoarse după câteva minute îmbrăcată:

— Dau fuga până la soră-mea, în cel mult o jumătate de oră sunt înapoi.

îşi punea mănuşile încercând să pară liniştită.

— Fii te rog bun de-i ajută lui Mihai să-şi strângă lucrurile, i se adresă lui Pârvu.

Mihai nu se lăsă însă împachetat aşa, cu una, cu două. îşi aminti că ea îi pomenise o dată de un nou adăpost, dacă acesta ar deveni nesigur. La o adică, îi sugerase, de ce nu te-ai muta la soră-mea Maria?

— Vă spuneam eu că trăiţi sub influenţa cinematografului, murmură îmbufnat şi, deodată, se întoarse spre Pârvu: Uite, acum vrea să mă ducă, ştii unde vrea să mă ducă? La amanta lui Korner, a lui Korner, mă, directorul general de la Metropol-Oil!

Gustul literar al lui Pârvu nu putea rămâne

insensibil la o asemenea fantezie:

— Şi, mă rog, ce vezi tu rău în asta? Eu găsesc ideea foarte ingenioasă. Nimănui nu i-ar trece prin cap să te caute acolo.

223

Feliei a plecase necăjită. „Amanta lui Korner. Mă mir că nu înţelege atâta lucru, că numai eu am dreptul să spun asta despre Maria, că mă doare când o aud din gura altuia.11 Mergea foarte repede, frământând în minte o frază pentru soră-sa. „Nu trebuie să-i dau prea multe explicaţii. Un prieten, Mihai Vasiliu, îl cunoşti, e urmărit, numai la tine poate fi în siguranţă. E vorba doar de câteva zile, până îi vom găsi un adăpost. Te deranjează?"

AŞTEPTA ÎNTOARCEREA LUI Komer de la Londra pentru a-1 ruga să-şi reprimească apartamentul şi s-o trimită pe ea la arhivă. În momentul când uşierul venise s-o anunţe că domnişoara Felicia Veniamin o aşteaptă pe culoar, nici n-a tresărit. Fără să-şi explice de ce, poate fiindcă era hotărâtă să se întoarcă la pensiunea doamnei Isăcescu, se gândise mereu în ultimele zile la Felicia. „Pică la ţanc", îşi zise, ieşind din birou. Soră-sa stătea rezemată de balustradă, în capul scării principale, şi nici n-o văzu pe Maria apropiindu-se.

— Ce bine-mi pare că ai venit 1 Chiar azi mă gândeam să trec pe la tine ca să-ţi spun că mă mut iar la madam Isăcescu.

Vorbind, îi strângea umerii, arătându-şi bucuria sinceră a revederii.

225

15 – Surorile Veniamin

— Da, mă întorc la pensiune, repetă ea şi, văzând-o *pe* Felicia *contrariată, ţinu să* adauge: ştii, ni se iau apartamentele.

îşi dădu seama numaidecât că spusese o inepţie, ceva Incredibil, ceva care pute a minciună, dar ce putea face? Cel puţin tot atât de neverosimilă fusese şi

explicaţia ei dnd se mutase în apartamentul de pe Sfântul Constantin, nu? Cum putea să creadă Felicia că Metropol-Oil îi dă o locuinţă?

Felicia însă nu se gândea la toate acestea. Nu era momentul recapitulărilor, acum când alte griji o munceau. Nu venise aici să se întrebe de ce i se dăduse Măriei apartamentul şi de ce i-1 luaseră înapoi. îşi călcase pe inimă făcând acest pas şi acum se simţea stânjenită, neştiind cum să înceapă şi cum să sfârşească. Ea, care se împotrivise cu atâta îndârjire când soră-sa o anunţase că pleacă din pensiunea de pe Ştirbei-Vodă spre a se muta în apartamentul oferit de Korner, trebuia s-o roage acum să nu se întoarcă, s-o roage să rămână acolo.

. — Nu, să nu predai încă apartamentul, bolborosi ea fără să ştie încă ce avea să spună, nu trebuie să te grăbeşti. Vei avea destul timp să te – întorci. Deocamdată însă...

Abia atunci îi văzu Maria faţa palidă şi privirea care fugea în lături.

••– Dar ce s-a întâmplat, spune-mi ce s-a întâmplat? întrebă ea, zgâiţâindu-i uşor braţul.

Felicia îşi plecă puţin capul, parcă împovărat de nefirescul acestui demers neaşteptat.

— E un prieten, Vasiliu, Mihai Vasiliu, l-ai cunoscut...

— Da. Ce-i cu el?

— E urmărit. Trebuie să-l ascundem. Ne-am gândit... m-am gândit că acolo, la tine, ar îi în siguranţă. Doar câteva zile.

„Şi Felicia asta, ce ocupaţii curioase, gândi soră-să. lat-o acum pasionată de libertatea unui om căutat de poliţie. Nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte să fac aşa ceva.u

— Nimic mai simplu, spuse ea. Mă mut chiar azi de acolo şi el poate sta cit o vrea, adică până ce voi preda apartamentul.

Vroia să spună: până ce se va întoarce Korner de la

Londra.

Felicia făcu un *nu* energic cu capuL

— Să nu faci asta, explică ea pe un ton mai potolit. Ar bate la ochi. Portarul, poate şi vecinii, toţi ştiu că tu locuieşti acolo.

Se roşise la faţă vorbind, probabil de teamă ca nu cumva Maria să-i traducă exact gândul: tocmai pentru că eşti tu în casa aceea, Mihai va fi în siguranţă, nimeni nu-i va căuta la metresa lui Korner.

— Tu trebuie neapărat să rămâi în apartament, te rog foarte mult.

Curios, deşi nu mai era chiar Felicia de totdeauna, glasul păstra nu ştiu ce accent autoritar de odinioară, chiar când exprima o rugăminte. I se păru că surioara stă la îndoială şi se pregătea să-i spună ceva în genul „gândeşte-te, Maria, ce lucru admirabil faci11 sau „ai şi tu ocazia să ne dai o mână de ajutor11, când o auzi:

— Bine, aşteaptă-mă aici, îţi aduc îndată cheia.

O văzu după câteva clipe venind cu poşeta în mână
3

— Iat-o, făcu ea, întinzându-i cheia apartamentului. Cheia pe care Korner o aruncase pe covorul din hol. Mai am una. Sărută-mă repede, trebuie să te las, am treabă. Voi telefona chiar acum portarului ca să puteţi intra la mine. îi voi spune că vine soră-mea şi cumnatu-meu.

Se depărta fără să ştie ee vârtej stârnise în urma ei cu acel întâmplător „cumnatu-meu“ zvârlit ca o piatră într-o. apă destul de tulbure.

V

„Felicia asta nu e o fiinţă comună, îşi spuse soră-sa, în drum spre casă. Numai dânsa putea să facă pentru acest Vasiliu ce a făcut, doar pentru că i-a fost coleg de Universitate. Grija pe care i-o poartă are ceva din teama unei femei când îşi simte iubitul pândit ele o mare primejdie. Felicia însă nu vede bărbaţi, şi la facultate îi

ţinea pe băieţi la distanţă, ea nu cunoaşte decât oameni buni şi oameni răi. Buni sunt cei care luptă pentru o cauză nobilă, cum e domnul Mihai Vasiliu, şi răi sunt toţi cei care i se împotrivesc. De ce o fi nobilă cauza pentru care luptă domnul Vasiliu? Foarte simplu, pentru că datorită ei a fost eliminat din Universitate.11 L-au învinuit că-i aţâţă pe studenţi la tulburări, asta o ştie chiar din gura Feliciei, care i-a'povestit şi faimosul incident de ia o conferinţă a bătrânului profesor I. N. Saba Teculescu. Când acesta, aplaudat de un auditoriu de cucoane veştede reconstituite la coafor şi dentist, afirmase că orice filosofie care nu porneşte aprioric de la ideea existenţei lui Dumnezeu este o filosofie inspirată de diavol personal, Mihai Vasiliu şi-a permis să întrerupă ca să spună că matematica, fizica şi chimia te pot ajuta să elaborezi un sistem în care Dumnezeu nu ar avea nicio funcţie sau, după vorba lui Laplace, nu ar fi necesar. „Cum îţi permiţi, tinere", l-a bruftuluit bătrânul profesor apoplectic, adăugind ceva în legătură cu părul său alb, la care studentul se mulţumise să observe că bătrâneţea nu este desigur sinonimul senilităţii, dar nici al înţelepciunii. S-a iscat un tărăboi nemaipomenit şi cel. dintâi care se arătase sincer

228

mirat că o paşnică dezbatere filosofică poate degenera într-o încăierare a fost chiar Mihai Vasiliu, pe când Felicia îi spăla o nimica toată de rană, după ureche, unde părul i se năclăise de sânge.

Trecu repede prin vestibul fără să se dezbrace, deşi şoşonii îi erau plini de zăpadă, şi intră în sufragerie, nerăbdătoare să-i găsească. Dar nu erau. Deschise uşa spre odaia de culcare, nici urmă de Felicia sau de Vasiliu. Se pregătea să-şi scoată paltonul când auzi din baie revărsarea zgomotoasă a apei în cadă. Rămase o clipă aşa, ciulind urechea. „Face baie, se miră ea. Fără să-mi fi cerut voie. Oricum, ce oameni curioşi! Ar fi putut să aştepte până mă întorc eu." Ii era necaz că nu pricepe

cum de poate cineva să facă baie într-o casă în care e primit, înainte de a cere permisiunea stăpânei. „Stăpâna sunt eu, îşi spuse. Deocamdată.“ E adevărat, vroia să renunţe la apartamenul lui Kdrner şi puţin îi păsa de tot ce se întâmplă aici. Dar câtă vreme se mai găsea, în casa asta, nu putea să înţeleagă cum de a îndrăznit acest Mihai Vasiliu. îi vedea acum raglanul trântit pe un scaun şi pălăria care acoperea o vază fără flori-pe etajeră. „Dar unde s-o fi dus Felicia?“ Desluşi deodată zvonul voios al duşului amestecându-se cu un refren. Vasiliu fredona ceva parcă din *Bărbierul* sau Dumnezeu ştie ce, în orice caz mutilând melodia înfiorător, chiar pentru urechea Măriei, care nu fusese în viaţa ei decât de trei ori la Operă, însoţită de Marcu Ulpiu Bontas. Acela da, avea şi voce de bariton, se. lăuda că în copilărie cântase în corul bisericii din Orăştie, dovedindu-i asta cu un patetic *Kiri, eleison,* care plăcea grozav şi lui madam Isăcescu, ba şi cu aria baronului Scarpia din *Tosca* sau cu *Hai, mindruţo-n deal la vie* cântată într-o după-amiază de duminică în sufrageria pensiunii. Maria se întoarse în vestibul să-şi lepede şoşonii. Călca în vârful picioarelor şi o bucurie răutăcioasă îi lumina faţa închipuindu-şi ce

mutră încurcată, ce mutră de licean prins cu ţigara ascunsă în palmă va face Vasiliu şi cum va încerca să se scuze peste c-îteva minute când are să iasă din baie. „Nu trebuie să i le primesc aşa, cu una cu două, scuzele. Măcar să-i servească lecţia pentru altă datăli jucau în minte câteva observaţii făcute pe un. ton demn şi niţel ofensat: „îmi pare rău, domnule, îmi pare sincer rău că dumneata răsplăteşti astfel ospitalitatea pe care m-am cam grăbit să ţi-o dau cedând rugăminţilor Feliciei, îţi mărturisesc că nu m-aş fi aşteptat, sunt dezolată, dumneata, mi-a spus Feiicia, lupţi împotriva taxelor universitare şi împotriva multor lucruri care nu-ţi plac, nu eşti de acord cu nimeni, nici cu rectoratul, nici cu Dumnezeu, asta te priveşte, dai" de ce să calci în

picioare, cele mai elementare maniere. Nu sunt obişnuită să găsesc persoane străine în baia mea. Primesc scuzele dumitale pentru că nu pot face altfel după ce i-am promis Feliciei să-i fiu complice adăpostindu-te aici, sper însă că pe viitor…“

Uşa camerei de baie se deschise şi Mihai Vasiliu făcu un pas în dormitor. Dând cu ochii de ea, în picioare, lingă mesuţa de toaletă, se opri surprins.

— A, dumneata erai?! exclamă vesel. Am un auz foarte fin, un auz de iepure. Am simţit că umblă cineva, dar mi-am închipuit că s-a întors Feiicia.

Era fără haină, numai în cămaşa descheiată la gât şi vorbea cu aerul unuia care ieşind din baie găseşte pe cineva în casa lui. Nici nu-i trecea prin minte să ceară scuze.

— Când m-a adus aici Feiicia, primul lucru care mi-a plăcut a fost baia. Gripa pe care am avut-o m-a împiedicat să fac un duş ca lumea şi mă gândeam cu un fel de nostalgie… Am constatat că după duş văd mai limpede.

’Nu vedea totuşi destul de limpede căci şi-ar fi dat seamă îndată că ea nu scosese un cuvânt. Umbla prin 230 cameră cercetând, cu un ochi curios, fiecare obiect, ca unul care s-ar fi mutat într-o locuinţă nouă şi ţine să se familiarizeze cu ea.

— Arhitectura asta nouă ştie ce vrea, lumină, aer, soare. Foarte bine. Şi *acolo* se lucrează aşa.

Arătă cu mina spre un răsărit vag, presupus a fi dincolo de perete şi se opri în faţa ei, privind-o pentru întâia oară mai atent.

— Mi se pare că te-am necăjit, zâmbi el punându-î mâinile pe umeri, cum ar fi procedat cu un vechi prieten sau cu un copil.

Ea se simţi deodată foarte mică, mică şi slabă.

— Nu, nu, cum ţi-ai închipuit? Îmi pare bine că te simţi ca la dumneata acasă.

Tonul era fals, cuvintele i se precipitau intr-un ritm

grăbit, parcă vroia să scape de ele.

— Mai ales că eu nu mă simt aici la mine, adăugă cu o voce înăbuşită.

Vasiliu nu răspunse decât fluturând un surâs indulgent şi ironic în acelaşi timp. Se apropiase de mesuţa de toaletă.

— Îmi dai voie?

Luase flaconul de colonie, îşi turnă din el în palmă şi începu să-şi frece tâmplele.

„Unde l-o fi descoperit Felicia? Nu e uşor să găseşti un om care să-ţi intre în baie nepoftit, să întrebuinţeze colonia ta şi să umble numai în cămaşă, fără să vadă nimic deosebit în toate astea. u Vasiliu puse flaconul la loc şi, cu o mişcare stângace, răsturnă fotografia din rama englezească. O ridică repede.

— E prietenul dumitale? întrebă pe un ton indiferent, examinând fotografia.

Nu răspunse îndată. îşi muşcă buzele. „Cum de n-am băgat-o în sertar?“

231

— Nu, e directorul general.

— Aha, tăcu el amuzat, directorul general de la Metr opol-Oil.

Rezemă fotografia cu grijă şi veni lingă taburetul pe care se aşezase Maria. Se vedea că situaţia i se părea comică.

■— S-ar zice că sunt în casa lui.

„E cam cinic domnul! i, îşi zise Maria. Se ridică:

— Nu te-ai înşelat. Te afli în casa lui Korner.

îi tremura glasul de mânie şi-i venea să plângă. O scoteadin sărite zâmbetul lui şi dacă ar fi avut un pic de curaj îi spunea să plece.

— Lasă, Maria, aşa te cheamă, nu? Lasă, nu te mai frământa atâta, spuse el deodată şi o apucă de bărbie, voind probabil să-i ridice capul pe care şi-l ţinea aplecat. Văd că te-am necăjit. Ce vrei, în ultimul timp m-am abrutizat. Uite, abia acum mi-am amintit că nici nu ţi-am

mulţumit pentru ospitalitate. Câţi ani ai, opşpe, nouă. şpe? ••A, dacă rămâi aşa, îmbufnată, musafirul nepoftit îşi ia frumuşel paltonul, pălăria şi cartea aia de colo şi pleacă.’

Nu părea emoţionat. Vorbea însă pe un ton oarecum alintător, puţin echivoc, încercând să vadă în privirea ei dacă e într-adevăr supărată.

— Dacă nu-mi spui nimic, plec, repetă el.

— Ce-ai vrea să-ţi spun, domnule?

Ridicase capul.

— Să nu-mi mai zici *domnule,* că mă sperii. Numai cei de *la* poliţie mi se adresează aşa. „Ei, domnule, de data asta nu mai scapi,. avem toate probele pentru a-ţi face rost de doi ani la zdup.“

Imitase cu multă seriozitate vocea groasă a poliţistului imaginar şi se mira văzând că ea nici nu surâde. Se auzi. uşa din vestibul.

232

— Bine eă ai venit, o Intâmpină el pe Felicia. Muream de foame şi dacă nu mă oprea Maria m-aş fi repezit până la un restaurant.

Ii zâmbi Măriei cu coada ochiului, cerându-i complicitatea, chemând-o să participe la gluma lui.

— Mă duc şi eu să iau masa, spuse Maria şi, răspunzând privirii întrebătoare a Feliciei, minţi fără să clipească: mănânc la o colegă, Elena Calciu.

Pentru moment nu putea să-şi explice de ce născocise asta. „Să nu creadă că mă răsfăţ prin restaurante11, îşi motivase mai târziu minciuna. Ii lăsă acolo şi ieşi pe bulevardul Elisabeta. La o răspântie i se păru că Vlaici a trecutrepede pe lingă dânsa fără s-o privească sau prefăcându-se că. n-o vede. „Cu atât mai bine, lăutarul ăsta e nesuferit44, îşi vorbi singură, amintindu-şi cum îl repezise atunci, în faţa laboratorului Feliciei.

De când părăsise pensiunea din Ştirbei-Vodă, lua masa la întâmplare, intrând unde se nimerea, mâncând

puţin şi în grabă. Numai seara se lăsase târâtă de Kbrner prin restaurante luxoase de unde porneau apoi să se înfunde în vreun bar până noaptea târziu. S-au sfârşit toate acestea, de mâine sau de poimâine îşi va lua iar mesele în sufrageria doamnei Isăcescu sub uitătura rătăcită a prinţului danez, îl va revedea pe Osman Paşa în trăsura lui, pe Venus cu dosul imens şi rotund scoţându-şi ţandăra din picior, pe domnul Atanasiu plescăind după fiecare sorbitură de cafea cu zaharină, pe duduia Angela cu gura încreţită ca o pungă, toată această lume oribilă din care evadase pentru aşa de puţină vreme şi în care se întorcea poate umilită, dar fără niciun regret. Ei însăşi i se părea stranie indiferenţa cu care aflase că Korner a părăsit-o, şi, pesemne, ca să-şi exacerbeze un sentiment prea slab de mândrie jignită nu înceta să-şi repete: „m-a părăsit, m-a părăsit14,

233

până ce, exasperată de absenţa oricărei reacţii, îşi spuse cu cruzime: „de fapt putea foarte bine să mă părăsească mutându-se la Londra sau la Teheran, e însă altceva, m-a schimbat cu Gerta Tu big, cum şi-ar schimba cravata de care i s-a urât”.

Ceru o cafea cu lapte şi o lăsă neatinsă pe masă. Nu-i mai era foame. „Dacă-1 iubeam, n-aş fi îndurat aşa de uşor asta.“ încercă să-şi închipuie ce-ar fi făcut în ziua când descoperise că Korner o înşeală, dacă îl iubea într-adevăr, dar nu reuşi să trăiască mai intens o asemenea clipă. „Adevărul este că înainte de a fi înşelată de el, m-am înşelat singură, îndrăzni să recunoască. Poate că Felicia nici nu s-ar supăra dacă i-aş spune cum a fost. Poate că ar râdc. Felicia nu-şi pierde capul niciodată.” Se sili să şi-i reprezinte pe cei doi în apartamentul ei, aşa cum îi lăsase. O imagine cutezătoare i se ivi înaintea ochilor, Felicia şi Mihai înlănţuiţi pe patul acela de lemn roşiatic, peste cuvertura brodată, dar o goni imediat cu o clătinare violentă a capului şi se regăsi zâmbind în oglinda unei vitrine. „Felicia n-ar face asta. Pentru dânsa

Mihai Vasiliu nu e decât o inteligenţă cu care poţi schimba idei şi nici măcar nu poate fi vorba de un schimb, pentru că le au identice. Cu ce respect se uită la Mihai. Cum să faci dragoste cu un depozit de idei?“

o

Gertrude Tubig rămase cu gura căscată, neştiind ce să răspundă. îi treinurau buzele,

— Haide, repetă Maria Veniamin venind mai aproape, nu mai face ochii ăştia speriaţi. Parcă te-aş fi întrebat. cine ştie ce. Vroiam numai să ştiu…

Gerta încercă s-o îndepărteze cu mâna S 234

— Lasă-mă, te rog.

— Te las dacă-mi spui ce aţi băut acolo.

Gerta simţea că se înăbuşe. „Cum de îndrăzneşte s-o întrebe?“

— Mă mir că vorbeşti despre. asta, zise ea, privind în lături.

Cealaltă îşi puse coatele pe masa de lucru şi-i şuieră cu o furie abia reţinută:

— Şi de ce n-aş vorbi, mă rog? Te-am întrebat numai dacă aţi băut whisky sau coctailul acela care miroase a fenol.

Gerta îşi pierdu răbdarea.

— Domnişoară Veniamin, se răsti ea ridicându-se, riu-ţi permit. De altfel; îi voi spune şi domnului director general că dumneata îţi permiţi prea mult.

Se făcuse roşie. Ar fi pălmuit-o pe fata asta care-i râdea în nas, privind-o cu un aer provocator.

— Vai, să nu faci asta, domnişoară Gertrude Tubig, o imploră ea, şimulând o teamă dezminţită de tonul ironic, să nu faci asta. Domnul Korner ar fi în stare să mă întrebe ce mi-am permis şi atunci va trebui să-i spun: am întrebat-o pe Gerta, domnule director general, dacă în seara aceea, la barul Zisu, ştiţi, în seara aceea, când aţi ieşit cu Gerta, domnule director general, aţi luat whisky sau aţi preferat băutura infectă care v-a făcut rău cu câteva seri înainte, când aţi fost cu mine.

Se trăgea spre uşă, dar acolo mai schiţă o reverenţă batjocoritoare şi părăsi biroul lăsând-o pe Gerta Tubig înlemnită. Un cuvânt rău, foarte rău, ceva ca târfă sau scâibă îi rămăsese în gâtlej şi buzele tremurau fără să poată scoate un sunet cât de slab, dar roşeaţa ce-i împurpura obrajii îi stătea bine căci era de felul ei cam palidă.

235

„Trebuia să-i arăt că. nu-mi pasă de ea şi de Korner, să nu-şi închipuie că mă doare'1, îşi spuse Maria Veniamin pe culoar, încercând să dea uri sens acestei scene penibile.

• •

i veni în minte un amănunt la care nu reflectase încă de când îl ştia pe Vasiliu în apartamentul ei. Unde va dormi? În afară de patul din camera de culcare, nu mai era în toată casa decât un fotoliu marc, în sufragerie. Prelungit cu două scaune, s-ar putea improviza un culcuş, dar e ceva supărător totuşi în convieţuirea asta cu un bărbat străin sub acelaşi acoperământ, despărţiţi ele o uşă. „Curios, cum de Felicia nu se gândise, ea aşa de meticuloasă în tot ce face." Maria se încruntă ca în faţa unui obstacol neaşteptat şi se sili să întrevadă cum se vor aranja nişte lucruri aşa de complicate. îşi descoperi chiar un sentiment de necaz împotriva Feliciei. Un prieten... e urmărit... trebuie ascuns, cuvintele ei îi răsunau în auz aşa cum le rostise, cu o intonaţie ciudată, ca şi cum ar fi ezitat s-o facă complice la o conspiraţie, dar nu avea încotro, nu găsea altă soluţie. „Bine, un prieten urmărit, vorbi singură parcă adresându-se Feliciei, înţeleg, dar nu-mi poţi cere să-l ascund în patul meu." Se înfioră ca la o atingere necurată şi începu să râdă. „Mă voi duce acasă mai târziu, hotărî fără să ştie de ce. Dacă domnul se plictiseşte acolo singur, n-are decât să vină Felicia să-i ţină de urât. Ce să fac însă în aceste două, trei ore, s-o însoţesc pe Ana Silaghi la un cinema? De n-ar trăncăni tot timpul... Să-l rog pe Silbert

să stea cu mine într-o cafenea?“ O clipă ideea i se păru convenabilă. Şi-l aminti însă pe Silbert cum stătea acolo în faţa ei, cu ochii lucind de pasiune sau de nebunie fixaţi pe uşa Gertei Tubig. Nu, nu, pentru nimic în lume. Ce ar putea vorbi cu el?

23G

Mai bine Ana Silaghi. În orice caz, cit rulează filmul va trebui să tacă.

Chemă uşierul:

— Du-te până la arhivă şi întreab-o. pe domnişoara Silaghi clacă vrea să mergem diseară la un cinema.

După câteva minute o văzu intrând pe uşă:

— Diseară nu pot, sunt frântă de oboseală, abia mă ţin pe picioare.

Se aplecă să şoptească, zâmbind enigmatic.

— Am petrecut toată seara cu el, iar în zori… Cred că nu vine nimeni acum.

Arătă spre cabinetul lui Korner, şi se aşeză pe birou. Un zâmbet voluptuos îi lumina ochii.

— N-am întâlnit încă un tip mai sălbatic, parol.

Ana Silaghi îşi răsturnă capul pe spate ca să râdă mai în voie.

— Cine? întrebă Maria fără să se gândească.

Cealaltă se aplecă iar şi pe un ton de confidenţă, cu o jenă prefăcută:

— Petruţ. E la cavalerie.

„Aşa îmi trebuie, îşi spuse Maria. mai bine tăceam

O curiozitate de care altădată i-ar fi fost ruşine îi dădu însă brânci să insiste:

— Petruţ? Cine-i ăsta? Cum îl mai cheamă?

îi păru rău că vorbise. „în fond, ce mă intereseaz. ă?“ Ana Silaghi rămase o clipă tăcută ca o actriţă care a uitat replica.

— Închipuieşte-ţi că nu l-am întrebat, spuse în sfârşit cu un pic de regret în glas. L-am cunoscut pe bulevard, unde dai în Calea Victoriei. Câncl am ieşit din restaurant, se făcuse trei noaptea, nu-mi mai ardea de

asta, pe urmă…

Acum râdea cu mina la gură parcă ar fi voit să-şi culeagă cuvintele în palmă.

— Va să zică, nu mergi la cinema?

237

I

Mafia întrebase doar ca să-i curme confidenţele. Dacă cealaltă s-ar fi râzgândit, spunându-i că e gata să iasă cu dânsa, ar fi inventat ceva ca să nu meargă.

••– Nu, diseară nu pot, altă dată când vrei.

Cineva crăpă încet uşa. Era Gerta Tubig.

— N-au sosit telegrame de la Moreni? întrebă ea, fără să intre.

— Până acum, nimic.

Gerta îşi retrase capul şi închise uşa.

— Ai văzut ce ţâfnoasă e? se indignă Ana Silaghi. Nu cumva crede c-o invidiez pentru norocul ce a dat peste ea?

Făcu un semn cu’ capul spre biroul lui Korner, ca să arate că ştie unde s-ar afla norocul Gertei şi îşi strâmbă buzele cu un dispreţ sincer.

— Vrei să ştii? Nu-1 dau pe Petruţ pentru o sută de Korner. Lasă că ştiu eu. Mi-a spus mie una, Fanţa Stăncescu, n-ai apucat-o aici, acum e la Moreni, că nu-i mare scofală de el. Un ăla, un adormit, mă-nţelegi?

O înţelegea foarte bine. Tocmai de asta începu să frunzărească hârtiile de pe masă, ca şi cum ar fi căutat una anume, prefăcându-se că are treabă. Ana Silaghi mai vorbi câtva timp, pomenind în treacăt şi de şeful arhivei, Binder, care nu mai răspunde la salutul funcţionarilor pentru că asta înseamnă să-ţi baţi gura de pomană. De ce să zici de mii de ori pe an bună dimineaţa, bună ziua, bună seara ca turcii cu veşnicul lor salamalec? E de ajuns să zici o dată p’e an, după revelion.

Abia acum, văzând că interlocutoarea tace, Ana Silaghi sări de pe masă:

— Fug sus, am stat destul, să nu creadă cei din *pod*

că am dispărut.

Ieşi repede, reluându-şi zâmbetul enigmatic cu care venise. „Şi-a găsit fericirea. Pe la intersecţia bulevar238 dului. Ce simplu! Petruţ (din cavalerie), un sălbatic, parol. Uitase să-l întrebe cum îl mai cheamă.”

Mai bine singură. Singură, poţi fi cu mai mulţi pe care ţi-i aduci în singurătatea ta, pe eând în compania unuia eşti numai cu el. Intră la un cinema, fără să se uite ce film e.

Nici nu se aşezase încă şi spectatorul de alături, un ofiţer tânăr, îşi întoarse capul căutând să-i vadă faţa în întuneric. „Mersi de atenţie, domnule ofiţer, încercaţi-vă norocul la dreapta, e o doamnă disponibilă, aici e inutil, vă pierdeţi vremea şi vă stricaţi ochii de pomană ca să vedeţi dacă merit şi eu ceea ce Ana Silaghi a găsit aseară pe bulevard. Nu, să nu recurgeţi la trucul cu programul scăpat din mână, vă previn, domnule ofiţer, că nu sufăr niciun deget străin pe piciorul meu.11

Spectatorul păru mulţumit de examenul făcut în întuneric, căci Maria îi simţi numaidecât palma trecând, şovăitoare totuşi, pe genunchi.

— Pardon, şopti el, văzând că piciorul se retrage grăbit. V-am atins din greşeală, domnişoară.

Maria nu răspunse, cu ochii la ecran. Marlene Dietrich se înghesuia la pieptul păros al unuia în uniformă de marinar şi cânta ceva foarte tulburător cu vocea ei răguşită.

— Nu sunteţi din Botoşani, domnişoară?

Ofiţerul îi susură întrebarea aproape de ureche. Maria îşi strânse paltonul, se ridică şi ieşi din sală. „Iată ce va să zică o lovitură dublă, râse traversând strada în drum spre casă, am scăpat de un film pe care l-am mai văzut o dată şi în acelaşi timp i-am dat ăluia impresia că a nimerit o femeie inaccesibilă. Dacă mi-am căutat fericirea la cinema, pot spune că am pierdut o ocazie. Sunteţi

clin Botoşani, domnişoară? Nu, domnule ofiţer, vă înşelaţi, sunt din Craiova, poate aţi auzit, Maria Veniamin, fiica profesorului. Cunoaşteţi? Ce coincidenţă, sunteţi printre puţinii care au avut norocul să citească în *Archăologisclie Anzeiger* de ia Berlin articolul tatei despre piraţii din Pontul Euxin în secolul II... Am fi lăsat-o acolo pe Marlene Dietrich cu marinarul ei păros şi ieşeam din sală la braţ. El ar fi spus:, «e curios, ce foame poate să-ţi provoace un film de amor, doriţi să luaţi ceva, domnişoară?» Cum nu, cu plăcere. A luat şi Ana Silaghi, o prietenă a mea, adică o colegă de birou. Şi aşa, mă alegeam şi eu cu un Petruţ. Aş fi avut ce să-i povestesc mâine Anei Silaghi. Un sălbatic, parol."

• •

nvârti cheia încet, ca să nu facă zgomot. Precauţie inutilă, Vasiliu nu dormea. îşi 'dibăcise un pat în sufragerie, întocmai cum prevăzuse Măria, cu fotoliul şi două scaune, şi nu luase decât o pernă din dormitor. Se întinsese nici mai îmbrăcat, nici mai dezbrăcat de cum îl lăsase şi citea la lumina unui singur bec. Tresări auzind uşa, dar surise îndată văzând-o pe Maria.

— Mi se pare că te-am cam speriat, spuse ea în loc de bună seara. Ai crezut că e poliţia.

Vasiliu se ridică pe jumătate.

— Aş, nici nu mi-a trecut prin minte.

— Ai tresărit, totuşi, stărui ea, glumind pe un ton cicălitor. Am văzut bine că ai tresărit.

— Da, am tresărit, *recunoscu* musafirul, *parcă jenat* dinainte de ceea ce avea să spună. Credeam că e altcineva.

Schiţă un gest imperceptibil, ca un om care a călcat prost şi vrea să-şi retragă piciorul. Maria pricepu, nici nu era prea greu.

— Nu, nu vine altcineva, spuse încet cu o voce uscată, intrând în cealaltă cameră.

îl auzi pe Vasiliu, în spatele ei, întrebând:

— Aşa? Nu vine astăzi?

Răspunsul întârzie câteva clipe şi glasul trăda parcă o imensă lehamite:

—Nu mai vine niciodată.

După o tăcere, când se duse să tragă uşa dintre camere, pe care o lăsase întredeschisă, îl auzi:

— Nu te superi că am luat o pernă fără să te întreb?

— Îmi pare rău că nu am decât două, zâmbi ea. Trebuie să fie cam tare patul dumitale.

. — Nu, mă simt cum nu se poate mai bine.

îl vedea deşertând un praf alb într-un pahar cu apă.

— Nu ţi-a trecut gripa? întrebă ca cu mina pe. clanţa uşii.

Vasiliu păru că se gâiideşte la ceva. apoi râse:

— *Tu* eşti vinovată, să ştii.

O ameninţă cu degetul.

— Da, da. Erai aşa de furioasă că am făcut baie fără să-ţi cer voie, îneât bunul Dumnezeu s-a sesizat şi mi-a redat febra. Văd că te bucuri de mare trecere pe lingă el, iar eu sunt foarte prost notat de poliţia lui.

„Fiindcă o Intuieşte pe Felicia, îşi spuse ea după ce închise uşa, mă tutuieşte şi pe mine.” Mihai Vasiliu parcurgea în câteva minute un drum pentru care i-au trebuit lui Korner mai multe zile.

16

/

V.

JURNALUL FELICIEI:

„Deşi gestul ei nu e lipsit de frumuseţe (graba cu care a acceptat să-l adăpostească pe Mihai), cred că rămâne totuşi o fiinţă *inferioară* (cuvântul e şters şi înlocuit cu *frivolă).* Mă aşteptam să-i arate lui Mihai că se simte mândră având în *casa ei* (sună destul de penibil, nu?) un om ca dânsul. Când colo, ieri pe la amiază, când am venit să-l văd, am surprins în atitudinea Măriei un fel de enervare. Deprinsă cu oamenii de rând

(convenţionali) din jurul ei, nu poate să înţeleagă stilul lui direct, lipsa totală de mofturi amabile şi familiaritatea lui naturală. în faţa mea, Mihai a avut bunătatea să i se adreseze spunându-i *Maria* pur şi simplu. O făcea, am înţeles îndată, pentru mine… Era evident că o făcea pentru mine şi i-am zâm242 bit ca pentru a-i spune pricep, dragul meu, pricep, tc porţi drăguţ cu soră-mea fiindcă s-a oferit să-ţi fie gazdă. Ea a ridicat ochii mirată, parcă n-ar fi auzit bine. A şi plecat după câteva minute pretextând că ia masa la o colegă, în realitate pentru că nu-1 poate suferi pe Mihai. De altfel, nici el nu are pentru dânsa decât privirea indiferentă pe care i-o cunosc de mult. Se uită! a Maria ca la un pardesiu sau la o umbrelă.44

s

— Felicia n-a fost pe aici? întrebă Maria din prag.

Vasiliu puse încet cartea jos, după ce îndoi pagina, şi se ridică:

— Acum câteva minute a ieşit, mă mir că n-ai i'ntâlnit-o. Eu am rugat-o să plece mai repede, are de transcris ceva… Dacă te interesează, e un articol pentru Viaţ*a Studenţească pe* care o scot studenţii români de la Paris.

Maria rămase în uşa sufrageriei, cu un aer contrariat.

— Şi eu care am alergat ca s-o mai prind aici. Am fi ieşit împreună, poate ne-am fi dus să vedem un film.

Vasiliu dădu din umeri, adică „numai pentru atât“ sau „lasă, mergeţi altă dată“ şi îşi luă iar cartea de pe masă, Maria trecu pe lingă el şi intră în dormitor. Se scurse aşa o vreme, poate un sfert de oră. în răstimpuri, Vasiliu îşi ridica ochii din carte, părând că se gândeşte la altceva decât la *18 Brumaire* pe care o citea pentru a patra oară, mâzgălind şi nişte notiţe cu creionul în marginea paginilor. Deodată închise cartea cu un gest hotărât şi fără să mai facă semn unde rămăsese.

— La care cinema vroiai-să te duci? întrebă,

apropiindu-se de uşa camerei de culcare.

••– Nu hotărâsem. Găseam noi unul.

243

••I-ar fi putut răspunde asta de dincolo, dar se întoarse în sufragerie tocmai fiindcă îi era urât şi jinduia după un pic de conversaţie.

— Ei, făcu. el cu simplitate, atunci să mergem la. cinema.

Mana se crezu obligată la o scurtă împotrivire, deşi îi venea să alerge spre uşă, să scape dintre pereţii apăsători ai apartamentului devenit deodată prea mic:

— De ce să rişti inutil? Nu vreau. Te-ar putea zări cineva. Nu mi-aş ierta-o niciodată.

’— Uiţi că eu singur m-am constituit prizonier aici şi că pot ieşi când poftesc, stărui el. Mai ales că temnicerul meu lipseşte din post.

Abia acum simţea cit de opresivă e grija Feliciei pentru dânsul şi trăia sentimentul minunat al copilului care poate face literalmente ce vrea în absenţa părinţilor. Ea se învoi în cele din urmă, cu jumătate de glas şi punând nişte condiţii naive pe care prizonierul le accepta zâmbind. Mai întâi, nu vor merge la un cinema din centru. Se dau atâtea filme bune în sălile periferice. Apoi, vor ocupa locuri în rândul întâi ca miopii extremi, oricât de neplăcut ar fi. Dar nu era totul. Vasiliu trebui să-şi dea cuvântul că nu va întoarce capul nicio singură dată. Ar putea să-l recunoască cineva. După ce îndeplini amuzat acest ritual de promisiuni, se văzu în stradă alături de ea. Seara era friguroasă.

Au apucat de-a lungul cheiului Dâmboviţei, mai slab luminat ca bulevardul, până în strada Azilul de noapte de unde ieşiră pe Calea Rahovei. *În faţa* primului cinema, Vasiliu se opri să citească afişul.

— Intrăm aici.

—— Nu, să căutăm altceva. Mai e o sală în celălalt capăt al străzii.

îl trase mai departe.

— De ce n-ai vrut să intrăm acolo? întrebă el. Crezi eă filmul nu e interesant?
— Nu tocmai, şi-apoi l-am văzut.
Minţea. Nu văzuse niciodată *Luminile oraşului* şi dorea do mult să vadă filmul lui Cbaplin, dar în holul cinematografului aştepta multă lume. Nu vroia să-şi arate teama asta, de aceea se resemna să străbată toată Calea Rahovei, deşi o dureau picioarele, pentru a eşua în cele din urmă, aproape îngheţată, într-o sală oribilă, mirosind a sudoare şi igrasie, ca să moară de plictiseală în faţa unor cabotini care se sileau să amuze publicul în pauza dintre două filme răsuflate. Cuplete grosolane cu poante nefericite, aluzii politice cusute cu odgonul, evreul hazliu fără pic de haz, mahalagioaica respingătoare, puţină pornografie amărâtă şi, în sfâr. şit, gardianul de noapte sforăind în post, toate se perindară alandala într-o însăilare jalnică întreruptă când şi când de un râs tont de undeva din fundul sălii… Iată-1 pe gardianul de noapte cu mustăţile zburlite, trezindu-se la un fluierat strident şi cintându-şi cupletul de o tâmp’enie jignitoare: „Cine-i hoţul din Dichiu? Sunt poliţist, de unde vrei să ştiu?“
„Afurisit ghinion, regretă Maria, să nimerim aici, la marginea Bucureştilor, în faţa acestui spectacol dezgustător. Mai bine rămâneam acasă.“ Nu râdea nimeni, dar actorul, căruia între timp i se dezlipise mustaţa şi şi-o ţinea cu degetul, continua să-şi zică cupletul, acompaniat la un pian hodorogit de o bătrână costelivă care după fiecare dublu diez muşca dintr-un covrig: „Unde-i, unde-i Vasiliu? Sunt poliţist, de unde vrei să ştiu?“
Vasiliu pufni zgomotos şi râsul lui suna ciudat în sala adormită unde nu se auzea clecât ici-colo câte un spectator trosnind între dinţi seminţe de floarea-soarelui şi

••seuipând cojile pe pardoseala acoperită de un covor.. gros de noroi uscat.

Maria îi strânse braţul, îngrozită. „E inconştient”, îşi zise. Şi privi cu ură pe cabotinul care acum se înclina mulţumind pentru nişte ovaţii imaginare. Mai trebuiră să îndure un crâmpei dintr-un film vetust, Fe*tele din FarWest, o g*oană nebună de briganzi tuciurii prin pampasuri luxuriante, împuşcându-se de pe caii lor sălbatici cu focuri de revolver care-i trezeau pe cei veniţi acolo încă de la ora patru să tragă un pui de somn la tariful derizoriu de cinci lei.

— Te usturâ ochii? se interesă el văzând că Maria duce batista la ochi.

— Da, puţin. Nu-s obişnuită să stau aşa de aproape, dar nu-i nimic.

Se aplecase peste umărul lui ca să adauge:

— Sacrificiul meu nu-i prea mare. Dumneata ai riscat măi mult ieşind în oraş.

— Vasiliu îi surise în întuneric. îl. mişcase spaima ei de adineaori când îl pufnise râsul auzindu-şi numele în cupletul actorului.

Gerul se înăsprise. Mergeau acum tăcuţi, strânşi unul de altul, dârdâind de frig. Ajunseră aproape de casă când el rupse tăcerea:

— Vezi, mi-am ţinut toate obligaţiile, am stat în rândul întâi, n-am întors capul, întocmai cum ai cerut. îţi cer şi eu un serviciu.

: – Te ascult.

— Felicia nu trebuie să afle că am ieşit. E intratabilă În privinţa asta.

— Îmi vine greu s-o mint.

. — Nu-ţi cer s-o minţi. Doar să taci. E cu totul altceva.

■— Nu, e acelaşi lucru.

246

Reflectă o clipă, apoi pe un ton resemnat:

— Dacă ţii însă neapărat, bine, n-am =să-i spun.

El nu putea să-i vadă faţa vârită în gulerul ridicat aî paltonului ca să-şi dea seama dacă vorbea serios.

— N-am să-i spun, reluă dânsa, nu fiindcă mi-ai eerut-o, dar fiindcă nu vreau s-o necăjesc pe Felicia.

Nici nu era nevoie să-i ceară să păstreze secretul acestei escapade, mai curând caraghioase decât imprudente. Îşi cunoştea doar sora şi nu-i era greu să-şi închipuie mânia ei când ar afla că prizonierul călcase consemnul pentru plăcerea inocentă de a porni razna pe străzi şi de a-şi sfârşi seara într-0 sală de cinema de la barieră. Dar faptul că el îi ceruse să ascundă această aventură tocmai faţă de Felicia îi provoca o bucurie inexprimabilă, stranie şi parcă răzbunătoare.

Nici nu îndrăznea să-şi mărturisească acest sentiment al unei complicităţi culpabile, oricât de puerilă, singurul de altfel care o lega de însoţitorul ei tăcut.

Pe zăpada îngheţată se aşternuse un polei sticlos. La o cotitură, chiar sub licărul gălbui al unui felinar, Maria se simţi lunecând ca pe un tobogan şi în aceeaşi secundă avu senzaţia vidului ce i se căsca sub picioare. Se agăţă de braţul lui Mihai cu o mişcare atât de bruscă şi el întinse atât de repede celălalt braţ ca s-o cuprindă, încât se izbi violent de pieptul său şi rămase o clipă aşa, sprijinindu-se toată de dânsul ca de un perete.

— Te-ai lovit? întrebă el.

’Degetele ei crispate se descleştau acum lăsându-i braţul.

— Nu, a fost mai mare spaima.

îşi ţinea palma în dreptul inimii, ca pentru a-i astâmpăra bătăile, şi, oricât de plăpândă era lumina felinarului,

217

Mihai îi putea citi zâmbetul: nu-i nevoie să mă mai siringi a. şa, pei’icolui a trecut „pot, merge singură.

• •

— ine lrrana prizonierului! se adresă Vasiliu unui

auditoriu imaginar când o văzu peFelicia în uşă.

„Nu găseşte să-mi spună altceva, vede în mine doar femeia care-i aduce mâncarea”, îşi zise ea, încercând să-şi ascundă amărăciunea sub un surâs. Puse pachetul jos şi alergă în chicinetă să aducă faţa de masă şi tacâmul, apoi, deşertând în farfurie supa din sufertaş:

— A fost la mine Pârvu. A dat de Grigorcea şi a venit să întrebe dacă poate să-l aducă aici. Zice că vrea să stea de vorbă cu tine, să vedeţi împreună ce e de făcut. Şi el stă ascuns de aproape o lună. Pare că s-a săturat.

Prizonierul lăsă lingura din mână.

— De mult n-am mai mâncat o supă ca asta, exclamă încântat, întărind aprecierea cu un plescăit. Te rog să-i prezinţi lui madam Isăcescu complimentele mele. Cit despre nătărăul de Grigorcea, adu-1 aici. Şi eu vreau’să-i vorbesc. După ce a încurcat lucrurile, acum face pe…

Până să-i vină cuvântul sorbi o înghiţitură de apă.

— … face pe plictisitul. Auzi la el, s-a săturat să stea ascuns. Să se predea atunci şi să le spună celor de la poliţie: am fost un idiot când am propus studenţilor să ocupe sălile de curs pentru ca jandarmii să-i scoată de acolo şi haita fascistă să-i cotonogească la ieşire.

Felicia se plimba prin cele două camere examinând lucrurile nu numai cu un ochi posomorit, dar şi cu o grimasă de dezgust.

— N-aş putea locui aici pentru nimic în lume, spuse ea mai mult pentru sine, desigur dând glas unei repulsii mai vechi. M-ar sufoca ideea că stau pe punga unui bărbat.

— De ce?

248

Mihai dădu la o parte farfuria şi repetă:

— De ce? Găsesc apartamentul admirabil. Cit priveşte punga care plăteşte să nu ne pripim cu judecata. Mai întâi, chiar tu mi-ai spus că Metropol-Oil…

— N-am crezut nicio clipă că Societatea oferă apartamente funcţionarilor ei.

— Şi apoi n-are nicio importanţă. N-am nicio statistică la îndemână, cred însă că nouăzeci la sută din femei trăiesc pe punga bărbaţilor, fără ca asta să le diminueze în ochii lumii şi în propriii lor ochi, aşa cum nici bărbaţii care se lasă întreţinuţi de femei…

Se opri să râdă anticipat de ceea ce avea să spună:

— … suportă foarte uşor situaţia. Ca mine, bunăoară.

Pentru că vedea bine reprobarea din ochii ei, crezu nimerit să explice de astă dată pe un ton serios:

— Nu trebuie să acceptăm judecăţi gata confecţionate, aşa tum ne îmbrăcăm cu haine de-a gata. Recunoaşte şi tu, nu faptul că o femeie primeşte bani de la un bărbat (sau invers) îţi jigneşte sentimentul, ci detaliul că între persoana care dă şi cea care primeşte nu există în prealabil un contract. Fără să-ţi dai seama, nutreşti un respect înnăscut pentru instituţia căsătoriei.

Era clar că ar mai fi spus ceva dacă tocmai atunci nu apărea Maria. Paltonul ei purta urme de zăpadă şi noroi deasupra genunchilor.

— Ce-i cu tine? întrebă Felicia. Ai căzut?

Soră-sa se dezbrăca în vestibul.

— Ei, da, făcu ea cu un aer necăjit, şi înciiipuieşte-ţi, chiar aici, aproape de casă. Am alunecat la bordura trotuarului şi n-am avut de ce mă sprijini.

Vasiliu înălţă capul şi privirile lor se întâlniră în fugă peste creştetul Feliciei, aplecată să strângă de pe masă. Simţeau din nou cum îi leagă sentimentul complicităţii, deşi nu era vorba decât de o glumă, dar ochii ei adăugau

2 IU[9]

numai pentru dânsuî: n-am avut de cine să mă sprijin ca aseară.

Feliei-a se grăbea să plece.

9

— Lipseşte azi un laborant şi avem enorm de lucru..

Era explicaţia pe care o dădea invariabil eând nu-i tăcea plăcere să mai stea intr-un loc şi Marâa se mira întotdeauna cum de nu găseşte alt pretext. „Probabil din lene sau poate din dispreţ, dispreţ pentru noi care rămânem“, îşi spuse, apoi tare:

— Vino diseară, în loc să te plictiseşti tu acolo şi eu aici, ne vom plictisi împreună.

Feliei-a schiţă un gest care era o replică întreagă, un refuz tăios:

— Eu nu mă plictisesc niciodată, rosti pe un ton dur. Diseară însă. nu pot veni, nu cred să scap de la laborator înainte de zece.

întoarse-spatele Măriei arătând astfel că terminase tot ce avea să-i spună şi i se adresă lui Mihai:

— Aşadar îl aduc mâinc pe Grigorcea. E mai bine. decât să-l trimit singur.

Nu-i aşteptă răspunsul şi ieşi grăbită, aproape fără să se uite la soră-sa. încerca să-şi lămurească senzaţia penibilă pe care o încerca de câte ori se afla în casa asta. Nu putea zăbovi niciodată acolo, o ardeau parcă tălpile când atingea covorul din dormitor şi simţea tot sângele venindu-i în obraji când îi luneca privirea pe aşternutul de linbn fin sub cuvertura brodată, cu franjuri.

„E un apartament de femeie întreţinută^, murmură ea scârbită, fără să-şi poată da seama dacă în această repulsie nu era şi un sentiment nedefinit în care se amesteca şi uri fel de curiozitate.

©

— Maria.

wMă tutuieşte deşi vede că nu-i răspund/’ 250

Vasiiiu aşteptă o clipă apoi repetă ceva mai tare 5

— Maria.

— Ce este?

Ea se afla în camei’a de culcare şi auzise bine că pentru a o chema a doiia oară el se apropiase de uşă. Desluşea un clinchet metalic, parcă ar fi jucat nişte

monede în palmă.

— Tu cunoşti *Cântăreţiiveseli*?

— Ce-i aia? făcu ea deschizând uşa.

— Un restaurant. Ceva foarte nostim, lingă Operă.

— Nu cunosc.

După o pauză scurtă îl auzi oftând, desigur în glumă i

— Păcat.

Maria veni mai aproape:

— Nu pricep. Ce-i cu circiuma de care vorbeşti?

îşi încruntase sprâncenele.

— Nu-i circiumă, protestă el, e un mic restaurant. Dacă aveam bani mai mulţi te invitam acolo.

Maria se ţinea să nu râdă, probabil fiindcă nu întâlnise încă un bărbat care să mărturisească cu atâta simplitate că nu are bani. Poate Marc Ulpiu Bontaş.

— N-am însă decât patru poli, ultimii. Mă voi duce singur.

— Dacă ai nevoie te împrumut, surise ea.

— Adevărat? Vrei? O, nu prea mult, câteva sute, trei ne vor ajunge.

Maria dădu să se întoarcă în dormitor ca să-şi ia poşeta din şifonier, dar el îi prinse umărul;

— Atunci, mergem împreună şi…

Duse un deget la buze ca să adauge în şoaptă:

— … nicio vorbă Feliciei.

Când ieşi din camera de culcare, îmbrăcată, îl văzu parcă îngândurat, ca unul care începe să ezite după ce î luat o hotărâre.

25Î

— Dar să ştii, nu stăm mult, spuse ea fără convingere.

De fapt nici nu-i păsa dacă va sta mult sau puţin. Nu avea nimic mai bun\de făcut. îşi descoperise în ultimele seri un sentiment nebănuit, ceva ca un regret după nopţile petrecute în tovărăşia lui Korner prin oraş, oricât de supărătoare erau celelalte amintiri legate de el.

— Dacă Felicia ar şti, ne-ar omorî pe amândoi, râse Vasiliu în gulerul paltonului, privind lacom strada, de sub pălăria trasă peste *ochi.* Ii luase braţul şi ea î) simţea tremurând.

— Ţi-e frig? întrebă.

Vasiliu se strânse mai tare lângă dânsa:

— Puţin. Mă gândeam ce plăcut trebuie să fie la munte, cu schiurile, cu săniuţa.

I se păru că vântul spulberase ultimele cuvinte şi repetă la urechea ei: cu săniuţa. Zăpada în care gerul aprinsese milioane de stele de diamant trosnea sub picioare cu un zgomot de sticlă sfărâmată.

:, Avea dreptate. Vasiliu., *Cântăreţii veselie*ra un restaurant foarte mic, doar câteva mese într-o sală oarecare. Aspectul nu prevestea nimic deosebit. „Are gusturi modeste băiatul, îşi spuse Maria aşezându-se. Korner n-ar fi intrat aiei nici beat.“

— Nu se văd cântăreţi şrnici prea vesel nu pare să fie, observă ea pe un ton indiferent.

Chelnerul care aştepta cu meniul în mână explică îndată că firma rămăsese de pe vremea când restaurantul avea şi un taraf.

— La noi însă lumea vine după unsprezece, preciza el surprinzând privirea dezolată cu care clienta cerceta pustiul din jur. Când iese de la Operă.

— S-ar zice că suntem numai noi aici, spuse Vasiliu, fă’când apoi haz pe socoteala poliţiei care e prezentă peste 252 iot în afară de restaurantul *Cântăreţii veseli* uncâe ar putea să aibă o surpriză aşa de plăcută.

— Dacă a fost o glumă, spuse ea, află că nu-i tocmai reuşită. De altfel, mă mir că-ţi arde…

Inspirat se vede, prin contrast, de friptura servită ademenitor pe un talger de lemn, se apucă să-i povestească Măriei cum, după un scurt stagiu la închisoare, unde făcuse patru zile greva foamei, nu se hrănise două săptămâni dccât cu lapte şi pline.

— Presupun că ai şi alte amintiri mai amuzante* îl

întrerupse ea. Zâmbetul acru arăta că istorioara nu era pe gustul ei.

Vasiliu îşi scormoni zadarnic memoria ca să dea peste ceva mai ca lumea, ceva care s-o facă pe fata asta să surâdă cu adevărat, dar în afară de întâmplările nu tocmai hazlii din viaţa micului său grup studenţesc nu ştia mare lucru. Presimţea, nu era nevoie de mare perspicacitate pentru asta, că anecdotele cu de-alde Grigorcea, Balog, Pârvu, Adamiu şi ceilalţi n-ar trezi vreun interes şi poate că ar plictisi-o. Carafa de vin pe care chelnerul i-o puse înainte îl scoase din încurcătură.

— Vin n-am mai băut de o lună, recită el încet, umplând paharele. Ăsta-i un vers din Eminescu şi mi se potriveşte.

O văzu îndepărtând paharul, apoi, parcă jenată:

— Nu, aş vrea altceva, o băutură mai tare.

Vasiliu nu avea de unde să ştie ce obişnuia dânsa cin3

umbla cu Korner prin baruri.

— Un coniac, spuse Maria, aş dori un coniac.

El întoarse capul spre a cere cheinerului’ bău tura. „Neplăceri sentimentale şi poate sexualitate oprimată, vrea să le înece în alcool“, reflectă repede. Păru mulţumit de diagnostic şi-i zâmbi:

— Iţi place asta?

Arăta din ochi coniacul apărut pe masă.

253

— Nu ştiu.

Apucă paharul şi-l goli dintr-o dată, cutremurându-se uşor.

— Nu ştiu, repetă ea, uitând probabil că răspunsese mai Înainte.

„Pare ’scârbită, ar trebui să-i spun eeva.“

— Dacă-mi dai voie, o auzi deodată „voi mai cere unul. M-ai întrebat adineaori dacă-mi place. /Ţi-am răspuns fără să mă gândesc. Cred că-mi place.

„Trebuie s-o ajut să se simtă mai puţin singură, să-i

arăt că nu-i nimic rău în asta “ Ceru două coniacuri, ii întinse unul şi-l bău pe celălalt.

••– Uite aşa, spuse ducând la loc paharul gol.

Trecură mai multe minute de tăcere. Cu ce poţi umple O’ tăcere decât cu nişte cuvinte. Nu întotdeauna. Acum bunăoară toate cuvintele ar cădea pe masă lingă paharele goale.

— Mai vrei?

Il privi ca trezită din somn.

— Mai vrei coniac?

— Încă un pahar, îngânăcu o voce foarte joasă.

Se făcuse roşie. Izbucni pe neaşteptate, ca şi cum şi-ar fi amintit că-i lipseşte ceva:

* – Ţigări. Vreau o ţigară.

Pentru că el fuma Plugar, ceru altele, şi încă două coniacuri.

—Ai avut dreptate, vorbi ea, lăsându-1 să aştepte cu chibritul aprins. E mult mai comod să-ţispun Mihai. Acum, cel puţin.

Şi după ce trase un fum:

— Mî-ar fi greu să-ţi spun altfel, acum.

Voi să mai adauge ceva, pesemne ca să explice de ce îi venea greu să-i zică altfel, când îl văzu salutând cu mâna ridicată, spre uşă.

254

— Pe cine ai salutat? întrebă, silindu-se zadarnic să-şi ascundă spaima. Te-a recunoscut cineva?

li luă mina într-. a lui ca s-o liniştească:

— Fii pe pace, e un prieten din copilărie, Vlaici, violonistul, dacă ai auzit…

Ea întoarse capul fără să se gândească şi îl descoperi pe Vlaici’ cu alţi câţiva la o masă, lângă intrare.

— Da, am auzit, spuse strivind ţigara.

îi păru rău. N-ar fi trebuit să se uite. întâlnise ochii lui Vlaici, dar zărind-o, muzicantul îşi mută repede privirea.

S-au ridicat pe la trei dimineaţa. Se sprijinea de braţul lui şi înainta încet cu pleoapele lăsate, ca o convalescentă când se dă jos din pat întâia oară după o boală îndelungată. Trecu pe lângă masa la care se afla Vlaici, fără să-l vadă, dar desluşi în larma sălii, căci între timp restaurantul se umpluse şi se golise de mai multe ori, vocea lui Vasiliu dând bună dimineaţa muzicantului.
^

— Să mă ţii bine, Mihai, se rugă ea odată ajunşi în stradă. Simt că-mi fuge pământul sub picioare.

îşi plecase capul pe umărul său şi se târa anevoie simţind parcă plumb în glezne.

— Vom lua o maşină, hotărî Vasiliu dându-şi seama că povara pe care o ducea atârnată acum cu mâinile amândouă de grumaz nu-i mai putea răspunde „da, Mihai, să luăma, şi nici altceva. Privirea nu întâlni însă de-a lungul străzii niciun vehicul. Abia când ieşiră în bulevard, dădură peste un taxi. O urcă în el ducând-o aproape pe sus. „Atenţie, fragila, îi veni în minte eticheta poştală de pe coletul cu două borcane de dulceaţă pe care i-1 trimisese la închisoare Adamiu. „Fata aceasta însă de lângă mine, care se leagănă inertă pe perna maşinii, e un colet de tristeţi înecate în coniac. Ce uşoară e, aş ••putea-o duce pe un umăr. Tristeţea nu trage greu la cântar.*

255

Cinci au ajuns în faţa casei, el era prea grăbit, s-o ducă repede sus, ca să mai observe maşina care trecu în goană pe lingă dânşii. Intraseră de câteva minute când taxiul aceia cu un singur pasager făcu cale întoarsă. Mergea foarte încet. Vlaici deschise portiera şi scoase capul. parcă voind să vadă mai bine clădirea, apoi scrâşni o înjurătură care se pierdu în zgomotul motorului; Maşina porni iar cu viteza dinainte.

«

Vasiliu îşi retrase braţul care o sprijinea, ca să caute în beznă comutatorul. Mina lui bâjbâi câteva

secunde în dreapta uşii fără a da de el, parcă-1 înghiţise peretele, dar oricât de întuneric era în vestibul putu s-o vadă clătinându-se, gata să se prăbuşească. Renunţă să mai facă lumină şi întinse iar braţul s-o cuprindă, dar ea se abătu deasupra şi se lăsă moale pe covor. „Te-ai cam întrecut cu băutura, domnişoară, nu ţi s-ar fi întâmplat niciodată asta dacă în loc de coniac luai două degete de vin cu sifon “ îşi clădea seama că vorbeşte zadarnic, că ea nu mai putea să-l audă. Părea adormită. Se aplecă s-o ridice şi. abia atunci nările lui întâlniră mirosul tare al părului şi gura atinse fără să vrea timpi ele reci. Pieptul i se zbatea în ritmul unei respiraţii agitate. „Haide, să facem mani. Atenţie, fragiH, râse singur şi o duse aşa, chiar ca un colet, în dormitor. Aici era prea calci, o căldură înăbuşitoare ele calorifer încins şi neîntrerupt de. cine ştie când. Scoase paltonul de pe clânsa şi o culcă în pat, dar se vede că în somnul ei rămăsese treaz un sentiment de pudoare şi crezând că el vrea. s-o dezbrace schiţă un gest de apărare cu mâinile. Buzele se mişcară şi ele pentru a murmura abia perceptibil, o, lasă-mă, cu un suspin foarte slab. „Acum, nani.“ Se aplecă şi rămase o clipă aşa, căutâncl parcă pe obrazul ei locul pentru un sărut inocent.

256

„In niciun caz buzelett, îşi spuse, ar fi un abuz. Mai ezită puţin şi o sărută repede pe ochiul închis. Pleoapa se ridică şi privirea ei îl fixă o secundă, somnoroasă.

„Şi-o fi închipuit că visează^, îi trecu prin minte ieşind în vârful picioarelor din odaia de culcare. Trase uşa încet şi întârzie acolo, ciulind urechea, ca să-i audă răsuflarea acum egală, dar întretăiată de cite un geamăt înăbuşit, cum ni se întâmplă când firele visului se încâlcesc şi din urzeala lui absurdă apare” personajul indezirabil, cel de care fugim în ceasurile de veghe. „Personajul indezirabil, Felicia sau poate eu“, îşi spuse depărtându-se.

• •

aria privi în jur, buimacă. Iată cele două ferestre care dau în stradă, şifonierul deschis încă de aseară, mesuţa de toaletă şi oglinda ovală, aceleaşi, neschimbate, indiferente, un univers meschin de lemn şi sticlă în centrul căruia se trezea ca într-un pasaj subteran dintre două coşmare. Rămase câtva timp cii' ochii la obiectele luminate de licărul palid al veiozei de pe noptieră, încercând să reconstituie din crâmpeie confuze, din cuvinte fără sens, din gesturi inhibate imaginea unei aventuri precare, neverosimile, ireale. Nici măcar episodul fumuriu al tentativei lui abia schiţate de a o dezbrăca, nici chiar sărutul pe pleoapa închisă, mai. curând figurat, nimic nu avea conturul unei realităţi trăite, toate se învălmăşeau în memorie într-un timp devenit deodată mai mult ca perfectul deşi nu trecuseră de atunci decât două ore: întinse mâna spre lumină ca să-şi vadă ceasul şi se miră cât de devreme era, abia patru dimineaţa. Se dădu jos clin pat şi veni să-şi lipească urechea de uşă. Nici cel mai mic zgomot. „Doarme dus, îşi zise. Aşa doarme un bărbat cu conştiinţa împăcată. Ce înseamnă un bărbat cu conştiinţa împăcată? Nimic mai simplu. Un bărbat care după ce a culcat-o pe Maria Ve-

25?

17 – Surorile Veniamin. niamin. în patul ei s-a mulţumit s-o sărute în fugă. şi s-a retras resemnat. Resemnat. Asta-i doar o presupunere, poate că nici n-a dorit altceva. S-a retras fiindcă mă respectă. Nu era nevoie să mă sărute pe ochi ca să-şi arate respectul. Şi portarul mă respectă. Zice sărut mina, respectele mele, domnişoară: Ce să fac cu respectul lui, al lui Mihai Vasiliu? u Fără să ştie pentru ce anume, crăpă încetişor uşa. O sufragerie goală, – chiar când masa nu e pusă, are aerul că aşteaptă. Şi cele şase scaune la fel. Şi fotoliul cel mare, culcuşul lui Mihai Vasiliu, parcă mai gol ca niciodată. Uimirea Măriei Veniamin nu ţinu decât o clipă, îşi spuse încet, parcă s-ar fi apucat să explice cuiva: „a

fugit fiindcă i-a fost frică. Frică de mine. Nu se mai putea stăpâni. Sărutul acela pe pleoape vroia să mă asigure, «nu-ţi fie teamă, nani, nani, nu-s omul care să profite de-o fetiţă ameţită şi somnoroasă». ^ Se aşeză în fotoliu, fluturând un surâs 'intraductibil care era poate şi un fel de bucurie orgolioasă. „Sunt o femeie care inspiră un sentiment puternic, mai presus ca dorinţa, sau o dorinţă mai pură, mai exclusivă. Unde s-o fi dus? Probabil nicăieri. Se plimbă singur pe afară." Maria Veniamin îşi bălăbăni capul de câteva ori apoi şi-l lăsă în piept şi se chirci mai adine în fotoliu. Somnul gonit se întoarse. Prin fereastra camerei de culcare lumina plăpândă a veiozei venea să expire pe obrazul ei, lângă raza gălbuie a unui felinar din stradă care mima zorile apropiate.

. Nu auzi uşa. Dar oricât de uşor ar fi călcat el, paşii din vestibul o treziră.

— Ce-i cu tine aici?

Zâmbeşţe surprins văzând-o în fotoliu.

— Tăcerea din camera asta m-a deşteptat, spuse ea, luptând încă cu somnul. Apoi: Nu mi-aş fi închipuit că ai o întâlnire la patru dimineaţa. Cred că pici de somn. Vino de te culcă.

258

Se ridicase din fotoliu, parcă pentru a-i restitui culcuşul uzurpat, dar când el voi să-şi ocupe locul, o auzi:

— Nu, nu aici, dincolo, în pat.

Se vede că pe faţa lui apăruse un zâmbet confuz care prevestea, dacă nu o împotrivire, în orice caz refuzul politicos:

— De ce? Pot dormi foarte bine aici.

în clipa următoare îi simţi mina împingându-1 uşor.

— Haide,. Mihai, făcu ea cu o voce gravă, nu fi copil, patul e destul de lat ca să încăpem amândoi.

Nici nu se întoarse ca el să se dezbrace. De altfel, nu-şi lepădă decât haina şi cravata, după ce se descălţase, dânsa rămânând în rochia de aseară aşa cum

o apucase întoarcerea de la chef.

— Acoperă-te, Mihai, spuse când îl văzu lungindu-se în stânga ei, caloriferul a stat, începe să se facă frig, şi aruncă spre el o bună parte a cuverturii. Apoi, după o altă clipă: Te deranjează dacă sting lampa?

Mihai Vasiliu râse încetişor:

— Stinge-o. Am lăsat-o aprinsă fiindcă te-am auzit că ţi-e frică să dormi pe întuneric.

Se scurse un timp şi el îşi închipui că nu-1 auzise.

— Da, când dorm singură, recunoscu dânsa, scoţându-şi braţul de sub cuvertură şi apăsând pe butonul lămpii. Unora, dimpotrivă, li-e frică să doarmă cu cineva în acelaşi pat sau chiar în aceeaşi cameră. Ţie, de pildă. Nu?

Se simţea într-adevăr prea obosit.ca să mai poată râde şi aşternutul cald îl îmbia la somn. Fără să deschidă ochii şi fără să se întoarcă, era cu spatele la ea, mai reuşi să vorbească:

— Nu, nu mi-e frică ’să dorm cu tine.

El nu avea cum să-i vadă zâmbetul viclean, dar o auzi răsucindu-se:

— De aceea ai fugit?

— De aceea, răspunse el, şi fiindcă era cu capul vârât în pernă glasuL îi suna ca de departe.

Se vede că dânsa nu se aştepta să-l audă recunoscând asta, dar, în loc să se arate surprinsă, întrebă cu o voce mult mai joasă:

— Acum nu-ţi mai este frică să dormi cu mine într-un pat, nu-i aşa, Mihai?

— Nu, nu mai îmi este.

De data aceasta tăcerea se prelungi şi, din partea stingă a patului, unde era el, păru să se ridice şi un sforăit lin.

— Azi-noapte, şopti ea deodată, după ce m-ăi culcat, am visat că mă săruţi pe ochi. Un vis absurd.

— Nu e absurd, cred că te-am sărutat.

Se auzi din stradă fluieratul ca un vaiet prelung al gardianului şi după o pauză răspunsul identic, mai depărtat însă, al unui coleg al său de noapte şi de singurătate.

— Nu mai e mult până la ziuă, spuse Maria, interpretând parcă semnalele gardienilor. Dormi, Mihai, trebuie să fii foarte obosit. Cred că ai şi îngheţat umblând pe afară. Noapte bună.

Lumina zorilor, plumburie, începuse să înţepe perdeaua, apoi bâjbâi câtva timp în întuneric lovindu-se de pereţi, şi, în cele din urmă, dădu peste dânşii dormind ca după o călătorie lungă şi istovitoare, cu mâinile împreunate pe cuvertura de lână… Se întâlniseră acolo şi zăceau acum obosite şi împăcate ca nişte mâini ce se căutaseră multă vreme prin somn.

LA ŞASE DIMINEAŢA, CÂND MAdam Isăeescu dicta bucătăresei ce să tirguiască în piaţă, un tânăr, îmbrăcat cu un palton de culoarea cafenie a unui suman, intră pe uşă:

— Bună dimineaţa.

Madam Isăeescu se ridică de la mesuţa ei şi ieşi înaintea vizitatorului matinal:

— Ce doriţi?

— Vreau s-o văd pe Felicia Veniamin.

— La ora asta? se încruntă patroana pensiunii, mărind ochii. Nu s-a mai pomenit vizită la şase dimineaţa.

Pendula străveche îi întări spusa cu şase bătăi dogite. Tânărul păru să aştepte sfârşitul acestei intervenţii a timpului, apoi reluă pe un ton mai hotărât:

261[10]

— Doamnă „eu sunt vărul Grigorcea din Craiova, poate v-a vorbit despre mine. Am tren la şapte fără un sfert. Dacă doarme, vă rog s-o treziţi.

Madam Isăcescu nu vroia să-i supere pe părinţii,

10

unchii şi mătuşile pensionarelor ei. Excepţie făceau tocmai verii, pentru care nutrea o suspiciune instinctivă.

Chemă totuşi servitoarea:

— Te duci cu domnul Grigoraş (nu-i reţinuse exact numele) şi baţi la uşa domnişoarei Veniamin. Dar foarte încet, auzi? Nu trebuie să sculăm toată casa.

Grigorcea se luă după servitoare. La cea dinţii bătaie, Felicia întrebă:

— Cine-i acolo?

Auzind că o caută vărul Grigorcea, deschise repede, neliniştită:

— A, dumneata erai. Ce te aduce?

Felicia nu mai dormea când servitoarea bătuse la uşă. Punea ordine în jurnalul ei, adică tăia pagini întregi, notând pe margine: „prostii, confuzie, lipsă de discernâmânt, absurd, iar într-un loc: cum am putut scrie asta?“

Grigorcea aşteptă până ce servitoarea se depărtă, apoi, fără să intre, cu un glas şuierat:

— Iartă-mă că am venit cu noaptea-n cap. Trebuie să-l văd chiar acum pe Vasiliu.

Se mai uită o dată în jurul său spre a se convinge că nu era nimeni pe coridor şi adăugă:

— Eu şterg putina chiar în dimineaţa asta. Cred că m-au mirosit. Mă duc la nişte rubedenii în Ardeal, acolo mă strecor mai lesne. Dar te rog, să mergem mai repede.

Nici nu isprăvise şi Felicia era în uşă, îmbrăcată, punându-şi paltonul din mers.

— Bună dimineaţa, madam Isăcescu, îl conduc pe văru-meu până la gară şi mă-ntorc să iau ceaiul, îi aruncă de pe scară gazdei fără să se oprească.

Mei’gca iute, urmată la un pas de Grigorcea, tăcut. La răspântia bulevardului cu Schitu-Măgureanu luară un taxi.

— N-ai idee ce rău îmi pare că te-am scos din casă aşa de devreme şi pe o asemenea vreme, îi spuse

tânărul, văzând că tremură.

începuse să viscolească şi gerul sticlos îi ustura obrajii, încă în maşină, Felicia îşi scotoci poşeta căutând cheia apartamentului şi cu ea în mână sări peste câteva minute din ascensor.

— Fii bun şi aşteaptă-mă aici, i se adresă ea lui Grigorcea în uşa apartamentului. Nu făcuse decât un pas în vestibul când se împiedică de ceva pe covor. Se aplecă repede. Era pălăria Măriei. O puse în cuier fără a se gin di, preocupată numai de prezenţa lui Grigorcea care aştepta în capul scării. Intră în sufragerie, unde ştia că doarme Mihai, şi se opri înlemnită, cu buzele întredeschise, parcă gata să întrebe. Nu pricepea. Ceva tulbure, nici măcar o idee, nici măcar o bănuială, îi fulgeră prin minte. „L-au găsit, l-au luat.“ întinse o mână şovăitoare, o mână care ar fi voit să se tragă îndărăt, spre uşa dormitorului, o crăpă uşor şi o închise la loc fără zgomot. Numai o clipă, atât. Nici nu şi-ar fi închipuit că o nefericire poate să încapă într-o fracţiune de secundă. Se târî înapoi până în vestibul şi se rezemă de perete, ducând o mână la ochi ca să şi-i frece şi cealaltă la guiă ca s-o astupe. îi era teamă să nu scape un ţipăt, deşi ştia bine că nu va face asta. îşi înăbuşi totuşi un fel de sughiţ, cât ajunsese pe buze dintr-un suspin care se stinse în gâtlej. „Trebuie să ies de aici, spuse încet şi repetă, trebuie să ies“, vorbind parcă picioarelor înţepenite. Abia când auzi un deget care râcâia la uşă, neîndrăznind să bată, îşi înălţă capul căzut pe umăr şi se urni din loc. Niciodată până atunci nu trăsese o uşă cu atâta băgare de seamă, să nu facă nici cel mai mic zgomot, să’nu-i trezească pe cei doi. „Ce obosiţi păreau11, îşi spuse, deşi nu-i privise decât o clipă.

263

— Dragă Grigorcea, vorbi cu o voce nenatural de liniştită, închipuieşte-ţi că şi Mihai a simţit ceva în aer şi a plecat azi-noapte fără urmă.

Grigorcea îşi clătină capul, mirat. „Şi el va să zică“,

murmură coborând scara grăbit. Se opri jos când văzu că Felicia nu e lingă dânsul.

— Vii şi dumneata, Felicia?

— Da, vin. Numai că nu pot merge aşa de repede.

• •

upă ce i-a urmărit şi a văzut unde intraseră, Vlaici se întoarse la *Câniăreţii veseli.* în primul ceas nu era stăpânit decât de o furie care-i schimonosea faţa, un amestec de gelozie şi orgoliu rănit. „Fata asta, îşi zicea el, pe care ar fi avut-o uşor, fără bătaie de cap, acolo, la Eforie, dacă ar mai fi rămas câteva zile, îl repezise dispreţuitor preferind în locul unui Tudor Vlaici (se numi singur de câteva ori cu un fel de respect) pe cine? pe acest Vasiliu care-1 bătea odinioară, în anii copilăriei petrecuţi împreună pe maidanul Moşilor, un agitator, un om căutat de poliţie.“

Când taxiul îl lăsă în faţa restaurantului, gândul rămase suspendat, legănându-se în jurul ultimelor cuvinte: un om căutat de poliţie. Ochii îi luciră deodată luminându-i parcă şi rânjetul sub mustăcioara neagră. Bucuria unei răzbunări întrevăzute îl copleşea, era mai tare ca dânsul. Se învârti câtăva vreme pe trotuarul pustiu, neizbutind să-şi lege ideile, apoi intră în restaurant. Prietenii îi plecaseră. Se aşeză singur în sala deşartă şi ceru de băut, dar după un sfert de oră ieşi de acolo clătinându-se, colindă prin alte două cârciumi din apropiere’şi se pomeni fără să ştie cum într-o cafenea de pe strada Câmpineanu unde moţăi cu coatele pe o masă până la cinci dimineaţa. De atunci încolo, Vlaici nu-şi mai aparţinu nicio clipă. Un vârtej îl purtă ca pe un afiş rupt prin străzile îngheţate şi

264

îl împinse în ceie din urmă î-ntr-un comisariat de poliţie. Se uita holbat la cel din spatele biroului şi nu reuşea să-şi amintească ce anume îl adusese acolo. îşi flutura mina pe dinaintea ochilor ca pentru a da deoparte o perdea prin care obrazul omului în uniformă apărea

ceţos, parcă reconstituit de mântuială, cu nasul mutat sub frunte şi gura spre ureche. Comisarul de serviciu crezu că beţivanul care căzuse în scaun ca un sac gol nimerise din întâmplare acolo, dar când îl auzi spunând cu un glas împleticit „nu, zău, domnule comisar, îţi jur că am uitat pentru ce am venit aici“, îşi pierdu sărita. îl apucă de amândoi umerii şi începu să-l zgâlţâie, de-i juca foarte caraghios capul într-o parte şi într-alta, ca un obiect străin fixat pe gât în mod provizoriu. Din gura încleştată ieşiră în sfârşit câteva sunete dezarticulate. „Care Vasiliu?“ răcnea comisarul crezându-se acum victima unui farsor. Nu ştia de niciun Vasiliu urmărit, deşi frunzărise chiar ieri-dimineaţă buletinul prefecturii de poliţie. „Am citit, domnule comisar, îţi jur că am citit, scria că e căutat“, bolborosi Vlaici, cotropit deodată de un sentiment ciudat, care putea fi al căinţei tardive. îi venea să se repeadă la uşă, să fugă de acolo, dar mâinile comisarului i se înfipseseră în umeri şi nu mai încetau să-l scuture. Din camera de alături se ivi atunci altul, cu ochii umflaţi de somn, cu tunica descheiată. „Zice de unul Vasiliu“, îl informă comisarul pe noul sosit. „Păi foarte bine face“, îşi frecă acesta palmele, apropiindu-se de Vlaici. „Unde zici, puiule, că se află Vasiliu?“ întrebă el pe tonul blând şi insinuant al interogatoriului luat unui copil. între timp celălalt îşi retrăsese mâinile de pe umerii omului care zăcea acum fleşcăit cu capul pe masă. Zâmbetul idiot arăta că cerşea memoriei, care refuza să-l mai servească, numele străzii. Poliţiştii aşteptau. „Ei? făcu unul, unde?“ Mai trecu o clipă, apoi se auzi ceva neinteligibil, ceva care părea să fie un cuvânt

2C5

13 – Surorile Veaiamin molfăit între buzele uscate. „Cum?“ zbieră comisarul. *„Constantin 67“,* repetă nefericitul plimbând o privire rătăcită prin birou. Cel cu tunica descheiată se aplecă peste speteaza scaunului: „care Constantin, puiule?“ Vlaici se cutremură. Un. fior

ca. un sloi subţire. „*Sfântul*mai apucă să spună, închizându-şi ochii. Poliţiştii alergară în biroul vecin spre a da ordine, lăsându-1 să moţăie acolo cu fruntea pe masă.

Se deşteptară aproape în acelaşi timp.

— Mihai, spuse ea încet, ziceai că visele nu sunt absurde?

îşi ridicase capul din pernă şi cu toate că de la surâsul ei până la dânsul nu erau decât vreo şaptezeci de centimetri lui i se păru foarte departe.

— Nu toate, răspunse întinzând un braţ peste distanţa aceasta care-i despărţea, nu toate sunt absurde.

— Ţi-aş povesti, Mihai, visul meu, dar mi-e teamă să nu râzi.

— Nu râd niciodată de lucrurile serioase.

— Ei bine, se făcea că urcam amândoi alături pe o potecă de munte şi poteca se îngusta mereu până ce n-a mai fost loc decât pentru unul. Atunci, tu m-ai luat pe grumazul tău şi ai mers aşa mai departe. Te auzeam răsuflând din ce în ce mai greu şi te rugam să te opreşti, dar tu nu mă ascultai şi mergeai înainte. Şi răsuflai tot mai greu cu povara ta în spinare. Târziu, când înnoptase, am ajuns pe creasta muntelui, într-o poiană. M-ai culcat în iarbă lângă tine. Când s-au aprins deasupra capetelor noastre stelele, te-am auzit zicând: „de aici stelele sunt mai aproape ca de jos“. Pe urmă te-am sărutat şi ţi-am spus: e timpul să ne iubim, Mihai. (Dacă râzi, tac, nu spun mai departe.) Chiar acestea erau cuvintele mele: e timpul să ne iubim, Mihai. Şi tu mă priveai lung, mă priveai fără să răspunzi. Mi s-a părut cărţi văd buzele mişcându-se şi; – m-am aplecat peste tine ca să te aud şoptind: „Prea târziu, Maria. Ar fi trebuit să ne iubim acolo, în vale, aicie prea sus, prea rece şi prea târziu“.

Se opri să-şi dea îndărăt părul căzut peste ochi, apoi:

— Crezi că ai fi putut spune asta, Mihai? Am şi ptâns în somn.

Fără să-i aştepte răspunsul, se întoarse brusc şi apiccându-se (cum făcuse în visul ei) îi luă capul în mâini. Se uită adânc în ochii lui, apoi îşi roti repede privirea prin cameră, nu ca să se convingă că n-o vede nimeni, ci parcă cu teama că ar putea veni cineva să i-1 ia. El nu mai avu nevoie să întindă braţul. Şi-l petrecu doar în jurul ei, încercând s-o aducă mai aproape.

— Na, spuse ea foarte încet, îţi restitui sărutul de azinoapte şi în aceiaşi loc.

îi atinse pleoapa cu buzele, fără să întârzie mult, şi în clipa următoare se trase îndărăt, eliberându-se din braţul său. I se păru că o aude murmurând *„nu acum“* dar fraza ei, rămasă în gând *„nu aici, nu în patul acesta“* n-avea s-o audă niciodată.

— Mihai, vorbi reluându-şi locul la cei vreo şaptezeci de centimetri distanţă, vreau să te rog ceva.

— Spune-mi aşa, fără să mă rogi, că tot te ascult.

Prin ochii ei trecu o umbră. Se temea pesemne de răspunsul său înainte de a-i spune despre ce era vorba.

— Nu, stărui ea, vreau să te rog, Mihai, să nu mai ieşi de aici. Deocamdată. Până ne vom gândi să vedem ce-i de făcut. Eram hotărâtă să părăsesc azi apartamentul acesta. N-o voi mai face. Vom rămâne aici până ce lucrurile se vor aranja, până te vei putea întoarce la tine.

. Era acum întoarsă spre fereastră şi el n-avea cum să-i vadă tremurul buzelor, privirea îngrijorată.

2C7

— E târziu, spuse deodată cu ochii la ceasul de pe noptieră, aproape şapte. Tu poţi să mai dormi, Mihai.

Sări sprintenă din pat şi intră în baie, dar după o clipă crăpă uşa ca să-i spună:

— Îţi aminteşti ce mutră urâtă am făcut când te-am găsit în baie fără să-mi ceri voie?

Desigur că-şi amintea, pe atunci, -dânsa nu era în ochii lui decât sora Feliciei, o. fată care acceptase să-i ofere un adăpost. Acum însă, ce se va. întâmpla acum?

începu să se îmbrace, silindu-se să-şi abată gândul la altceva sau să nu se mai gândească la nimic. „0 condiţie a fericirii posibile e somnul inteligenţei, îşi zise, asta a descoperit-o şi Isus, tânărul rabi subversiv, când şi-a enunţat teza: fericiţi cei săraci cu duhul. Idealul ar fi deci să te naşti de-a dreptul idiot, să nu mai fii silit să scoţi priza care stabileşte contactul cu lumea exterioară. Această lume exterioară e Felicia.“

Când ieşi din sala de baie şi-l văzu în picioare, îmbrăcat, rămase o clipa nedumerită, neştiind ce să spună. Avusese impresia că reuşise să-l convingă să nu. iasă nicăieri.

— Mă reped până jos să-mi iau o gazetă şi ţigări, spuse el, îndreptându-se spre vestibul.

Maria se aşeză cu spatele la uşă ca să-l împiedice să treacă:

— N-ai să te duci, Mihai. Dau eu fuga să-ţi aduc ziarul şi ţigările.

I se părea că vorbise pe un ton prea autoritar şi se grăbi să adauge mai moale:

— Ţii neapărat să mergi? Bine, vom coborî împreună, te voi însoţi până la debit şi îndărăt.

O luă înaintea lui, ca un ecleror pornit să recunoască drumul, să se încredinţeze că nu-i nicio primejdie. N-au făcut decât un pas, mai erau încă în capul scării, când se iviră jos, pe primele trepte, copoii. Ea îl văzu zâmbind ca unul care spune: ei, am glumit. Se întoarse şi, instinctiv,

208

îl acoperi cu trupul, cum făcuse mai înainte în faţa uşii. Vasiliu o dădu încet la o parte şi li se adresă celor care se apropiau pe scară:

— Mergem îndată, domnilor.

Rostise asta, curios, parcă cu un sentiment de uşurare, ca şi cum venirea lor neaşteptată îl scăpa dintr-o încurcătură, ca şi cum ar fi vorbit unor cunoscuţi cu care se înţelesese în ajun să plece undeva. Spuse chiar:

— O clipă, numai să-mi iau geamantanul.

Maria alergă după dânsul în sufragerie, urmată de oamenii aceia. Privea uluită, parcă fără să înţeleagă toată scena ce se desfăşura într-o altfel de tăcere decât cea dinainte cu zece minute. Plimba ochii de la Vasiliu care îşi strângea cu o grijă minuţioasă lucrurile împrăştiate prin casă la agenţii (numai doi intraseră, ceilalţi stăteau în uşă) care urmăreau indiferenţi mişcările lui. Cel din faţa ei avea un obraz de seminarist, cam palid, probabil un debutant, şi în colţul buzelor îi mijea un surâs jenat. Celălalt îl privea pe Vasiliu cu un aer mai curând surprins, lăsând să se vadă şi un reproş, gata parcă să exclame: Unde-mi umblai, domnule? Noi te căutam şi dumneata nicăieri, bată-te să te bată.

Maria ar fi voit să ţipe, să se arunce în braţele lui Mihai, să nu-1 lase să plece, să-l roage s-o ia şi pe dânsa, dar cuvintele i se stingeau în gât nerostite, gesturile rămâneau nişte intenţii paralizate. Gata. Vasiliu mai roti o privire prin cameră, apucă geamantanul şi, numaidecât, îl puse iar jos. Îşi amintise că Maria era acolo, la un pas în stânga lui. Se apropie zâmbind şi o sărută sub ochii întorşi spre fereastră ai celor doi, tot pe pleoape, ca în noaptea trecută, în singura lor noapte.

— Să-i spui Feliciei să predea şapirogral'ul lui Adamiu, îi şopti la ureche. îi mai surise o dată, apoi se răsuci în călcâie: Să mergem, domnilor.

260

Când îl văzu în uşă, alei-gă după dânsul, fără să ştie de ce, doar ca să-l mai vadă sau poate să-i strige:. nu uita, Mihai, că te aştept, dar agentul cu figură de seminarist îi aţinu calea:

— Vă rog să vă vedeţi. de treabă, domnişoară. Aţi avut noroc de domnul director de la Metropol-Oil. Dacă nu ne spunea portarul că apartamentul e al domnului director…

Făcu un gest cu mâna în aer* voind să zică: dacă acesta nu era apartamentul lui Korner o păţeai rău, aşa,

însă, fiindcă ştim că tot ce se află aici aparţine domnului director de la Metropol-Oil, inclusiv dumneata, domnişoară...

Maria se repezi la fereastra dormitorului, trase perdeaua cu o smucitură aşa de violentă că era să o rupă din galeria ei şi deschise fereastra. îl văzu îndreptându-se spre o maşină oprită peste drum la bordura trotuarului, urmat de cei patru. Unul îi ducea valiza. înainte de a se urca, el întoarse capul şi, probabil fără s-o vadă, făcu un salut cu mâna întocmai ca o persoană care pleacă într-o excursie.

Maşina se depărtase de mult, dar Maria continua să stea acolo, cu capul plecat în afară, urmărind parcă automobilul pe drumul său nevăzut.

Târziu, închise fereastra şi rămase în picioare, tremurând şi de frigul ce pătrunsese în cameră, surprinsă şi speriată de liniştea lucrurilor din jur. Pe faţa ei, la rădăcina nasului, lucea o lacrimă singuratică, îngheţată de gerul de afară. Se lăsă deodată moale de-a curmezişul patului şi începu să plângă încet, cu capul pe perna lui Mihai, la margine, cum şi-o aşezase el ca să păstreze distanţa aceea de vreo şaptezeci de centimetri. Se trezi după un ceas sau mai bine simţind o mină pe umăr.

întoarse capul, şi întâlni privirea Feliciei, o privire calmă, rece, obosită.

— Nu mai plânge degeaba, spuse soră-sa. Se va întoarce curând.

Auzind că cineva tuşeşte în sufragerie, Maria tresări.

— E Ştefan P «-vu, explică Felicia. El a venit să mă anunţe că l-au luat. Aflase prin redacţii.

Tăcu un moment, apoi:

— I-am spus adineaori doamnei Isăcescu că miine te întorci la pensiune.

Maria îşi şterse ochii umezi cu dosul palmei, fără să

răspundă. O văzu pe soră-sa ducându-se la uşă, apoi o auzi:

— Să mergem, Pârvule, poate ne vor lăsa să-i ducem ceva de mâncare şi ţigări.

La trei după-amiaj'ă, Maria intră în biroul ei cu o faţă liniştită, deşi ochii îi erau încă roşii.

— Domnişoară, o întâmpină uşierul, a sosit domnul director general.

— Prea bine.

Vroia să se ducă să-l anunţe că apartamentul ii stă ia dispoziţie chiar de a doua zi şi să-l roage s-o treacă îndărăt la arhivă.

— E cineva înăuntru? îl. întrebă pe uşier, arătând cu capul spre cabinetul lui Korner.

— Nişte domni de la minister.

Se gândi să alerge sus, să le spună celor de la arhivă că vine iar la ciânşii, că preferă praful dosarelor cabinetului luminos şi aerat al direcţiei şi, mai ales, s-o asigure pe Ana Silaghi că a început s-o îndrăgească şi că e dispusă s-o însoţească la cinema sau la ceai dansant. Când intră acolo, se miră văzându-1 pe Teodorescu rânduind nişte hârtii la masa lui Silbert.

— Şi Silbert? întrebă ea oprindu-se în uşă. N-a venit?

271

Elena Calciu, Ana Silaghi şi Teodorescu îşi înălţară „privirea ir» acelaşi timp. Nişte ochi mai curând posomoriţi deoât trişti.

— A murit azi-dimineaţă, vorbi Teodorescu. Tocmai le spuneam colegelor noastre în ce ordine perfectă şi-a lăsat dosarele, bietul băiat.

într-adevăr, dosarele erau şnuruite cu grijă şi pe învelitorile lor titlurile străluceau într-o caligrafie rondă cu înflorituri, de parcă le-ar fi lăsat de-a dreptul posterităţii.

— Dar asta ce-o mai fi? se miră Teodorescu scoţând, dintre filele unui dosar „Coresp. Royal Dutch

1930“, o foaie de hârtie tipărită.

— Ei ce e? întrebă Ana Silaghi.

Era o pagină smulsă dintr-un almanah sau tăiată din vreo revistă, cuprinzând un tablou în ordine alfabetică ■ de *morţi ciudate:*

Acteon, mincat de clini

Aretin, mort de râs

Baiazid, mort într-o cuşcă de fier

Brunhilda, tirâtă de un cal sălbatic

Carol cel rău, ars în spirt

Diomed, mincat de cai

Dralce amiralul, devorat de crabi

Sfântul Laurenţiu, ars pe grătar

Samson, îngropat sub nunele templului

Sofocle, mort de bucurie

TJgolin, mort de foame

Silbert, mort de amor *(adăugat cu cerneală violetă)*

După ce sfârşi de citit, Teodorescu rămase o clipă îngândurat.

— Aveai dreptate, domnişoară Silaghi, spuse apoi închizând dosarul după ce aruncase Ia coş hârtia lăsată de defunctul lor coleg, aveai dreptate, bietul băiat nu era în toate minţile.

272

Maria se furişă din arhivă pe nesimţite, uitând ce o adusese acolo. Intră în biroul ei şi se. îndreptă spre cabinetul lui Korner.

— Mai e cineva înăuntru? îl întrebă pe uşierul proţăpit ca niciodată în uşă.

Acesta tăcu, parcă stân’jenit, ezitând să răspundă.

— Nu, domnişoară, nu mai e, dar domnul director general mi-a poruncit să nu las pe nimeni.

Maria tresări. Omul trebuie să fi înţeles greşit. Chiar el, Korner, îi spusese că poate intra oricând.

— Ţi-a spus ca nici eu să nu intru?

— Nu, asta nu mi-a spus-o, recunoscu uşierul. Numai atât mi-a poruncit: „să nu intre nimeni, m-ai

înţeles, absolut nimeni. Aştept o persoană de la Londra, o domnişoară“. ••»

Se uită în jur, apoi cu glas mai scăzut:

— Ştiţi, domnul director general a fost mutat în Persia, mi se pare. Şi i-au trimis o secretară de la centrală.

Maria rămase lângă uşă. Nici nu văzu când intră Gerta Tubig cu nişte hârtii la subsuoară. îl auzi însă pe uşier dându-i aceeaşi explicaţie: n-are voie nimeni să intre, o persoană de la Londra, etcetera. Când se deschise uşa? Desluşi un foşnet mătăsos, apoi o voce cristalină:

— *1 beg yoar pardon…*

Se dădu repede la o parte. Persoana de la Londra mulţumi înclinându-şi puţin capul şi intră în cabinetul lui Korner. Maria o văzu acum pe Gerta Tubig într-un colţ al încăperii, cu batista la ochi. „O usturâ ochii, îşi zise, Sau plânge că se va întoarce iar la arhivă.11

După vreo zece minute, uşierul îi aduse unul din ordinele acelea verzi. Maria se apropie de interfon şi citi:

„Alo! întregul personal al birourilor Metropol-Oil este convocat pentru mâine dimineaţă la ora unsprezece în sala mare a Consiliului de administraţie. Domnul director

general Adalbert Korner, fiind mutat la Teheran, îşi va lua rămas bun de la. funcţionarii

Vocea Măriei Veniamin n-a tremurat, iar când a sfâr. şit transmisia, a rămas lingă difuzor, zâmbind, cu privirea în gol „o privire care trecea prin pereţii biroului, prin toate zidurile şi toate depărtările, mergând spre omul din închisoare.

— Il voi aştepta, murmură numai pentru dânsa, şi repetă ca şi cum el s-ar fi aflat acolo, foarte aproape: Te voi aştepta, Mihai.

Operă de maturitate, cu mai multă mişcare, viaţă, semnificaţie, dar cu aceeaşi discreţie artistică şi topire a

ironiei în umor, cu aceeaşi vioiciune de dialog şi echilibru al formei...

Gust, măsură, fineţe.

Eugen Lovinescu, *Istoria literaturii române moderne*

*... După Ars*enic, cuce*ritoare poveste, fluidă, de atmosferă sugestivă şi de o disciplină a expresiei intr-adevăr clasică, prin simplitatea mijloacelor, Sergiu Dan reia genul romajiului psihologic... De data aceasta, siguranţa de compoziţie, amploarea epică şi detaşarea faţă de personaje se găsesc intr-un moment al deplinei lor stăpâniri.*

275

... Cel clintii elogiu pe eare-l aducem noului roman al Lui Sergiu Dan este uşurinţa şi siguranţa verosimilă de a-şi urmări eroii în diverse medii...

In Surorile Veniamin *Sergiu Dan izbuteşte de la primele capitole să ne precizeze fizionomia morală a eroinelor, înclinaţiile lor, dorinţele, reacţiunea temperamentală, cu o siguranţă ce nu se va dezminţi nici în restul romanului. Acţiunea personajelor şi ambianţa se împletesc intr-o atmosferă organică, conturipd oameni viabili, nu fantoşe descărnate.*

y Pompiliu Constantinescu, *Vremea,* 21 aprilie 1935

Urez Surorilor Veniamin *un număr impozant de cetitori în nădejdea că toţi vor cere autorului dimpreună cu mine să continue acest patetic roman, nelăsânclu-ne deci cu impresia că volumul s-a închis definitiv peste începutul ele dragoste adevărată a Măriei pentru Mihai, peste situaţia de aclânc tragism a două surori iubind acelaşi bărbat... Sur*orile Veniamin, aşea*ză semn de izbândă pentru romanul nostru, romanul contemporan...*

Vladimir Streinii, *Gazeta,* 16 aprilie 1935

Surorile Veniamin *reprezintă pentru* Sergiu Dan o *accentuată evoluţie şi o definire a drumului pe care şi l-a trasat... Cu un deosebit simţ al proporţiilor şi cu o luciditate care-i este proprie, autorid s-a integrat*

intrucâtva în prezentul nostru plin de atâtea frământări politice şi sociale.

G. Ivaşcu, *Manifest,* 10 iulie 1935

CUPRINS

Lector: ADRIANA DIACONESCU Tehnoredactor: ELENA PREDA

Apărut 1973. *Tiraj 00 000. Broşate 54 000. Legate* 6 *000. Coli tipar 17,50.*

Tiparul executat suh comanda nr. 20 890 la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii'% Piaţa Scânteii 1, Bucureşti, Republica Socialistă România